

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ш. Р. БАСИРОВ, І. В. ЯНЕНКО

**СТРУКТУРА І СЕМАНТИКА
ФЛОРОНІМІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ**

ТИПОЛОГІЧНІ, ЗІСТАВНІ, ДІАХРОНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Том 11

Редакційна колегія

д-р філол. наук, проф. Каліущенко В.Д. (головний редактор)	
д-р філол. наук, проф. Басиров Ш. Р. (заступник головного редактора)	
д-р філол. наук, чл.-кор. НАН А. П. Загнітко (Донецьк)	д-р філол. наук, проф. І.В. Недеялков (Санкт-Петербург)
д-р філол. наук, чл.-кор. РАН М.М. Казанський (Санкт-Петербург)	д-р філол. наук О.В. Материнська (Донецьк)
д-р філол. наук, проф. В.І. Карабан (Київ)	д-р філол. наук, проф. Р.С. Помірко (Львів)
д-р філол. наук С.Ю. Кремзикова (Донецьк)	д-р філол. наук, проф. А.М. Приходько (Запоріжжя)
д-р філол. наук, проф. В.М. Манакін (Запоріжжя)	д-р філол. наук, проф. М.Г. Сенів (Донецьк)
д-р філол. наук, проф. Н.Б. Мечковська (Мінськ)	д-р філол. наук, проф. З.А. Харітончик (Мінськ)

Донецьк 2014

УДК 81' 373.611 =1/=2

ББК Ш 12 = 40/59*20

Друкується за рішенням вченої ради Донецького національного університету
Протокол № 5 від 20 квітня 2014 р.

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор С. Ю. Кремзикова

доктор філологічних наук, професор М.Г. Сенів

Науковий редактор:

доктор філологічних наук, професор Каліущенко В.Д.

Басиров Шаміль Рафаїлович, Яненко Інна Вікторівна

Структура і семантика флоронімів у різноструктурних мовах / Ш.Р. Басиров,
І.В. Яненко (Типологічні, зіставні, діяхронічні дослідження. – Т. 11).
Донецьк : ДонНУ, 2014. – 323 с.

У монографії на матеріалі германських, романських і слов'янських мов досліджується структура і семантика найменування квітів (флоронімів). Визначаються номінативно-мотиваційні ознаки флоронімів, встановлюються подібності та відмінності у структурній та семантичній організаціях цих одиниць у зазначених мовах та формулюються міжмовні узагальнення.

УДК 81' 373.611 =1/=2

ББК Ш 12 = 40/59*20

© Басиров Ш. Р., Яненко І. В., 2014

© ДонНУ, 2014

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ І СИМВОЛИ	7
ПЕРЕДМОВА	11
ВСТУП	12
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ НОМІНАЦІЇ КВІТІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	17
1.1 Флористична лексика у світлі теорії номінації.....	17
1.2 Структура номінативної одиниці (реалія – поняття – ім'я).....	21
1.3 Наукова (ботанічна), літературна та народно-розмовна номінація квітів.....	22
1.4 Типи походження і розповсюдження флоронімів.....	26
1.4.1 Спільноіндоевропейський тип походження флоронімів.....	28
1.4.2 Спільногерманський тип походження флоронімів.....	29
1.4.3 Спільнороманський тип походження флоронімів.....	30
1.4.4 Спільнослов'янський тип походження флоронімів.....	31
1.4.5 Запозичені флороніми в германських, романських і слов'янських мовах.....	33
1.4.6 Латинські та грецькі запозичення.....	36
1.4.7 Іншомовні запозичення.....	37
1.4.7.1 Запозичення в англійській мові.....	37
1.4.7.2 Запозичення в німецькій мові.....	37
1.4.7.3 Запозичення в іспанській мові.....	38
1.4.7.4 Запозичення у французькій мові.....	38
1.4.7.5 Запозичення в російській і українській мовах.....	39
1.4.8 Флороніми окремої групи походження.....	39
1.5 Вторинні процеси номінації флоронімів.....	40
Висновки до розділу 1.....	44

РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ	47
ДОСЛІДЖЕННЯ ФЛОРОНІМІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	
2.1 Загальнонаукові методи.....	47
2.2 Методика дослідження флоронімів у різноструктурних мовах.....	50
2.2.1 Формування емпіричної бази дослідження.....	50
2.2.2 Виявлення номінативно-мотиваційної ознаки флоро німа....	52
2.2.3 Встановлення внутрішньої форми флоро німа.....	55
2.2.3.1 Квіткові метафори та їх типи.....	57
2.2.3.2 Квіткові метонімії та їх типи.....	62
2.2.3.3 Вузькоспеціальні (термінологічні) значення флоронімів.....	64
2.2.4 Визначення подібностей і відмінностей у структурі та семантиці флоронімів.....	65
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3 СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФЛОРОНІМІВ	
У ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ....	69
3.1 Способи творення флористичної лексики.....	70
3.2 Структурні типи найменувань квітів у зіставлюваних мовах.....	72
3.2.1 Кореневі флороніми.....	74
3.2.2 Афіксальні флороніми.....	77
3.2.2.1 Суфіксальні флороніми.....	78
3.2.2.2 Префіксальні флороніми.....	86
3.2.2.3 Префіксально-суфіксальні флороніми.....	87
3.2.3 Композити.....	88
3.2.4 Словосполучення.....	97
Висновки до розділу 3.....	100
РОЗДІЛ 4. СЕМАНТИКА ФЛОРОНІМІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ	
МОВАХ.....	103

4.1	Лексичні одиниці на позначення квітів у зіставляваних мовах.....	103
4.2	Семантична класифікація флоронімів.....	106
4.2.1	Атрибутивні флороніми.....	106
4.2.1.1	АФ за формою.....	107
4.2.1.2	АФ за кольором.....	110
4.2.1.3	АФ за фізичними властивостями.....	114
4.2.1.4	АФ за розміром.....	116
4.2.1.5	АФ за кількістю пелюсток, листків, стебел та ін.....	118
4.2.2	Функційно-цільові флороніми (ФЦФ).....	119
4.2.2.1	Корисні ФЦФ.....	120
4.2.2.2	Отруйні ФЦФ.....	123
4.2.3	Посесивні флороніми (ПФ).....	125
4.2.3.1	ПФ із невідчужуваними ознаками.....	127
4.2.3.2	ПФ із відчужуваними ознаками.....	129
4.2.4	Перцептивні флороніми (ПцФ).....	131
4.2.4.1	Нюхові ПцФ.....	132
4.2.4.2	Смакові ПцФ.....	133
4.2.4.3	Тактильні ПцФ.....	134
4.2.4.4	Візуальні ПцФ.....	135
4.2.5	Локативні флороніми (ЛФ).....	136
4.2.5.1	ЛФ за місцевістю, де ростуть дикорослі квіти.....	137
4.2.5.2	ЛФ за географічним простором.....	141
4.2.6	Темпоральні флороніми (ТФ).....	144
4.2.6.1	ТФ за тривалістю цвітіння.....	145
4.2.6.2	ТФ за узагальненою інформацією про час зростання....	145
4.2.6.3	ТФ за порою року.....	146
4.2.6.4	ТФ за місяцем.....	147
4.2.6.5	ТФ за днем / періодом доби.....	147

4.2.7 Комбіновані флороніми.....	148
4.2.7.1 Означуваний і означуючий компоненти у структурі КФ.....	151
4.2.7.2 Встановлення значущості номінативно-мотиваційної ознаки.....	158
4.2.8 Залишкові флороніми.....	164
4.3 Універсалії у сфері флоронімів різноструктурних мов.....	166
Висновки до розділу 4.....	174
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	185
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	231
ДОДАТКИ.....	239
Додаток А Структурні типи флоронімів.....	239
Додаток Б Семантичні групи флоронімів.....	257
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	310
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК.....	316
АНОТАЦІЇ.....	321

СКОРОЧЕННЯ І СИМВОЛИ

Скорочення назв мов

англ.	– англійська
ар.	– арабська
блр.	– білоруська
болг.	– болгарська
вл.	– верхньолужицька
гал.	– галльська
гебр.	– гебрайська
гр.	– грецька
д.-англ.	– давньоанглійська
д.-рус.	– давньоруська
д.-чес.	– давньочеська
двн.	– давньоверхньонімецька
дірл.	– давньоірландська
дор.	– дорійський
іє.	– індоєвропейська
ірл.	– ірландська
ісп.	– іспанська
іт.	– італійська
каз.	– казахська
кирг.	– киргизька
лат.	– латинська
лит.	– литовська
лтс.	– латиська
нат.	– натуаль
нвн.	– нововверхньонімецька
нід.	– нідерландська
нім.	– німецька
нл.	– нижньолужицька
пгерм.	– прагерманська
перс.	– перська
піє.	– праіндоєвропейська

пол.	– польська
прус.	– пруська
псл.	– праслов'янська
рос.	– російська
с.-лат.	– середньолатинська
свн.	– середньовісхньонімецька
слвц.	– словацька
слн.	– словенська
слов.	– слов'янська
снід.	– середньонідерландська
снн.	– середньонижньонімецька
стдан.	– староданська
стсл.	– старослов'янська
стфр.	– старофранцузька
схв.	– сербохорватська
тур.	– турецька
укр.	– українська
фр.	– французька
чес.	– чеська

Скорочення назв термінів

АЛФ	– атрибутивно-локативні флороніми
АПФ	– атрибутивно-посесивні флороніми
АПцФ	– атрибутивно-перцептивні флороніми
АТФ	– атрибутивно-темпоральні флороніми
АФ	– атрибутивні флороніми
АФЦФ	– атрибутивно-функційні флороніми
БАФ	– біатрибутивні флороніми
БЛФ	– білокативні флороніми
БПФ	– біпосесивні флороніми
БПцФ	– біперцептивні флороніми
БТФ	– бітемпоральні флороніми
БФЦФ	– біфункційні флороніми
ЗФ	– залишкові флороніми

ІНМО	– індекс номінативно-мотиваційної ознаки
КФ	– комбіновані флороніми
ЛАФ	– локативно-атрибутивні флороніми
ЛПФ	– локативно-посесивні флороніми
ЛПцФ	– локативно-перцептивні флороніми
ЛСГ	– лексико-семантична група
ЛТФ	– локативно-темпоральні флороніми
ЛФ	– локативні флороніми
ЛФЦФ	– локативно-функційні флороніми
МО	– мотиваційна ознака
НМО	– номінативно-мотиваційна ознака
ПАФ	– посесивно-атрибутивні флороніми
ПЛФ	– посесивно-локативні флороніми
ППцФ	– посесивно-перцептивні флороніми
ПТФ	– посесивно-темпоральні флороніми
ПФ	– посесивні флороніми
ПФЦФ	– посесивно-функційні флороніми
ПцАФ	– перцептивно-атрибутивні флороніми
ПцЛФ	– перцептивно-локативні флороніми
ПцПФ	– перцептивно-посесивні флороніми
ПцТФ	– перцептивно-темпоральні флороніми
ПцФ	– перцептивні флороніми
ПцФЦФ	– перцептивно-функційні флороніми
ТАФ	– темпорально-атрибутивні флороніми
ТЛФ	– темпорально-локативні флороніми
ТПФ	– темпорально-посесивні флороніми
ТПцФ	– темпорально-перцептивні флороніми
ТФ	– темпоральні флороніми
ТФЦФ	– темпорально-функційні флороніми
ФАФ	– функційно-атрибутивні флороніми
ФЛФ	– функційно-локативні флороніми
ФПцФ	– функційно-перцептивні флороніми
ФЦАФ	– функційно-атрибутивні флороніми

ФЦЛФ	– функційно-локативні флороніми
ФЦПФ	– функційно-посесивні флороніми
ФЦПцФ	– функційно-перцептивні флороніми
ФЦТФ	– функційно-темпоральні флороніми
ФЦФ	– функційно-цільові флороніми
Attr	– атрибутивний
Func	– функційний
Loc	– локативний
Percept	– перцептивний
Pos	– посесивний
Temp	– темпоральний

Символи

→ / ←	– вказівка на напрямок деривації / розвитку значення / переносу значення
+ / –	– наявність / відсутність певної ознаки
*	– реконструйована лексема

Інші скорочення

бот.	– ботанічне
діал.	– діалектне
ж.	– жіночий рід
мн.	– множина
обл.	– область
парафр.	– парафраза
перен.	– переносне
проф.	– професійне
род. в.	– родовий відмінок
розм.	– розмовне
ч.	– чоловічий рід
f	– жіночий рід
m	– чоловічий рід
N	– іменник
n	– середній рід

ПЕРЕДМОВА

Пропонована робота виконана в рамках школи зіставної та типологічної лінгвістики, яка сформувалася на базі факультету іноземних мов Донецького національного університету під керівництвом доктора філологічних наук, професора, академіка наук Вищої школи Володимира Дмитровича Каліущенка.

У цій науковій праці представлена модель комплексного і зіставно-типологічного опису назв трав'янистих квітів (флоронімів) у германських (англійській, німецькій), романських (іспанській, французькій) та слов'янських (українській, російській) мовах.

З опорою на дані словників різних типів (тлумачних, етимологічних, спеціальних та ін.) здійснено структурну та семантичну класифікацію флоронімів, схарактеризовано типи їх походження і шляхи запозичення, визначено індекси номінативно-мотиваційних ознак комбінованих і некомбінованих флоронімів та їхню продуктивність.

Системне дослідження структурних і семантичних особливостей найменувань квітів у різноструктурних мовах дозволило виявити універсальний набір номінативно-мотиваційних ознак флоронімів (атрибутивних, посесивних, функційно-цільових, локативних, перцептивних, темпоральних та ін.), визначити поряд із загальними рисами також специфічні особливості в номінації рослин, а також сформулювати низку ймовірних універсалій імплікативного характеру.

Сподіваємось, що розроблені у пропонованій роботі методика комплексного аналізу флористичної лексики та модель зіставно-типологічного опису флоронімів знайдуть своє використання у подальших зіставних і типологічних студіях.

Автори щиро вдячні шановним рецензентам за уважне прочитання рукопису цієї монографії і цінні зауваження, зроблені у процесі підготовки книги до друку.

ВСТУП

Рослини є невід'ємною частиною природи, вони відіграють надзвичайно важливу роль у житті людини (Адаменко, 1999; Арьянова, 1989; Ашиток, 1988; Берестнева, 2008; Бродский, 2006; Булах, 2006). Особливе місце серед них посідають флороніми (від лат. *flos, floris* (m) 'квітка'), тобто однослівні та багатослівні номени на позначення квітів.

Люди завжди наділяли флороніми найважливішими етичними та естетичними властивостями, вважали їх втіленням прекрасного, смутку і щастя, кохання і ненависті, життя і смерті. Квіти прикрашають житловий простір та мають особливість впливати на емоції, почуття і настрої людини. Саме тому лексика на позначення квітів (флороніми) часто привертає увагу лінгвістів (Берестнева, 2008; Рябко, 2003).

Особливості формування лексики на позначення рослин розглядалися здебільшого на матеріалі окремих мов – української (Галайчук, 2004; Рогальська, 2008), російської (Аносова, 2009; Каминская, 2002; Цой, 1995), французької (Лазарева, 1982), німецької (Кудрявцева, 2004), серболужицької (Адаменко, 1999), сербської (Марченко, 1995), башкирської (Сафарова, 1984), чеченської (Хазбулатов, 2004), а також на матеріалі окремих говорів – Миколаївщини (Москаленко, 1991), Закарпаття (Миголинець, 1996, 2000), східнослов'янських (Скорофатова, 2008, 2009), середнього Приоб'я (Арьянова, 1989; Ашиток, 1988), псковських (Налетова, 2002), псковсько-прикарпатських (Ашиток, 1988) та ін. Крім того, ботанічна лексика досліджувалася на матеріалі декількох мов: української, російської, французької і німецької (Сердюк, 2002), української, англійської і німецької (Подольян, 2002), англійської й адигейської (Ягумова, 2008), англійської і російської (Берестнева, 2008), фіно-угорських мов (Бродский, 2006), англійської, німецької та французької (Булах, 2006), східнослов'янських (Пашенко, 2006) та ін.

У працях, присвячених дослідженню ботанічної лексики, велика увага приділяється найменуванням лікарських рослин (Гаджиева, 2006; Галаева, 2006; Калько, 2002, 2003; Кірюшкіна, 2002; Меркулова, 1967; Омельковець, 2004; Панасенко, 2000, 2001, 2004, 2005, 2010; Фещенко, 1974), а також назвам екзотичних рослин (Берестнева, 2008).

Дослідження когнітивно-фреймової і мотиваційно-номінативної бази флоронімів здійснювалося в англійській мові на матеріалі складноструктурних одиниць (Рябко, 1988, 2003).

На тлі зростаючого інтересу до спеціальної лексики, термінів і терміносистем найменування квітів виявляють певні особливості у процесі номінації (Копчева, 1985; Панасенко 2010: 10). Проте комплексний зіставний аналіз найменувань квіткових рослин у різноструктурних мовах досі не був об'єктом спеціального системного вивчення.

Актуальність пропонованого дослідження визначається посиленням уваги сучасної лінгвістики до зіставного і типологічного вивчення процесів номінації, в тому числі й флоронімів (найменувань квітів) у різноструктурних мовах, та необхідністю вивчення структурних і семантичних особливостей квіткової номінації у германських, романських і слов'янських мовах. Залишаються недостатньо опрацьованими механізми найменування флоронімів, зокрема їх номінативно-мотиваційні ознаки. До того ж назви трав'янистих квітів, як один із головних і найбільш чисельних видів квітів у царині рослин, на жаль, дотепер не отримали належного ступеня формального та семантичного описів у зіставному і типологічному аспектах.

Основною метою пропонованої студії є виявленні спільних і відмінних рис у структурі та семантиці назв квітів у різноструктурних мовах, а саме у германських (англійській, німецькій), романських (іспанській, французькій) і слов'янських (російській, українській).

Матеріал дослідження становлять назви лише тих квітів, які ростуть у траві та мають на кінці стебла орган, що складається із серцевини й пелюсток навколо неї – квітки, тобто так звані трав'янисті квіти.

Назви трав'янистих квітів є важливим складником лексичної системи кожної з досліджуваних мов – англійської, німецької, іспанської, французької, російської й української мов.

Ці назви рослин відібрано шляхом суцільної вибірки з тлумачних, перекладних, етимологічних і ботанічних словників германських (англійської, німецької), романських (іспанської, французької) та слов'янських (російської, української) мов. Залучені також дані довідкової літератури та спеціальних досліджень, присвячених найменуванню цих рослин.

У дослідженні розглядаються літературні (загальноживані) флороніми, які зареєстровані нормативними словниками. Загальний обсяг літературних флоронімів становить 2348 одиниць. Народно-розмовні та вузьколокальні (діалектні) номени залучалися до аналізу нерегулярно (лише у випадку їхньої фіксації у нормативних словниках) для відображення реалізації тих чи інших мотиваційних ознак і до кількісних підрахунків не включалися.

Загальний обсяг флоронімів у зіставлюваних мовах становить 3734 од., у тому числі англійських – 609 од., німецьких – 640 од., іспанських – 611 од., французьких – 530 од., російських – 618 од., українських – 726 од.

Специфіка семантичного аналізу досліджуваного прошарку лексики зумовлює залучення низки методів і прийомів у пропонованому дослідженні. Основним методом дослідження є зіставний метод, спрямований передусім на виявлення спільних і відмінних рис у структурі та семантиці флоронімів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах. За допомогою методу аналізу словникових тлумачень відібрано та проаналізовано фактичний матеріал дослідження, а також встановлено

інтегральні (спільні) та диференційні (відмінні) семи у структурі номена. Описовий метод дозволяє систематизувати формальні та семантичні особливості найменування квітів у різноструктурних мовах. Кількісний аналіз застосовано для характеристики інвентаря досліджуваних флоронімів, визначення продуктивності структурних і семантичних груп флоронімів у порівнюваних мовах. Флоронімний матеріал проаналізовано здебільшого на синхронному рівні. Елементи етимологічного аналізу необхідні для обґрунтування зв'язку внутрішньої форми та зовнішньої форми у випадках непрозорої (немотивованої) структури флороніма. Трансформаційний метод дозволив установити типи мотиваційних зв'язків у структурі флороніма. Буквальний (дослівний) переклад флороніма або його словникового тлумачення використовується для експлікації внутрішньої форми номена та встановлення зв'язку між елементами у структурі флороніма.

Вивчення флоронімів та модель їх зіставного опису зумовили послідовні етапи викладу матеріалу у розділах пропонованої роботи.

У першому розділі висвітлюються теоретичні проблеми теорії номінації, теоретично обґрунтовуються особливості процесів первинної та вторинної номінації у сфері найменування квітів, простежується етимологія флористичної лексики, встановлюються типи походження назв квітів, а також розглядаються особливості процесів метафоризації та метонімізації під час вторинної номінації флоронімів.

У другому розділі опрацьовано методикау дослідження словотвірної та семантичної структури флористичної лексики у германських, романських і слов'янських мовах. Обґрунтовано доцільність обраних методів і прийомів дослідження, встановлено шляхи визначення спільного та відмінного у структурі та семантиці досліджуваного прошарку лексики.

У третьому розділі розглядається словотвірна структура найменувань квітів. Встановлюються способи утворення та структурні типи флоронімів, а

також їхня продуктивність у кожній із зіставляваних мов. Визначаються спільні та відмінні риси у структурній організації найменувань квітів.

Четвертий розділ присвячено дослідженню семантики флоронімів у зіставляваних мовах. Встановлюються номінативно-мотиваційні ознаки у семантичній структурі флоронімів і здійснюється семантична класифікація цієї лексико-семантичної групи (ЛСГ). Визначається активність, з якою кожна з номінативно-мотиваційних ознак бере участь у творенні назв квітів у зіставляваних мовах, а також встановлюються типи комбінацій цих ознак у семантичній структурі флоронімів. Розраховуються індекси номінативно-мотиваційних ознак, виявляються універсальні та диференційні риси в семантиці досліджуваних номенів, а також формулюються універсалії у сфері досліджуваної лексики.

У висновках подано основні результати пропонованого дослідження і визначено перспективи подальшого вивчення лексики на позначення квітів у різноструктурних мовах.

У додатках представлено списки флоронімів за способом їх утворення (Додаток А) та списки семантичних груп флоронімів (Додаток Б).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ НОМІНАЦІЇ КВІТІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ

1.1 Флористична лексика у світлі теорії номінації

Постійний розвиток людського суспільства та людського пізнання ставить перед мовою завдання забезпечити всі сфери життя і діяльності людини новими найменуваннями (Кубрякова 1977: 222). Важливим етапом у пізнанні навколишнього світу є його розподіл на окремі елементи, який у свою чергу здійснюється за допомогою мовних одиниць (Способы номинации в современном русском языке 1982: 3). Дослідження словникового складу мови неможливе без звернення до теорії номінації, що склалася на сьогодні у мовознавстві.

Вивченню номінативних процесів у мові присвячено велику кількість лінгвістичних праць (Арутюнова, 1988; Колшанский, 1975; Кубрякова, 1977; Селиванова, 2006; Телия, 1977; Уфимцева, 2010 та ін.). Поняття “номінація” В. М. Телия визначає як процес утворення мовних одиниць, які характеризуються номінативною функцією, тобто слугують для називання та виділення фрагментів дійсності та формування відповідних понять про них у формі слів, сполучення слів, фразеологізмів і речень. Цей термін позначає також результат процесу номінації, тобто мовну одиницю (Гак, 1977; Кубрякова, 1978; ЛЭС 1990: 336).

Як процес виділення й осмислення позначуваного предмета або події, а також як результат такого процесу, номінація виявляється одночасно і продуктом класифікаційно-пізнавальної діяльності людини в обраній сфері знань або суспільного досвіду, і продуктом мовленнєвої й мовної діяльності (Кубрякова 1978: 6). На думку Г. В. Колшанського, елементарний акт мовної комунікації – позначення предмета або ситуації – не є довільною операцією

людини над певним екстралінгвістичним явищем. Саме найменування є не лише процесом позначення, а й одночасно процесом пізнання і комунікації, тому від структури найменування залежить адекватність передавання інформації, яка відображається у мовній формі, що зумовлює адекватне відображення матеріального світу в людській свідомості (Колшанский, 1975).

Теорія номінації (ономасіологія) як один із розділів семантики протиставляється семасіології за напрямком дослідження – від предметів або явищ до думки про ці предмети, явища до позначення їх мовними засобами (Кубрякова, 1978). Початок теоретичної ономасіології відносять до часів античності, де теорія найменування являла собою важливу частину античної філософії та була зумовлена зацікавленістю природою мови.

Початок сучасної ономасіології пов'язують з іменем А. Цаунера, який запропонував у 1903 році новий напрям номінативного аналізу – ономасіологію. Проте як самостійна лінгвістична галузь зі своїм предметом і методами дослідження ономасіологія склалася в середині ХХ-го століття (Уфимцева 2010: 5).

Основною метою ономасіології як науки про природу найменування, засоби позначення та їх типи вважають створення теорії номінації (Кубрякова 1977: 222), а її основним завданням – вивчення засобів та способів називання окремих елементів дійсності (Матезиус 1989: 228-229).

Предметом теорії номінації як особливої лінгвістичної дисципліни прийнято вважати:

- 1) вивчення й опис загальних закономірностей утворення мовних одиниць;
- 2) дослідження взаємодії мислення, мови і реальності в цих найменуваннях та визначення ролі людського чинника у виборі ознак, які покладено в основу номінації;
- 3) аналіз мовної техніки номінації – її актів, засобів і способів;

4) побудова типології номінації й опис її комунікативно-функційних механізмів.

Аналіз номінації й номінативного аспекту значення мовних одиниць висвітлює закономірності вживання їх у мові, оскільки в процесах номінації формується семантика мовних одиниць, їхні знакові функції, тобто їхня здатність указувати на елементи дійсності в мовних актах.

Ономасіологічний аналіз тематичних груп лексики дозволяє реконструювати номінативну діяльність людини і встановити принципи номінації досліджуваного прошарку лексики (Панасенко 2010: 30). Так, об'єктом ономасіологічного аналізу поставали різні групи слів: гастроніми (Браницька, 2009), етноніми (Коновалова, 2009), колоративи (Деменчук, 2003) та ін. Неодноразово ономасіологічний підхід використовувався у дослідженні тематичної групи слів, об'єднаних семою "рослина" (Калько, 2002, 2003; Панасенко, 2000, 2001, 2004, 2005, 2010, 2011; Скорофатова, 2008, 2010). У центрі уваги зазначених досліджень перебувала розробка класифікаційних принципів, за допомогою яких в ономасіологічній структурі похідних ботанічних найменувань виокремлені зона базису та зона ознаки. Ономасіологічний аналіз цього прошарку лексики спрямовувався на дослідження словотвірних моделей фітонімів, проте характер ономасіологічних моделей спирався на дані, виявлені шляхом спостереження за формальними структурами.

У сучасному мовознавстві велику зацікавленість викликає дослідження спеціальної лексики, термінів і терміносистем. Ботанічна термінологія суттєво відрізняється від інших термінологічних систем (Копчева, 1985; Панасенко 2010: 10), про що свідчать дані лінгвістичних досліджень.

Вагомим внеском у дослідження ботанічної лексики вважаємо працю Н. І. Панасенко (Панасенко, 2010), присвячену структурно-семантичному, ономасіологічному та когнітивному аналізу назв лікарських рослин (фітонімів) у германських, слов'янських і частково романських мовах. Дослідниця

встановила основні типи структурних моделей цієї лексики, визначила продуктивність цих моделей, виділила способи номінації літературних і народних фітонімів, а також виявила типи метафоричного та метонімічного переносів. Комплексний підхід до вивчення рослинної лексики дозволив описати мотиваційні ознаки, покладені в основу номінації лікарських рослин, відтворюючи етапи когнітивної діяльності людини (Панасенко 2010: 351).

Дослідження когнітивно-фреймової та мотиваційно-номінативної інтерпретації флоронімів здійснювалося на матеріалі складноструктурних утворень, причому лише в англійській мові (Рябко, 1988, 2003). У межах флоронімічного поля О. П. Рябко розглядає структурно-морфологічні, логіко-номінативні та мотиваційно-номінативні властивості складноструктурних флоронімів. Авторкою здійснено спробу експлікувати закономірності відокремлення звичайно-когнітивної та науково-когнітивної номінації за матеріалами лексикографічних джерел.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що дослідження ботанічної лексики здебільшого ґрунтується на матеріалі лікарських рослин (Гаджиева, 2006; Галаева, 2006; Калько, 2003; Меркулова, 1967; Омельковець, 2004; Панасенко, 2010; Фещенко, 1974). Іноді до уваги мовознавців потрапляють назви екзотичних рослин (Берестнева, 2008). Звернення до етимології назв рослин спостерігається у працях, побудованих на матеріалі однієї мови (Сабадош, 1996), інколи для встановлення мотиваційних процесів у номінації рослин (Берестнева, 2008).

Отже, дослідження найменувань трав'янистих рослин у зіставному аспекті проводилося переважно на матеріалі назв лікарських ботанічних найменувань, а назви квітів трав'янистих рослин у різноструктурних мовах залишалися поза увагою дослідників.

1.2 Структура номінативної одиниці (реалія – поняття – ім'я)

Структура мови адекватна структурі мислення через загальні внутрішні закономірності цих сфер: ними керують одні й ті самі об'єктивні закони речей та явищ, які пізнає людина та які відображаються у формах мови, що використовуються в процесі комунікації (Колшанский 1975: 68).

Лексичні одиниці мають цілісне значення, ознаки якого ані окремо, ані у складі будь-яких групувань не виражаються окремо. Всі ознаки значення будь-якої лексичної одиниці виражаються матеріальною формою цієї лексичної одиниці. Цілісність лексичного значення є результатом процесу виникнення лексичних одиниць. Лексична об'єктивація (словотвірний процес) являє собою матеріалізацію змісту (Торопцев 1985: 87).

Створення нової номінативної одиниці відбувається двома шляхами:

- 1) довільним вибором оригінального, немотивованого мовного знака та
- 2) використанням вже наявних у мові матеріальних елементів (Журавлев 1982; Способы номинации в современном русском языке 1982: 50-51).

Процеси та структуру актів номінації прийнято описувати, виходячи з відношення “семантичного трикутника” – “реалія – поняття – ім'я”. Кожний компонент цього універсально-логічного відношення номінації в її конкретно-мовному втіленні збагачується ознаками, характерними для визначення світу в певній мові (Щур 1974: 336).

Реалія виступає денотатом імені, сукупністю властивостей, виділених в актах номінації у всіх позначуваних даним іменем реалій (класу об'єктів). Поняття, вбираючи в себе категорійні ознаки, виступає як сигніфікат (значення) імені, у який можуть входити експресивні ознаки. Ім'я розуміється як звукоряд, який ділиться у мовній підсвідомості відповідно до структурної організації певного мовного коду. Співвідношення сигніфікату імені з денотатом і напрямку цього співвідношення в конкретних актах номінації (у складі висловлювання) від значення імені до позначуваного об'єкта позначення (реалії) створюють базову структуру номінації.

Номінація у формі слова детермінована перш за все характером пізнання людини, тобто загальною закономірністю співвідношення одиничного і загального у речах, що відображається в мовній одиниці – слові (Колшанский 1975: 73).

Лексичні одиниці пов'язані з результатами відображення певних предметів, явищ і відношень між даними предметами, явищами навколишнього світу. Знання про предмети, явища дійсності та відношення між ними становлять ідеальний бік лексичних одиниць (Торопцев 1985: 307).

1.3 Наукова (ботанічна), літературна та народно-розмовна номінація квітів

Характерною особливістю номінації квітів є наявність декількох паралельних найменувань для однієї й тієї ж квітки (флороніма). Найменування квітів, як і назви рослин загалом, підпорядковані загальноприйнятій міжнародній ботанічній номенклатурі на основі латинської мови. Присвоєння певних назв рослинам регламентується Міжнародним кодексом ботанічної номенклатури.

Номенклатура квіткових рослин існує у трьох різновидах: 1) наукова; 2) літературна; 3) народно-розмовна номінація квітів.

Наукова (ботанічна) номенклатура суттєво відрізняється від народної (розмовної) (Меркулова, 1967). Одна з визначальних виміностей полягає у відсутності однозначності. Кожний елемент наукової ботанічної номенклатури має відповідник у міжнародній латинській номенклатурі та своє визначення, в якому розкриваються істотні ознаки поняття. Наприклад: рос. “Мишехвостник – *Myosurus minimus* L. Растение с правильными бледно-зелеными цветками. Лепестков пять. Чашелистиков пять. Тычинок 5-10. Пестиков много. Завязь верхняя. Листья в прикорневой розетке, линейный”.

Засновником латинської бінарної ботанічної класифікації вважають шведського вченого Карла Лінея. Його класифікація передбачає наявність у

найменуванні рослини двох компонентів – назви роду і виду. При цьому назва роду завжди знаходиться на першому місці та починається з великої літери, тоді як назва виду розташовується на другому місці і, навпаки, починається з маленької літери, навіть якщо дескриптор походить від власного імені. Наприклад, у ботанічній номенклатурі термін *Leontopodium alpinum* поєднує в своїй структурі назву роду – *Leontopodium* та виду квітки – *alpinum*. Цей науковий термін відповідає у зіставлюваних мовах таким літературним назвам цієї квітки: англ. *edelweiss*; нім. *Edelweiß* (n); ісп. *pie de león*; фр. *edelweiss* (m), *belle étoile*; рос. *эдельвейс*; укр. *едельвейс*.

На формування літературної рослинної лексики загалом, як і на формування літературної флористичної лексики зокрема, значною мірою вплинули латинські наукові назви (Панасенко 2010: 17). Наприклад, ботанічний термін *Viola tricolor* у чотирьох досліджуваних мовах отримує свою назву внаслідок буквального перекладу латинського терміна, пор.: ісп. *viola tricolor*, фр. *violette tricolore*, рос. *фиалка трехцветная*, укр. *фіалка триколірна*. У німецькій мові цій назві відповідає флоронім *Dreifaltigkeitsblume* (f) (букв.) ‘троїста квітка’.

Наукова ботанічна лексика розглядається науковцями в аспекті генези на матеріалі окремих мов: української (Симоненко, 1991), білоруської (Киселевский, 1962). Крім того, здійснюється ономаціологічний аналіз назв квіткових рослин міжнародної ботанічної номенклатури (Кузнецова, 2004), а також досліджуються особливості перекладу ботанічних термінів (Миловидова, 1964).

Ботанічні та літературні назви рослин мають також народно-розмовну фіксацію, яка представляє собою некодифіковану сферу загальнонаціональної мовної комунікації.

Народно-розмовна назва квітки не має ознаки однозначності, а її значення не може розкриватися в аналогічному визначенні. Однією лексемою називають звичайно різні рослини, а іноді цілі групи рослин. Так, у народно-

розмовній мові словом *ромашка* номінують велику кількість видів, схожих зовнішньо, проте різних видів цієї квітки. І саме той вид, який частіше називається *ромашкою* (*Chrysanthemum leucanthemum* L.), у ботаніці не має цієї назви. Саме через те, що одним словом часто називають багато видів рослин, дуже складно виявити значення назви самої рослини. Найбільш раціональний спосіб, який використовується в цьому випадку у лексикографії, це переклад назви латинською (ботанічною) термінологією, тобто перерахування елементів значення. Пор.: рос. *медуница* – *Pulmonaria*, *Spiraea ulmaria*. Такий переклад не є визначенням значення слова, однак він дає можливість уникнути неточності і плутанини у словниках, що не використовують латинську термінологію.

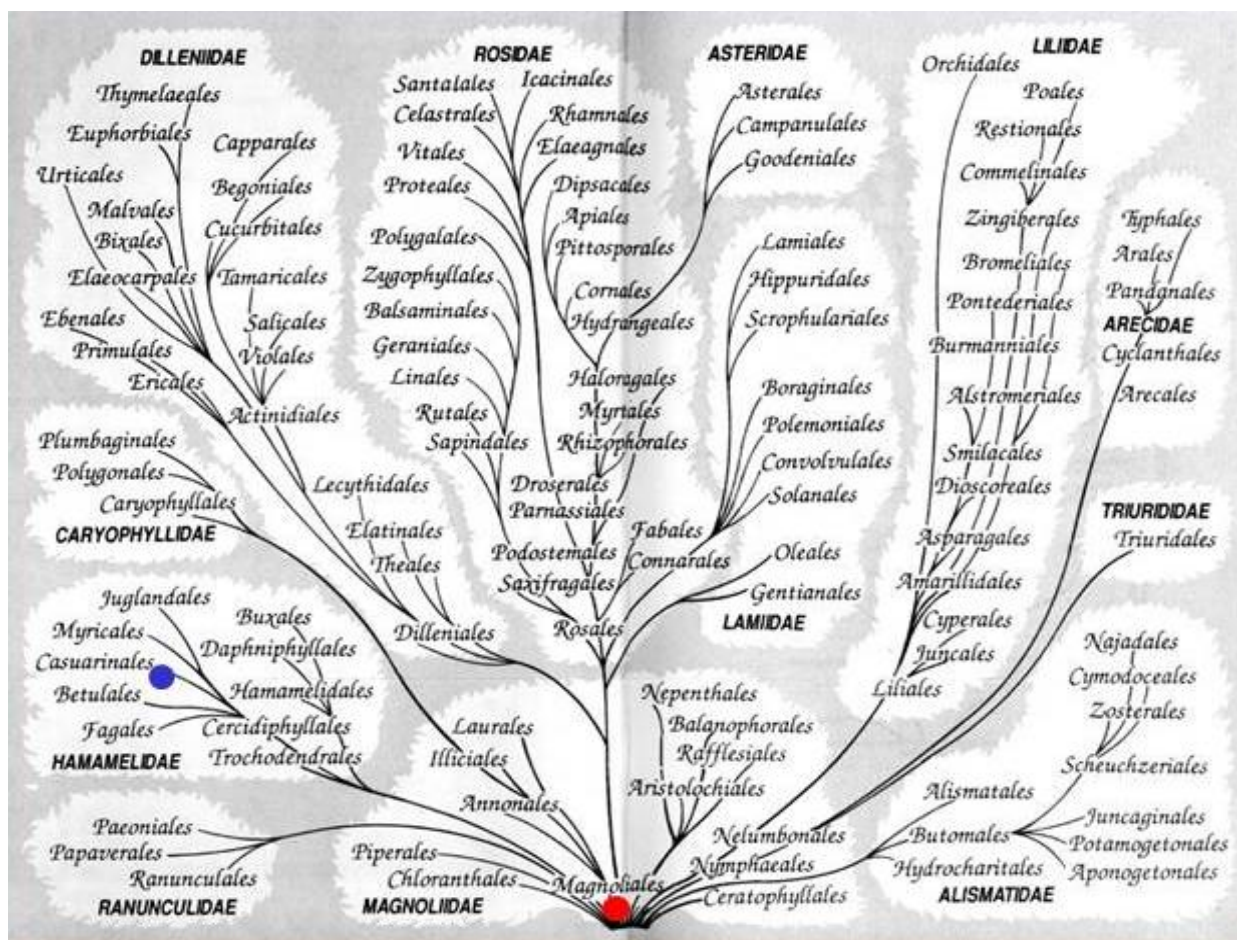
Досліджуючи питання формування ботанічної лексики в українській мові, І. В. Сабадош справедливо зазначає, що у ботанічній номенклатурі зафіксовані всі відомі науці флористичні види, тоді як у загальноживаній літературній і народно-розмовній мові зустрічаються найменування здебільшого лише добре відомих людям рослин (Сабадош, 1996). Отже, для позначення однієї й тієї самої квітки носії мови можуть використовувати декілька паралельних найменувань. Наприклад, у російській мові літературна назва *одуванчик* у розмовній мові отримала такі паралельні назви: *ветродуйка*, *зубной корень*, *зубник*, *кульбаба*, *богатка* та ін. В англійській мові для загальноживаного флороніма *cornflower* у народній мові також існує декілька еквівалентів цієї назви: *bluebottle*, *boutonniere flower*, *hurtsickle*.

Неоднозначну номінацію квітки можуть спричиняти і лінгвогеографічні чинники. Так, одним і тим самим словом у різних місцевостях можуть називатися різні рослини: в одній *иван-да-марья* (рос.) – це *Viola tricolor*, а в іншій – *Melampyrum nemorosum*.

Дослідженню процесів номінації народних назв рослин та з'ясуванню етимології ботанічної номенклатури присвячено чимало праць (Адаменко,

1999; Закревська, 1976; Меркулова, 1967; Миголинець, 1996; Пащенко, 2006; Сабадош, 1996).

У центрі уваги пропонованого дослідження знаходяться флороніми – літературні однослівні і багатослівні номени на позначення квіткових трав'янистих рослин, дібрані з тлумачних, перекладних та етимологічних словників. Номенклатура квіткових трав'янистих рослин спиралась на класифікацію квіткових рослин ботаніка Армена Тахтаджяна (див. рис. 1.1.), який зробив вагомий внесок у розробку системи вищих рослин і докладно описав системи квіткових рослин (Тахтаджян, 1987; Takhtajan, 1997). Відповідно до філогенетичної класифікації квіткових рослин А. Тахтаджяна покритонасінні розподіляються на два класи: дводольні й однодольні.

Кожен із цих класів охоплює певну кількість систематичних категорій – порядків. Філогенетична система рослин часто зображується у вигляді генеалогічного дерева, в основі якого знаходяться найдавніші представники рослинного світу, а у верхівці – наймолодші.

Народно-розмовні та діалектні найменування квітів у нашій роботі розглядалися вибірково для ілюстрації певних номінативно-мотиваційних ознак. До кількісних підрахунків такі лексеми не залучались.

1.4 Типи походження і розповсюдження флоронімів

Лексичний склад будь-якої мови є результатом тривалого історичного процесу, відображає дійсність і реагує на зміни в суспільному, матеріальному і культурному житті народу (Илиади, 2005). Лексика на позначення квітів, як компонент мовної системи, є загальноживаною та зустрічається в повсякденному житті людини. Вивчення її історичного розвитку дає змогу реконструювати зв'язки первинних форм і значення слова, та, відповідно, висвітлити закономірності розвитку досліджуваних мов. Здійснити такий аналіз неможливо без звернення до етимології, основним завданням якої є встановлення етимона – первісного значення і форми слова (Введенская 1986: 4; Трубачев, 1976). Дані етимологічного аналізу дозволяють виявити зв'язок у розвитку значень слів, дають пояснення про спільні та відмінні риси у семантиці та структурі досліджуваної лексики на сучасному етапі (Материнська 2009: 61-62). Чітке уявлення про первинну форму слова уможливило також визначення мотиваційних ознак флороніма, його структурного типу, а також дозволяє здійснити класифікацію флоронімів за типом їх походження. Як відомо, за своїм походженням лексична система будь-якої мови поділяється на дві частини:

- 1) споконвічну;
- 2) запозичену лексику (Булахов, 1987; Загнітко, 2007; Vaugh, 1993).

Дослідники визначають споконвічну лексику як таку, що існує з давніх часів та є генетично спорідненою з мовою-попередником (Жирмунский, 1976; Топоров, 1983; Улуханов, 2009).

Споконвічна лексика мови є базовим внутрішнім джерелом для її подальшого розвитку (Десницкая 1966: 10; Русанівський, 1991). З іншого боку, поповнення та розвиток словникового складу кожної мови відбувається і через лексичні запозичення з інших мов, які потрапляють в мову безпосередньо з джерела, де вони утворилися, або через посередництво однієї або декількох мов (Пащенко 2006 : 111; Сабадош 1996: 138, 158).

На підставі проведеного етимологічного аналізу флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах виділено такі основні типи походження флоронімів: 1) спільноіндоєвропейський; 2) спільногерманський; 3) спільнороманський; 4) спільнослов'янський; 5) запозичення; 6) флороніми окремої мовної групи (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

**Типи походження та розповсюдження флоронімів
у германських, романських і слов'янських мовах**

Тип походження флороніма	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Спільноіндоєвропейський	15 (19,2%)	10 (16,9%)	8 (13,1%)	7 (12,1%)	15 (20,5%)	13 (19,1%)
Спільногерманський	4 (5,1%)	3 (5,1%)	-	-	-	-
Спільнороманський	-	-	16 (26,2%)	21 (36,2%)	-	-
Спільнослов'янський	-	-	-	-	6 (8,2%)	6 (8,8%)
Запозичення	41 (52,6%)	38 (64,4%)	21 (34,4%)	18 (31%)	38 (52%)	36 (52,9%)
Флороніми окремої мовної групи	18 (23%)	8 (13,4%)	16 (26,2%)	12 (20,7%)	14 (19,2%)	13 (19,1%)
Разом	78 (100%)	59 (100%)	61 (100%)	58 (100%)	73 (100%)	68 (100%)

1.4.1 Спільноіндоєвропейський тип походження флоронімів.

До спільноіндоєвропейського типу походження віднесено лексеми на позначення квітів, які є успадкованими від спільноіндоєвропейської прамови.

Серед досліджуваного матеріалу у порівнюваних мовах зафіксовано таку кількість спільноіндоєвропейських флоронімів: англ. – 15 од. або 19,2%; нім. – 10 од. або 16,9%; ісп. – 8 од. або 13,1%; фр. – 7 од. або 12,1%; рос. – 15 од. або 20,5%; укр. – 13 од. або 19,1%.

Поняття прамови (мови-основи) ввів у мовознавство європейський мовознавець А. Шлейхер (Ворр, 1861; Schleicher, 1873). В основу цього поняття покладено схему, за якою знаходимо відповідь на питання про походження мов шляхом віднесення їх до спільного предка – єдиної “прамови” людства, що зазнала у подальшому “вавилонське змішування мов” (Жирмунский 1976: 253).

Серед флоронімів спільноіндоєвропейського типу походження виокремлено *германо-слов'янські паралелі*.

Розглянемо етимологію російського флороніма *белена*. За даними етимологічного словника російської мови М. Фасмера, це найменування історично пов'язане з праслов'янським **belnъ* (рос. *белена*; укр. *белена* ‘паслін’; болг. *бян*; д.-чес. *blén*; чес. *blín, blén, býlnъ*; схв. *бѹн, бѹника*) та є споконвічно спорідненим з д.-англ. *belene, beleone*; свн. *billen*; двн. *bilisa* ‘белена’; нім. *Bilme*; гал. *βελένιον, belinuntia* ‘белена’ (Фасмер 1986: 147-148). Отже, можна стверджувати, що цей флоронім має спільне походження у слов'янських і германських мовах.

До германо-слов'янських зараховуємо також український флоронім *мак*. Етимологічно засвідчена спорідненість цієї назви з лит. *aguonà* ‘мак’, *itaguonà, tagona, tagūnas*, лтс. *tagone, tagona*; прус. *toke*; двн. *tâgo, taho*; свн. *tahen, tān*; нвн. *Mohn* ‘тс.’ (ЕСУМ 1983, т. 3 : 364). На думку авторів етимологічного словника сучасної української мови, можливим є також історичний зв'язок цієї лексеми з дірл. *tessin* ‘морква, пастернак’;

ірл. *teacan* ‘тс.’; гр. *μήκων* (дор. *μάκων*) ‘мак’ (ЕСУМ 1983, т. 3 : 364). Ця низка найменувань пов’язана з іс. **mak-* “шкіра, плівка, шкіряний гаманець”.

Розглянемо етимологію російського флороніма *гвоздика*. За даними етимологічного словника М. Фасмера, рос. *гвоздика*, укр. *гвоздик* є калькою з пол. *goździk*, *gwoździk*, що, у свою чергу, калькується з свн. *negelkiñ*, снн. *negelkin*, нвн. *Näglein*, *Nelke* ‘гвоздика’ (Фасмер 1986: 399). Найменування цього флороніма пояснюється тим, що *гвоздика* (пряність, яка потрапила до Європи через порти Італії) нагадує за формою цвях старого ручного кування. Німецька назва в свою чергу є калькою з романських мов (пор.: ісп. *clavel* (m) ‘гвоздика’ – *clavo* ‘гвіздок’; фр. *clou de girofle* букв. ‘гвіздок (пряної) гвоздики’) (ЕСУМ 1982: 486-487; Фасмер 1986: 399). Отже, рос. *гвоздика* своє первинне значення отримав у німецькій мові. Розвиток семантичного значення цього найменування можна представити за допомогою схеми *форма предмета* → *форма плоду рослини* → *назва за формою*.

1.4.2 Спільногерманський тип походження флоронімів. До спільногерманського типу походження віднесено найменування квітів, які етимологічно походять від германських мов та не мають відповідників в інших мовах.

Назви квітів спільногерманського типу походження виявилися малочисельними порівняно з іншими типами походження флоронімів та охоплюють у кожній з досліджуваних германських мов не більше 5,1%.

Серед цих флоронімів спостерігаємо *англійсько-німецькі паралелі*.

Розглянемо англійський флоронім *dock* ‘щавель’. Ця назва походить від д.-англ. *docce*, яка є похідною від пгерм. **dokkon* (пор.: снід. *docke-*, нім. *Docken*; стдан. *dokka*) та спорідненою з свн. *tocke* ‘вузол, пучок’ (ODEE 1966: 280), тобто історично прослідковується походження з германських мов.

Аналогічно англійський флоронім *cress* ‘хрінниця’ етимологічно пов’язаний з д.-англ. *cresse*, *cærse*, який походить від пгерм. **krasjon* (пор.:

снн. *kerse*, *karse*; стдан. *kersse*; двн. *kresso*; нім. *Kresse* (f)) ← від праіндоєвропейського кореня **gras-* “поглинати”. Отже, можна стверджувати, що флоронім *cress* має спільне походження в англійській і німецькій мовах, тому цей номен відносимо до *англійсько-німецьких паралелей*.

1.4.3 Спільнороманський тип походження флоронімів.

Спільнороманський тип походження складається з флоронімів, що були успадковані від романських мов, для яких спільним джерелом поповнення ботанічного складу лексики стала латинська мова. Саме цей чинник зумовлює наявність досить великої кількості флоронімів спільнороманського типу походження (ісп. – 16 од. або 26,2%; фр. – 21 од. або 36,2%).

Серед таких найменувань виділяються *французько-іспанські паралелі*.

За даними етимологічного словника французької мови (DF), французький флоронім *carex* (m) виникає у кінці XVIII ст. з латинської мови і позначає сорт рослини ‘осока’ (пор.: ісп. *cárice* (m) ‘тс.’). Значення цієї романської за походженням назви квітки розвивалося за моделлю *рослина* → *рослина*. Мотиваційною ознакою французької назви *carex* (m) є зовнішня схожість цих рослин.

Розглянемо іспанський флоронім *dalia* (f) ‘далія’ (пор.: фр. *dahlia* (m) ‘тс.’). В етимологічному словнику іспанської мови ця назва тлумачиться так: < ‘planta del género *Dahlia* originaria de México y Centroamérica, y su flor’, nombre dado por el botánico español Cavanilles (en 1791) en honor del botánico sueco Andreas (o Anders) Dahl (1751-1789), quien la llevó a Europa de México hacia 1789 > (Gómez de Silva 1998: 208) (букв.) < ‘рослина роду *Dahlia* родом з Мексики і Центральної Америки, та її квітка’, назва надана іспанським ботаніком Каванільєсом (у 1791 р.) на честь ботаніка Андреаса (або Андерса) Даля (1751-1789), який увіз її до Європи у 1789 році >. Значення іспанського флороніма *dalia* (f) розвивалося так: *рослина* → *людина, що відкрила цей*

ботанічний вид → *назва на честь людини*. Мотивація пов'язана з власним ім'ям людини.

Аналогічно французький флоронім *lobélie* (f) 'лобелія', перше вживання якого датується кінцем XVIII ст., походить від латинської ботанічної назви *lobelia* 'тс.' (пор.: ісп. *lobelia* (f) 'тс.'). Квітки отримала свою назву на честь фламандського ботаніка Лінея (DENF 2007: 466). Отже, французька назва *lobélie* (f) також є вмотивованою власним ім'ям людини.

1.4.4 Спільнослов'янський тип походження флоронімів.

Спільнослов'янський тип походження флоронімів об'єднує лексеми, які з'явилися та поширювалися у слов'янських мовах. Кількість таких назв у досліджуваних слов'янських мовах однакова (рос. – 6 од. або 8,2%; укр. – 6 од. або 8,8%).

Серед флоронімів спільнослов'янського типу походження виокремлено *слов'яно-балтійські паралелі*.

Спираючись на дані етимологічного словника української мови (ЕСУМ, 1985), встановлено спорідненість таких номенів: укр. *дереви́й*; рос. *дерево*; блр. *дзерава*; д.-рус. *дерево*; пол. *drzewo*; чес. *dřevo*; словц. *drevo*; вл., нл. *drjevo*; болг. *дряво*; схв. *дрéво*; слн. *drevo*, з лит. *derva* 'сосна; смола', лтс. *darva* 'смола'. Автори етимологічного словника припускають також зв'язок цього флороніма з іє. **der-* 'дерти' (як 'обдерте від кори') (ЕСУМ 1985: 36).

Індоевропейський корінь **pūro-* 'зернина' став основою для української назви *пирі́й*. Історично цей флоронім пов'язаний з лит. *pūrai* 'озима пшениця', *pūras* 'зерно озимої пшениці', лтс. *pūri* 'озима пшениця'; пор. також з прус. *pure* 'стоколос', гр. *πυρός* 'пшениця', д.-англ. *firs* 'пирі́й' (Пащенко 2006: 87; ЕСУМ 1983: 373). Мотиваційною базою для номінації українського флороніма *пирі́й* є схожість плоду цієї рослини з формою зерна. Розвиток семантики відбувався за моделлю *рослина* → *форма плоду рослини* → *назва за формою* (Пащенко, 2006).

Розглянемо українське найменування *жито*, яке походить від піє. *g^uei- ‘жити’ (Пашенко 2006: 80-81; ЕСУМ 1985: 200) (пор.: укр. *жито* (Secale L.), *житина* ‘стеблина, зернина жита’, [*житище*] ‘житнище’, [*житники*] ‘волошки’ [*житовник*] ‘трава, що росте на мокрих луках’; рос. [*жито*] ‘збіжжя’; блр. *жыта*). Зазначені найменування мотивуються зовнішньою схожістю цих рослин з житом. Схематично розвиток значення виглядає так: *існування* → *суб’єкт існування* → *назва за суб’єктом* (Пашенко 2006: 81).

Спільне слов’яно-балтійське походження мають також назви укр. *очерет*, рос. *очерет*. Як зазначають автори етимологічного словника (ЕСУМ 1983: 243), ці лексеми утворилися на основі псл. *čertь, яке пов’язане з *čersti ‘різати, дряпати гострим предметом’, та походять від іє. *ker- ‘різати’. Очевидною у цьому випадку є вмотивованість назви гострою формою листа рослини (Пашенко 2006: 44-45).

За даними етимологічного словника української мови від піє. *lǣp- // *lōp- ‘щось широке, плоске’ та псл. *lorixъ ‘лопух; рослина з великим листям’ утворено низку слов’яно-балтійських флористичних найменувань: укр. *лопух* ‘Arctium L. (Lappa Adans); лист лопуха’, [*лопух білий*] ‘латаття біле; підбіл звичайний’, [*лопух водяний*] ‘латаття біле; кремена лікарська’, [*лопух гіркий*] ‘лопух; підбіл звичайний’, [*лапух*] ‘лопух’, [*лапушник*; *лепух*; *липух*] ‘тс.’, [*лепухе*] ‘калюжниця болотна’, [*лопуха*] ‘кремена лікарська’, [*лопуш*] ‘лопух великий’, *лопушина* ‘лопух; лист лопуха’, [*лопушина водяна*] ‘латаття біле’, *лопушиння* ‘лопухи’ [*лопушняк водяний*] ‘латаття біле; лопушняк’, [*опух гіркий*] ‘лопух’, [*опуша*] ‘тс.’, [*солодке опуша*] ‘підбіл звичайний’; рос. *лопух* ‘лопух’; блр. *лопух* ‘тс.’ Мотивацією для номінації зазначених флоронімів є широка та плоска форма листа цієї рослини.

Російське найменування *тростник* походить від праслав’янської форми *trъstь, (д.-рус. *тръсть*, *тръсть*; стел. *тръсть* (κάλαμος), *тръсть*, *тръстьж*, рос. *трость*, *тростник*, *тресть*; укр. *трость*; болг. *тръст*; схв.

mpĕm; слн. *třst*, *trstŭ*; чes. *trest'*, *třtina*; словц. *trst'*; пол. *treść*, *trzcina* ‘очерет, тростина’; вл., нл. *scina*»), яка є спорідненою з лит. *trušiai* ч. мн. ‘тросник’, *trušis*, *triušis* ж. ‘камыш, тростник’, лтс. *trusis* (Фасмер 1987: 106).

Аналогічно від ієндоевропейської основи **albho-* ‘білий’ походять слов’янські флороніми укр. *лобода*, рос. *лебеда*. Значення цієї назви розвивалося за схемою *ознака кольору* → *назва за ознакою кольору*. Вмотивованість цих назв зумовлена зовнішнім виглядом листя рослини – “ніби притрушеного білим пилком” (ЕСУМ 1985: 276).

1.4.5 Запозичені флороніми в германських, романських і слов’янських мовах. Формування флористичної лексики у досліджуваних германських, романських і слов’янських мовах здійснюється шляхом утворення нових номенів за допомогою існуючих у мові словотвірних і семантичних засобів, а також шляхом іншомовних запозичень. Утворення флоронімів на базі існуючих у кожній мові засобів відбувається за характерними для певної мови словотвірними моделями, а також шляхом використання готових мовних засобів у вторинній для них функції позначення (Аристотель, 2000; Берестнева 2008: 36; Сабадош 1996: 138-139).

Флористична лексика у досліджуваних германських, романських і слов’янських мовах поповнюється і шляхом запозичення. Іншомовними в роботі вважаємо флороніми, які потрапили до мови-реципієнта в результаті мовних контактів.

Упродовж свого історичного розвитку лексичний склад мови розширюється за рахунок засвоєних з різних мов слів. Іншомовні запозичення серед найменувань рослин є одним із важливих способів поповнення ботанічного складу мови (Пащенко 2006: 111; Сабадош, 1996). Під час етимологічного аналізу флоронімів у кожній з досліджуваних германських, романських і слов’янських мов виявлено найменування квітів, які є запозиченнями.

За визначенням В. В. Акуленка та Р. А. Будагова, запозичення є перейнятими з іншої мови лексемами, які пристосували свій фонемний склад, значення і вимову до стандартів цільової мови (Акуленко, 1971; Будагов, 1971).

Чинниками запозичень є мовні контакти народів на базі культурної, наукової взаємодії, формування мовних регіональних груп, розширення систем масової комунікації тощо (Кияк 2006: 32; Селіванова 2006: 158-159). Поповнення лексичного складу мови новими запозиченими словами залежить від умов історичного розвитку певної мови. Кількість таких слів може змінюватися в більший або менший бік, залежно від ступеня близькості контактуючих мов (Амосова, 2010; Малюга 2010: 53-54).

Для номінації квітів у германських, романських і слов'янських мовах запозичення є основним джерелом поповнення родових флористичних найменувань. У більшості зіставлюваних мов (за винятком французької – друге місце) запозичені флороніми посідають за продуктивністю перше місце (англ. – 41 од. або 52,6%, нім. – 38 од. або 64,4%, ісп. – 21 од. або 34,4%, фр. – 18 од. або 31%, рос. – 38 од. або 52%, укр. – 36 од. або 52,9%). Під час розгляду досліджуваної лексики слід розмежовувати, яким чином вони потрапляють до мови-реципієнта. Флороніми-запозичення можуть потрапляти до певної мови безпосередньо з мови-джерела або через посередництво іншої мови.

Прямим запозиченням можна вважати, наприклад, французький флоронім *edelweiss* (m). В етимологічному словнику французької мови вказується на перше вживання запозиченої з німецької мови назви цієї квітки в 1861 році. Встановлюється походження цього флороніма від нім. *edel* ‘благородний’ і *weiss* ‘білий’ (DENF 2007: 262).

Етимологізація українського флороніма *резеда* дозволяє віднести його до опосередкованого виду запозичення, оскільки ця назва потрапила до української мови через посередництво французької (фр. *réséda* (m)).

Французька назва, у свою чергу, походить від лат. *resēda* (пор. лат. *resēdāre* ‘полегшувати, лікувати, зціляти’, з огляду на заспокійливі властивості рослини), утвореного шляхом додавання префікса *re-* до дієслова *sedēre* ‘сидіти, осідати; сідати; затихати’, спорідненого з лит. *sédėti* ‘сидіти’, псл. *sěděti*, укр. *сидіти* (ЕСУМ 2006: 47).

Часто запозичені назви квітів повністю пристосовуються до фонетично-морфологічної системи мови-реципієнта. Для носія певної мови таке іншомовне походження флороніма може бути непомітним. Тому для встановлення походження такого найменування доцільним є використання етимологічного аналізу. Наприклад, в українській мові давно вживається назва квітки *конвалія*. Ця рослина широко використовується в народі як лікувальний засіб та втілює у собі символічне позначення краси та молодості. Про іншомовне походження назви *конвалія* свідчать дані етимологічного словника української мови: < Походить від с.-лат. (*lilium*) *convallium* ‘конвалія’ (букв. ‘(лілея) долин’); лат. *convallis* (род. в., мн. *convallium*) ‘(закрита горами) долина; улоговина’ утворене за допомогою префікса *com-* (*con-*) ‘з-’ від *valles* (*vailis*) (**uālnis*) ‘долина; западина, улоговина’, пов’язаного з лат. *volvo* ‘кочу; обертаю, повертаю; валю’, спорідненим з псл. *valiti*, укр. *валити*; назва рослини пов’язана з тим, що вона росте здебільшого в долинах річок > (ЕСУМ 1985: 547).

Серед запозичених флоронімів у порівнюваних мовах виявлені також так звані екзотичні флороніми, які зберегли ознаки свого іншомовного походження у вигляді певних фонетичних, граматичних і семантичних особливостей. Екзотичні назви квітів позначають рослини, які є характерними для певних країн і географічних просторів. Точних відповідників у мові, до якої вони надходять, такі назви не мають. Прикладом екзотичної назви квітки у російській мові є флоронім *кардамон*, який визначається в тлумачному словнику так: < Многолетнее тропическое растение семейства имбирных > (Ефремова 2001: 648).

1.4.6 Латинські та грецькі запозичення. Грецька та латинська мови є основним джерелом у збагаченні досліджуваних германських, романських і слов'янських мов флористичними найменуваннями. Переважна більшість запозичених флоронімів у германських і слов'янських мовах мають греко-латинську етимологію.

Російський флоронім *астра* є запозиченням з грецької мови (від гр. *ἀστήρ*, 'зірка') через посередництво німецької назви *Aster*, (f) (← лат. *aster*) (Фасмер 1986: 94; WDG 1972: 224).

Французьке найменування *orchis* (m) успадковане від лат. *orchis*, яке походить від гр. *ὄρχις* 'яєчко' (Dictionnaire étymologique et historique du français 2007: 568). Мотиваційною ознакою для назви цієї квітки є трубчаста форма її коріння, яка нагадує яєчко.

Від гр. *λωτός* та через лат. *lotus* до складу англійської мови увійшов флоронім *lotus* (ODEE 1966: 538).

Аналогічне греко-латинське походження мають такі флороніми: укр. *бальзамін* (← лат. *balsamina*) (ЕСУМ 1982: 130); рос. *мандрогора* (← гр. *Μανδραγόρας*) (Фасмер 1986: 568); ісп. *acanto* (m) (← лат. *acanthus* ← гр. *ἄκανθος*) (Gómez de Silva 1998: 24).

У досліджуваних мовах запозичення з латинської та грецької мов часто супроводжується зміною форми слова, що зумовлюється пристосуванням лексеми до мови-реципієнта, тобто запозичені флороніми можуть дещо змінювати свою фонетичну і / або морфологічну будову. Так, іспанське найменування *valeriana* (f) походить від середньовічного латинського номена *valeriana* та повністю зберігає його структуру (Gómez de Silva 1998: 708). З іншого боку, іспанське *crisantemo* (m) відрізняється від спорідненої латинської форми *chrysanthemum* лише формальним показником граматичного роду (Gómez de Silva 1998: 196).

Флоронім *aster* увійшов до складу англійської мови зі збереженням фонетичної та морфологічної структури мови-джерела, тоді як флоронім *eryngo*, пристосовуючись до граматичного ладу мови-реципієнта, змінює закінчення *-ion* на *-o*, пор: англ. *aster* ← гр. *ἀστήρ*, *eryngo* ← гр. *ἔρυγγη*.

1.4.7 Іншомовні запозичення.

1.4.7.1 Запозичення в англійській мові. Для англійської мови характерною є досить велика кількість засвоєних з інших мов запозичень, хоча існують певні відмінності між процесом засвоєння іншомовного лексичного матеріалу і ступенем його асиміляції в мові (Амосова 2010: 187). Іншомовні запозичення входили до англійської мови впродовж багаторічної історії її розвитку приблизно зі 120 різних мов-джерел (Jackson 2000: 33). Особливо велика кількість таких запозичень спостерігається у середньоанглійський період.

Запозичення у сфері квіткової номенклатури потрапляли до англійської мови з різних індоєвропейських і неіндоєвропейських мов, зокрема: 1) романських, пор.: англ. *mâche* (← фр. *potache*) (MWCD 2003: 744); англ. *artichoke* (← іт. *articiocco* ← ар. *al-khurshūf*) (MWCD 2003: 70); англ. *jalap* (← ісп. *jalapa*, *oca* ← ісп. *oca* ← кечуа *oqa*) (CED 2007: 865; MWCD 2003: 857); 2) тюркських, пор.: англ. *tulip* (← тур. *tulband* ← перс. *dulband*) (ODEE 1966: 948). Проведений нами етимологічний аналіз виявив в англійській мові 41 запозичення з різних індоєвропейських та неіндоєвропейських мов.

В англійській мові зафіксовано п'ять лексем на позначення квітів, запозичених з німецької (англ. *edelweiss* ← нім. *edel* 'благородний' та *weiss* 'білий', арабської (англ. *saffron* ← ар. *zafarān*) мов та санскриту (англ. *datura* ← санскр. *dhatūra*) (ODEE 1966: 301, 782, 245).

1.4.7.2 Запозичення в німецькій мові. До німецької мови флороніми-запозичення надходили переважно з романських мов (31 од.).

Запозичення з французької мови поповнювали склад німецької ботанічної лексики протягом кількох історичних періодів: середньовічного (XII-XIV ст.), другої половини XVI ст. – XVII ст., а також після Французької буржуазної революції (Stepanova 2003: 51-52). З італійської мови запозичення надходили з XIV ст. по XVI ст. та з XVII ст. по XVIII ст.

У німецьку мову з романських мов потрапили такі флороніми: *Petunie* (f) (← фр. *pūtunia*); *Belladonna* (f) (← іт. *belladonna*) (Kluge , 1989).

Серед ботанічних номенів у німецькій мові зафіксовані також запозичення з інших мов (7 од.): нім. *Safran* (m) (← ар. *zafarān*); нім. *Tulpe* (f) (← перс. *tūlband*); нім. *Wau* (m) (← нід. *Wouw*); нім. *Ziest* (m) (← слов. *čist*) (Kluge , 1989).

1.4.7.3 Запозичення в іспанській мові. Запозичення у сфері квіткової лексики в іспанській мові є нечисельними (21 од.). Так, із французької мови до іспанської увійшов флоронім *estoque* (m) (← фр. *estoc* (m)), з італійської – *belladonna* (f) (← іт. *belladonna*). Від снім. *walda* походить ісп. *gualda* (f) (El requeño Larousse ilustrado 2008: 423, 150, 502). Іспанське найменування *ajedrea* (f) етимологічно пов'язане з арабським *satriya* (PLI 2008: 55), а іспанська назва *tulipán* (m) – з турецьким *turbante* (Gómez de Silva 1998: 696).

Крім того, в іспанській мові зафіксовано флоронім, запозичений з мови натуаль (індіанські мови), що включається до тано-ацтекської сім'ї: ісп. *epazote* (m) (Gómez de Silva 1998: 260) (← нат. *epazolt*).

1.4.7.4 Запозичення у французькій мові. У складі ботанічної лексики французької мови запозичені флороніми є незначними (18 од.) Вони прийшли з: 1) німецької (фр. *edelweiss* (m) ← нім. *Edelweiss* (n)); 2) італійської (фр. *artichaut* (m) ← іт. *carciofo*); 3) арабської (фр. *safran* (m) (← ар. *azafrán*); 4) іспанської (фр. *jonquille* (f) ← ісп. *junquillo* (m)); 5) турецької мов (фр. *tulipe* (f) ← тур. *tūlbend*) та 6) хінді (фр. *datura* (m) ← хінді *dhatūra* (DENF 2007: 262, 47, 737, 440, 855, 223).

1.4.7.5 Запозичення в російській і українській мовах. Крім поповнення лексичного складу флоронімів за рахунок греко-латинських надходжень, запозичення у слов'янських мовах відбуваються також:

1) з романських: укр. *гравілат* ← іт. *gariofilata* (ЕСУМ 1982: 580) ; рос. *гравілат* ← іт. *gariofilata* (Фасмер 1986: 450); укр. *естрагон* ← фр. *estragon* (m) (ЕСУМ 1985: 171); укр. *шафран* ← ісп. *azafrán* (m); рос. *шафран* (Фасмер 1987: 414) ← ісп. *azafrán* (m);

2) германських: укр. *блават* ← свн. *blawe* (ЕСУМ 1982: 203); рос. *имбирь* ← нім. *Ingwer* (m) (Фасмер 1986: 129);

3) тюркських мов: укр. *авран* ← тур. *auradan* (ЕСУМ 1982: 42); рос. *тюльпан* ← тур. *tülbend* (Фасмер 1987: 136).

Українська назва *шалотка* (*Allium ascalonicum*) прийшла через польський номен *szalotka* (від нім. *Scharlotte*) в результаті народно-етимологічного зближення з жіночим французьким власним іменем *Charlotte*. Український номен *вечерниця* та його похідні народно-розмовні назви *вечерка*, *вечірник*, *вечірні фіалки*, *нічна фіалка* (пор., аналогічні назви: рос. *вечерница*, пол. *wieczernica*) є перекладами з латинської (*hesperis* 'вечір') та грецької (*esper* 'вечір').

1.4.8 Флороніми окремої групи походження. Відсутність у словниках досліджуваних мов достатньої інформації щодо походження флороніма зумовило виділення окремої групи, до якої входять флороніми невідомого походження.

Так, французький флоронім *mâche* (f) тлумачиться в етимологічному словнику так: <Coincy (*macle*), bot.; orig. inconnue > (DENF 2007: 476) (букв.) < мінерал, бот.; невідомого походження >.

Аналогічно український флоронім *кушир* віднесено до цієї групи, оскільки в етимологічній статті цього номена відсутня належна інформація

про його походження: укр. *кушир* < неясне; припущення про зв'язок з *куга* 'очерет' викликає сумнів > (ЕСУМ 1989: 170).

Бракує етимологічних даних і щодо німецького флороніма *Dost* (m): < *origanum vulgare*, *wilder Majoran*, *fachsprachl. Mittelhochdeutsch doste, toste*, *althochdeutsch dost(o)*. Die Bedeutung ist teilweise auch 'Buschel, Strauss'. Herkunft unklar > (Kluge, 1989) (букв.) < *origanum vulgare*, дикий майоран, *проф.* свн. *doste, toste*, двн. *dost(o)*. 'бушель, букет'. Походження неясне. >.

Флоронімів окремої групи походження зафіксовано в англійській мові – 18 од. або 23%, німецькій – 8 од. або 13,4%, іспанській – 16 од. або 26,2%, французькій – 12 од. або 20,7%, російській – 14 од. або 19,2%, українській – 13 од. або 19,1%.

1.5 Вторинні процеси номінації флоронімів

Важливу роль у творенні лексичних одиниць відіграє вторинна номінація. Вторинна лексична номінація являє собою використання вже існуючих у мові номінативних засобів у новій для них номінативній функції (Телия 1977: 129). Способи вторинної номінації розрізняються відповідно до мовних засобів, що використовуються для створення нових назв, і від характеру співвідношення "ім'я – реальність" (ЛЭС 1990: 336). Закономірності вживання слів розглядаються у лінгвістиці через взаємодію трьох рівнів: навколишнього світу, мислення (змісту) та мовних форм (вираження) (Гак 1977: 12).

Види вторинної номінації відзначаються асоціативним характером людського мислення. В актах вторинної номінації встановлюються асоціації за схожістю або за суміжністю між деякими властивостями елементів позамовної сфери, що відображаються в значенні назви, і властивостями нового позначуваного, що іменується шляхом переосмислення цього значення. Асоціативні ознаки, які актуалізуються в процесі вторинної номінації, можуть відповідати компонентам значення, що переосмислюється,

а також таким смисловим ознакам, які співвідносяться з фоновим знанням носіїв мови про певну реалію або внутрішню форму значення (Сердюк, 2002; Языковая номинация, 1977).

Виникнення назв квітів, як вторинних за походженням, відбувається: 1) на основі семантичних змін у словах; 2) через установлення зв'язку між відомими людині предметами, явищами об'єктивної дійсності і виявленими якостями, властивостями рослин. Принцип найменування рослин на основі вже наявних назв певних ознак передбачає обов'язкову наявність трьох важливих складових:

1) реальна МО предмета, що являє собою позамовну основу найменування;

2) мовне вираження МО;

3) творення нової назви на основі мовного матеріалу, за допомогою якого виражена МО.

Поєднання цих трьох складових і визначає структуру назви (Костенко, 2005).

У мові закріплюються переважно ті вторинні назви, які є найбільш типовими для номінативної системи цієї мови і яких у ній бракує (Телия, 1977: 129).

Способи вторинної номінації розрізняються залежно від мовних засобів, що використовуються для творення нових номенів, і взаємовідношення "ім'я – реальний (навколишній світ)". За типом засобів, що беруть участь в актах вторинної номінації, розрізняють:

1) словотвір як регулярний спосіб утворення нових слів та значень, пор.: ісп. *clavelito* (m); укр. *грушанка*, *косарик*;

2) синтаксичну транспозицію, за якою морфологічні засоби вказують на зміну синтаксичної функції зі збереженням лексичного значення;

3) семантичну транспозицію (метафоризація, метонімізація), що не змінює матеріального вигляду одиниці, якій надається нове значення, та

призводить до утворення багатозначних слів, а також фразеологізмів різних типів, пор.: англ. *wallflower* перен. ‘сором’язлива людина, на яку ніхто не звертає уваги’; нім. *Rührmichnichtan* (n) розм. ‘дуже тендітна і чутлива дівчина’; фр. *tulipe* (f) ‘призвісько веселих, безтурботних солдатів Старого Режиму’; укр. *мімоза* перен. ‘про вразливу, недоторкану людину’ (ВТССУМ 2004: 530).

Вагому роль у процесі номінації квітки набуває оцінне значення, яке пов’язане з вибірковою зацікавленістю людини, що проявляється у неспонтанному виділенні тих або інших рис, ознак, властивостей предметів порівняно з іншими. Прагнення мовця надати ім’я всьому, що його свідомість виділяє у внутрішньому світі, призводить до появи у семантичній структурі флороніма емоційно-експресивних та оцінних компонентів (Телия 1980: 298).

На думку І. С. Торопцева, емоції – непомірна стихія слова, що виникає та функціонує в мові (Торопцев 1985: 110). Емоційно-експресивне забарвлення флористичної лексики виражається в суб’єктивному відношенні мовця до квітки, її фізичних і лікувальних властивостей, зовнішнього вигляду, інших ознак та актуалізується в лексиці словотвірними, лексичними та синтаксичними способами (Панасенко 2010: 101).

Вивченню категорії оцінки присвячено праці багатьох лінгвістів (див., наприклад, праці: Арутюнова, 1988; Бессонова, 1995, 2010; Вольф, 1985; Телия, 1981). Спираючись на класифікацію загально-оцінних та частно-оцінних значень (Арутюнова, 1988), у сфері номінації квітів виділено позитивну, негативну та нейтральну оцінки значення (Панасенко 2010: 210-211), які співвідносяться з особливостями використання рослини, з її отруйними / корисними властивостями, зовнішнім виглядом тощо.

Позитивні оцінні значення зумовлюються переважно корисними властивостями квітки, ознаками її зовнішнього вигляду і часто є експліцитно вираженими у структурі флороніма. Пор.: англ. *belladonna* (букв.) ‘гарна

жінка', *selfheal* (букв.) 'самоцілювач'; нім. *Heilsalbei* (f) (букв.) 'цілюща шавлія'; ісп. *graciola* (f) (пов'язано з *gracia* 'грація, вишуканість'), *gloria de la mañana* (букв.) 'велич утра'; фр. *merveille jaune* (букв.) 'диво жовте', *herbe sacrée* (букв.) 'трава священна'.

Негативні оцінні значення флоронімів пов'язані з отруйними властивостями квітки; негативно конотовані номени відбивають емоційно-експресивний настрій мовця, який надає негативної оцінки цій квітці. Вираження таких оцінних значень у найменуваннях квітів відбувається через низку асоціативних (конотативних) ознак (Busse 2009: 98). Конотація, як додаткове до денотативного значення слова, являє собою емоційне або оцінне забарвлення слова, яке може закріплюватися у мові або мати оказіональний характер (Kastovsky 2007: 37). У найменуваннях квітів у досліджуваних мовах конотативність виражається за допомогою компонента, що доповнює денотативне значення цієї лексичної одиниці.

Ознаки рослинних властивостей часто представлені у структурі флороніма шляхом експліцитного вираження стану людини / тварини, почуттів та асоціацій, які виникають під час безпосереднього контакту з квіткою, пор.: англ. *feverwort* (букв.) 'пропасна / гарячкова трава'; нім. *Schlafmohn* (m) (букв.) 'снодійний мак'; фр. *herbe à éternuer* (букв.) 'трава чихальна'; укр. *ломиніс*, *сон-трава*; рос. *дурнишник*, *куриная слепота*.

Нейтральне значення флоронімів у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах відтворюється за допомогою оцінних прикметників, які можуть вказувати на загальні властивості квітів, їх приналежність до типових представників певного виду рослин (Панасенко 2010: 211-212). Пор.: нім *gewöhnlicher Löwenzahn* 'звичайна кульбаба', *gewöhnlicher Reiherschnabel* 'звичайна геранія'; фр. *primevère vraie* 'первоцвіт справжній', *psyllium vrai* 'подорожник справжній'; рос. *душица обыкновенная*, *подмаренник настоящий*.

Експресивність, як одна із властивостей лексичної одиниці, тісно співвідноситься з проявом і вираженням емоцій у мовця. Емоційна оцінка пов'язана передусім із вираженням почуттів людини, її вольових спонукань, чуттєвих чи інтелектуальних порівнянь, а також ставленням людини до дійсності. Емоційно-експресивне забарвлення у структурі флоронімів порівнюваних мов виражається двома шляхами: 1) за допомогою афіксації; 2) через метафоричне переосмислення. Проте, слід додати, що емоційність та експресивність, тобто переживання людиною свого ставлення до дійсності, до особистого й навколишнього життя, виражається передусім у семантичній структурі народно-розмовних і діалектних назв квітів, тоді як загальноживаним літературним назвам експресивність притаманна значно менше.

Висновки до розділу 1

1. Трав'янисті квіти є частиною ботанічного прошарку лексики, які систематизуються у міжнародній ботанічній номенклатурі на основі латинської мови. У кожній із досліджуваних мов існують літературні та народно-розмовні назви квітів. Для літературної номінації характерним є використання однієї або двох назв однієї й тієї самої квітки. Серед народно-розмовних (діалектних і просторічних) найменувань виокремлюються одночасно декілька паралельних назв квітів.

2. Вивчення назв квітів у різноструктурних мовах відбувається на основі ономазіологічного та семасіологічного підходів. Ономазіологічний підхід до дослідження флоронімів передбачає вивчення інформації про те, як найменування квітів пов'язані з позначенням навколишнього світу, з вибором і творенням назв окремих їх видів. При семасіологічному дослідженні флоронімів вивчається безпосередньо значення даних лексем, їх зміст. Особлива увага приділяється специфіці відображення у найменуваннях квітів позамовної дійсності.

3. Для вивчення номінативних процесів у сфері флоронімів суттєвим є врахування актів первинної та вторинної номінації.

3.1. Для первинних процесів номінації флоронімів ключовим є співвідношення поняття на позначення квітки, яке виконує функцію надання імені цьому поняттю, з певним об'єктом довкілля. Первинна номінація потребує дослідження етимології флоронімів.

3.2. За даними етимологічного аналізу встановлено шість типів походження та поширення найменувань квітів у германських, романських і слов'янських мовах: 1) спільноіндоєвропейський, 2) спільногерманський, 3) спільнороманський, 4) спільнослов'янський; 5) запозичення; 6) флороніми окремої мовної групи (див. 1.4.1-1.4.8).

3.2.1. До спільноіндоєвропейського типу походження належать флороніми, які походять від спільноіндоєвропейської прамови. До цього типу входять *германо-слов'янські паралелі*.

3.2.2. Спільногерманський тип походження представляють флороніми, які з'явилися та поширювалися в германських мовах. Серед цих флоронімів виокремлено *англійсько-німецькі паралелі*.

3.2.3. До спільнороманського типу походження належать флороніми, які є поширеними в романських мовах. До цього типу входять *французько-іспанські паралелі*.

3.2.4. Спільнослов'янський тип походження флоронімів об'єднує лексеми, які з'явилися та поширювалися у слов'янських мовах. Серед цих флоронімів виокремлено *слов'яно-балтійські паралелі*.

3.2.5. Найпродуктивнішими в номінації квітів виявилися спільнороманські утворення (див. табл. 1.1). Продуктивність цих флоронімів переважає продуктивність спільнослов'янських флоронімів у 3-3,5 рази, а продуктивність спільногерманських – у 5-6 разів. Найменш продуктивним виявився спільногерманський тип походження флоронімів.

3.3. Ботанічний склад аналізованих рослин у більшості досліджуваних мов (окрім французької) найактивніше поповнюється іншомовними запозиченнями (див. 1.4.7.1-1.4.7.5).

3.3.1. Переважна більшість запозичених флоронімів у германських і слов'янських мовах має греко-латинське походження; саме грецька та латинська мови стали основним джерелом для створення міжнародної наукової ботанічної номенклатури.

3.3.2. Окрім латинської та грецької мов, запозичені найменування квітів входять до досліджуваних германських, романських і слов'янських мов з 10 мов-джерел (італійської, арабської, турецької, голландської, литовської, персидської, полінезійської, із санскриту, хінді та однієї з індіанських мов тано-ацтекської сім'ї – мови натуаль).

3.4. Вторинна номінація у сфері флоронімів пов'язана з метафоричними та метонімічними процесами.

3.4.1. Метафоризація та метонімізація у сфері квіткової номінації має взаємообернений характер, тобто метафоричні та метонімічні переноси можуть бути спрямовані як на рослинні номени, так і бути детерміновані ними.

3.5. Лексика на позначення квітів у германських, романських і слов'янських мовах часто містить у своїй семантичній структурі емоційно-експресивні компоненти. Емоційно-експресивне забарвлення у структурі таких флоронімів виражається через семантику мотиваційної основи та певні афікси. Флороніми з емоційно-експресивним забарвленням у досліджуваних мовах можуть мати як позитивну, так і негативну конотації.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЛОРОНІМІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ

2.1 Загальнонаукові методи

Метод є сукупністю прийомів та операцій практичного й теоретичного освоєння дійсності (НФС 2003: 628). Володіння методом означає для дослідника знання того, як і в якій послідовності здійснювати певні кроки для вирішення поставлених наукових завдань. У структурі загальнонаукових методів найчастіше виділяють три рівні: 1) методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, опис), 2) методи теоретичного пізнання (гіпотетико-дедуктивний метод, сходження від абстрактного до конкретного, моделювання, формалізація), 3) загальнологічні методи (аналіз і синтез, індукція, дедукція й аналогія, абстрагування, узагальнення й ідеалізація, системний підхід) (Баскаков 2004: 30). Незважаючи на відносну самостійність методів, межі між ними мають дещо умовний характер.

Вихідною емпіричною процедурою пропонованого дослідження виступає метод *спостереження* як “цілеспрямоване, систематичне, активне вивчення предметів і явищ дійсності, що знаходяться у природному стані або в умовах наукового експерименту” (Баскаков 2004: 60).

Порівняльно-типологічний характер роботи, що виявляється у вивченні структури і семантики флоронімів у різноструктурних мовах, зумовив застосування методу *порівняння*. Порівняння структурних і семантичних характеристик флоронімів у мовах різного типу здійснювалося за найсуттєвішими щодо пізнавального завдання ознаками, що знайшло свій вияв у структурі дисертації. Підсумки спостереження та порівняння

фіксувалися за допомогою *описового методу* з використанням засобів природної та штучної мови (таблиць, діаграм, рисунків).

Застосування *гіпотетико-дедуктивного методу* охоплювало декілька етапів. Після ознайомлення з фактичним матеріалом дослідження здійснено спробу його теоретичного пояснення за допомогою напрацьованих у зіставному і типологічному мовознавстві положень, яка оформилася у дисертаційну гіпотезу, що припускала зумовленість номінації квітів універсальними й унікальними ознаками.

Метод *сходження від абстрактного до конкретного* виражає рух теоретичної думки до все більш повного, всебічного й цілісного відтворення предмета дослідження (Баскаков 2004: 122). Його використання у дисертації дало змогу поступово висвітлити теоретичні засади дослідження флоронімів і побудувати комплексну структурно-семантичну модель їх опису у порівнюваних мовах.

За допомогою *методу формалізації* обчислено індекси *номінативно-мотиваційної ознаки* в утворенні двослівних комбінованих флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах.

Під *аналізом* мають на увазі метод, що дає змогу проникати в сутність досліджуваного явища шляхом його розчленування на складові з метою їх окремого вивчення (Баскаков 2004: 96). Аналіз становить перший і другий етапи здійсненого практичного дослідження, під час яких встановлено суттєві структурні та семантичні типи флоронімів у порівнюваних мовах.

Синтез як метод наукового пізнання являє собою мисленнєве поєднання розчленованих унаслідок аналізу складових, властивостей і зв'язків досліджуваного об'єкта та його вивчення як єдиного цілого з виділенням сутності (Баскаков 2004: 97). Виокремлені методом аналізу суттєві властивості рослин як об'єкта дослідження синтезувалися з огляду на його предмет – структурні та семантичні особливості найменування флоронімів.

Індукція як метод пізнання ґрунтується на отриманні загального висновку на основі часткових посилок. Думка дослідника рухається при цьому від одиничного через особливе до загального (Баскаков 2004: 103). Так, шляхом емпіричного дослідження флоронімів, що ростуть на луках, у лісі, на болоті і т.ін., доходимо висновку про те, що їх диференціація відбувається відповідно до локативного чинника “місце росту”. У мисленнєвому процесі *дедукції* висновок про елемент класу виводиться із знання загальних властивостей усього класу. Об’єктивною основою дедукції є те, що кожний предмет поєднує в собі риси загального й одиничного (Баскаков 2004: 103). Так, виходячи зі знання інваріантної ознаки флороніма внаслідок дедуктивного умовиводу був зроблений висновок про те, що український флоронім *переліска* є локативним номеном, а під впливом мотиваційної основи *ліс* назва цієї квітки набуває уточнювальної локативної ознаки “рослина, що росте у лісах”.

За допомогою методу *аналогії* на основі подібності об’єктів певної групи окремої мови робиться висновок про їх подібність за цією ознакою в інших мовах (Баскаков 2004: 103). Так, атрибутивний флоронім російської мови *кувшинка* (*Nymphaea alba*, *Nuphar luteum*) отримав свою назву через форму плода, схожу на мініатюрний жбан. Ця обставина стала поштовхом до виникнення, з одного боку, в російській мові інших номенів, що репродукують аналогічну метафоричну модель “жбан / посудина → рослина” (рос. *кубышка*, *самоварчики*, *кубанцы*, *кувшинчики*, *кувшинцы* та ін.), а з іншого, аналогічні назви квітів в інших мовах (укр. *гличики*, *збанок*, *збаночки*; блр. *горлачики*, *жбанки* та ін.).

Метод *абстрагування* полягає у мисленнєвому відволіканні від низки ознак, зв’язків, відношень досліджуваного об’єкта та виділенні властивостей, необхідних для його вивчення на конкретному етапі дослідження (Баскаков 2004: 98). З абстрагуванням тісно пов’язаний метод *узагальнення*, що завершує мисленнєвий перехід від одиничних понять до загальних, від менш

загальних суджень – до більш універсальних (Баскаков 2004: 100). У пропонуваній роботі знайшли своє застосування ототожнювальна й ізолююча абстракції, котрі здійснювалися з синкретичним залученням індуктивного узагальнення. На основі *абстракції ототожнення*, що виділяє загальну властивість об'єктів шляхом установлення відношення еквівалентності або рівності між ними, виокремлені у досліджуваному матеріалі флороніми об'єднувалися у семантичні підгрупи та групи. Тобто емпіричні явища кваліфікувалися за своєю належністю до певної групи об'єктів, які в свою чергу групувалися в таксономії більш високого порядку.

Системний метод розуміється нами слідом за визначеними в науковій літературі підходами як сукупність загальнонаукових методологічних принципів і способів дослідження, в основі яких лежить орієнтація на розкриття цілісності досліджуваного об'єкта як системи, виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта та їх зведення в єдину теоретичну картину. Основу системного методу складає система і структура (Баскаков 2004: 108). У роботі дослідження флоронімів проведено з позиції комплексного (системного) порівняльного аналізу формальної та семантичної структури даних мовних одиниць у різноструктурних мовах.

2.2 Методика дослідження флоронімів у різноструктурних мовах

2.2.1 Формування емпіричної бази дослідження. Ономасіологія як учення про переведення думки у словесну (вербальну) форму зосереджується на вивченні механізмів породження одиниць різного мовного рівня у процесі номінації та “добування” номінатором форми для вираження певного змісту (Архангельська 2010: 45). Процес номінації є складним процесом і включає три складові: *номіната – номінатора – номінанта*. Виходячи з розуміння моделі в мовознавстві як штучно створюваної дослідником реальної або мисленневої побудови, що відтворює, імітує своєю поведінкою поведінку іншої побудови (ЛЭС 1990: 304), та аналізуючи процес номінації від форми

вираження змісту до значення, система наявних у мові *номінантів* розглядається як необхідна складова загальної ономасіологічної моделі флоронімів. Отже, загалом така модель має вигляд двобічної побудови: одна частина – це наявна в мові системно організована сукупність різноструктурних одиниць із спільним денотативним значенням (наприклад – *ономасіологічна парадигма*, на думку А. М. Архангельської), а друга – константи, параметри їх комплексного ономасіологічного аналізу, які номінатор використовує у процесі назви (Архангельська 2007: 20-35).

Процес переведення думки у вербальну форму необхідно вивчати ідучи від системи готових, наявних у мові номінантів у напрямку вирішення питання про те, як ці номінанти виникли. Розв'язання цього питання пов'язане з основоположним в ономасіології поняттям “мотивація”. На думку Ю. С. Степанова, “свобода вибору ознаки є обмеженою, проте закономірним є не кінцевий результат найменування, а ряд, у межах якого здійснюється найменування. Тут можна говорити не про конкретний вибір ознаки, а скоріше про сферу, з якої ця ознака добирається” (Степанов 1997: 61).

З огляду на існування різних номенклатур рослини (науково-ботанічної, літературної та вузьколокальної / діалектної) у роботі досліджуються механізми квіткової номінації на прикладі літературних назв квітів. Отже, відбір літературних назв квітів здійснювався з нормативних, найбільш репрезентативних тлумачних словників германських, слов'янських і романських мов. Враховуючи той факт, що словники часто фіксують і народно-розмовні назви квітів, що неминуче призводить до кількісних розбіжностей у вибірках флоронімів досліджуваних мов, ми визначили на першому етапі збору матеріалу через звернення до наукової (латинської) назви квітки кількість літературних назв флоронімів, яка була однаковою в кожній із шести порівнюваних мов. Порівняльно-типологічний аналіз квіткової номінації здійснено на матеріалі 217 номенів у кожній порівнюваній мові. З огляду на фіксацію залученими словниками, окрім

літературних номенів, також і народно-розмовних та вузько-локальних назв тієї самої квітки, обсяг флоронімів у досліджуваних мов не збігається (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількісний розподіл флоронімів за типом номенклатури (од.)

Тип номенклатури	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.	Разом
Ботанічна (наукова) назва флороніма	217	217	217	217	217	217	1302
Літературна назва флороніма	379	418	374	310	383	484	2348
Народно-розмовна / діалектна назва флороніма	13	5	20	3	18	25	84
Усього	609	640	611	530	618	726	3734

Екстраполюючи ідею, запропоновану В. В. Левицьким (Левицкий, 2004), на наше дослідження, слід зазначити, що алгоритм інвентаризації флоронімів і визначення їхніх номінативно-мотиваційних ознак (НМО) складається з декількох етапів та здійснюється за допомогою низки напрацьованих у лінгвістиці методик, методів і прийомів.

2.2.2 Виявлення номінативно-мотиваційної ознаки флороніма. Для виявлення номінативно-мотиваційних ознак флоронімів у роботі застосовуються такі методи.

1. *Метод компонентного аналізу* дозволяє виявити мінімальні семантичні складники номінантів через розщеплення значення слова на семи (Кузнецов, 1980; Рудяков, 1987; Цветков, 1984). Він орієнтується на виявлення набору сем, який становить зміст і обсяг поняття (Kastovsky 2007: 83). За допомогою компонентного аналізу в нашому дослідженні виявляється семантичне наповнення структури флороніма. Компонентний аналіз може задати набір сем для всіх мовних понять певної групи номінантів, тобто, сформуванню свого роду семантичну модель поняття. Основою денотативної спільності номенів на позначення квітки виступає класема (К) “рослина”, архісема (А) – “квітка” та інтегральна сема (І) – “трав’яна квітка”. Пор. словникове тлумачення українського флороніма *переліска*: < лісова

багаторічна трав'яниста (І) рослина (К) з блакитиними квітами (А) > (Вашкевич 2008: 732). Водночас компонентний аналіз дає змогу встановити і низку диференційних сем, які виявляють здатність до варіювання. Система базових ознак денотата залишається незмінною, а диференційні ознаки збагачують і поповнюють сигніфікат. Так, у межах флоронімів виявляються номени з ознакою “локативність”, яка у подальшому може конкретизуватися та виступати у вигляді “флоронімів, що цвітуть на луках, полях, скелях, поблизу моря і т.ін.”. Пор.: рос. *камнеломка* < растение с прикорневыми листьями, собранными розеткой, растущее обычно в трещинах скал > (Ефремова 2001: 639); нім. *Kornblume* (f) < die zu den Korbblütlern gehörende Pflanze mit leuchtend blauen Blüten, die vor allem auf Getreidefeldern wächst > (DWDS); ісп. *flor de agua* < planta de flores, que crece en zonas de agua > (Інф.). Парафраза утворена інформантом-носієм мови (через інтернет); укр. *калюжниця* < трав'яниста рослина родини жовтцевих, що росте на болотах і берегах водоймищ > (ВТССУМ 2004: 411-412).

2. Наступною дослідною процедурою є використання методу *компонентного синтезу* (Кузнецов, 1986), який сприяє встановленню відношень між обсягом поняття, отриманим на основі компонентного аналізу, та формами, що є засобами вербалізації семного знання. Отже, компонентний синтез дає вихід у сферу форм, іншими словами, кожна семантична група (підгрупа, ряд) флоронімів корелює з певним набором (мережею) мовних форм, здатних його вербалізувати. Ці мережі виявляють зони перетину, зумовлені двома чинниками:

а) явищем множинності номінації (поліномінантністю), сутність якої полягає в можливості іменування одного й того самого номіната (денотата) за допомогою різних ознак. Така поліномінантність флороніма може бути пов'язана з народною культурою, фольклором, ритуалами, локальними традиціями і т. ін. (Колосова 2007: 71). Так, у більшості російських говірок номеном *василек* називається рослина *василек синій* (*Centaurea cyanus* L.).

Відмінною рисою цієї квітки є яскраво-синій колір пелюсток (атрибутивна ознака), на що звертають свою увагу багато слов'янських мов, у тому числі й обласні говірки Росії (*голубоцветник* – Вороніжська обл., *синовница*, *синоцветка* – Вятська, Архангельська обл., *синюшник* – Тверська і Вятська обл., *синявка* – Ярославська обл.); блр. *сінька*; болг. *модра метла*, *сине цвете*, *синя былка*, *синчеу*; чес. *modrak*, *sinokwet*; пол. *modrak*, *modrzieniec*; схв. *modrec*, *modrica*, *sinikwet*). Оскільки *василек* росте здебільшого на полях із хлібними злаками, то у багатьох мовах і говірках він має цілу низку відповідних назв, у яких наявна локативна ознака, пор.: *синий цвет во ржи* (Ярославська обл.), *ржевой цвет* (Костромська обл.), *житник*, *синий житник* (Брянська обл.), блр. *жытнічкі*; пор., різні найменування для однієї квітки в англійській мові: *mayweed* (темпоральна ознака) – *stinking mayweed* (перцептивна (нюхова) ознака + темпоральна ознака);

б) можливістю однієї і тієї самої ознаки бути основою найменування різних номінатів (денотатів) (Кузнецов 1986: 111). Так, у російській мові залежно від місцевості, де росте квітка, одним номеном *иван-да-марья* номінуються різні рослини (*Viola tricolor*; *Melampyrum nemorosum* – обидві рослини мають яскраву зовнішню рису – сполучення контрастних – жовтого та синього – кольорів).

3. Під час дослідження флоронімів використовується також метод *трансформацій*, тобто перефразування номена у синонімічний вираз, у якому назва квітки замінюється пояснювальними словами, її складовими (Волоцкая 1975: 39; Ахманова 1969: 312; Kastovsky 2007: 111), пор.: англ. *day-nettle* → *nettle, which blooms in the daytime* (НМО – денний час / темпоральна ознака); нім. *Aschenkraut* (n) → *Kraut, das aschgraue Blätter hat* (НМО – колір / атрибутивна ознака); *Zipperleinkraut* (n) → *Kraut, das das Zipperlein kuriert / Kraut gegen das Zipperlein* (НМО – лікує подагру / функційно-цільова ознака); ісп. *alpine aster* → *aster, que florece (vegetar) en Alpes* (НМО – гори Альпи / локативна ознака); фр. *merveille jaune* → *plante, qui a des fleurs de couleur*

jaune (НМО – колір / атрибутивна ознака); укр. *нічна фіалка* → фіалка, що квітне *вночі* (нічний час / темпоральна ознака).

Внутрішня форма флороніма встановлюється у роботі за допомогою етимологічного аналізу, буквального перекладу.

2.2.3 Встановлення внутрішньої форми флороніма. Значну частину флоронімів становлять семантично непрозорі назви, внутрішня форма яких може бути з'ясована лише в результаті *етимологічного аналізу*. Причиною втрати такими флоронімами відчутних етимологічних зв'язків з іншими словами мови на синхронічному рівні є давність їхнього походження, довгий історичний шлях розвитку, пройдений цими номенами. Етимологічний аналіз дозволяє врахувати різноманітні зв'язки слів усередині тієї чи іншої лексико-семантичної системи та різноманітні комбінаторні процеси, що відбивають ці зв'язки. На думку М. Маковського, “лише тоді, коли зв'язки всередині слова дають можливість судити про його зв'язки з іншими словами, про зв'язок між окремими словами певної мови або мов, споріднених з нею, можна стверджувати, що ми тією чи іншою мірою простежили етимологію того чи іншого слова” (Маковский 1996: 8).

При аналізі етимологічно непрозорих флоронімів потрібне знання реалій – зовнішніх і внутрішніх властивостей рослини, особливостей її застосування в побуті, а також зіставлення цих номенів з їх відповідниками в інших мовах. Деякі з таких слів етимологізуються на *праслов'янському* ґрунті (укр. *любисток*, *соняшник*, *мак*, *чабер*) (Сабадош 2009: 17), інші – на *спільногерманському* (пор.: англ. *clover*, нім. *Klee* (m)) або *спільнороманському* (пор.: англ. *aster*, ісп. *aster* (m), фр. *aster* (m), / нім. *Aster* / рос. *астра* / укр. *айстра* ← лат. *aster*), а треті виявляються словами іншомовного походження (укр. *комиш* ← тур. *kamiş*; рос. *дигиталис* ← лат. *digitālis* / *digitus*).

2. Для найбільш адекватного опису внутрішньої форми та образу, з яким пов'язана номінація флоронімів германських і романських мов, у роботі

використано буквальний переклад. Так, в основу німецького номена *Gänseblümchen* (n) (букв. ‘квіточка гуски / гусяча квіточка’) покладено схожість білого оперення та жовтого дзьоба гусака із білими та жовтими головками квітки, а назва англійського флороніма *snapdragon* (букв. ‘паща дракона’) зумовлена подібністю квітки до пащі дракона. На думку В. Г. Гака, “внутрішня форма – це образ, який покладено в основу найменування” (Гак 1977: 42). О. О. Потебня розглядав внутрішню форму не просто як мотиваційний елемент у слові, але й як динамічне явище, тобто те, що лежить в основі подібності нового і старого поняття і дозволяє сприймати і те, й інше за законом асоціацій, підкреслював здатність внутрішньої форми викликати відповідний образ на базі мовної умотивованості (Потебня 2010: 166). В. М. Теля відносить внутрішню форму до конотативної сфери, визначаючи її як “мотиваційну основу конотацій”. Конотація, на її думку, складається з кількох елементів, серед яких внутрішня форма – “крипто зміст” (Теля 1986: 192).

Багатством символічних відтінків позначені в німецькій, англійській та українській мовах назва *фіалки* (англ. *violet*; нім. *Veilchen* (n)). Серед художніх образів зустрічаємо чимало таких, що базуються на стереотипному зіставленні квітки зі скромною, цнотливою, сором’язливою дівчиною. Пор., уживання цієї квітки у структурі компаративних фразеологізмів: укр. *скромна як фіалка* / англ. *as modest as a violet* / нім. *so bescheiden wie ein Veilchen*.

У сфері найменування квітів поширені також випадки тісної взаємодії рослини і людини, що сприяє появі переносних значень різного типу. Так, переносні значення “миловидна, приваблива, гарна, з тонкими рисами людина” представлена в англійській мові лексемами *lily*, *rose*, *nut*. В українській мові спостерігається значно більша кількість зафіксованих у словнику лексем на позначення зазначених антропометрично маркованих переносних значень (*барвінок, лілія, півонія, мімоза, фіалка, тюльпан,*

троянда). Метонімічний образ покладено в основу таких флоронімів за моделлю: “людина, яка лікує → рослина, яка лікує”: укр. *доктор* діал. ‘очиток (*Sedum L.*)’, *бабка* / *бабки* ‘шавлія лікарська, ш. поникла, ш. мускатна’ (*Salvia officinalis L., s. sclarea L., s. nutans L.*) (бабка – народна цілителька, знахарка).

Розглянемо докладніше номінацію флоронімів унаслідок метафоричних і метонімічних переносів.

2.2.3.1 Квіткові метафори та їх типи. У процесі мовленнєвого породження значення мовець зображує об’єктивну дійсність за допомогою фіксованих образів (Сердюк 2002 : 11), у тому числі і квіткових.

Метафора, як багатоаспектне та цікаве явище, часто перебуває в центрі дослідження багатьох мовознавців (Арутюнова, 1990; Пузік, 2000; Скляревская, 1993; Телия, 1998 та ін.). Початковий інтерес до вивчення метафори пов’язують з іменем Аристотеля. Значний внесок у вивчення теорії метафори зробили Дж. Лакофф і М. Джонсон, які стверджують, що понятійна система людини впорядковується та визначається метафорично, що метафора не обмежена лише мовою, адже процеси мислення значною мірою є метафоричними (Лакофф 1990: 389-390).

Метафора є тропом або механізмом мови, в основу якого покладено принцип порівняння, тобто використання слова, що позначає деякі класи предметів, явищ, для характеристики або найменування об’єкта, який входить до другого класу об’єктів (Гак 1977: 113). Вона являє собою перш за все мовне явище (Скляревская 1993: 3), що є не лише ресурсом образної (поетичної) мови, а й джерелом нових значень слів, які можуть виконувати як характеризувальну, так і номінативну функції. Тобто метафоризація у такому випадку призводить до заміщення одного значення іншим.

Найбільш повно метафора досліджена в лексикології (Арутюнова, 1988; Вовк, 1986; Скляревская, 1993; Телия, 1988). Обидва типи повнозначних слів – імена предметів і позначення ознак – здатні

до метафоризації значення. Чим інформативнішим є значення слова і чим більше ознак воно має, тим легше воно метафоризується, тобто метафоризації підлягають перш за все ті слова, які позначають найбільш відомі поняття та предмети з людського оточення (Гак 1977: 113). В основу метафоризації покладено розпливчастість понять, якими оперує людина і завдяки яким вона відображає у своїй свідомості мінливу багатообразну позамовну діяльність (Метафора в язику и тексте 1988: 12).

За класифікацією Н. Д. Арутюнової мовна метафора може бути:

1) номінативною, тобто замінювати одне дескриптивне значення іншим і бути джерелом омонімії);

2) образною, тобто утворювати фігуральні та синонімічні значення;

3) когнітивною, тобто виникати шляхом зсуву сполучуваності предикатних слів і утворювати полісемію;

4) генералізувальною (руйнує в лексичному значенні слова межу між логічними порядками, сприяє виникненню логічної полісемії) (Арутюнова 1988: 366).

Лексика на позначення квітів являє собою надзвичайно інформативну лексико-семантичну групу. Г. М. Складарська стверджує, що мовна метафора як системне мовне явище підпорядковується певним закономірностям формування та має ряд принципових відмінностей від метафори художньої мови (Складарская 1993: 11). Відповідно до різноманіття символів метафори вона виділяє такі основні типи мовних метафор (Складарская 1993: 47-56):

1) умотивована, для якої характерним є присутність семантичного елемента, що експліцитно пов'язує метафоричне значення з первинним, пор.: англ. *bellflower* (букв.) 'дзвоник-квітка'; фр. *muflier* (m) (букв.) 'ротик'; рос. *наперстянка*;

2) синкретична, яка утворилася в результаті поєднання різноманітних за своїми джерелами образів, що закріпилися в мові, пор.: англ. *sweet William* (букв.) 'запашний Вільям'; рос. *кошачья лапка*; укр. *петрові батоги*;

3) асоціативна, яка ґрунтується на здатності свідомості знаходити аналогії між будь-якими об'єктами дійсності, пор.: нім. *Edelweiß* (букв.) 'благородний білий'; рос. *кровохлёбка*; укр. *сон-трава*.

Лексика на позначення квітів являє собою надзвичайно цікавий та інформативно багатий прошарок лексичної системи, оскільки вона називає ті реалії, які відіграють в житті людини важливу роль. Процес вторинної номінації має суб'єктивний характер, оскільки людина узгоджує новий досвід зі старим, тобто відбувається обґрунтування раціональності зв'язку між позначуванним і тим, що позначається (Сердюк 2002: 11). Отже, вторинні назви квітів, як і вторинні назви рослин взагалі, є мотивованими.

У сфері номінації квітів існує два різнопланових процеси метафоризації.

Номінація рослини відбувається через порівняння предметів навколишнього світу з квіткою, її властивостями. Встановлюється схожість за формою, кольором, ароматом, розміром між предметом і квіткою. У результаті такого процесу перосмислення у флоронімів виникають нові (часто спеціалізовані) значення, тобто відбувається процес розвитку полісемії слова (Языковая номинация, 1977). Наприклад, німецький флоронім *Akanthus* (m) у ботанічній лексиці позначає вид рослини, а в архітектурі – форму прикраси капітелей. Отже, у цього флороніма *Akanthus* (m) з'являється додаткове значення. Аналогічно розвивається семантика українського флороніма *тархун*. Ця назва використовується в ботаніці для ідентифікації певного ботанічного виду, а також слугує іменуванням для напою, спеціально приготовленого з додаванням цієї рослини як пряності (ВТССУМ 2004: 1232).

Формування флористичної лексики відбувається у досліджуваних мовах і шляхом переосмислення об'єктів навколишнього світу. Іншими словами, вже наявні в мові найменування квітів використовуються для номінації предметів навколишнього світу (істот та неістот) через виникнення

у людини певних асоціативних зв'язків. У такий спосіб у флоронімі з'являються вторинні, часто переносні значення. Пор.: рос. *мимоза* – ‘квітка’, перен. ‘розніжена людина’.

Водночас властивості рослини можуть порівнюватися з об'єктами навколишнього світу. Наприклад, у німецькій мові краса квітки *Rose* (f) метафорично переноситься на красу (зовнішність) жінки. Внаслідок цього флоронім *Rose* (f) часто використовують як звертання до коханої дівчини.

Отже, метафоричні перенесення в сфері номінації квітів у германських, романських і слов'янських відбуваються в двох напрямках: 1) навколишній світ → квітковий (рослинний) світ; 2) квітковий (рослинний) світ → навколишній світ.

Зіставний аналіз квіткових найменувань у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах дозволяє виділити такі типи квіткових метафор.

2.2.3.1.1. *Перенос за формою*. Вторинні найменування флоронімів пов'язані перш за все з зовнішнім виглядом квітки, її формою. Метафоричні перенесення у квіткових найменуваннях такого типу відбуваються за такими моделями:

1) *форма флороніма* → *форма предмета*. Розглянемо англійський флоронім *aster* ‘айстра’. Ця лексема має в англійській мові значення, що фактично є стертою метафорою: <a group of radiating microtubules that surrounds the centrosome before and during mitosis> (букв.) <група мікротрубочок, що оточують центросоми до і під час мітозу>. В англійській мові цей флоронім позначає складову цитології (науки про будову, розвиток і функції клітин рослинних і тваринних організмів). Отже, метафоричний перенос відбувається на підставі порівняння форми бутону квітки з формою внутрішньої будови органічної клітини, яка нагадує “променеве сяйво”.

2) *квітка* → *людина*. Розглянемо найменування квітки *роза* у російській (*роза*), англійській (*rose*) та німецькій (*Rose* (f); *Röschen* (n)) мовах.

Ці назви у зазначених мовах можуть уживатися як поетичний символ привабливої дівчини або жінки. Краса цієї квітки асоціюється з молодого, гарною, подібною до квітки, красою дівчини;

3) *частини тіла тварини* → *квітка*, пор. такі назви квітів: нім. *Löwenzahn* (букв.) ‘зуб лева’; фр. *dent-de-lion* (f) (букв.) ‘зуб лева’; рос. *львиний зев*. Кожний з наведених прикладів мотиваційно пов’язаний з формою частини тіла тварини. Номени нім. *Löwenzahn* (m) і фр. *dent-de-lion* (f) метафорично співвідносяться з листям цієї квітки, яке формою нагадує зуб лева, тоді як російський флоронім *львиний зев* умотивований зовнішнім виглядом суцвіття цієї рослини.

2.2.3.1.2. *Перенос за смаком та запахом*. Флороніми цієї групи представлені моделлю метафоричного переносу *флоронім* → *людина*.

Розглянемо німецький флоронім *Nelke* (f). У розмовній мові ця лексема набуває негативної конотації та вживається для позначення дівчини “легкої поведінки”, яка користується занадто різкими (неприємними) парфумами для приваблення осіб протилежної статі (Kürper 1990: 569).

У російській та іспанській мовах флороніми *полынь* (рос.) / *ajenjo* (m) (ісп.) мають схоже переносне значення: “хтось або щось, що завдає / спричиняє комусь болю”. Найменування *полынь* завдяки сильному запаху і гіркому смаку, які неприємно впливають на стан людини, метафорично виражає психо-емоційний стан мовця, коли він відчуває смуток і журбу. Етимологічна довідка підтверджує мотивацію цього номена: він пов’язаний із дієсловом *poleti*, що позначає процес горіння, запах якого викликає у людини неприємні відчуття (Фасмер 1987: 320). Отже, у вищенаведених прикладах мотиваційною базою для метафоричного перенесення є стійкий, іноді неприємний і пряний запах рослини.

2.2.3.1.3. *Перенос за кольором*. Метафоричні перенесення у квіткових назвах, мотивацією для яких стало кольоропозначення, відбуваються за моделлю *колір флороніма* → *колір частини тіла людини*.

Негативне оцінне значення має німецький флоронім *Blauveilchen* (n) (букв.) ‘голуба фіалка’. У німецькій розмовній мові він позначає людину напідпитку з синьо-червоним кольором обличчя. Мотивацією для метафоричного перенесення є голубий колір квітки, який порівнюється з кольором обличчя нетверезої людини.

Навпаки, позитивне оцінне значення має українське найменування *білозір* бот. ‘білозір’. Ця назва використовується для номінації ясно-/білооких людей (білі поодинокі квітки цієї рослини асоціюються з кольором очей людини).

2.2.3.2 Квіткові метонімії та їх типи. У сфері номінації квітів у досліджуваних мовах зафіксовано також метонімічні перенесення. Метонімія як різновид вторинної номінації являє собою процес переносу найменувань, основою якого є входження обсягу одного поняття до обсягу іншого на основі психологічних асоціацій, що відбивають різні відношення між предметами об’єктивної дійсності (Скорофатова 2009: 98; Удинська 2007: 1). Підґрунтям метонімії слугує наявність зв’язків між категоріями й поняттями в мисленні людини. Порівняно з метафорою, яка завжди обирає знаки з іншої предметної сфери, когнітивна природа метонімії полягає в застосуванні знака одного поняття на позначення іншого в межах однієї ситуації або предметної сфери (Сахарчук 1987: 346-347).

Метонімічні перенесення в найменуваннях квітів пов’язані з асоціаціями понять ознаки й об’єкта, який володіє цією ознакою (Удинська 2007: 8). Дослідження семантики флоронімів у германських, романських і слов’янських мовах дозволяє встановити такі типи моделей квіткової метонімії.

2.2.3.2.1. Модель “речовина → квітка, яка містить / виділяє цю речовину”. Російський флоронім *нард*, крім квіткового найменування, позначає також ароматичну речовину, яку добувають із цієї рослини (Ефремова 2001: 954-955). Метонімічний перенос у структурі цього

флороніма відбувається за наявності відношення “ціле – частина цілого”. Схоже тлумачення має український флоронім *гвоздика*, який позначає висушені пуп’янки гвоздичного дерева, що вживаються як прянощі. Аналогічне значення мають флороніми в англійській мові (*clavel* – прянощі) та російській (*гвоздика* ‘тс.’) мовах.

2.2.3.2.2. Модель “тварина → рослина, якою годується тварина”. Підґрунтям для номінації англійського флороніма *duckweed* (букв.) ‘качина трава’ став той факт, що цю рослину вживають у їжу птахи. Пор. аналогічні приклади з німецької мови *Wolfsmilch* (f) (букв.) ‘вовче молоко’; *Hundsskamille* (f) (букв.) ‘собача ромашка’.

2.2.3.2.3. Модель “місцевість → квітка, яка росте / вирощується в цій місцевості”. Наведемо приклади з української мови для ілюстрації метонімічного переносу за моделлю “місцевість → квітка, яка росте / вирощується в цій місцевості”. Так, українська назва *валеріана* походить від с.-лат. *valeriana*, яке, у свою чергу, етимологічно мотивується назвою місцевості *Valeria* в Паннонії, звідки походить ця квітка. Пор. також: рос. *окопник*; укр. *ломикамінь*.

2.2.3.2.4. Модель “хвороба / стан → рослина, яка лікує / викликає цю хворобу / стан”. Негативною оцінкою наділений російський флоронім *куруная слепота*. Назва цієї рослини метонімічно пов’язана з тим, що деякі з представників цього виду рослин викликають подразнення шкіри або запалення живих тканин. Ще одним прикладом аналізованого метонімічного переносу зазначеної моделі є українська лексема *материнка*. Свою назву ця рослина отримала за свої лікувальні та цілющі властивості, застосування в медицині. Пор.: фр. *réséda* (m) (← лат. *reseda*, наказовий спосіб від *resedare* ‘заспокоювати’); аналогічно: ісп. *reseda* (f).

2.2.3.2.5. Модель “час → квітка, яка квітне протягом цього часу”. Ця модель метонімічного переносу пов’язана з часом росту або цвітіння флороніма. Російська назва квітки *вечерниця* в тлумачному словнику

визначається так: <Растение семейства крестоцветных, цветки которого вечером приятно пахнут> (Ефремова 2001: 166), тобто у тлумаченні цього флороніма акцентується увага на темпоральних якостях квітки.

Розглянемо англійську назву *daisy* ‘маргаритка’. За даними етимологічного словника, цей флоронім походить від д.-англ. *dæges eage* ‘око дня’, отже, цей номен мотивується темпоральною ознакою (цвітіння вдень).

2.2.3.3 Вузькоспеціальні (термінологічні) значення флоронімів.

Вторинні найменування квітів функціонують також у різних сферах людської діяльності (промисловості, медицині, галузях науки та ін.). Серед вузькоспеціальних значень квіткових найменувань виділено такі сфери вживання флористичної лексики.

1. *Фармацевтика*. До цієї групи віднесено найменування квітів, які позначають продукцію, утворену наукою, яка вивчає питання збору, обробки і виготовлення лікарських засобів. Наприклад, в українській мові найменування *digitalis*, окрім лікарської рослини з квітками, схожими на наперсток, позначає також лікувальний препарат для хворих на серце у вигляді настою з листя цієї рослини (ВТССУМ 2004: 220). Аналогічно можна розглянути іспанську назву *manzanilla* (f), яка вживається для позначення настою з ромашки, який виготовляють з лікувальною метою.

2. *Харчова промисловість*. Ця група представлена квітковими найменуваннями, які пов'язані з виробництвом продуктів харчування і напоїв. Російський флоронім *шафран* має також значення: “висушені приймочки квітів цієї рослини, які використовуються для фарбування продуктів харчування в оранжево-жовтий колір, а також використовуються в парфумерії” (Ефремова 2001: 1004). В українській мові з рослини *тархун* виготовляють однойменний напій з додаванням такої пряності (ВТССУМ 2004: 1232).

3. *Геологія*. Іноді назви квітів використовуються для номінації природних речовин, які є складовою частиною гірських порід і входять до

складу земної кори. Наприклад, іспанський флоронім *heliotropo* (m), окрім елемента флори, позначає також напівкоштовний кварцовий камінь – агат, який має темно-зелений колір з червоними плямами. Аналогічно англ. *hyacinth*, ісп. *jacinto* (m), фр. *jacinthe* (f), рос. *гиацинт* та укр. *гіацинт* вживаються для позначення коштовних каменів (граната, аметиста та ін.) червоного, бурувато-жовтого та зеленкуватого кольорів (ВТССУМ 2004: 180; Ефремова 2001: 305; ДЕНФ 2007: 435; РЛІ 2008: 580).

4. *Медицина*. Іноді форма квітки метафорично пов'язується з формою частини тіла людини. Так, англійський флоронім *gladiolus* має таке метафоричне значення: < the large central part of the breastbone > (CED 2007: 688) (букв.) < велика центральна частина грудини >.

5. *Техніка*. У французькій мові флоронім *marguerite* (f) у метафоричному значенні позначає “частину пристрою друку з головкою типу *ромашка*”, тобто форму складової технічного пристрою метафорично порівнюють з формою квітки рослини.

6. *Архітектура*. Зіставляючи значення назви квітки, яка походить від гр. *ἄκανθος* (пор.: англ. *acanthus*, нім. *Akanthus* (m), ісп. *acanto* (m), фр. *acanthé* (f), рос. *акант*, укр. *акант*), спостерігаємо, що в усіх порівнюваних мовах цей флоронім позначає також скульптурну прикрасу капітелей, карнизів, які нагадують листя цієї рослини. Отже, мотивацією для номінації зазначеного флороніма є ознака форми листя квітки в усіх шести порівнюваних мовах (ВТССУМ 2004: 10; Ефремова 2001: 17; Gómez de Silva 1998: 24; CED 2007: 8; ДЕНФ 2007: 5; Küpper 1990: 6).

2.2.4 Визначення подібностей і відмінностей у структурі та семантиці флоронімів. Для визначення подібностей і відмінностей у структурі та семантиці флоронімів у роботі використовуються такі лінгвістичні методи.

1. Словотвірний аналіз у мові, як відомо, передбачає розв'язання таких завдань, як установлення формально-семантичних відношень між твірною і похідною основами, вичленування в похідному слові складників його структури, встановлення їх значень тощо. Під час з'ясування відношення словотвірної похідності флоронімів, визначення способу їх утворення, а також у дискусійних проблемах словотвору (словотвірна модель, словотвірний тип, продуктивність, похідність, напрямок мотивації та ін.) в роботі ми спиралися на здобутки українських (Возний, 1981; Грещук, 1995; Карпіловська, 1990; Ковалик, 1958; Омельченко, 1981; Сахарчук, 1987 та ін.) російських (Арутюнова, 1961; Винокур, 1959; Земская, 1973; Каращук, 1977; Лопатин, 1977; Улуханов, 1977; Чекалина, 1988) та зарубіжних лінгвістів (Deutsche Wortbildung, 1991; Dokulil, 1962; Fleischer, 1995 та ін.).

2. Виявлення міжмовних подібностей і відмінностей структурних і семантичних типів флоронімів здійснювалося також за допомогою зіставного та типологічного методів. Цінність зіставного вивчення, на яку вказували В. фон Гумбольдт (Гумбольдт, 1984), Ш. Баллі (Баллі 2001: 38-40) та ін., і на сьогодні не втратилася, що засвідчують численні контрастивні розвідки як у вітчизняному (Іваницька, 2011; Кочерган, 2006; Манакин, 2004), так і в зарубіжному мовознавстві (Байрамова, 2004; Lehmann, 1990; Wierzbicka, 1980).

Лінгвістична типологія ставить за мету порівняльне вивчення структурних і функційних властивостей мов незалежно від характеру генетичних відношень між ними (Кибрик, 2003; Скаличка, 1989; Comrie, 1981). У порівняльно-типологічних працях домінує пошук схожості порівнюваних об'єктів (Матезиус 1989 : 18), а в порівняльно-зіставних (контрастивних, конфронтативних) – момент відмінностей (Косериу 1989: 69). Таке розмежування пошуку ізоморфізму / аломорфізму є, на нашу думку, дещо штучним, оскільки спільні та відмінні риси у досліджуваному об'єкті

співіснують у нерозривному діалектичному зв'язку (Жлуктенко, 1976; Кочерган 2006: 8).

3. Важливе значення у зіставних і типологічних роботах має кількісний аналіз різноструктурного матеріалу (Головин 1971: 13; Гринберг, 1963; Левицкий, 1989). Він дозволяє передусім визначити поширеність виявлених тенденцій та активність НМО у процесі квіткові номінації в германських, слов'янських і романських мовах. Так, словотвірний аналіз квіткових найменувань із застосуванням кількісних підрахунків доводить, що в німецькій мові високий ступінь продуктивності мають композити, що узгоджується із загальною тенденцією широкого поширення цього способу в сфері іменникового словотворення (Christofidou, 1988; Deutsche Wortbildung, 1991; Kastovsky 2007: 156). За допомогою кількісного аналізу встановлено також ступінь продуктивності семантичних груп і підгруп флоронімів, а також продуктивність словотворчих засобів, які беруть участь в утворенні цих одиниць в окремо взятій мові.

Додамо, що вузьколокальні (діалектні) номени квітки не враховувалися нами під час кількісної обробки літературних назв флоронімів.

Висновки до розділу 2

1. Дослідження виконано в межах комплексного (системного) структурно-типологічного підходу до вивчення мовних одиниць.

2. У роботі застосовано три групи загальнонаукових методів: емпіричні (спостереження, порівняння, опис); теоретичні (гіпотетико-дедуктивний метод, сходження від абстрактного до конкретного, моделювання, формалізація); загальнологічні (аналіз та синтез, індукція та дедукція, аналогія, абстрагування, узагальнення, системний метод).

3. Дослідження флоронімів у різноструктурних мовах проведено з використанням низки лінгвістичних методів, прийомів і здійснено в такі етапи:

а) формування вихідного списку назв квітів на основі одномовних (тлумачних) та двомовних (перекладних) словників і довідкової літератури;

б) встановлення номінативно-мотиваційних ознак, покладених в основу найменування флоронімів (методи компонентного аналізу та синтезу, трансформації; етимологічний аналіз);

в) надання буквального перекладу й актуального значення кожної мовної одиниці для найбільш адекватного опису внутрішньої форми, образу та символіки флороніма;

г) виявлення міжмовних подібностей і відмінностей у структурі та семантиці флоронімів (словотвірний аналіз, зіставно-типологічний метод, етимологічний аналіз, кількісний аналіз);

д) визначення продуктивності структурних і семантичних типів досліджуваних одиниць у порівнюваних мовах (кількісний аналіз).

3. Процеси метафоризації у сфері флоронімів відбуваються у досліджуваних мовах за такими 4 типовими моделями:

а) *форма флороніма → форма предмета;*

б) *квітка → людина;*

в) *частини тіла тварини → квітка;*

г) *колір флороніма → колір частини тіла людини.*

4. Метонімізація у сфері номінації квітів здійснюється за 5 типовими моделями, серед яких найбільш поширеними у досліджуваних мовах є такі три типи:

а) *місцевість → квітка, яка росте / вирощується в цій місцевості;*

б) *тварина → рослина, яку споживає тварина;*

в) *хвороба → рослина, яка лікує / викликає цю хворобу.*

РОЗДІЛ 3

СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФЛОРОНІМІВ У ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ

У цьому розділі розглядається словотвірна структура лексем на позначення квітів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах. Виявляються моделі, за якими утворюються ці лексеми у зіставлюваних мовах, встановлюється їхня продуктивність, а також описується інвентар словотвірних засобів, за допомогою яких утворюються досліджувані лексичні одиниці.

У процесі історичного розвитку словниковий склад мови, її лексико-семантична система зазнає певних змін, реагуючи на потреби суспільства. У результаті цього процесу відбувається поповнення словникового складу за рахунок як утворення нових лексичних одиниць на основі вже існуючих, так і шляхом зміни значення вже існуючих слів. Вивчення словотвору мовознавці пов'язують із дослідженням засобів поповнення словникового складу мови та з проблемами морфологічної будови слова. За визначенням Н. Д. Арутюнової, словотвір вивчає закономірні, типізовані чинники утворення нових слів на базі наявних у мові елементів (Арутюнова 1961 : 3).

Вивчення словотвірних процесів у мові може відбуватися і у синхронному, і у діахронному аспектах (Цыбова 2008: 5; ЛЭС 1990: 467-468), що допомагає простежити розвиток лексичної одиниці як у певному часовому просторі, так і шляхи її розвитку в різні епохи. На думку О. І. Іліаді, “глибинний лінгвістичний аналіз лексики дозволяє поринути у світ стародавнього словотворення, яке пов'язане з характером мислення людини, її світосприйняттям” (Илиади 2005: 6).

Дослідженню словотвірної структури мови присвячено чимало лінгвістичних праць як зарубіжних, так і вітчизняних мовознавців

(Арутюнова, 1961, 1979, 1988, 1990, 2007; Басиров, 2006; Винокур, 1959; Гинзбург, 1979; Земская, 1973; Калиущенко, 1994; Улуханов, 1977; Kaliiščenko, 1988; Kastovsky, 2007; Kühnhold, 1973; Olsen, 1986; Ortner, 1991; Selkirk, 1982 та ін.).

Словотвірний аналіз флоронімів германських, романських і слов'янських мов дозволяє дослідити словотвірний потенціал лексичних одиниць на позначення квітів, встановити спільне та відмінне в сфері номінації квітів у досліджуваних мовах.

3.1 Способи творення флористичної лексики

Словотвірний аналіз засвідчує, що слова складаються не тільки з найменших структурних одиниць – морфем, а й з цілих будівельних блоків – основ і афіксів. Словотвірний аналіз будується на принципі послідовного зіставлення мотивованого слова з мотиваційним, яке переважно характеризується меншою формальною і семантичною складністю щодо мотивованого. При однаковій формальній складності мотивованого і мотиваційного слів вирішальну роль відіграє семантичний чинник (Азарова 2005: 13).

До вивчення словотвору, як і будь-якого іншого мовного рівня, треба підходити як до складного явища, яке можна пізнати тільки шляхом виявлення та усвідомлення його системного характеру (Азарова 2005: 11). Головним завданням словотвору є вивчення структури та змісту слів.

Слово, як і кожна мовна одиниця, – це явище, що має форму і зміст (значення). Воно існує завдяки фонетичній оболонці і має певні морфологічні категорії. Творення нових слів тісно пов'язане зі структурою слів, їхньою здатністю членуватися на морфемі (Ковалик, 1979). Морфемою прийнято вважати найменшу значущу частину лексеми, яка виділяється в її структурі в результаті зіставлення певного слова з іншими словами, що мають такі ж морфемі (ЛЭС, 1990). Кожна морфема має своє значення і особливе

призначення у словотворчій структурі слова, тісно пов'язуючись з його словотвірною моделлю.

У сучасному мовознавстві розмежовується два види аналізу явищ словотвору – морфологічний і словотвірний, останній з яких має порівняно недавні традиції. Обидва типи аналізу спрямовані на вивчення структури слова, але сфери поширення їх різні. Основними одиницями морфологічного аналізу є морфеми, а основними одиницями словотвірного аналізу – безпосередні складники слова – основи і дериваційні афікси, які мають основне словотвірне навантаження (Аракин, 1989; Арутюнова, 1961; Дідківська, 1982; Каращук, 1977; Костенко, 2005; Мешков, 1976; Цыбова, 2008; Янценецкая, 1979).

Словотвір установлює системні відношення, які регулюють утворення нових лексичних одиниць. Словотвірний аналіз лексики передбачає встановлення формально-семантичних відношень твірної та похідної основи, виділення структурних складників похідного слова, встановлення їхнього значення (Басиров, 2006). Морфологія вивчає структуру наявних у мові слів. У словах відображено та збережено значення лексичних елементів різних історичних епох. Ці елементи не втратили семантичного значення в слові, яке залишається мотивованим у своєму значенні (Арутюнова 1961: 40-41; Цыбова 2008: 6-7).

У мові продовжують своє існування елементи, які втратили свою словотвірну силу, випали із системи деривації, або ще не набули певної функції, не увійшли до складу мови, проте вже осмислені мовною свідомістю. У мові існують також компоненти слів, які потрапили до неї шляхом запозичення та у складі латинізмів. Латинізми у складі флористичної лексики є особливо важливими для мов романської групи.

Морфологічний шлях збагачення словникового складу мови спирається на наявність у мові певних словотвірних моделей і засобів словотворення. Кількість словотвірних засобів суттєво перевищує кількість граматичних

засобів, а їхня багатозначність і синонімія є більш складними і розгалуженими (ССЭНЯ 1979: 520). Основою моделювання є словотвірна модель як морфологічно та лексико-семантично зумовлена структурна схема, згідно з якою можуть бути утворені словотвірні конструкції з однаковою структурою.

Вивчення специфіки формування квіткової лексики у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах проводимо за допомогою структурно-словотвірного аналізу, який дозволяє виявити основні способи номінації флоронімів у різноструктурних мовах.

Флористична лексика утворюється різними шляхами за наявними в мові словотвірними моделями. До складу досліджуваного прошарку лексики можуть входити запозичення з різних мов. Наприклад: з грецької (гр. *νάρκισσος* → англ. *narcissus*; нім. *Narzisse* (f); ісп. *narciso* (m); фр. *narcissi* (m); рос. *нарцисс*; укр. *нарцис*); латинської (лат. *gladius* → англ. *gladiolus*; нім. *Gladiole* (f); ісп. *gladiolo* (m); фр. *glaiëul* (m); рос. *гладиолус*; укр. *гладіолус*); арабської (ар. *za'faran* → англ. *saffron*; нім. *Safran* (m); ісп. *azafrán* (m); фр. *safran* (m); рос. *шафран*; укр. *шафран*).

Складниками флористичних композитів і словосполучень часто виступають прикметники, пор.: англ. *sensitive plant* 'мімоза сором'язлива', *wild hyacinth* 'дикий гіацинт'; нім. *Blaustern* (m) 'пролісок', *gelbe Narzisse* 'жовтий нарцис'; ісп. *campanilla blanca* 'дзвоник білий', *loto sagrado* 'лотос священний'; фр. *hellébore noir* 'чемерник чорний', *lys blanc* 'лілія біла'; рос. *астра альпийская*, *одуванчик аптечный*; укр. *медунка м'якенька*, *суховершки великоквіткові*.

3.2 Структурні типи найменувань квітів у зіставлюваних мовах

Одним із ключових у словотворі є поняття словотвірного типу. Словотвірний тип являє собою загальну кількість похідних слів, які належать до однієї частини мови, мають спільний словотвірний формант та однакове словотвірне значення (Земская, 1973; Улуханов, 1977). Моделювання, як

окремий вид класифікації, дозволяє певним чином систематизувати досліджуваний матеріал, визначити певні структурні риси й особливості. Основою моделювання виступає словотвірна модель як морфологічно та лексико-семантично зумовлена структурна схема, згідно з якою можуть бути утворені словотвірні конструкції з однаковою структурою.

За визначенням О. О. Селіванової, словотвірна модель – це структурно-семантична схема побудови слів, що має спільність частиномовної належності твірних слів, словотворчого форманта та його значення, однак характеризується морфологічною специфікою та існує в межах словотвірного типу (Сердюк 2002: 565). Як зазначає І. А. Цыбова, моделюванню передують визначення значення суфіксів та семантичних і структурних правил поєднання похідних слів із суфіксами (Цыбова 2008: 31-32). Під час дослідження словотвірної структури мовних одиниць доцільним є встановлення продуктивності та активності словотвірних формантів у досліджуваних мовах. Продуктивність являє собою кількісну характеристику певної словотвірної моделі та притаманна синхронно-статичному аспекту словотвору, тоді як активність є синхронно-динамічним аспектом словотвору (Цыбова 2008: 31).

Аналіз словотвірної будови флоронімів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах свідчить, що в усіх досліджуваних мовах номінативні одиниці на позначення квітів представлені як однослівними, так і багатослівними номенами (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Структурні типи флоронімів

у германських, романських і слов'янських мовах

Структурні типи	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Однослівні флороніми	217 (57,3%)	307 (73,4%)	189 (50,5%)	230 (74,2%)	215 (56,1%)	255 (52,7%)
Багатослівні флороніми	162 (42,7%)	111 (26,6%)	185 (49,5%)	80 (25,8%)	168 (43,9%)	229 (47,3%)
Усього	379 (100)	418 (100%)	374 (100%)	310 (100%)	383 (100%)	484 (100%)

Серед однослівних флоронімів у досліджуваних мовах виділено такі спільні структурні типи:

- 1) кореневі;
- 2) афіксальні (суфіксальні, префіксальні, префіксально-суфіксальні);
- 3) композити.

3.2.1 Кореневі флороніми. Дослідження слова як основної структурно-семантичної одиниці мови дозволяє висвітлити закони її розвитку і простежити зміни її словникового складу. Основною, єдиною й обов'язковою для кожного слова морфемою, що є носієм його лексичного значення, повторюється в усіх граматичних формах і споріднених із ним словах, є корінь (Аракин, 1989; Арутюнова, 1961; Костенко, 2005). Кореневі слова мають такі особливості, як нерозкладність їх основ на морфемі та немотивованість.

Серед корневих флоронімів у досліджуваних мовах виокремлено найменування квітів, які є непохідними питомими утвореннями та запозиченнями.

Серед корневих флоронімів у всіх досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах переважна більшість найменувань квітів є запозиченнями (англ. – 93,8%; нім. – 88,6%; ісп. – 85,3%; фр. – 83,5%; рос. – 90%; укр. – 90,4%). Запозичення – це слова, перейняті з іншої мови та пристосовані до фонемної та морфологічної будови цільової мови (Акуленко, 1971; Будагова, 1971; Селіванова 2006: 158-158). Запозичені флороніми цього словотвірного типу можуть бути як двоскладовими, так і багатоскладовими номенами. Пор.: англ. *iris* 'півники' (← лат. *iris*), *dahlia* 'жоржина' (← лат. *dahlia*); нім. *Kalla* (f) 'білокрильник' (← гр. *kállos*), *Lotos* (m) 'лотос' (← гр. *λωτός*); ісп. *aldiza* (f) 'волошка' (← ар. *addisa*), *alhucema* (f) 'лаванда' (← ар. *alḥuzáma*); фр. *taro* (m) 'таро' (← полінез. *taro*), *aster* (m) 'айстра' (← гр. *ἀστήρ*); рос. *тюльпан* (← тур. *tülbend*), *георгин* (← нім. *Georgine* (f)), *мята* (←

лат. *mentha*); укр. *кермек* (← кирг. *кермек*), *мальва* (← лат. *malva*), *локриця* (← нім. *Lakritze* (f)). Серед іменників на позначення квітів значну кількість кореневих слів у досліджуваних германських і слов'янських мовах становлять запозичення переважно з латинської мови, у романських – із грецької та арабських мов. Пор.: англ. *campanula* 'дзвоники' (← лат. *campanula*); нім. *Primel* 'первоцвіт' (f) (← лат. *primula*), *Basilikum* (n) 'васильок' (← лат. *basilicum*); ісп. *alhelí* (m) 'левкой' (← ар. *alḥayrī*), *alazor* (m) 'сафлор' (← ар. *úsfur*); фр. *ambroisie* (f) 'амброзія' (← гр. *ἀμβρότσοϛ*), *aconit* 'аконіт' (← гр. *aconiton*); рос. *крокус* (← лат. *crocus*), *кардамон* (← гр. *καρδάμωμον*); укр. *рута* (← лат. *rūta*), *кардамон* (← гр. *καρδάμωμον*).

Питомі кореневі утворення на позначення квітів у досліджуваних мовах становлять в англійській мові – близько 6,2%, німецькій – 11,4%, іспанській – 14,7%, французькій – 16,5%, російській – 10%, українській мовах – 9,6%, та складаються, переважно, з одного, рідше – двох складів. Пор.: англ. *dock* 'щавель', *pink* 'гвоздика'; нім. *Kresse* (f) 'кресс-салат', *Dill* (m) 'кріп'; ісп. *cardo* (m) 'чортополох', *estoque* (m) 'гладіолус'; фр. *casse* (f) 'касія', *réséda* (m) 'резеда'; рос. *очиток*, *рдест*; укр. *лопух*, *чабер*¹.

Основа являє собою ядро слова і розглядається як частина слова без флексії. Слід зазначити, що у слов'янських мовах флексія є змінною частиною слова і виражає його граматичне значення, забезпечуючи зв'язок з іншими словами. Вона змінює лише форму слова, не змінюючи його лексичного значення. Пор.: рос. *ми́моза*, *канна*, *вербе́на*; укр. *айстра*, *мальва*.

Під час вивчення словотвору, зокрема його морфологічних типів, необхідно розрізняти словотвірну основу слова та його морфологічну основу. Так, морфологічна основа іменників завжди стабільна і збігається з формою однини. Твірна основа іменника, навпаки, не містить у своєму складі кінцевого голосного, якщо він наявний (Арутюнова 1961: 73-74).

¹ Повний список кореневих слів див. у Додатку А.

Кінцеві голосні іменників іспанської мови *-o*, *-e*, *-a* походять від латинської флексії знахідного відмінка, який приєднує тематичні голосні основи (Арутюнова 1961: 72-73). В іспанській мові такий голосний увійшов до морфологічної основи іменника, який втратив парадигму відмінювання. Унаслідок цього морфологічна основа іменника стала у фонетичному відношенні вільною та збіглася з формою однини. Одночасно твірна основа іменника відокремила кінцевий голосний і втратила незалежне існування у фонетичному відношенні.

Характерною рисою кінцевої флексії *-e* у французькій мові є її властивість приєднуватися до латинської основи ботанічних назв. Наприклад: *acanthē* (f) ‘акант’ (← лат. *acanthus*); *digitale* (f) ‘наперстянка’ (← лат. *digitalis*); *hysopē* (f) ‘гісоп’ (← лат. *hyssopus*); *lavandē* (f) ‘лаванда’ (← лат. *lavandula*); *pirolē* (f) ‘грушанка’ (← лат. *pyrola*); *férulē* (f) ‘ферула’ (← лат. *ferula*).

Основи кореневих ботанічних назв можуть брати участь у словотворі як твірні основи.

Структурний аналіз лексичних одиниць на позначення квітів показав, що модель кореневих слів представлена в усіх зіставляваних мовах. Найвагомими для номінації квітів такі утворення виявилися в романських слов'янських та англійській мовах (див. далі табл. 3.2).

Як видно з таблиці 3.2, у всіх досліджуваних мовах (крім німецької) кореневий тип є найпродуктивнішим у номінації однослівних назв квітів і посідає за продуктивністю перше місце. Найбільшу кількість флористичних найменувань кореневого типу зафіксовано в іспанській мові (129 од. або 68,3%). Приблизно однакову кількість кореневих флоронімів виявлено в англійській (113 од. або 52%) і російській (112 од. або 52,1%) мовах.

За кількістю кореневих флоронімів до англійської та російської мов наближається французька мова (111 од.), проте питома вага таких утворень у цій мові дещо менша (48,3%).

**Структурні типи однослівних флоронімів
у германських, романських і слов'янських мовах**

Структурні типи	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
1. Кореневі	113 (52%)	44 (14,3%)	129 (68,3%)	111 (48,3%)	112 (52,1%)	125 (49%)
2. Афіксальні	18 (8,3%)	39 (12,7%)	32 (16,9%)	79 (34,3%)	74 (34,1%)	93 (36,5%)
2.1 суфіксальні	18 (8,3%)	39 (12,7%)	25 (13,2%)	77 (33,5%)	65 (30,2%)	81 (31,8%)
2.2 префіксально- суфіксальні	–	–	–	1 (0,4%)	8 (3,7%)	7 (2,7%)
2.3 префіксальні	–	–	7 (3,7%)	1 (0,4%)	1 (0,5%)	5 (2%)
3. Композити	86 (39,6%)	224 (73%)	28 (14,8%)	40 (17,4%)	29 (13,5%)	37 (14,5%)
Усього	217 (100%)	307 (100%)	189 (100%)	230 (100%)	215 (100%)	255 (100%)

В українській та іспанській мовах мові виявлено майже однакову кількість кореневих лексем (ісп. – 129 од., укр. – 125 од.), хоча питома вага іспанських кореневих флоронімів наближається до французької мови (ісп. – 49%; фр. – 48,3%). Найменшу кількість кореневих флоронімів зафіксовано в німецькій мові (44 од., або 14,3%).

3.2.2 Афіксальні флороніми. Для афіксального словотвору характерним є приєднання афіксальних морфем (суфіксів і префіксів) до твірної основи слова (Виноградов, 2008; Горпинич, 1977; Карашук, 1965; Ковалик, 1958; Мешков, 1976; Степанова, 1984; Халифман, 1983).

Флороніми у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах часто утворюються афіксальним способом (див. табл. 3.2).

Високою продуктивністю характеризуються афіксальні флороніми у романських і слов'янських мовах (друге місце). Проте необхідно зазначити, що найбільша кількість афіксальних флоронімів зафіксована в українській мові – (93 од., або 36,5%). За кількістю флоронімів цього типу до неї

наближаються французька (79 од., або 34,3%) і близькоспоріднена російська (74 од. або 34,1%) мови.

У номінації квітів афіксальний спосіб словотвору виявився у германських мовах менш значущим, порівняно з романськими та слов'янськими. Хоча питома вага афіксальних флоронімів у германських мовах збігається (третє місце), проте в англійській мові такі найменування трапляються у два рази рідше, ніж у близькоспорідненій німецькій (англ. – 18 од., або 8,3%; нім. – 39 од., або 12,7%).

3.2.2.1 Суфіксальні флороніми. Аналіз досліджуваного мовного матеріалу свідчить про те, що єдиним спільним для всіх досліджуваних мов при творенні афіксальних квіткових найменувань виявився суфіксальний тип словотвору (див. табл. 3.2).

Суфікс – службова морфема, що розташована в слові після кореня, іншого суфікса чи в кінці кореневої морфеми, надає кореню нового значення або відтінку та має семантичне навантаження. Сутність суфіксальної моделі словотвору полягає в тому, що суфіксальна морфема відносить лексичну одиницю до більш широкої семантичної категорії (особи, дії, стану, зменшення і т. ін.) (ССЭНЯ 1979: 527-528). Суфікс видозмінює, уточнює лексичне значення кореня і водночас разом із флексією формує все слово, тобто надає лексемі певного категорійного статусу (Виноградов, 2008; Клименко, 1998; Мешков, 1976; Проблемы словообразования в английском и немецком языках, 1982; Халифман, 1983).

Будь-який суфікс, як елемент системи, має певне призначення: він співвідносить похідне слово з певним класом понять – з предметами, діями, ознаками (Халифман, 1983: 49, 53). Рух у системі суфіксів залежить від внутрішніх законів мови та позамовних чинників. Це явище є однією з причин змін, що відбуваються у словниковому складі мови.

Структурний аналіз лексем на позначення квітів у досліджуваних мовах виявив, що суфіксальним способом флороніми найактивніше

утворюються у слов'янських і французькій мовах. Слід зазначити, що в англійській і німецькій мовах абсолютна кількість флористичних назв, утворених афіксальним способом, складається з суфіксальних флоронімів (англ. – 18 од., або 8,3%; нім. – 39 од., або 12,7%).

У слов'янських мовах (російській та українській) творення дериватів за рахунок внутрішніх ресурсів мови, а саме за суфіксальним типом словотворення, є досить поширеним способом побудови лексичних одиниць, у тому числі і флоронімів. За таким словотвірним типом в українській мові утворюється 81 од. (31,8%), у російській мові – 65 од. (30,2%).

Іменникові суфікси слов'янських мов виразно вирізняються широким діапазоном варіювання, вони являють собою дуже розгалужену систему. Додавання суфіксів до дієслівних (рос. гулять → *гулявник*, виться → *вьюнок*, резать → *резуха*; укр. дудіти → *дудник*, свербіти → *свербіжниця*), прикметникових (рос. рыжий → *рыжик*; укр. синій → *синець*, рум'яний → *рум'янок*, рябий → *рябчик*) та іменникових (рос. вата → *ваточник*, сумка → *сумочник*; укр. пшоно → *пшінка*, зозуля → *зозулинець*, рот → *ротики*) основ, призводить до утворення найрізноманітніших назв на позначення квітів.

У номінації флоронімів як у російській, так і в українській мовах роль найактивнішого форманта виконує суфікс *-ник*. Приєднуючись переважно до іменникових основ, цей суфікс утворює в слов'янських мовах найбільшу кількість лексичних одиниць на позначення квітів (рос.: аист → *аистник*, крест → *крестовник*, мороз → *морозник*, шлем → *шлемник*, шпага → *шпажник*, май → *майник*; укр.: півень → *півники*, журавель → *журавельник*, лілія → *лілійник*, жаба → *жабник*, копито → *копитник*).

Відносно поширеним серед ботанічних найменувань є загальнослов'янський суфікс *-к*. У найменуваннях квітів російської та української мов деривати із суфіксом *-к* налічують однакову кількість флористичних найменувань (по 4 од. у кожній мові). Приєднуючись до основ іменників і прикметників, він надає твірній основі значення зменшеності,

пестливості. Пор.: рос. ноготь → *ноготки*, маргарита → *маргаритка*, медовый → *медовка*; укр. сокира → *сокирки*, марена → *маренка*, злий → *злинка*.

В українській мові суфіксальні іменники на позначення квітів із афіксами *-ець*, *-ик*, *-иць* виявилися нечисельними (від 5 до 8 флоронімів).

В українській мові суфікс *-ик* надає твірній іменниковій основі значення зменшеності, пестливості: Гриць → Гричик → *грички*, глек → глечик → *глечики*, дзвін → дзвони → *дзвоники*, рот → *ротики*. Суфікси *-ець* та *-иць* в іменниках на позначення квітів в українській мові вказують на ознаки кольору (жовтий → *жовтець*), смаку (солоний → *солонець*, хрін → *хрінниця*, солодкий → *солодець*), використання квітки або її частини (купати → купальний → *купальниця*, чистий → *чистець*).

Низьку активність при творенні найменувань квітів виявляють суфікси української мови *-ок*, *-ниц*, *-чик*, *-як* (від 2 до 4 одиниць), наприклад: рум'яний → *рум'янок*, льон → *льонок*, свербіти → *свербіжниця*, Миколай → Миколайчик → *миколайчики*, корова → *коров'як*.

Решта суфіксів української мови (*-унк*, *-инк*, *-анк*) зустрічаються лише в поодиноких прикладах: мед → *медунка*, мати → материний → *материнка*, груша → *грушанка*.

У російській мові в утворенні іменників на позначення квітів найактивнішу участь беруть суфікси *-иць/-ниц*, *-ик*, *-ух* (4-5 од. із кожним суфіксом). Як і в українській мові, так і в російській суфікси *-иць/-ниц*, *-ик* надають твірним основам різних ознак: смаку (кислый → *кислиця*), запаху (душистый → *душиця*), фізичних властивостей (сухой → сушений → *сушениця*), часу цвітіння (вечер → *вечерниця*), місця зростання (лужа → *калюжа* → *калужниця*). Суфікс *-ик* у назвах квітів російської мови вказує на ознаки і властивості квітки зі зменшено-пестливим відтінком: коса → *касатик* (ознака форми), лютый → *лютик* (ознака отруйних властивостей квітки), повить → *повилика* (ознака фізичних властивостей квітки).

До непродуктивних суфіксів, що беруть участь у творенні назв квітів у російській мові, належать *-чик, -янк, -як, -их, -ок* (1-2 од.): *рябой* → *рябчик*, *корова* → *коровяк*, *грек* → *греча* → *гречиха*, *виться* → *вьюнок*, *ворс* → *ворсянка*.

Поодинокими прикладами в російській мові представлені назви квітів, утворені за допомогою суфіксів *-анк, -ен, -ил, -инк*: *груша* → *грушанка*, *копыто* → *копытень*, *молодить* → *молодило*, *кувшин* → *кувшинка*.

Отже, словотвірний аналіз найменувань квітів у досліджуваних слов'янських мовах свідчить про те, що українська й російська мови використовують спільні слов'янські суфікси для ботанічної номінації, хоча їхня продуктивність неоднакова.

Для французької мови суфіксальний спосіб утворення слів є досить продуктивним (Гак, 1977; Халифман, 1983). Як свідчать дані наведеної вище таблиці 3.2, суфіксальний спосіб словотвору активно реалізується в назвах квітів французької мови. Наприклад, найактивнішим при творенні назв квітів у французькій мові виявилися суфікс *-aire* (8 од.) та суфікс *-ée* (9 од.). Дані форманти приєднуються до основ латинських / грецьких термінів та відносять рослину до певного ботанічного роду: *linaire* (f) 'льонок' (← лат. *linaria*); *pulmonaire* (f) 'медунка' (← лат. *pulmonaria*); *cinéraire* (f) 'цинерарія' (← лат. *cineraria*); *fritillaire* (f) 'рябчик' (← лат. *fritillaria*); *calendulée* (f) 'календула' (← лат. *calendula*); *centaurée* (f) 'волошка' (← лат. *centaurea*); *chicorée* (f) 'цикорій' (← лат. *cichorium*); *achillée* (f) 'деревій' (← лат. *achillea*).

Зменшувальний суфікс *-et (-ette)* у французькій мові має порівняно високу словотвірну активність. Проте, у похідних флоронімах французької мови виявлено лише 5 лексем, утворених за допомогою цього форманта, який має здатність приєднуватися переважно до основ іменників та прикметників: *amourette* (f) 'конвалія травнева' (← фр. *amour* (m) 'любов');

bonnette (f) ‘суховершки’ (← фр. *bon* ‘гарний’); *clochette* (f) ‘дзвоник’ (← фр. *cloche* (f) ‘дзвін’); *bourse* (f) ‘мласкавець бессарабський’ (← фр. *bourse* (f) ‘гаманець’).

Подібну продуктивність у найменуваннях квітів у французькій мові виявляють суфікси *-elle* (9 од.), *-ille* (7 од.), *-ine* (7 од.). Менш активно у деривації флористичних найменувань у цій мові беруть участь суфікси *-ique*, *-ie*, *-ier*, *-eau*, *-on*, *-ite*.

У французьких суфіксальних флоронімах афікси *-elle*, *-eau*, *-ille*, *-ie*, *-ier*, *-ite* частіше приєднуються до іменникових основ, тоді як суфікси *-ine*, *-et* додаються переважно до прикметникової твірної основи, а суфікс *-on* – до дієслівної. Пор.: фр. *valérianelle* (f) ‘мласкавець овочевий’ (← фр. *valériane* (f) ‘валеріана’), *citronnelle* (f) ‘меліса’ (← фр. *citron* (m) ‘лимон’), *barbeau* (m) ‘блават’ (← фр. *barbe* (f) ‘борода’), *flûteau* (m) ‘частуха’ (← фр. *flûte* (f) ‘флейта’), *camomille* (f) ‘ромашка’ (← лат. *chamomilla*), *clématite* (f) ‘ломиніс’ (← лат. *clematis*), *caméline* (f) ‘резуха’ (← лат. *chamomilla*), *lobélie* (f) ‘лобелія’ (← лат. *lobelia*), *mufler* (m) ‘ротики’ (← фр. *mufler* (m) ‘рило’), *doigtier* (m) ‘наперстянка’ (← фр. *doigt* (m) ‘палець’), *lamier* (m) ‘яснотка’ (← лат. *lamium*), *grateron* (m) ‘буркун’ (← фр. *gratter* ‘скребти, шкрябати’).

Менш продуктивними при творенні назв квітів у французькій мові виявилися суфікси *-euse*, *-ule*, *-ère*, *-ole* (від 2 до 3 од. із кожним суфіксом), які також приєднуються переважно до латинських основ: фр. *scabieuse* (f) ‘скабіоза’ (← лат. *scabiosa*), *campanule* (f) ‘дзвоники’ (← лат. *campanula*), *scorsonère* (f) ‘скорцонера’ (← лат. *scorzonera*), *nivéole* (f) ‘амариліс альпійський’ (← лат. *niveus* ‘сніговий; схожий на сніг’).

У близькоспорідненій іспанській мові зафіксовано втричі меншу кількість суфіксальних флоронімів (25 од. або 13,2%), ніж у французькій (77 од. або 33,5%).

Суфікси в іспанській мові виконують різні функції (Арутюнова 1961: 112). Вони можуть вказувати на частиномовний статус лексеми, тобто виступають показником приналежності слова до певного лексико-семантичного розряду. З огляду на це відбувається класифікація словотвірних формантів іспанської мови. Так, формант *-io* є суфіксом іменників чоловічого роду та має значення збірності, належності об'єкта (предмета) до певного класу. У назвах квітів цей суфікс додається до основ латинських ботанічних термінів. Наприклад: *lirio* (m) 'лілія' (← лат. *lilium*), *absintio* (m) 'полин' (← лат. *absinthium*), *geranio* (m) 'герань' (← лат. *geranium*). Суфікс *-illo* є показником іменників чоловічого роду та виражає зменшеність, пестливість. Наприклад: *junquillo* (m) 'нарцис' (← *junco* (m) 'очерет'), *tomillo* (m) 'аронник' (← *tomo*). Перевага тих чи інших значень суфікса залежить від певних обставин, а саме від частини мови, до якої відносить лексему цей словотвірний афікс (Арутюнова 1961: 112-113).

Аналіз словотвірної структури романських ботанічних назв свідчить, що найпродуктивнішим у творенні найменувань квітів іспанської мови виявився суфікс *-illa* (8 од.). Характерною особливістю утворень з цим суфіксом є його приєднання переважно до твірної основи іменника: ісп. *acederilla* (f) 'щавлик' (← *acedar* 'надавати кислий смак'); *campanilla* (f) 'дзвоник' (← *campana* (f) 'дзвін'); *liebrecilla* (f) 'волошка' (← *liebre* (f) 'заєць'); *manzanilla* (f) 'ромашка' (← *manzana* (f) 'яблуко'); *vellosilla* (f) 'нечуйвітер' (← *vellosa* 'волохатий; мохнатий'); *francesilla* (f) 'жовтець' (← *francesa* 'французький').

В іспанській мові існує розвинена система зменшувальних і збільшувальних суфіксів, які слугують для вираження суб'єктивної оцінки мовця. До таких словотвірних елементів належать форманти *-ito*, *-ina*, *-ila*, *-illo* та *-ita*. Проте, приєднуючись переважно до іменникових основ, ці суфікси при утворенні флоронімів не завжди виконують зазначену функцію, оскільки в

процесі історичного розвитку слова значення зменшеності або збільшуваності часто зникає. Пор.: *ciclamino* (m) 'примула' (← лат. *cyclamīnum*), *cardamina* (f) 'жеруха' (← лат. *cardamomum*), *tormentila* (f) 'перстач прямостоячий' (← *tormento* (m)), *clavellina* (f) 'гвоздика' (← *clavel* (m)).

Порівняно з названими вище словотвірними формантами суфікс іменників чоловічого роду *-io* утворює в іспанській мові нечисельні назви: *lirio* (m) 'лілія' (← лат. *lilium*), *geranio* (m) 'герань' (← лат. *geranium*). Поодинокі флористичні назви утворюються в іспанській мові за допомогою суфіксів *-ana*, *-ia*, *-eta*. Наприклад: *genciana* (f) 'кульбаба' (← лат. *gentiana*); *juncia* (f) 'осока' (← лат. *juncea*); *violeta* (f) 'фіалка' (← фр. *violette* (f)).

Отже, аналіз словотвірної структури найменувань квітів у романських мовах свідчить про те, що суфіксальний спосіб є більш вагомим для творення ботанічних назв у французькій мові, на відміну від близькоспорідненої іспанської мови.

У німецькій і особливо англійській мовах суфіксальний тип виявився менш значимим при творенні назв квітів. Так, у німецькій мові шляхом суфіксації утворено 39 флоронімів (12,7%), а в англійській їх майже вдвічі менше (18 од., або 8,3%).

В англійській мові в утворенні флоронімів беруть участь як питомі (споконвічні) суфікси, так і запозичені. Деякі з них втратили своє значення, стали непродуктивними і сприймаються лише як ознака тієї чи іншої частини мови: англ. *ginger* 'імбир' (← стфр. *gingivre*), *plantain* 'подорожник' (← лат. *plantago*).

У сучасній англійській мові суфікси латинського походження беруть активну участь у творенні лексичних одиниць і належать до продуктивних (Каращук, 1977; Мешков, 1976; Шанский, 1953; Шепель, 2000).

У системі суфіксального словотворення іменників на позначення квітів найпродуктивнішим в англійській мові є суфікс *-y*. У словотвірній системі

англійської мови цей суфікс з різною активністю утворює прикметники від різних категорійних основ (іменників, дієслів та прикметників) (Каращук, 1977; Мешков, 1976). За допомогою форманта -у утворено 8 лексем на позначення квітів. Наприклад: *salsify* ‘козлобородник’ (← фр. *salsifis* (m)), *tansy* ‘деревій’ (← стфр. *tanésie*), *lily* ‘лілія’ (← лат. *lilium*).

Серед агентивних суфіксів англійської мови у сфері флоронімів представлений суфікс -er із значенням характерної якості або ознаки, що міститься в основі іменника. За його допомогою утворено велику кількість слів від різних частин мови та розвинуто чимало значень (Каращук 1977: 13). Проте серед ботанічних найзв англійської мови зафіксовано лише три іменники на позначення квітів: *ginger* ‘імбир’ (← стфр. *gingivre*); *madder* ‘марена’ (← д.-англ. *mædere*).

За допомогою суфікса -et в англійській мові утворено два флороніми. Ці лексеми є похідними від прикметників і відтворюють ознаку кольору квітки та місця її проростання: *bluet* ‘хоустонія’ (← *blue* ‘блакитний’), *burnet* ‘родовик’ (← англ.-фр. *burnete* ‘брунатний’).

Німецьку мову характеризує чітке виділення морфем відповідно до їх головних функцій. У німецькій мові найпродуктивнішим у номінації квітів виявився суфікс -e (14 од.). Як відомо, цей суфікс характерний для іменників жіночого роду зі значенням властивостей, фізичних явищ, іноді неживого предмета, а також значенням абстрактної предметності (ССЭНЯ 1979: 111-113). Значення цього форманта нерідко втрачається. Наприклад: *Gladiole* (f) ‘гладіолус’ (← лат. *Gladiolus*), *Nelke* (f) ‘гвоздика’ (← нім. *Nagel* (m)), *Viole* (f) ‘фіалка’ (← лат. *Viola*).

У процесі фонетичного й морфологічного освоєння іншомовні слова в німецькій мові можуть втрачати суфікси і набувати замість них суфікс -e. Наприклад: нім. *Melisse* (f) ‘меліса’ (← лат. *melissa*), *Gladiole* (f) ‘косарик’

(← лат. *gladiolus*), *Resede* (f) 'резеда' (← лат. *reseda*), *Kamille* (f) 'косарик' (← лат. *Kamilla*).

Децю меншу активність у творенні назв квітів у німецькій мові виявляє суфікс *-ie*. За його допомогою утворено 11 назв квітів. Слід зазначити, що німецький суфікс *-ie* здебільшого відповідає в українській і російській мовах суфіксу *-i(j)a* та сполучається з латинськими основами. Пор.: нім. *Lobelie* (f) (← лат. *lobelia*), укр. *лобелія*, рос. *лобелия*), нім. *Begonie* (f) (← лат. *Begonia*), укр. *бегонія*, рос. *бегония*), нім. *Petunie* (f) (← лат. *petunia*, укр. *петунія*, рос. *петунья*) (Земская 1973: 247).

Суфікси *-ei*, *-chen* виявляють незначну продуктивність у творенні назв квітів у німецькій мові – за їх допомогою утворено не більше двох флоронімів: нім. *Salbei* (f) 'шавлія' (← лат. *salvia*), *Veilchen* (n) 'фіалка' (← лат. *viola*).

У двох назвах квітів німецької мови зафіксовано суфікс іншомовного походження *-ee*: нім. *Orchidee* (f) 'орхідея' (← гр. *ὄρχις*), *Althee* (f) (← гр. *άλθαία*).

Отже, у германських мовах суфіксальний спосіб творення назв квітів є непродуктивним.

3.2.2.2 Префіксальні флороніми. Префіксальні утворення на позначення квітів представлені лише у чотирьох порівнюваних мовах – іспанській, французькій, російській і українській.

Префіксальні флороніми є непродуктивним способом творення назв квітів у романських і слов'янських мовах. Так, в іспанській мові виявлено 7 лексичних одиниць на позначення квітів, утворених префіксальним способом. У словотвірній системі іспанської мови є префікси, які за своєю формою схожі з прийменниками. У зв'язку з цим деякі іспанські граматисти відносять префіксацію до словоскладання, а не до афіксального словотвору (Арутюнова 2007: 282-283). У творенні іменників на позначення квітів

іспанської мови беруть участь префікси *a-* та *e-*: *achicoria* (f) 'цикорій' (← лат. *cichoria*), *escila* (f) 'сцила' (← лат. *scilla*), *escabiosa* (f) 'скабіоза' (← лат. *scabiōsa*). Для запозичень з арабської мови характерним є префікс *a-*, який походить від артикля *al*: *azafrán* (m) 'шафран' (← ар. *azza'farān*), *azucena* (f) 'лілія' (← ар. *sussāna*).

Аналіз словотвірної структури назв квітів у слов'янських мовах свідчить про те, що в українській мові префіксальним способом утворено 5 флоронімів. Серед формантів, які беруть участь у творенні назв квітів в українській мові, зафіксовано префікси *по-*, *пере-*, *нід-*. Наприклад: *новій* (← витися), *перестріч* (← *перестріт* 'пристріт'), *нідбіл* (← білий).

У французькій і російській мовах зафіксовано поодинокі назви квітів, утворені відповідно за допомогою префіксів *ім-* та *недо-*: фр. *impatiente* (f) 'бальзамін' (← *patient*); рос. *недотрога* (← трогать).

Отже, у формуванні флористичної номенклатури префіксальний спосіб характеризується найменшою продуктивністю і представлений лише у романських (французькій та іспанській) і слов'янських (українській та російській) мовах.

3.2.2.3 Префіксально-суфіксальні флороніми. Префіксально-суфіксальний спосіб словотворення полягає у творенні похідного слова шляхом одночасного приєднання до твірної основи префікса і суфікса (Горпинич 1977: 83-84).

Префіксально-суфіксальні іменники на позначення квітів зафіксовано лише у французькій, російській і українській мовах, де зазначений спосіб утворення посідає п'яте місце в кожній з порівнюваних мов.

Аналіз словотвірної структури флоронімів свідчить, що даний структурний тип, як і префіксальний, представлений лише у романських і слов'янських мовах. У досліджуваних германських мовах флоронімів, утворених за цим словотвірним типом, не виявлено (див. табл. 3.2).

Слід додати, що в російській і українській мовах зафіксовано майже однакову кількість префіксально-суфіксальних утворень (відповідно 8 та 7 од.), проте у кожній із цих мов зазначений тип має невисоку питому вагу в сфері номінації квітів (рос. – 3,7%; укр. – 2,7%).

У французькій мові виявлено один префіксально-суфіксальний флоронім: фр. *immortelle* (f) 'сухоцвіт' (← *mort*).

Закцентуємо, що у флоронімів слов'янських мов ті самі префікси можуть сполучатися з декількома суфіксами (Земская 1973: 267-269). Так, в українській мові префікс *без-* поєднується з суфіксами *-ник* (*безсмертник* ← смерть) і *-к* (*безсмертки* ← смерть), префікс *по-* – з суфіксами *-ник* (*подорожник* ← дорога) і *-иц* (*повициця* ← вити), префікс *на-* може одночасно поєднуватися з суфіксами *-ник* (*наперсник* ← перст) та *-(j)анк* (*наперстянка* ← перст).

У російській мові флороніми утворюються шляхом одночасного поєднання до твірної основи префікса *по-* і суфікса *-ник*: *подорожник* (← дорога). Зафіксовано назви, утворені за допомогою префіксів *без-*, *бес-*, *под-* та суфікса *-ник*: *безвременник* (← время), *бессмертник* (← смерть), *подлесник* (← лес).

Отже, аналіз словотвірної структури назв квітів у досліджуваних мовах свідчить про те, що префіксально-суфіксальні флороніми представлені лише у французькій і слов'янських мовах і є малочисельними.

3.2.3 Композити. Значне місце у збагаченні флористичної лексики у германських, романських і слов'янських мовах посідає словоскладання як джерело поповнення словникового складу досліджуваних новими лексичними одиницями.

Словоскладання є одним з найважливіших способів, завдяки якому поповнюється словниковий склад і вдосконалюється мова (Мешков, 1976;

Deutsche Wortbildung, 1991; Fleischer, 1991). Воно тісно пов'язане з граматиною і лексикою. Словоскладання відображає специфіку мови, тому що разом з деякими спільними для багатьох мов рисами має національні, характерні для певної мови особливості, і у такий спосіб створює відмінність між мовами.

За типом складених слів (комполитів) утворюється досить велика кількість однослівних флоронімів, насамперед, в германських мовах (див. табл. 3.2). Як зазначає О. Д. Мешков, значення окремого типу словоскладання зумовлюється тим, що в межах деяких типів можуть існувати різні семантичні форми з різноманітними зв'язками між компонентами (Мешков 1976: 177). Інші моделі можуть створювати лише однотипні слова. Також можливим є існування моделей, за якими створено лише декілька або взагалі лише одне слово.

У складі комполитів виділяють означальне складання слів. До нього відносять сполучення двох компонентів, що можуть мати різну словотвірну структуру. Здебільшого, перший компонент визначає другий, а другий надає загальну морфологічну та семантико-категорійну характеристики поєднання (Арутюнова, 2007; Клименко, 1998; Ковалик, 1979; Мешков, 1976; Халифман, 1983). До цього типу в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах належать такі іменники: англ. *prim|rose* 'пролісок', *blue|bell* 'дзвоник'; нім. *Blau|stern* (m) 'пролісок', *Gold|blume* (f) 'хризантема'; ісп. *malvar|rosa* (f) 'алтей', *bella|donna* (f) 'беладонна'; фр. *gui|mauve* (f) 'алтей'; рос. *сух|о|цвет*, *син|е|головник*; укр. *жовт|о|цвіт*, *біл|о|крильник*.

У системі іменникового словотвору словоскладання відіграє надзвичайно важливу роль в германських мовах (Мешков, 1976, 1985; Полюжин, 1997; Степанова, 1984; Eichinger, 2000). З меншою активністю цей словотвірний тип реалізується в лексиці романських і слов'янських мов

(Арутюнова, 2007; Земская, 1973; Карацук, 1977; Ковалик, 1958; кубрякова, 1988; Халифман, 1983).

У корпусі флоронімів німецької мови зафіксовано найбільшу кількість лексем, утворених шляхом композиції (224 од., або 73%) (див. табл. 3.2). Флороніми-композиції посідають за продуктивністю в цій мові перше місце.

За продуктивністю утворення найменувань квітів шляхом словоскладання до німецької наближається і близькоспоріднена англійська мова (друге місце). Проте в англійській мові композитів на позначення квітів майже в два з половиною рази менше (86 од., або 39,6%).

У романських і слов'янських мовах цей словотвірний тип посідає за продуктивністю третє місце. Слід додати, що в іспанській, російській і українській мовах питома вага композитних утворень у загальному корпусі флоронімів кожної мови приблизно збігається (ісп. – 14,8%; рос. – 13,5%; укр. – 14,5%), тоді як у французькій мові вона має дещо вищий показник – 17,4%. З іншого боку, абсолютна кількість флоронімів-композицій майже збігається у французькій та українській мовах, а також в іспанській і російській мовах (фр. – 40 од., укр. – 37 од., ісп. – 28 од., рос. – 29 од.).

Основним способом об'єднання компонентів у структурі композитів є поєднання різних категорійних основ без зміни їх оформлення. Особливістю складених іменників є те, що означуваний компонент у структурі цих флоронімів виражений переважно іменником, а означуючий компонент виражений іменником або прикметником.

У германських і романських мовах словоскладання в основному охоплює дві основи: англ. *shin|leaf* 'грушанка'; нім. *Sieg|wurz* (f) 'гладіолус'; ісп. *siempre|viva* (f) 'сухоцвіт'; фр. *mille|pertuis* (m) 'звіробій'. Компоненти складених слів можуть також поєднуватися у слов'янських мовах за допомогою голосного *-o-* (рос. *сух|o|цвет*, *звер|o|бой*; укр. *біл|o|зір*, *перв|o|цвіт*), а в найменуваннях квітів германських мов – за допомогою

морфемного шва -s- (нім. *König/s/kraut* (n) ‘волошки’, англ. *heart/s/ease* ‘братки’).

Морфологічна єдність складного слова відрізняє його від словосполучення. До зовнішніх ознак цілісного оформлення належать: характер сполучуваності слів у структурі словосполучення; послідовність компонентів складеного слова, на відміну від слів у словосполученнях; наявність або відсутність службових елементів і характер синтаксичних зв'язків.

Слід зазначити, що під час аналізу фразових композитів, ознака наявності службових елементів спростовується. Серед назв квітів у зіставлюваних мовах наведемо такі приклади: англ. *touch-me-not* ‘розрив-трава’, *forget-me-not* ‘незабудка’; фр. *bourse-à-pasteur* (f) ‘грицики’, *dent-de-chien* (f) ‘кандик’, *dent-de-lion* (f) ‘кульбаба’, *gueule-de-loup* (f) ‘ротики’; рос. *иван-да-марья*.

У композитів аналізованого структурного типу перший компонент, здебільшого, визначає другий, а другий – надає загальну морфологічну і семантико-категорійну характеристики поєднання. Членування складеного слова (не беручи до уваги його словотвірну структуру) завжди є бінарним.

Особливістю німецької мови є висока продуктивність словоскладання (Степанова, 1975; *Deutsche Wortbildung*, 1991). У цій мові існують такі складні слова, вмотивованість яких легко піддається однозначному формулюванню та фактично збігається з його значенням. Іншими словами, такі складні мовні одиниці можна замінити вільними словосполученнями без зміни або з незначною зміною загального змісту (Сравнительно-историческое изучение языков разных семей 1981: 132-133). Наприклад: *Herbst|anemone* (f) → (парафр.) ‘Anemone, die im Herbst blüht’ (букв.) ‘анемона, яка квітне восени’, *Herbst|aster* (f) → (парафр.) ‘Aster, die im Herbst blüht’ (букв.) ‘айстра, яка квітне восени’.

Аналіз флоронімів німецької мови зачвидчив, що у композитах означуваним компонентами часто є іменники *-kraut* (28 од.), *-blume* (27 од.), рідше – *-wurz* / (8 од.), *-wurzel* (7 од.). Наприклад: *Herz/kraut* (n) ‘грицики’, *Lungen/kraut* (n) ‘медунка’, *Lotos/blume* (f) ‘лотос’, *Glocken/blume* (f) ‘дзвоники’, *Zahn/wurz* (f) ‘зубниця’, *Nelken/wurz* (f) ‘гравілат’, *Engel/wurz* (f) ‘дудник’, *Hasel/wurz* (f) ‘копитняк’.

Переважна частина композитів на позначення квітів у німецькій мові утворюється за моделлю “іменник + іменник” (185 од.) Наприклад: *Korn|blume* (f) ‘волошка’ (← *Korn* (n) ‘зерно’ + *Blume* (f) ‘квітка’), *Gold|blume* (f) ‘хризантема’ (← *Gold* (n) ‘золото’ + *Blume* (f) ‘квітка’), *See|rose* (f) ‘водяна лілія’ (← *See* (m) ‘озеро’ + *Rose* (f) ‘роза’), *Wald|hyazinthe* (f) ‘тройзілля’ (← *Wald* (m) ‘ліс’ + *Hyazinthe* (f) ‘гіацинт’).

Значно менше лексем на позначення квітів утворено у німецькій мові за моделлю “прикметник + іменник” (24 од.): *Blau|stern* (m) ‘пролісок’ (← *blau* ‘блакитна’ + *Stern* (m) ‘зірка’), *Bitter|kraut* (n) ‘горлюха’ (← *bitter* ‘гіркий’ + *Kraut* (n) ‘трава’).

Флористичні найменування утворюються в німецькій мові також за моделлю “дієслово + прикметник” (11 од.): *Nies|wurz* (f) ‘чемерник’ (← *niesen* ‘чихати’ + *Wurz* (f) ‘корінь’), *Schell|kraut* (n) ‘чистотіл’ (← *schellen* ‘дзвонити’ + *Kraut* (n) ‘трава’).

Поодинокі композити на позначення квітів утворюються за моделями “прикметник + прикметник” (*Edel|weiß* (n) ‘едельвейс’ ← *edel* ‘благородний’ + *weiß* ‘білий’) і “прислівник + прикметник”: (*Immer|grün* (n) ‘барвінок’ ← *immer* ‘завжди’ + *grün* ‘зелений’).

Помітно відрізняються від інших іменників за своїм морфемним складом та способом утворення імперативні флороніми *Vergiss|mein|nicht* (n) ‘незабудка’ та *Rühr-mich-nicht-an* (n) ‘мімоза’, які утворилися від імперативної форми із запереченням *Vergiß es nicht!* ‘не забудь це!’ та *Rühr es*

nicht an! ‘не торкайся цього!’ Пор. аналогічні утворення в англійській і французькій мовах: англ. *forget-me-not* ‘незабудка’; фр. *touch-me-not* ‘розрив-трава’. Ці номени можна розглядати як відповідні кальки з німецької мови, що утворилися також від імперативної форми та заперечення (англ. *forget me not* ‘не забудь мене!’; фр. *touch me not* ‘не торкайся мене!’). Характерним для цього способу словотвору є спільний (головний) наголос на синтаксично домінувальний дієслівний компонент та фіксований порядок слів-компонентів. Таке утворення з’явилося внаслідок ізоляції компонентів синтаксичних словосполучень.

Схожі флороніми зафіксовані і в іспанській мові: *no/me/olvides* (f) ‘незабудка’ і *no/me/toques* ‘розрив-трава звичайна’ Ці номени утворені від імперативної форми (із запереченням) *no me olvides!* ‘не забудь мене!’ та *no me toques!* ‘не торкайся мене!’.

В англійській мові композитні флороніми являють собою розвинений структурний тип. Незважаючи на те, що морфемна структура англійських флоронімів складається з двох і більше елементів, кожен з яких може функціонувати як окреме слово, в англійській мові існує велика кількість одиниць, що сприймаються як єдине слово. Складені слова, які містять у своїй структурі два компоненти (основи), домінують в англійській мові (Карашук, 1977). Аналіз флоронімів-композитів англійської мови показав, що у складених іменниках на позначення квітів часто кінцевими компонентами є основа *-wort* (13 од.), *-weed* (9 од.), рідше – *-flower* (5 од.), іноді – *-root* (2 од.). Наприклад: *fire/weed* ‘іван-чай’, *mad/weed* ‘шоломниця’, *red/weed* ‘щавель’, *laser/wort* ‘гладиш’, *wound/wort* ‘чистець’, *gypsy/wort* ‘вовконіг’; *red/root* ‘лобода’, *white/root* ‘ваточник’, *bell/flower* ‘дзвоники’, *wind/flower* ‘грицики’.

Серед іменників-композитів англійської мови найчисельнішими є найменування квітів, утворені за моделлю “іменник + іменник” (68 од.): *snow|drop* ‘пролісок’ (← *snow* ‘сніг’ + *drop* ‘краплина’), *may/weed* ‘рум’янок’

(← *may* 'травень' + *weed* 'трава'), *dragon/head* 'змієголовник' (← *dragon* 'дракон' + *head* 'голова').

Менш продуктивною при творенні іменників-комполітів на позначення квітів в англійській мові виявилася модель "прикметник + іменник" (13 од.): *blue|bell* 'дзвоник' (← *blue* 'блакитний' + *bell* 'дзвоник'), *bitter|weed* 'амброзія' (← *bitter* 'гірка' + *weed* 'трава'), *mad|wort* 'авринія' (← *mad* 'шалена' + *wort* 'трава').

За моделями "іменник + прикметник" в англійській мові утворюється 3 флороніми: *winter|green* 'зимолубка' (← *winter* 'зима' + *green* 'зелений'), *eye|bright* 'очка курячі' (← *eye* 'око' + *bright* 'ясний').

Поодинокі квіткові найменування утворюються в англійській мові за моделями "іменник + дієслово" *bind|weed* 'берізка' (← *bind* 'зв'язувати' + *weed* 'трава'), "прислівник + прикметник" *ever|lasting* 'сухоцвіт' (← *ever* 'завжди' + *lasting* 'триваючий').

Як зазначалося вище, найменування квітів утворюються в романських і слов'янських мовах шляхом словоскладання значно рідше, ніж у германських мовах.

У французькій мові композити складаються з двох повнозначних лексичних компонентів (основ або слів). Компоненти складних іменників поєднуються між собою синтаксичним зв'язком, який не має зовнішнього вираження, та являють собою певну семантичну цільність, яка іноді формально виражається в оформленні цих назв дефісом (Халифман 1983: 88-89). Наприклад: фр. *toute-bonne* (f) 'шавлія' (← *toute* 'вся' + *bonne* 'добра'), *crève-chien* (m) 'паслін' (← *crève* (f) 'хвороба' + *chien* (m) 'собака'), *pied-de-lion* (m) 'едельвейс' (← *pied* (m) 'ступня' + *de* + *lion* (m) 'лев'), *bourse-à-pasteur* (f) 'грицики' (← *bourse* (f) 'гаманець' + *à* + *pasteur* (m) 'пастух').

Для творення композитів французька мова, як і германські мови, найактивніше використовує модель "іменник + іменник" (36 од.): *pied-de-lion*

(m) 'едельвейс' (← *ped* (m) 'ступня' + *de* + *lion* (m) 'лев'), *dent-de-lion* (f) 'кульбаба' (← *dent* (f) 'зуб' + *de* + *lion* (m) 'лева'), *langue-d'agneau* (f) 'подорожник' (← *langue* (f) 'язик' + *de* + *agneau* (m) 'ягня').

За моделлю “іменник + прикметник” у французькій мові утворюються лише два композити на позначення квітів: фр. *bouillon-blanc* (m) 'коров'як звичайний' (← *bouillon* (m) 'відвар' + *blanc* 'білий'), *épinard-fraise* (m) 'лобода голівчата' (← *épinard* (m) 'шпинат' + *fraise* 'червоний').

Малочисельними серед назв квітів виявилися моделі “числівник + прикметник” (фр. *millepertuis* (m) 'звіробій' ← *mille* (m) 'тисяча' + *pertuis* (m) 'отвір'), “займенник + прикметник” (*toute-bonne* (f) 'шавлія' ← *tout* 'все' + *bon* 'добрий') (по одному флороніму).

Флороніми-композити в іспанській мові становлять групу з 28 номенів. Найчисельнішими серед них виявилися лексеми, утворені за моделлю “іменник + прикметник” (19 од.) Наприклад: *hierba/buena* (m) 'первоцвіт' (← *hierba* (f) 'трава' + *buena* 'гарна'), *alba/haca* (f) 'волошка' (← *alba* 'білий' + *haca* (f) 'кінь').

В іспанській мові також зафіксовано небагато композитів, утворених за моделями “дієслово + іменник” (*espanta/pastores* (m) 'пізньоцвіт осінній' ← *espantar* 'лякати' + *pastor* 'пастух'), “числівник + іменник” (*mil/hojas* (f) 'деревій' ← *mil* (m) 'тисяча' + *hoja* (f) 'лист'), “прислівник + прикметник” (*siempre/viva* (f) 'сухоцвіт' ← *siempre* 'завжди' + *viva* 'живий').

У словниковому складі східнослов'янських мов складних слів досить багато (Василевская, 1962; Ковалик, 1979). При словоскладанні іменники утворюються поєднанням двох іменників за допомогою сполучних голосних або без них. Проте іменників-композитів на позначення квітів у цих мовах небагато. Так, в російській мові за цим структурним типом утворено 29 од. (13,5%), а в українській – 37 од. (14,5%).

Композити утворюються на базі синтаксичних словосполучень, із компонентів яких виділяються твірні основи, що поєднуються в складне слово, здебільшого за допомогою сполучних морфем (Азарова 2005: 58-59): укр. *буркун-зілля, іван-чай, мак-самосій*; рос. *мать-и-мачеха*.

Найчисельнішими у слов'янських мовах виявилися іменники-композити на позначення квітів, утворені за моделлю “прикметник + іменник” (рос. 14 од., укр. – 18 од.). Наприклад: рос. *перв|о|цвет, син|е|головник, чист|о|тел*; укр. *жовт|о|цвіт, біл|о|крильник, перв|о|цвіт*.

За продуктивністю творення до цієї словотвірної моделі наближається модель “іменник + іменник” (рос. – 10 од., укр. – 12 од.). Пор.: рос. *мак-самосейка, зме|е|головник, стрел|о|лист, камн|е|ломка*; укр. *буркун-зілля, біл|о|зір, жовтець-пшінка*.

Російська назва *незабудка* за своїм морфологічним складом та способом утворення суттєво відрізняється від інших флоронімів цієї мови, оскільки утворена від імператива із запереченням – *не забудь*, пор.: укр. *незабудка*; пол. *niezapominajka*; чes. *ropněnka*; болг. *незабравка*; схв. *споменак, незаборавак*; слн. *sprotínčica*). Мотиваційно назва цієї рослини у досліджуваних слов'янських мовах пов'язана з тим, що її квіти довго не в'януть, у зв'язку з цим їх дарують людям на згадку (ЕСУМ української мови 2003: 65). М. Фасмер пов'язує походження цього флороніма з нім. *Vergißmeinnicht* (n) (Фасмер 1986: 59). А В. В. Виноградов вважає, що утворений від нім. *Vergißmeinnicht* (n) та фр. *ne-m'oubliez-pas* (m) російський флоронім *незабудка* є результатом інтернаціональної (європейської) кальки. Широке поширення назви цієї квітки дослідник пов'язує з її важливою роллю у житті людини (Виноградов, 1999).

Як свідчить аналіз флоронімів-композитів у слов'янських мовах, у складних іменниках на позначення квітів, утворених за моделями “іменник + іменник” і “прикметник + іменник”, кінцевими компонентами в українській мові є *-цвіт, -зілля*, а у російській – *-листочник / -лепестник, -цвет*. Наприклад:

рос. *тысяч|е|листник, мелк|о|лепестник, перв|о|цвет*; укр. *жовт|о|зілля, буркун-зілля, гор|и|цвіт, перв|о|цвіт, пізнь|о|цвіт*.

У слов'янських мовах найменування квітів утворюються також за моделями “дієслово + іменник” (рос. – 3 од., укр. – 5 од.), “дієслово + дієслово”, “числівник + іменник”. Наприклад: рос. *гори|цвет, бол|и|голов, дур|ман, тысяч|е|листник*; укр. *бол|и|голов, лом|и|ніс, дур|ман, трой|зілля*.

Підсумовуючи, слід зазначити, що за продуктивністю іменники-композиції на позначення квітів посідають у германських мовах друге місце, а у романських і слов'янських – третє місце.

3.2.4 Словосполучення. Ботанічна номінація може здійснюватися в мові за допомогою словосполучень. Переважно це двочленні структури, між компонентами яких наявні атрибутивні відношення (Берестнева, 2008; Панасенко, 2010; Сердюк, 2002).

Словосполучення і складні слова мають спільні і диференційні ознаки. Їх об'єднує семантична єдність. Відмінною рисою є те, що словосполучення мають основну і залежну частини. Вони складаються щонайменше з двох повнозначних слів і становлять матеріал для речення.

Іноді флороніми, утворені за структурним типом словосполучення, містять у своєму складі прийменник. За цим способом утворюються переважно назви квітів романських мов. Так, для французької мови характерним є наявність у структурі флороніма прийменників *à / aux* і *de / du* (наприклад, фр. *pavot à opium* ‘мак опійний’, *herbe aux perles* (букв.) ‘трава перлинна’, *aster de Chine* ‘айстра китайська’, *scabieuse des champs* ‘скабіоза польова’), а для іспанської мови – *de / del* (наприклад, ісп. *mastuerzo de agua* ‘хрінниця водяна’, *manzanilla del campo* ‘ромашка польова’). Серед словосполучень на позначення квітів в англійській мові зафіксовано номени з прийменником *of* (наприклад, англ. *lily of the valley* (букв.) ‘лілія долини’),

poppy of Troy (букв.) ‘мак Трої’). У німецькій, російській й українській мовах флоронімів, утворених за цим способом, не виявлено.

Аналіз флористичних словосполучень дозволяє виділити основні моделі, за якими утворюються найменування квітів у досліджуваних мовах.

Так, у германських мовах кількісно переважають атрибутивні словосполучення, утворені за моделлю “прикметник + іменник” (Берестнева 2008: 14). Зауважимо, що у німецькій мові абсолютна кількість словосполучень на позначення квітів утворюється саме за цією моделлю. Пор.: англ. *african violet* ‘узамбарська фіалка’ (букв. ‘африканська фіалка’), *common hyacinth* ‘звичайний гіацинт’; нім. *wilder Mohn* ‘дикий мак’, *indische Lotosblume* ‘індійський лотос’. У романських і словянських мовах більш чисельними виявилися флороніми-словосполучення, утворені за моделлю “іменник + прикметник”. Пор.: ісп. *saxifraga blanca* ‘ломикамінь білий’; фр. *reponcile aquatique* ‘жовтець водяний’; рос. *борец лесной*; укр. *гличики жовті*.

Означуваний компонент у структурі флороніма-словосполучення може знаходитися як у препозиції, так і у постпозиції (Берестнева 2008: 14, 229). Для слов’янських мов розташування означуваного компонента на першому місці (у препозиції) зумовлюється впливом латинської ботанічної термінології (рос. *календула лекарственная*, *астра альпийская*; укр. *пізньоцвіт осінній*, *нарцис жовтий*). Для літературної мови характерним є розташування означуваного компонента на другому місці (рос. *дикий майоран*, *луговая ромашка*; укр. *нічна фіалка*, *синій ряс*). Цей чинник зумовлюється особливостями будови слов’янських мов, а саме передуманням прикметника іменнику.

В англійській і німецькій мовах розташування означуваного компонента у постпозиції зумовлюється, на думку В. Д. Аракіна, тим, що для зазначених германських мов характерною є чітка фіксована послідовність слів – означуюче₁ + означуване₂ (Аракин 1989: 150), оскільки іменник у препозиції виконує означувальну функцію.

Аналогічно у романських мовах існує чітка послідовність у структурі словосполучення. Проте, на відміну від германських мов, означуваний компонент у романських мовах знаходиться на першому місці, а означуючий – на другому.

У досліджуваних романських мовах кількісно переважають словосполучення на позначення квітів, утворені за моделлю “іменник + прикметник”: ісп. *malva común* ‘мальва звичайна’, *lirio fragante* ‘лілія’ запашна; фр. *lavande grande* ‘лаванда велика’, *lis blanc* ‘лілія біла’.

У слов’янських мовах, як і в романських, серед флоронімів також зафіксовано модель “іменник + прикметник”: рос. *фенхель лекарственный*, *полынь полевая*, *недотрога бальзаминовая*; укр. *латаття голубе*, *мак опійний*, *білозір болотяний*.

В англійській мові флороніми-словосполучення утворюються за моделлю “іменник + іменник”: *winter aconite* ‘чемерник’ (букв. *winter* ‘зима’ + *aconite* ‘аконіт’), *tulip poppy* ‘мак сизий’ (букв. *tulip* ‘тюльпан’ + *poppy* ‘мак’).

У всіх досліджуваних мовах найчисельнішою групою ботанічних термінів-словосполучень є дволексемні утворення. Однак, якщо назви квітів не завжди можна висловити бінарним терміном, то англійська, іспанська та французька мови використовують трикомпонентні терміни. Пор.: англ. *field scorpion grass* ‘незабудка польова’; ісп. *nenúfar blanco europeo* ‘латаття біле’; фр. *herbe aux chantres* ‘сухоребрик лікарський’. Услід за О. В. Берестневою робимо висновок, що різноманіття типових структур словосполучень у зазначених германських і романських мовах компенсується у слов’янських мовах великою кількістю словотвірних способів (Берестнева 2008: 15).

Аналіз словотвірної будови словосполучень на позначення квітів дозволив встановити, що у структурі словосполучення в усіх порівнюваних мовах означуваний компонент завжди є іменником, а означуючий компонент може бути виражений як іменником, так і прикметником (див. табл. 3.3).

**Структура двослівних флоронімів
у германських, романських і слов'янських мовах (од.)**

Структура двослівних флоронімів		Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Означуюче ¹	прикметник	72	111	116	45	165	223
	іменник	88	-	11	4	3	6
	інші	2	-	58	31	-	-
	Разом	162	111	185	80	168	229
Означуване ²	іменник	162	111	185	80	168	229

Як видно з таблиці 3.3, для англійської мови характерною є кількісна перевага іменника в структурі флороніма-словосполучення (88 од.) як означуючого компонента над прикметником (72 од.).

Навпаки, у досліджуваних романських і слов'янських мовах означуючим компонентом у структурі флористичних словосполучень частіше виступають прикметники (ісп. – 116 : 11; фр. – 45 : 4; рос. – 165 : 3; укр. – 223 : 6).

Слід відзначити, що в німецькій мові абсолютна кількість флористичних словосполучень представлена прикметником у позиції означуючого компонента, пор.: англ. *garden₁ violet₂, hedge₁ parsley₂*; нім. *blaue₁ Schwertlilie₂, grüne₁ Minze₂*; ісп. *lirio₂ salvaje₁, rubia₂ roja₁*; фр. *giroflée₂ jaune₁, oseille₂ sauvage₁*; рос. *астра₂ садовая₁, львиный₁ зев₂*; укр. *сухоцвіт₂ болотяний₁, альпійська₁ фіалка₂*.

Висновки до розділу 3

Словотвірний аналіз найменувань квітів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах дає можливість зробити такі висновки.

1. Словотвір флоронімів у зіставляваних мовах відбувається за властивими кожній мові способами і засобами словотворення.

2. Найменування квітів у германських, романських і слов'янських мовах можуть бути як однослівними, так і багатослівними. Однослівні утворення кількісно переважають в усіх зіставлюваних мовах (див. табл. 3.1).

3. Серед однослівних флоронімів досліджуваних мов виділяються такі структурні типи (див. табл. 3.1): а) кореневі флороніми; б) афіксальні флороніми, які включають суфіксальні, префіксальні та префіксально-суфіксальні флороніми; в) композити.

3.1. Найбільш продуктивними у зіставлюваних мовах (за винятком німецької) є кореневі флороніми. Цей структурний тип виявляє найвищу продуктивність та посідає перше місце в англійській, іспанській, французькій, російській і українській мовах. У німецькій мові кореневі флороніми кількісно поступаються і посідають за продуктивністю друге місце.

3.2. Афіксальний спосіб утворення флоронімів у романських і слов'янських мовах посідає друге місце за продуктивністю, проте питома вага цих утворень у французькій, російській і українській мовах вдвічі вища, порівняно з іспанською мовою.

3.2.1. Суфіксальні флороніми виявилися єдиним спільним для всіх досліджуваних мов морфологічним типом. Дані таблиці 3.2 дозволяють простежити динаміку продуктивності суфіксального типу флоронімів. Найбільша вона у французькій, російській і українській мовах.

3.2.2. Префіксально-суфіксальні та префіксальні флороніми представлені лише в романських і слов'янських мовах і є непродуктивними структурними типами (табл. 3.2).

3.3. Композити на позначення квітів виявилися найпродуктивнішими в німецькій мові (перше місце), яким значно поступається близькоспоріднена англійська мова (друге місце). У романських (іспанській і французькій) і слов'янських (російській і українській) мовах продуктивність цього структурного типу однакова (третє місце).

3.4. Складні флороніми в германських, романських і слов'янських мовах представлені різними словотвірними моделями. Серед них в усіх досліджуваних мовах кількісно домінують флороніми, утворені за моделями “іменник + іменник”, “іменник + прикметник” і “прикметник + іменник”.

3.5. Номінація квітів здійснюється у досліджуваних мовах також за допомогою багатослівних одиниць, переважно двослівних, утворених за моделлю атрибутивних словосполучень (див. табл. 3.3). Велика кількість двослівних флоронімів пояснюється, зокрема, наявністю в номінативно-мотиваційній структурі флороніма різних ознак, які по-різному комбінуються у кожній мові в певні структурні типи.

4. Зіставлення отриманих даних дозволяє стверджувати, що всі структурні типи флоронімів у російській і українській мовах виявляють майже однакову продуктивність (табл. 3.2). В іспанській і французькій мовах відмінності у ступені продуктивності найбільш яскраво спостерігаються у префіксально-суфіксальних і префіксальних флоронімах. Англійські та німецькі флороніми, подібно до романських, характеризуються помітними кількісними відмінностями серед кореневих та композитних найменувань.

РОЗДІЛ 4

СЕМАНТИКА ФЛОРОНІМІВ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ

У цьому розділі досліджується семантика лексем на позначення квітів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах. Встановлюються номінативно-мотиваційні ознаки, за якими відбувається номінація квітів у зіставлюваних мовах, і здійснюється семантична класифікація даних лексем. Виявляються спільні та відмінні риси у формуванні та семантичній організації досліджуваних одиниць у близько- і віддаленоспоріднених мовах.

4.1 Лексичні одиниці на позначення квітів у зіставлюваних мовах

Словниковий склад мови, її лексико-семантична система перебувають у постійній зміні та поповнюються новими одиницями. У процесі номінації відбувається надання назв предметам і ситуаціям за допомогою мовних засобів, закріплення за певним референтом того чи іншого спеціального знака (Кубрякова 1978: 6-7).

Ботанічна лексика являє собою системно організовану термінологічну систему та водночас є складовою загальнолітературної мови. Назви рослин характеризуються великою інформативністю, оскільки флора споконвіку відігравала в житті людини важливу роль: рослинність годувала людину, лікувала її від різних недуг, використовувалась для виготовлення одягу, в інших господарських, а також магічних цілях (Сабадош 1996: 6-8).

У царині рослин покритонасінні – відділ вищих *квіткових* рослин – складається з дерев, трав і кущів та нараховує понад 13 000 родів і більше 250 000 видів. Через велику чисельність квіткових рослин у пропонованому дослідженні головна увага зосереджується на вивченні найменувань квітів лише трав'янистих рослин.

Для типологічного вивчення флоронімів із нормативних тлумачних і ботанічних словників і довідників відібрано 2348 родових і видових назв трав'янистих квіткових рослин.

Назви рослин взагалі (Панасенко, 2010) та найменування квітів зокрема, підпорядковані науковій (ботанічній) номенклатурі, тобто кожна рослина має певну наукову назву, яка у ботанічній класифікації передається латинською мовою. У кожній із зіставляваних мов, окрім наукової назви квітки, існують літературні (загальномовні) назви, пор.: лат. *Nymphaea alba* → англ. *white waterlily* ≈ нім. *weiße Seerose* ≈ ісп. *nenúfar blanco* ≈ фр. *népúphar blanc* ≈ рос. *кувшинка белая* ≈ укр. *латаття біле*. Іноді літературна назва квітки повторює латинську назву, тобто є його калькою (Панасенко 2010: 8, 18-19), пор.: лат. *Viola₁ tricolor₂* → нім. *Dreifaltigkeits₂ blume₁* (f), фр. *violette₁ tricolore₂*, рос. *фиалка₁ трехцветная₂*. Слід додати, що іноді номінація квітів у досліджуваних мовах не пов'язана з латинською ботанічною номенклатурою. Так, латинська родова назва квітки *Centaurea* в англійській мові відома як *cornflower*, у німецькій – *Kornblume* (f), в іспанській – *aciano* (m), у французькій – *bleuet* (m), в російській – *василёк*, а в українській – *волошка*.

Поруч із літературними назвами в кожній мові існують народно-розмовні та діалектні назви для тієї ж квітки. Так, англійська літературна назва квітки *aconite* 'аконіт' у народно-розмовній мові має паралельні назви *helmet flower* (букв.) 'квітка-шолом' та *friar's cap* (букв.) 'шапка ченця', що пояснюється схожістю форми суцвіття квітки з головним убором людини.

У німецькій мові поряд із літературним найменуванням *Kornmohn* (m) 'мак-самосій' існують народно-розмовні назви цієї квітки: *Feuermohn* (m) (букв.) 'вогняний мак' (червоний колір полум'я вогню метафорично перенесено на забарвлення квітки) та *Schnalle* (f) (букв.) 'застібка' (у цьому випадку увагу акцентовано на зовнішньому вигляді квітки – формі, яка нагадує атрибут одягу людини).

Аналогічно французька літературна назва квітки *digitale* (f) ‘наперстянка’ називається в народі *gant de Notre-Dame* (букв.) ‘рукавичка Богоматері’ або *gant de bergère* (букв.) ‘рукавичка пастушки’, що зумовлено схожістю зовнішнього вигляду даної рослини з артефактом – рукавичкою.

В іспанській мові літературному флороніму *sagitaria* (f) ‘стрілолист’ відповідає народно-розмовна назва *flecha* (f) (букв.) ‘стріла’, яка базується на схожості форми листа з загостреним кінцем стріли.

У літературного флороніма *дурман* (укр.), як і в його народно-розмовних відповідниках *дур-зілля*, *дуриця*, *німиця*, номінативно-мотиваційною є ознака отруйних властивостей квітки, що негативно впливає на розум людини та викликає у неї втрату свідомості і здатності говорити.

У російської літературної назви флороніма *бальзамин* існують свої народно-розмовні варіанти (*недотрога*, *ванька-мокрый*, *огонёк*), які вмотивовані відповідно здатністю плодів квітки реагувати на фізичний подразник (при доторканні плід квітки розкривається), потребою частого поливу та червоним кольором цієї квітки і т.ін.

Як відзначалося вище, дисертація присвячена вивченню літературних (загальноновживаних) назв квітів. Проте, до роботи залучалися епізодично і народно-розмовні (вузьколокальні) найменування квітів, що дозволило більш повно виявити номінативно-мотиваційну базу флоронімів.

Додамо, що найменування квітів у досліджуваних мовах представлені як однослівними, так і багатослівними номенами; останні складаються переважно з двох компонентів. Додамо, що двослівні флороніми, побудовані здебільшого, за моделлю атрибутивних словосполучень, характеризуються дещо більшою змістовою інформативністю. Пор.: англ. *alpine everlasting* (букв.) ‘альпійський безсмертник’; нім. *kleine Seerose* (букв.) ‘маленька озерна роза’; ісп. *primavera de jardín* (букв.) ‘первоцвіт садовий’; фр. *violette tricolore* (букв.) ‘фіалка триколірна’; рос. *кувшинка голубая*; укр. *білозір болотяний*.

4.2 Семантична класифікація флоронімів

Семантичний аналіз флоронімів у зіставлюваних мовах дозволив встановити такі номінативно-мотиваційні ознаки (НМО) в сфері номінації квітів: 1) просторові (час, місце цвітіння рослини); 2) фізичні особливості рослини (будова, форма, колір, розмір та ін.); 3) функційні (користь / шкідливість рослини для людини); 4) посесивні (ознаки відчужуваної / невідчужуваної приналежності); 5) чуттєве сприйняття (зорове, тактильне, слухове і т.ін.).

На підставі цих ознак флороніми германських, романських і слов'янських мов згруповані у такі семантичні групи:

- 1) атрибутивні флороніми (АФ);
- 2) функційно-цільові флороніми (ФЦФ);
- 3) посесивні флороніми (ПФ);
- 4) перцептивні флороніми (ПцФ);
- 5) локативні флороніми (ЛФ);
- 6) темпоральні флороніми (ТФ).

Окрему групу флоронімів (комбіновані флороніми – КФ) складають назви квітів, у структурі яких зафіксовано поєднання вищезазначених МО.

До залишкової групи флоронімів (ЗФ) віднесено назви квітів, які, зважаючи на унікальність (специфічність) і неоднозначність їх НМО, не увійшли до складу жодного з попередньо встановлених типів флоронімів (див. далі табл. 4.1).

Розглянемо детальніше кожну з виділених семантичних груп флоронімів.

4.2.1 Атрибутивні флороніми (АФ). В однослівних назвах трав'янистих квітів у всіх досліджуваних мовах найпродуктивнішими НМО виявилися атрибутивні ознаки, пов'язані із зовнішнім виглядом флороніма (англ. – 85 од. або 22,4%; нім. – 89 од. або 21,3%; ісп. – 71 од. або 19%; фр. – 120 од. або 38,7%; рос. – 84 од. або 21,9%; укр. – 119 од. або 24,6%).

**Семантичні групи флоронімів
у германських, романських і слов'янських мовах**

Семантичні групи	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
АФ	85 (22,4%)	89 (21,3%)	71 (19%)	120 (38,7%)	84 (21,9%)	119 (24,6%)
ФЦФ	38 (10%)	33 (7,9%)	37 (9,9%)	33 (10,6%)	44 (11,5%)	58 (12%)
ПФ	41 (10,8%)	32 (7,7%)	34 (9,1%)	27 (8,7%)	29 (7,6%)	35 (7,2%)
ПцФ	22 (5,8%)	19 (4,5%)	33 (8,8%)	27 (8,7%)	24 (6,3%)	24 (5%)
ЛФ	33 (8,7%)	34 (8,1%)	15 (4%)	13 (4,2%)	15 (3,9%)	16 (3,3%)
ТФ	20 (5,3%)	12 (2,9%)	11 (2,9%)	5 (1,6%)	15 (3,9%)	10 (2,1%)
КФ	130 (34,3%)	192 (45,9%)	156 (41,7%)	73 (23,5%)	157 (41%)	211 (43,6%)
ЗФ	10 (2,6%)	7 (1,7%)	17 (4,6%)	12 (3,9%)	15 (3,9%)	11 (2,3%)
Усього	379 (100%)	418 (100%)	374 (100%)	310 (100%)	383 (100%)	484 (100%)

У результаті семантичного аналізу встановлено, що атрибутивні ознаки флоронімів у порівнюваних мовах охоплюють:

- 1) форму квітки;
- 2) колір квітки;
- 3) фізичні властивості квітки;
- 4) розмір квітки;
- 5) кількість (листоків, пелюсток тощо) (див. далі табл. 4.2).

4.2.1.1 АФ за формою. Найчастіше АФ у зіставлюваних мовах мотивуються за ознакою, що вказує на *форму квітки* або *форму її частини* (листя, стебла, плоду та ін.): англ. – 43 од.; нім. – 44 од.; ісп. – 38 од.; фр. – 69 од.; рос. – 48 од.; укр. – 59 од. (див. табл. 4.2).

Семантичні підгрупи АФ
у германських, романських і слов'янських мовах

Семантичні підгрупи АФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
АФ за формою	43 (50,6%)	44 (49,4%)	38 (53,5%)	69 (57,5%)	48 (57,1%)	59 (49,6%)
АФ за кольором	19 (22,4%)	24 (27%)	14 (19,7%)	25 (20,8%)	18 (21,4%)	33 (27,7%)
АФ за фізичними властивостями	19 (22,4%)	17 (19,1%)	13 (18,3%)	20 (16,7%)	13 (15,5%)	18 (15,1%)
АФ за розміром	3 (3,5%)	2 (2,2%)	2 (2,8%)	3 (2,5%)	4 (4,8%)	8 (6,7%)
АФ за кількістю пелюсток, листіків та ін.	1 (1,2%)	2 (2,2%)	4 (5,6%)	3 (2,5%)	1 (1,2%)	1 (0,8%)
Усього	85 (100%)	89 (100%)	71 (100%)	120 (100%)	84 (100%)	119 (100%)

Зовнішні ознаки квітки можуть виявляти певну схожість з відомими предметами навколишнього світу: а) з природними об'єктами; б) з абстрактними поняттями; в) з артефактами. Ця схожість знаходить своє відображення у словникових тлумаченнях флоронімів. Пор.: англ. *bellflower* 'дзвоник' < any of a genus (*Campanula*) of plants of this family, with showy, bell-shaped flowers of white, pink, or blue, widely distributed in the temperate zones > (MWCD 2003: 112) (букв.) < будь-яка з роду рослин цієї сім'ї з яскравими білими, рожевими або блакитними квітами у формі дзвоника, широко поширена в помірних зонах >; нім. *Schwertel* (m) 'гладіолус' < eine Pflanzengattung, welche in die erste Ordnung der dritten Klasse (Triandria Monogynia) des Linnéischen Pflanzensystems gehört und folgenden Charakter hat. Die Wurzel ist länglich, kriechend und breit gedrückt, dabei fleischig, die Blätter sind bei den meisten Arten schwertförmig, nur einige wenige haben rinnenförmige Blätter >; (букв.) < рід рослин, який належить до першого порядку третього класу систематики рослин Ліннея та характеризується так: корінь довгий, повзучий і широко стиснутий і водночас м'ясистий, листя більшості видів мають форму подібну до меча, і лише деякі мають форму жолоба >; ісп.

dedalera (f) ‘наперстянка’ < Planta de tallo sencillo o poco ramoso, hojas lanceoladas y flores con forma de un dedo de guante, que crece en los soto-bosques claros, en suelo silíceo > (PLI 2008: 349) (букв.) < Рослина з простою або малорозложистою стеблиною, листки списоподібні та квіти у формі пальця рукавиці, яка росте в негустих лісових гаях, на крем’янистих ґрунтах >; фр. *clochette* (f) ‘дзвоник’ < Fleur dont la corolle a la forme d'une petite cloche > (букв.) < квітка, віночок якої має форму маленького дзвоника >; рос. *наперстянка* < Травянистое растение семейства норичниковых с цветками, по форме напоминающими наперсток > (Ефремова 2001: 948); укр. *борець* < Результат перенесення назви *борець* “воїн”, зумовленого подібністю квітки аконіту до шолома > (ЕСУМ 1982: 230).

Про зубчасту форму і велику кількість листя свідчить французька назва *millefeuille* (f) ‘деревій’ < Achillée á longue feuilles étroites très découpées, utilisée comme hémostatique et comme antiinflammatoire > (букв.) < деревій з довгим вузьким зубчастим листям, застосовується як кровотамувальний та протизапальний засіб > (DENF 2007: 1599).

Іспанський номен *lirio compuesto* ‘лілія складноцвіта’ мотивований особливою будовою рослини, квітки якої зібрані в суцвіття, схоже на окрему квітку: < Las inflorescencias agrupadas en racimos de capítulos florales numerosos y hemisféricos, formando una panícula compacta y alargada > (букв.) < суцвіття зібрані в супліддя голівки з великою кількістю квітів, сформовані в довгу вузьку волоть > (PLI 2008: 1599).

Отже, у всіх порівнюваних мовах назви квітів за ознакою форми виявилися найчисельнішими серед АФ. Найбільша кількість таких назв зафіксована у французькій та українській мовах (69 і 59 номенів відповідно). В англійській, німецькій і російській мовах встановлено майже однакову кількість флоронімів з цією атрибутивною ознакою (англ. – 43 од.; нім. – 44 од.).

4.2.1.2 АФ за кольором. Кольоропозначення неодноразово поставали об'єктом дослідження лінгвістів (Дзивак, 1974; Капская, 1970; Пастушенко, 1998; Ус, 2009; Шеховцова, 2003). Винятково великою є роль кольору в житті і діяльності кожної окремої людини і суспільства загалом. У процесі найменування рослин, зокрема квітів, ознака за кольором є одною з найважливіших (Панасенко, 2010; Пащенко, 2006).

Лексика на позначення кольору є носієм обширного інформаційного потенціалу, у зв'язку з чим вивчення кольоропозначення здійснювалося у лінгвістиці в різних напрямках (Бахилина, 1975; Василевич, 1987; Ус, 2009; Шеховцова, 2003). Дослідження кольорів як фізичного явища представниками різних наукових шкіл і націй (І. Ньютон, Й. В. Гете) і виокремлення ними колірних спектру, що складався в кожному випадку з різної кількості кольорів, спричинило різні погляди дослідників окремих мов на кількість основних (хроматичних) кольороназв. Так, в англійській мові виділяють 11 основних кольороназв (*white, black, red, green, yellow, blue, brown, orange, purple, pink, grey*) (Василевич 1987: 190), у німецькій – 8 (*blau, braun, gelb, grau, grün, rot, schwarz, weiß*), а в російській – 12 (*черный, белый, серый, красный, синий, голубой, оранжевый, желтый, зеленый, фиолетовый, розовый, коричневый*) (Бахилина 1975: 108) тощо. У подальшому ми будемо спиратися саме на семиколірний спектр кольорів, де окрім основних (*красный, оранжевый, желтый, зеленый, голубой, синий, фиолетовый*) також виділяються три ахроматичні кольори (= відтінки основних): *білий, чорний, сірий* (Брагіна 1981: 84).

Серед номінативно-мотиваційних ознак флоронімів, що можна спостерігати візуально, значущою для номінації флоронімів у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах виявилася також *ознака кольору* квітки (див. табл. 4.2, п. 2.). Це пояснюється провідною роллю зорових відчуттів у чуттєвому пізнанні людиною навколишнього світу.

Про важливе місце *ознаки кольору* в АФ у порівнюваних мовах свідчать статистичні дані. У всіх зіставляваних мовах АФ із цією атрибутивною ознакою за ступенем своєї продуктивності наближаються до АФ із ознакою форми квітки та посідають друге місце серед атрибутивних флоронімів (див. табл. 4.2). Ознаки кольору квітки знаходять своє відображення у словникових тлумаченнях флоронімів. Пор.: англ. *goldenrod* 'золотарник' < any of numerous chiefly North American composite perennial herbs (genus *Solidago*) with small heads of usually yellow late-blooming flowers often clustered in panicles > (MWCD 2003: 538) (букв.) < одна з багаточисельних переважно північно-американських композитних багаторічних трав (род *Solidago*) з маленькими голівками в основному з жовтими дрібними квітами, що пізно квітнуть та зібрані у волоть >; нім. *Edelweiß* (n) 'едельвейс' < Pflanze des Hochgebirges, deren weißlich gelbe Blütenköpfchen sternförmig von weißen, filzigen Hüllblättern eingefasst sind > (Duden, 2006) (букв.) < високогірна рослина, у якій білувато-жовті голівки квіток оточені білим пухнастим покривним листям >; ісп. *aciano* (m) 'блават' < Del latino *cañus*, y este del griego κύανος, azul > (DLE) (букв.) < лат. *cañus* і гр. κύανος, синій >; фр. *sénéçon* (m) 'жовтозілля' < latin *senecio*, 'petit vieillard', de *senex*, vieillard (d'après les poils blancs de la plante au printemps) > (DENF 2007: 758) (букв.) < латинська *senecio* «маленький старець», від *senex* «старець» (через білий колір волосків квітки навесні) >; укр. *білозір* < Складне утворення з основ прикметника *білий* та іменника *зір* «погляд, вигляд»; назва зумовлена білим кольором квітів рослини > (ЕСУМ 1982: 197); рос. *золотарник* < Многолетнее травянистое растение семейства сложноцветных с желтыми цветками, собранными в соцветия, используемое в фармакологии > (Ефремова 2001: 559).

Номінація АФ за аналізованою ознакою охоплює у зіставляваних мовах певний набір кольорів та їх відтінків. Цей набір складається з

хроматичних та ахроматичних кольорів. У номінації флоронімів беруть участь такі основні (хроматичні) кольори:

1) *блакитний / синій*, пор.: англ. *blue cornflower* ‘синя волошка’; нім. *Blaustern* (m) ‘пролісок’; укр. *латаття голубе*; рос. *василёк синий*;

2) *жовтий*, пор.: нім. *gelbe Narzisse* ‘жовтий нарцис’; англ. *yellow balsam* ‘бальзамін звичайний’; фр. *gentiane jaune* ‘горечавка жовта’; укр. *жовта жонкіль*; рос. *борец жёлтый*;

3) *зелений*, пор.: англ. *green sorrel* ‘щавель звичайний’; нім. *grüne Minze* (n) ‘зелена м’ята’; ісп. *menta verde* ‘м’ята зелена’; фр. *hellébore vert* ‘чемерник зелений’; укр. *чемерник зелений*;

4) *червоний*, пор.: англ. *red pimpernel* ‘курячі очка польові’; нім. *roter Gauchheil* ‘курячі очка’; ісп. *rubia roja* ‘марена червона’; фр. *digitale pourprée* ‘наперстянка пурпурова’.

Окрім основних кольоропозначень, серед АФ відзначені також номени з кольорами *білий, чорний і коричневий*:

5) *білий*, пор.: нім. *Weißwurz* (f) ‘купина’; англ. *white waterlily* ‘біле латаття’; ісп. *campanilla blanca* ‘дурман’; фр. *dictame blanc* ‘ясенець білий’; рос. *ясенец белый*; укр. *білокрильник*;

6) *чорний*: пор.: англ. *black henbane* ‘блекота’; нім. *schwarzes Bilzenkraut* ‘блекота’; ісп. *beleño negro* ‘блекота чорна’; фр. *ellébore noir* ‘чемерник чорний’; укр. *чемерник чорний*; рос. *чорногорка*.

7) *коричневий*: пор.: англ. *brown knarweed* ‘волошка польова’; нім. *Braunwurz* (f) ‘ранник’;

Додамо, що набір хроматичних кольорів у порівнюваних мовах приблизно однаковий, проте відмінності виявляються у наборі ахроматичних (= відтінків) кольорів та у вираженні інтенсивності.

Так, під час дослідження у структурі аналізованих АФ виявлено такі кольори та відтінки: в *англійській* мові – блакитний / синій (*blue*), коричневий (*brown*), жовтий (*yellow*), білий (*white*), зелений (*green*), червоний (*red*),

чорний (*black*), золотий (*golden*), пурпуровий (*purple*) (усього 9); у німецькій – блакитний / синій (*blau*), коричневий (*braun*), жовтий (*gelbe*), білий (*weiß*), зелений (*grün*), червоний (*rot*), чорний (*schwarz*) (усього 7); в іспанській: білий (*blanc*), зелений (*verde*), червоний (*rojo*), чорний (*negro*) (усього 4). У французькій мові набір кольорів для номінації флоронімів є таким: пурпуровий (*pourpre*), жовтий (*jaune*), білий (*blanc*), зелений (*vert*), чорний (*noir*) (усього 5). Для номінації забарвлення квітки українська мова використовує такі кольори: *блакитний, синій, жовтий, білий, зелений, чорний* (усього 6); російська – *синий, жёлтый, белый, черный, голубой, лазурный* (6 кольорів) (див. табл. 4.3).

Таблиця 4.3

**Розподіл хроматичних та ахроматичних кольорів серед АФ
германських, романських та слов'янських мов**

Кольори		Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Хроматичні	набір	блакитний (синій), жовтий, зелений, червоний	блакитний (синій), жовтий, зелений, червоний	зелений, червоний	жовтий, зелений, пурпуровий (= червоний)	синій, жёлтый, голубой, лазурный	блакитний, синій, жовтий, зелений
	Кількість кольорів	4	4	2	3	4	4
Ахроматичні	набір	коричневий, білий, чорний, золотий, пурпуровий	коричневий, білий, чорний	білий, чорний	білий, чорний	білий, чорний	білий, чорний
	кількість кольорів	5	3	2	2	2	2

Слід зазначити, що набір кольорів за кількістю збігається лише у слов'янських мовах (по 6 кольорів в українській і російській мовах), хоча за якістю він дещо відрізняється. Взаємовиключним в українській і російській мовах є відповідно лазуровий і зелений кольори. Додамо, що в українській мові найчастіше в номінації АФ беруть участь *білий* (5) та *жовтий* (5)

кольори, пор.: білотка, білокрильник, білокопитник, білозір, підбіл; жовтець-пшінка, жовтець, жовтоцвіт, золотушник, золотарник.

Часто мотиваційна ознака *колір* метафорично прихована в аналізованих номенах. Так, у німецьких АФ *Flammenblume* (f) (букв.) ‘полум’яна квітка’, *Goldblume* (f) (букв.) ‘золота квітка’ колір квітки порівнюється з вогнем і золотом. Аналогічні приклади зафіксовано і в інших мовах, пор.: англ. *goldenrod* (букв.) ‘золота гілка’; ісп. *crisantemo* (m) та фр. *chrysanthème* (m) (← гр. χρυσάνθεμον ‘золота квітка’); рос. *белокрыльник*; укр. *молочай*.

Кольоропозначення є не лише елементом опису об’єктів, воно має також оцінювальні конотації (Берестнева 2008: 19-20). Так, в українській назві *блекота чорна* через ознаку кольору квітки передається інформація про отруйні властивості даної рослини, які асоціюються з чорним кольором.

Мотивація флороніма часто пов’язана з народною культурою, фольклором, традиціями тощо (Колосова 2007: 71). Це стосується такого флороніма, як рос. *василек*. У російських говірках з цією квіткою пов’язують рослину *василек синій* (*Sentaurea cyanus* L.). Відмінною ознакою цієї квітки є яскраво-синій колір пелюсток, що є характерною рисою у слов’янських назвах цієї квітки, включно і говірок, пор.: блр. *сінька*; болг. *сине цете*; чес. *sinokwet*; схв. *sinikwet*; рос. *голубоцвет* (Воронезька обл.); *синовица* / *синоцветка* (Вятська та Архангельська обл.), *синюшник* (Тверська та Вятська обл.), *синявка* (Ярославська обл.).

Отже, у порівнюваних мовах номінативно-мотиваційна ознака *колір* посідає важливе місце серед атрибутивних флоронімів. Об’єктами кольоропозначень при номінації флоронімів є різні частини рослини: листя, суцвіття, пелюстки, стебла, плоди. Позначення квітки та її частини відбувається у мовах на базі широкого спектру кольорів (від 4 до 9).

4.2.1.3 АФ за фізичними властивостями. Однією із спільних та суттєвих номінативно-мотиваційних ознак у всіх досліджуваних германських, романських і слов’янських мовах виявилася ознака, що вказує на *фізичні особливості будови* квітки або її *складову*, тобто на особливості

будови суцвіття, стебла, листя, плодів рослини, а також на інші ознаки, пов'язані з анатомією рослини.

Слід зазначити, що у кожній із зіставляваних мов (за винятком англійської) питома вага АФ за ознакою фізичних властивостей квітки наближається до показника питомої ваги АФ за ознакою кольору (третє місце), хоча їх абсолютна кількість дещо відрізняється (англ. – 19 од.; нім. – 17 од.; ісп. – 13 од.; фр. – 20 од.; рос. – 13 од.; укр. – 18 од.). Наведемо деякі приклади.

Так, особливості виткої будови стеблини квітки відображено у французькій назві *volubilis* (m), яка, за даними етимологічного словника, походить від лат. *volubilis* < 'qui tourne aisément', d'où 'rapide', de *volvere*, *tourner* > (DENF 2007: 886) (букв.) 'який легко обертається', від 'швидкий', *volvere* 'обертатися'.

Аналогічно, англійська назва *curled dock* 'щавель кучерявий' свідчить про витку структуру листя рослини: < ... It has smooth leaves shooting off from a large basal rosette, with distinctive waved or curled edges > (букв.) < ... має гладеньке листя, що росте від основної розетки, з чітким хвилястим або скрученим краєм >.

Німецька назва *Springkraut* (n) 'бальзамін, розрив-трава' тлумачиться так: < Pflanze, deren reife Früchte bei Berührung aufspringen und die Samen herausschleudern > (Duden, 2006) (букв.) <рослина, плоди якої при доторканні розтріскуються і викидають насіння >. В основу назви цієї квітки покладено особливості фізичної будови квітки, тобто здатність її плодів реагувати на дотик.

За атрибутивною ознакою *будова квітки* відбувається і номінація українського флороніма *повитиця*: <витка, без коренів, паразитична однорічна трав'яниста рослина > (ВТССУМ 2004: 810). Отже, назва цього флороніма мотивована виткою структурою квітки, що здатна обвивати стебла інших рослин. Аналогічно відбувається номінація російського флороніма

повилика: < Паразитическое сорное растение семейства вьюнковых, питающееся соками других растений, вокруг которых обвивается его стебель > (Ефремова 2001: 129).

Слід додати, що для більш точної ідентифікації квітки та її розмежування з іншою рослиною до ономаціологічної структури може залучатися назва іншої квітки (= контамінація). Так, в англійському найменуванні *tulip poppy* 'мак сивий' (букв. 'мак-тюльпан') акцентовано увагу на схожості цього виду маку з квіткою тюльпану.

Наслідком контамінації, тобто зближення утворених назв з іншими, є в українській мові такі номени: *скороліски* замість *проліски*, *дурійка* замість *дурман*. В українських східнословобожанських говірках номеном *ромашка* називають *гвоздику польову* (*Dianthus campestris* Vieb.) та *маренку рожеву* (*Asperula cynanchica* L.), а словом *колачики* – *герань* (*Geranium* L.) та *алтею коноплевидну* (Скорофатова 2009: 84).

Складові частини рослини часто метафорично порівнюються з певними предметами навколишнього світу. Так, рос. *кувшинка* (*Nymphae alba*, *Nuphar luteum*) отримала свою назву через форму плодів, які схожі з мініатюрною посудиною. Ця схожість стала поштовхом для виникнення у російській розмовній мові низки аналогічних метафоричних номенів, що відтворюють цю семантичну модель: *посудина* → *рослинна квітка* (рос. *кубышка*, *самоварчики*, *кубанцы*, *кувшинчики*, *кувшинцы* і т.ін.). Пор. схожі номени в інших мовах: укр. *гличики*, *збанок*, *збаночки*, *збанятник*; блр. *горлачики*, *жбанки*.

4.2.1.4 АФ за розміром. У ряді випадків в основу найменувань квітів у зіставлюваних мовах покладено ознаку *розмір квітки*.

Зважаючи на особливості фізичної будови рослини, в найменуваннях цих флоронімів досліджуваних мов вказується часто на те, що квітка значно переважає за своїми розмірами звичайний розмір інших рослин. Іншими словами, в номінативно-мотиваційній структурі аналізованих флоронімів міститься компонент із семантикою < більше норми >, тобто *великий*. Пор.:

англ. *agave* 'агава' <New Latin, from Greek *agauē*, feminine of *agauos* illustrious, probably alluding to the height of the plant > (CED 2007: 29); нім. *Majoran* (m) < unter Anlehnung an lateinisch *maior* = großer > (Duden, 2006) (букв.) < з опорою на латинське *maior* = більший >.

Під час дослідження аналізованих флоронімів виявлено також семи, які вказують на невеликі за розміром, незначні за величиною (низькі) квіти. Наприклад, рос. *мелколепестник* <травянистое растение семейства сложноцветных с мелкими лепестками и цветками > (Ефремова 2001: 852). Слід також зазначити, що компонент із семантикою < менше норми > зустрічається в АФ в основному у поєднанні з іншими номінативно-мотиваційними ознаками, пор.: нім. *kleines Helmkraut* 'маленька шоломниця'; ісп. *primavera enana* 'первоцвіт низький'; фр. *petite marguerite* 'стокротка багаторічна'; рос. *первоцвет маленький*; укр. *первоцвіт дрібний*; *нечуйвітер* < назва зумовлена тим, що *нечуйвітер волохатий* через свій невисокий ріст недоступний для дії вітрів > (ЕСУМ 2003: 83).

Отже, універсальним для порівнюваних мов виявилось представлення ознаки в опозиції *великий – малий* (укр.) / *большой – маленький* (рос.) / *grand – petit* (фр.) / *grande – pequeña* (ісп.) / *groß – klein* (нім.) / *major – small* (англ.).

Слід додати, що іноді для позначення маленького розміру у номінативній структурі використовуються метафоричні лексеми типу *Zwerg* (m) (нім.), *nain* (фр.), *enano* (ісп.), *карликовый* (рос.), *карликовий* (укр.). Пор.: нім. *Zwerg-Primel* (f), фр. *népihar nain*, ісп. *primavera enana*, рос. *амброзия карликовая*.

Отже, ознака розміру квітки належить до групи ознак зовнішнього вигляду рослини, проте флороніми за цією атрибутивною ознакою виявилися в цілому у порівнюваних мовах малочисельними: в українській мові виявлено 8, у російській – 4, в англійській і французькій мовах – по 3, у німецькій та іспанській – лише по 2 номени.

4.2.1.5 АФ за кількістю пелюсток, листків, стебел та ін. Ознака кількості листків або суцвіть у квітці в АФ виявилася спільною для усіх порівнюваних мов, проте значущість цієї ознаки АФ є низькою: в іспанській мові зафіксовано 4, у німецькій – 3, у французькій – 2 лексеми. В англійській, українській і російській мовах виявлено лише поодинокі приклади (див. табл. 4.2). Пор.: англ. *milfoil* < from Latin *millefolium*, from mille ‘thousand’ + *folium* ‘leaf’ > (MWCD 2003: 788) (букв.) < від латинського *millefolium*, від *mille* ‘тисяча’ + *folium* ‘лист’ >; нім. *Dreifaltigkeitsblume* (f) ‘фіалка триколірна’ (букв. ‘троїста квітка’); ісп. *trébol* (m) < latin *trifolium* ‘trébol’, de *tri-* ‘tres’ (véanse *tri-*, *tres*) + *folium* ‘hoja’ (véase *folio*) > (Gómez de Silva 1998: 690) (букв.) < від лат. *trifolium* ‘конюшина’, від *tri-* ‘три’ (див. *tri-*, *tres*) + *folium* ‘лист’ (див. *folio*) >; фр.: *mélilot* (m) < latin *melilotum*, du grec *melilôtos*, de *meli*, *miel*, et *lôtos*, *lotus* > (DENF 2007: 501) (букв.) < від лат. *melilotum*, від гр. *melilôtos*, від *meli* ‘тисяча’ і *lôtos* ‘лотос’ >; укр. *стокротка* < назва зумовлена, очевидно, великою кількістю крайових і серединних квіток стокротки у кошику-суцвітті > (ЕСУМ 1983: 425).

У флоронімів рос. *девясил* (аналогічно: нім. *Neunkraft*) спостерігається магія числа. За народним повір’ям ця рослина може вилікувати людину від дев’яти хвороб (Меркулова 1967: 104-105). Пор. назву цієї рослини в інших мовах і в російських говірках: пол. *dreiwicęsit*; чес. *devetsil*; болг. *devesil*; схв. *devesil*; рос. діал. *девятибрат*, *девятиха*, *девятильник*.

Отже, спільними субознаками для АФ виявилися ознаки *форми*, *кольору*, *фізичних властивостей розміру* та *кількості пелюсток, листків, стеблів* квітці. Номінація АФ у всіх порівнюваних мовах найчастіше відбувається за ознаками, що вказують на *форму* квітці або її частини. Рідше за все в АФ реалізуються ознаки, що вказують на *кількість пелюсток, листків, стебел* квітці.

4.2.2 Функційно-цільові флороніми (ФЦФ). Ономасіологічний аналіз флоронімів у англійській, німецькій, французькій, іспанській, українській і російській мовах свідчить про те, що в назвах квітів втілюються номінативно-мотиваційні ознаки *функційно-цільового призначення* квітки, які узагальнюють інформацію про споживчі або отруйні якості квітки, про те, як і з якою метою використовується той чи інший ботанічний вид.

Вага і продуктивність функційно-цільових флоронімів у досліджуваних мовах є неоднаковою. Так, у романських і слов'янських мовах ці ознаки посідають друге місце у загальному корпусі флоронімів кожної мови (фр. – 10,6% або 33 од.; ісп. – 9,9% або 37 од.; укр. – 12% або 58 од.; рос. – 11,5% або 44 од.), у германських – третє (англ. – 10% або 38 од.; нім. – 7,9% або 33 од.) (див. табл. 4.4).

Таблиця 4.4

**Семантичні підгрупи ФЦФ
у германських романських і слов'янських мовах**

Семантичні підгрупи ФЦФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
1. Корисні	33 (86,8%)	32 (97%)	35 (94,6%)	29 (87,9%)	35 (79,5%)	47 (81%)
1.1 за використанням у побуті	19 (50%)	16 (48,5%)	21 (56,8%)	18 (54,5%)	22 (50%)	29 (50%)
1.2 за лікувальними властивостями	14 (36,8%)	16 (48,5%)	14 (37,8%)	11 (33,3%)	13 (29,5%)	18 (31%)
2. Отруйні	5 (13,2%)	1 (3%)	2 (5,4%)	4 (12,1%)	9 (20,5%)	11 (19%)
Усього	38 (100%)	33 (100%)	37 (100%)	33 (100%)	44 (100%)	58 (100%)

Функційно-цільові якості рослини можуть супроводжуватися появою в номінативній структурі флоронімів емоційно-оцінювальних ознак.

Ознаки корисних та отруйних властивостей втілюються у назвах квітів з різною активністю. Так, корисні ФЦФ у всіх досліджуваних мовах кількісно переважають отруйні ФЦФ і складають в англійській мові – 33 од. (86,8%), у

німецькій – 32 од. (97%), в іспанській – 35 од. (94,6%), у французькій – 29 од. (87,9%), у російській – 35 од. (79,5%), а в українській – 47 од. (81%).

4.2.2.1 Корисні ФЦФ. Ознаки *використання* квітки у сфері промисловості та для побутових потреб виявилися найчисельнішими у ФЦФ у кожній із порівнюваних мов (див. табл 4.4), тобто номінація квітки часто здійснюється за принципом “продукт → назва рослини за продуктом”.

Найчисельнішими виявилися аналізовані ФЦФ в українській мові (29 од.). З дещо меншою продуктивністю ці ознаки реалізуються у назвах квітів у російській, іспанській, англійській і французькій мовах (рос. – 22 од., ісп. – 21 од., англ. – 19 од., фр. – 18 од.), з найнижчою – у німецькій і (нім. – 16 од.) (див. табл. 4.4, п. 1.). Пор.: англ. *glasswort* < from its former use in the manufacture of glass > (MWCD 2003: 531) (букв.) < від її колишнього використання у виробництві скла >; нім. *Röte* (f) < nach dem aus den Pflanzen gewonnenen roten Farbstoff > (букв.) < назва за тим, що з рослини добувають червону фарбувальну речовину >; укр. *мільнянка* < Багатолітня трав'яниста рослина родини гвоздикових, корінь якої містить сапонін (речовина, розчин якої дає піну) та використовується у фармацевтичному і текстильному виробництвах> (ВТССУМ 2004: 524).

Низка ФЦФ з ознакою *використання квітки* містять вказівку на:

1) використання рослини для побутових і промислових потреб, пор.: англ. *saltwort* < any of a genus (Salsola) of plants (as the Russian thistle) of the goosefoot family of which some have been used in making soda ash > (MWCD 2003: 1098) (букв.) < будь-яка рослина з роду Salsola (наприклад, російська солянка), які раніше використовувалися для виготовлення кальцинованої соди >; нім. *Labkraut* (n) < zu Lab; das Kraut wurde als Gerinnungsmittel bei der Milchverarbeitung verwendet > (букв.) < відсичужний фермент; траву використовували в якості коагулянта у переробці молока >; рос. *иван-чай* < названо так потому, что из него приготавлился русский чай > (Фасмер 1986: 114);

2) наділення квітки надприродними силами, пов'язаними із її лікувальними властивостями, пор.: англ. *sacred Lotus* 'лотос' (букв.) 'священий лотос'; нім. *Heilsalbei* (f) 'шавлія лікарська', (букв.) 'цілюща шавлія'; фр. *herbe sacrée* 'гісоп звичайний', (букв.) 'трава священна'; ісп. *loto sagrado* 'лотос', (букв.) 'священий лотос'; укр. *чистець, сон-трава* < Результат перенесення на рослину назви *сон* «спання», а також похідні від цієї назви; ці рослини широко відомі своєю заспокійливою дією, зокрема при безсонні > (ЕСУМ 2006: 352); рос. *девясил.* < Первоначально из оснвы на согласный **devę-* (*девять*) и *сила.* ... Это растение считалось действенным средством против чумы > (Фасмер 1986: 491).

До названих ФЦФ зараховуємо російський флоронім *чертополох*, якому приписувались не тільки шкідливі для людини якості, але й здатність цієї квітки впливати на диявола, тобто назва цього флороніма відбиває особливу медико-магічну функцію *репейника (чертополоха)* (рос.) – виганяти негативну силу. За допомогою цієї рослини обкурювали хліва, намагаючись у такий спосіб оберегти худобу від хвороби: рос. *чертополох* < Это колючее растение применяют для окуривания хлебов, чтобы охранить скотину от нечистой силы и болезней > (Фасмер 1987: 348).

За своєю структурою російський номен *чертополох* є складним словом (← **сѣрт* 'диявол' + *полх* – дієслівна основа *полхати* 'полошити'), пор.: рос. діал. *полохатъ*, тобто 'лякати', рос. *переполохатъся* 'лякатися', отже буквально *чертополох* перекладається як 'той, що лякає диявола'.

Другою спільною та чисельною ознакою корисних ФЦФ для шести порівнюваних мов виявилася субознака використання квітки *за її лікувальними властивостями*. Ознаки використання квітки *за лікувальними властивостями* за продуктивністю наближаються до ознак *використання квітки у побуті* у ФЦФ у кожній із порівнюваних мов (англ. – 14 од., нім. – 16 од., ісп. – 14 од., фр. – 11 од., рос. – 13 од., укр. – 18 од.) (див. у табл. 4.4, п. 1.2.). Корисні ФЦФ узагальнюють інформацію про *лікувальні (цілющі)*

якості квітки взагалі, а також вказують на *можливість їх використання* для лікування певних хвороб.

Ономасіологічний аналіз встановив, що *цілющі та лікувальні* якості квітки втілюються у структурі ФЦФ у порівнюваних мовах переважно метонімічно шляхом зазначення хвороби або хворої частини тіла людини / тварини, для лікування якої її використовують. Пор.: англ. *self-heal* < a blue-flowered Eurasian mint (*Prunella vulgaris*) that is naturalized throughout North America and is held to have medicinal properties useful in herbal medicine > (MWCD 2003: 1128) (букв.) < *Prunella vulgaris*, європейська м'ята з синіми квітами, що начебто має лікувальні властивості >; нім. *Steinbrech* (m) (букв.) 'каміннь ломати', 'ломикаміннь' < nach der früheren Verwendung als Heilpflanze gegen Blasen- und Nierensteine > (букв.) < через те, що раніше рослину використовували для лікування каменів у нирках і міхурі >; ісп. *escrofularia* (f) < De escrófula, por haberse usado esta planta como medicamento para las paperas > (букв.) < від золотуха, за використання цієї рослини як ліків під час запалення привушної залози >; фр. *réséda* (m) < latin *reseda*, impératif de *resedare*, calmer, d'après les propriétés thérapeutiques de cette plante > (DENF 2007: 714) (букв.) < лат. *reseda*, імператив від *resedare*, заспокоювати, за лікувальними властивостями цієї рослини >, *aristoloche* (f) < latin *aristolochia*, du grec *aristos*, meilleur, et *lokhos*, accouchement, plante réputée pour faciliter les accouchements > (DENF 2007: 44) (букв.) < лат. *aristolochia*, від гр. *aristos*, кращий та *lokhos* пологи, рослина, що відома тим, що полегшує пологи >; рос. *очиток* < Растение применяется как лечебное, очищающее средство > (Фасмер 1987: 178); укр. *живокіст* < назва зумовлена сприятливим впливом рослини на зрощення кісток > (ЕСУМ 1985: 196).

Порівняйте також такі ФЦФ, у морфологічній структурі яких міститься вказівка на певну хворобу або хвору частину тіла, орган: англ. *scrofula plant* (букв.) 'золотушна рослина', 'ранник'; фр. *herbe aux poumons* (букв.) 'трава

легенева', 'медунка'; ісп. *hierba pulguera* (букв.) 'блошина трава', 'подорожник блошиний'; укр. *цинготна трава*; рос. *пустырник сердечный*.

Важливою ознакою деяких рослин є їх можливість бути використаними в лікувальній практиці (народній медицині, знахарстві). Для семантики цих номенів характерною є сема "назва за призначенням цієї рослини" (Пащенко 2006: 54). В українській ботанічній номенклатурі є багато похідних утворювань від праслав'янської праформи **v^ort-* // **vort-* 'повертати', зумовлені приписуваною пижмі і приворотною та іншим відповідним рослинам (*наворотень* / *наворотник* / *привертень* / *приворіт* / *перевертниця* тощо) здатності повертати щось втрачене, наприклад близьку людину, кохання, дівоцтво, корові молоко та ін. Додамо, що назви деяких ФЦФ склалися внаслідок певного семантичного зсуву: об'єкт дії (= хвороба / хворий орган, який лікує рослина) витісняє самого суб'єкта (лікувальну рослину) (Пащенко 2006: 85), пор.: укр. *кривавник* (*кровник*, *кровавник*, *кравець* і т.ін.) і *звіробій звичайний* (*Hypericum perforatum* L.), аналогічно: нім. *Flohkraut* (n) 'блошниця' (букв.) 'блошина трава'; фр. *angélique* (f) 'дягель' < de *angélique* 1, à cause de ses vertus médicinales > (букв.) < від *angélique* 1, через свої цілющі властивоті >, *réséda* (m) 'резеда' < lat. *reseda*, impératif de *resedare*, calmer, d'après les propriétés thérapeutiques de cette plante > (букв.) < лат. *reseda*, імператив від *resedare* 'заспокоювати', через лікувальні властивості цієї рослини >; укр. *сердечник*, *сон-трава*, *ласкавець*, *грудна трава*; *материнка* (діал.); рос. *чистотел*, *норичник*; *чихотная трава*.

Найбільшу кількість *корисних* (лікувальних) ФЦФ зафіксовано в українській мові (18 од.). До неї за продуктивністю наближається німецька мова (16 од.). Схожу продуктивність мають ці флороніми в англійській та іспанській мовах (по 14 од. у кожній мові), а найменшу – у російській і французькій (рос. – 13 од., фр. – 11 од.) (див. у табл. 4.4 п. 1.2).

4.2.2.2 Отруйні ФЦФ. У номінації флоронімів у досліджуваних мовах реалізуються ознаки *отруйних* властивостей квітки. Флороніми цієї групи

містять у своїй структурі попередження про наслідки контакту з квіткою або безпосередньо акцентують увагу користувача на небезпечних властивостях рослини, вживання / використання якої загрожує здоров'ю та життю людини і тварини (Панасенко 2010: 115-116). Назва квітки пов'язується з назвою дії / хвороби, що викликає ця рослина, її плоди тощо.

Попередження про небезпечні властивості квітки у флоронімах порівнюваних мов передаються декількома способами, які можуть перетинатися:

а) через назву небезпечних для істоти властивостей квітки, пор.: англ. *nightshade* (від *night* 'ніч' + *shade* 'тінь' – через отруйні та сонливі властивості рослини) (MWCD 2003: 837); нім. *Tollkirsche* (f) (букв.) 'божевільна вишня' (Duden, 2006); ісп. *hierba carnífera* (букв.) 'трава хижа'; фр. *scabieuse* (f) (від лат. *scabiosus* 'коростяний' – вважалося, що ця рослина здатна зцілювати коросту); рос. *лютик* (від лют, лю́тый (Фасмер 1986: 546)]; укр. *оман* (похідне від *maniti* 'манити'; назва пояснюється тим, що ці рослини виявляють наркотизуючу дію) (ЕСУМ 2003: 183-185);

б) шляхом опису наслідків або стану людини / тварини, які спостерігаються після їх контакту з рослиною, пор.: англ. *sneezewort* (букв.) 'чихальна трава' < a Eurasian plant, *Achillea ptarmica*, having daisy-like flowers and long grey-green leaves, which cause sneezing when powdered > (букв.) < *Achillea ptarmica*, євразійська рослина, що має квітки, наче у маргаритки, та довге сіро-зелене листя, порошок якого викликає чхання > (CED 2007: 1525); ісп. *hierba de las calenturas* (букв.) 'гарячкова трава', 'авран лікарський'; рос. *болиголов* < название некоторых растений с резким дурманящим запахом > (Ефремова 2001: 114); укр. *ломиніс* < перенесення назви *ломиніс* «*Clematis*» на ясенець, рутвицю і ластовень на основі деяких спільних ознак рослин (отруйність ломиносу і ластівця, рутвиці, ясенця; неприємний запах, подразлива дія рослин тощо) > (ЕСУМ 1989: 285).

Отже, ознаки *отруйних* властивостей у ФЦФ є спільними для всіх порівнюваних мов, проте мають низьку продуктивність, порівняно з ознаками *корисних* ФЦФ (див. табл. 4.4, п. 3.).

Так, в українській мові зафіксовано найбільшу кількість аналізованих ФЦФ (11 од.), дещо меншу кількість виявлено у російській мові (9 од.). Помітно поступаються їм англійська та французька мови (англ. – 5 од., фр. – 4 од.). Найменшу кількість ФЦФ з ознакою *отруйних* властивостей квітки зафіксовано в іспанській (2 од.) і німецькій (1 од.) мовах.

4.2.3 Посесивні флороніми (ПФ). Під час ономасіологічного аналізу флоронімів у порівнюваних мовах було виявлено номінативно-мотиваційні ознаки, які характеризують відношення приналежності. Значущість категорії володіння в житті людини зумовлює численність ботанічних найменувань, що містять цю ономасіологічну ознаку.

Посесивність завжди належала до однієї з головних категорій у житті людини. У сучасних дослідженнях посесивність визначають як універсальну лексико-семантичну категорію, яка вказує на право суб'єкта володіти чи розпоряджатися об'єктом. До кола значень, найбільш характерних для посесивних форм, входять і відношення частина – ціле (Константинова, 2006; Серебренников 1988: 92). Це категорія може передаватися на трьох мовних рівнях: морфологічному, лексичному та синтаксичному.

У досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах при номінації квітів посесивність виражається у структурі флороніма як морфологічно, так і синтаксично. Посесивні флороніми представлені у досліджуваних мовах переважно словосполученнями та складеними словами (композирами). Так, для англійської мови характерними маркерами посесивності є використання прийменника *of* (значення присвійного відмінка) або додавання до іменника апострофа: англ. *dame's violet* 'нічна фіалка', *dame's rocket* 'нічна фіалка'. Для позначення посесивних відношень у

флоронімів із структурою композита або словосполучення в англійській мові використовується присвійний відмінок (модель N'N) (Панасенко 2010: 85-86), пор.: *goosefoot* 'гусячі лапи', *dragonhead* 'голова дракона'.

У французькій та іспанській мовах категорія посесивності реалізується за допомогою прийменника *de* (конструкція N de N), пор.: ісп. *corona de rey* 'глобуларія', (букв.) 'корона царя'; фр. *herbe de feu* 'полин звичайний', (букв.) 'трава полум'я'.

У досліджуваних слов'янських (українській і російській) мовах для вираження категорії приналежності використовуються прикметник або іменник у родовому відмінку. Пор.: укр. *фіалка собача*, *шавлія віщунів*; рос. *анютины глазки*, *лотос Комарова*.

Дані ономасіологічного аналізу дають можливість стверджувати, що посесивні флороніми виявилися досить продуктивними в англійській мові, де вони посідають друге місце (англ. – 41 од. або 10,8%). У романських і слов'янських мовах питома вага цієї семантичної групи збігається – третє місце (ісп. – 34 од. або 9,1%; фр. – 27 од. або 8,7%; рос. – 29 од. або 7,6%; укр. – 35 од. або 7,2%). У німецькій мові флороніми з посесивними ознаками посідають четверте місце (нім. – 32 од. або 7,7%).

Залежно від характеру зв'язку суб'єкта володіння (посесора) і об'єкта предмета володіння, в категорії посесивності розмежовують відчужувані та невідчужувані об'єкти власності (Категорія бытия и обладания в языке 1977: 192-193; Константінова, 2006).

Для *невідчужуваної* власності характерними є такі відношення, за яких посесивний об'єкт сприймається як невід'ємна частина посесора (Категорія посессивности в славянских и балканских языках 1989: 193). До відчужуваної власності відносять об'єкти особистої власності та зв'язки соціального характеру.

У семантичній групі *посесивних флоронімів* виявлено назви квітів із відчужуваними та невідчужуваними ознаками приналежності.

4.2.3.1 ПФ із невідчужуваними ознаками. Серед ПФ із невідчужуваними ознаками у зіставлюваних мовах встановлено такі типи посесивних відношень:

а) *людина* – *ім'я людини*, на честь якої названа квітка. Цей тип посесивних відношень структурно передається однослівними непохідними іменниками. Часто встановлення номінативно-мотиваційних ознак даного типу ПФ досягається через звернення до етимологічної довідки. Пор.: англ. – *gardenia* < named after Dr Alexander Garden (1730-1791), American botanist > (CED 2007: 669) (букв.) < названа на честь доктора О. Гардена (1730-1791), американського ботаніка >; нім. *Forsythie* (f) < nach dem englischen Botaniker W. Forsyth (1737–1804) > (Duden, 2006) (букв.) < за ім'ям англійського ботаніка В. Форсайта (1737–1804) >; ісп. *dalia* (f) < ...en honor del botánico sueco Andreas (o Anders) Dahl (1751-1789) ... > (Gómez de Silva 1998: 208) (букв.) < ...на честь шведського ботаніка Андреаса (або Андерс) Даль (1751-1789) >; фр. *lobélie* (f) < latin bot. *lobelia*, créé par Linné sur le nom du botaniste flamand Lobel (1538-1616) > (DENF 2007: 466) (букв.) < лат. бот. *lobelia* створена Ліннеєм за ім'ям фламандського ботаніка Лобеля (1538-1616) >; рос. *георгин* < книжное заимствование из немецкого Georgine, по имени русского профессора Георги > (Фасмер 1986: 402); укр. *матиола* < лат. *Matthiola* походить від прізвища італійського ботаніка Маттіолі (Matthioli Piero Andrea, 1500-1578) > (ЕСУМ 1983: 415).

Аналізований тип посесивних відношень найчастіше зустрічаємо у ПФ української мови (23 од.). Дещо меншу кількість таких утворень виявлено у російській (17 од.), англійській (14 од.) і французькій (13 од.) мовах. Найменш продуктивно ПФ з цим типом посесивних відношень утворюються у німецькій та іспанській мовах (нім. – 8 од., ісп. – 8 од.);

б) *тварина* (домашня або дика, реальна або міфічна) – *частина тіла цієї тварини*. Цей тип посесивних відношень передається найчастіше композитними флоронімами. Семантичний розвиток цих ПФ відбувається за

моделлю “тварина → форма частини тіла тварини → назва квітки за формою”.
 Пор.: англ. *goosefoot* < any typically weedy chenopodiaceous plant of the genus *Chenopodium*, having small greenish flowers and leaves shaped like a goose's foot > (CED 2007: 702) (букв.) < будь-яка рослина роду *Chenopodium* з маленькими зеленуватими квітками й листами, формою, що нагадують гусячі лапи >; нім. *Löwenmaul* (n) < nach der mit einem aufgesperrten Löwenrachen verglichenen Blüte > (букв.) < (назва) за схожістю квітки з розкритою левиною пащею >; ісп. *equiseto* (m) < Del latino *equisētum*, cola de caballo > (букв.) < від лат. *equisētum*, хвіст коня >; укр. *змієголовник* < Калька латинської наукової назви; лат. *dracoscephalum* утворене з основ грецьких слів *δράκων* «дракон» і *κεφαλή* «голова»; назва дана за формою зіву віночка, яка нагадує зміїну голову > (ЕСУМ 1985: 269); фр. *coqueret* (m) < la fleur par comparaison avec la crête du coq > (DENF 2007: 199) (букв.) < квітка за порівнянням з гребінцем півня >; рос. *козлобородник* < род трав семейства сложноцветных ... Зрелая раскрытая корзинка – в форме правильного шара, с которого постепенно слетают семянки, снабжённые хохолком >, аналогічно: укр. *козлобородник* (діал.) ‘білоцвіт весняний’ (*Leucosium vernum* L.).

Найменування квітів за цим типом посесивних відношень найбільш продуктивно відбувається в англійській (9 од.), німецькій (8 од.) та іспанській (8 од.) мовах. У французькій та слов’янських мовах зафіксовано приблизно однакову кількість ПФ даного типу: фр. – 5 од., укр. – 4 од., рос. – 3 од.

За результатами дослідження О. Ф. Миголинець, соматизми виступають активною базою для утворення метонімічним і метафоричним способами найменувань рослин, особливо в українських закарпатських говірках (Миголинець 2010 : 68-69), зокрема такі частини тіла у людей і тварин:

– вухо, пор.: англ. *auricula* (пов’язано з лат. *auricula* ‘мочка уха’); нім. *Elefantenohr* (n) (букв.) ‘слонове вухо’; укр. *свинячі вушка* ‘болиголов плямистий *Conium maculatum* L.’, *заячі вуха* ‘анемона дібровна

Anemone nevroza L.', *медвеже вухо* 'дивина залізняковидна *Verbascum phlomoides* L.';

– око, пор.: англ. *daisy* (д.-англ. *dægesēage*, *dæg* 'день' + *ēage* 'око'); нім. *Mädchenaue* (n); укр. *волкове око* 'фіалка триколірна *Viola tricolor*'; *вороняче око* 'вороняче око звичайне *Paris quadrifolia* L.'.

– борода, пор.: рос. *козлобородник*; укр. *козяча борода* 'холодок лікарський *Asparagus officinalis*'; *козлобородник* 'білоцвіт весняний *Leucosium vernum* L.';

– рот / паша, пор.: нім. *Löwenmaul* (n) (букв.) 'левиний рот'; ісп. *boca de dragón* (букв.) 'рот дракона'; укр. *левині ротики*;

– зуб, пор.: англ. *dandelion* (букв.) 'зуб лева'; нім. *Löwenzahn* (m) (букв.) 'зуб лева'; фр. *chiendent* (m) (букв.) 'собачий зуб'; ісп. *diente de león* (букв.) 'зуб лева'; рос. *львиный зев*;

– гребінь, пор.: фр. *coquelicot* (m) (букв.) 'півневий гребінь', *coqueret* (m) (букв.) 'півневий гребінь'; ісп. *gallocresta* (f) (букв.) 'півневий гребінь';

– хвіст, пор.: англ. *equisetum*; *horsetail* (букв.) 'кінський хвіст'; ісп. *equiseto* (m) (букв.) 'кінський хвіст'.

в) *людина* – *частина тіла людини*. Цей тип посесивних відношень представлений одним літературним флоронімом у німецькій мові: *Mädchenaue* (n) (букв.) 'дівочі очі', 'кореопсис'. У російській мові зустрічаються народно-розмовні номени цього типу, наприклад: рос. *анютины глазки*.

4.2.3.2 ПФ із відчужуваними ознаками. У ПФ із відчужуваними ознаками виділяємо такі типи посесивних відношень:

а) *особа* → *назва рослини за ім'ям*, яка відкрила певний ботанічний вид, або *особа*, на честь якої названо квітку. Пор.: англ. *Madonna lily* (букв.) 'лілія Мадонна', 'біла лілія'; фр. *saintraulia* (m) (від власного і'мя *Saint Paul*) 'гарна дама', 'беладона' *saintraulia*; укр. *аконіт Бессера*, *крокус*

Гейфеля; рос. *герань Роберта, алтей Людвига*. Цей тип посесивних відношень найчастіше зустрічаємо у ПФ англійської та іспанської мов (англ. – 9 од., ісп. – 8 од.). У назвах квітів французької та російської мов кількість аналізованих ПФ збігається (по 5 од. у кожній мові). Найменшу кількість таких назв зафіксовано в українській (2 од.) і німецькій (один приклад) мові;

б) *тварина* → *рослина, якою вона харчується*. Пор.: англ. *duckweed* (букв.) ‘качина трава’, ‘ряска’; нім. *Hundskamille* (f) (букв.) ‘собача ромашка’, ‘рум’янок’; фр. *raisin de loup* (букв.) ‘вовчий виноград’, ‘чорний паслін’; ісп. *menta de lobo* (букв.) ‘вовча м’ята’, ‘зюзник’; укр. *собача кропива*; рос. *собачья петрушка*. Найменування квітів, які містять у своїй семантичній структурі цей тип посесивних відношень, найчастіше зустрічаємо у германських та іспанській мовах (англ. – 7 од., нім. – 9 од., ісп. – 9 од.). З меншою продуктивністю він реалізується у ПФ слов’янських мов (укр. – 5 од., рос. – 4 од.), і у французькій мові (3 од.);

в) *людина* → *об’єкт (артефакт / річ), який належить людині* → *назва рослини*. Цей тип посесивних відношень є спільним лише для п’яти порівнюваних мов (за винятком російської). Пор.: англ. *kingcup* (букв.) ‘королівська чаша’, ‘калюжниця’; нім. *Dotterblume* (f) (букв.) ‘квітка дочки’, ‘калюжниця’; фр. *sceau-de-Salomon* (m) (букв.) ‘печатка Соломона’, ‘купина’; ісп. *sello de Salomón* (букв.) ‘печатка Соломона’, ‘купина’; укр. *петрові батоги*.

Слід додати, що цей тип посесивних відношень є малочисельним у більшості порівнюваних мов (нім. – 5 од., англ. – 2 од., ісп., фр., укр. – поодинокі утворення).

Отже, семантичний аналіз дозволив дійти висновків, що у *посесивних флоронімах* більшості порівнюваних мов (окрім іспанської) невідчужувані ознаки приналежності переважають відчужувані та посідають за продуктивністю перше місце (див. табл. 4.5).

**Семантичні підгрупи ПФ
у германських, романських і слов'янських мовах**

Типи посесивних відношень ПФ	Анг.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
1. Невідчужувані ознаки	23 (56,1%)	17 (53,1%)	16 (47,1%)	18 (66,7%)	20 (69%)	27 (77,1%)
1.1 ім'я людини – квітка	14	8	8	13	17	23
1.2 тварина / частина тіла тварини – назва рослини	9	8	8	5	3	4
1.3 людина – частина тіла людини	–	1	–	–	–	–
2. Відчужувані ознаки	18 (43,9%)	15 (46,9%)	18 (52,9%)	9 (33,3%)	9 (31%)	8 (22,9%)
2.1 тварина – рослина	7	9	9	3	4	5
2.2 рослина – особа	9	1	8	5	5	2
2.3 людина – об'єкт	2	5	1	1	–	1
Усього	41 (100%)	32 (100%)	34 (100%)	27 (100%)	29 (100%)	35 (100%)

У германських мовах, а також в іспанській мові кількісна різниця між ПФ з невідчужуваними та відчужуваними ознаками є незначною (англ. – 23 : 18; нім. – 17 : 15; ісп. 16 : 18), у романських і слов'янських мовах така відмінність є більш вагомою. Так, у французькій і російській мовах ПФ із невідчужуваними ознаками переважають ПФ із відчужуваними ознаками у два рази (фр. – 18 : 9; рос. – 20 : 9), а в українській – у три рази (укр. – 27 : 8) (див. у табл. 4.5 п. 1.-2.).

Найменування квітів за цим типом посесивних відношень найбільш продуктивно відбувається в англійській (9 од.) німецькій та іспанській (по 8 од.) мовах. У французькій та слов'янських мовах зафіксовано приблизно однакову кількість ПФ даного типу: фр. – 5 од., рос. – 3 од., укр. – 4 од.

4.2.4 Перцептивні флороніми (ПцФ). У процесах номінації квітів віддзеркалюються різні ступені пізнання людиною навколишнього світу. Ці ступені пізнання носять універсальний характер і зводяться до таких: 1)

від відомого / помітного → невідомого / непомітного; 2) від зовнішніх властивостей квітки → внутрішніх (функційних).

Номінація квітів, перш за все, пов'язана (починається) з чуттєвим пізнанням людиною рослинного світу, тобто через слухові, зорові, смакові, нюхові та дотикові відчуття людина отримує інформацію про певну квітку.

Номінація квітів у порівнюваних мовах часто спирається на чуттєвий досвід людини, пов'язаний з її перцептивними відчуттями, отриманими під час контакту з рослиною.

Номінація флоронімів за перцептивними ознаками ґрунтується на чотирьох органах чуття: 1) візуальних, 2) нюхових, 3) смакових, 4) тактильних. Дані ознаки втілюються у найменуваннях флоронімів з різною продуктивністю (див. табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Семантичні підгрупи ПцФ

у германських романських і слов'янських мовах

Семантичні підгрупи ПцФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Нюхові	10 (45,5%)	9 (47,4%)	12 (36,4%)	10 (37%)	13 (54,2%)	7 (29,2%)
Смакові	6 (27,3%)	4 (21,1%)	10 (30,3%)	7 (25,9%)	6 (25%)	11 (45,8%)
Тактильні	4 (18,2%)	3 (15,8%)	6 (18,2%)	5 (18,5%)	4 (16,7%)	3 (12,5%)
Візуальні	2 (9,1%)	3 (15,8%)	5 (15,2%)	5 (18,5%)	1 (4,2%)	3 (12,5%)
Усього	22 (100%)	19 (100%)	33 (100%)	27 (100%)	24 (100%)	24 (100%)

4.2.4.1 Нюхові ПцФ. До *нюхових* ПцФ належать номени, які містять у своїй семантичній структурі ознаку запаху або аромату квітки. За даними семантичного аналізу нюхові ПцФ виявилися найпродуктивнішими у більшості порівнюваних мов – друге місце (окрім української) (див. табл. 4.6). Приблизно однакову кількість нюхових ПцФ нараховують російська й іспанська мови (рос. – 13 од.; ісп. – 12 од.), а також англійська, французька та

німецька мови (англ., фр. – по 10 од.; нім. – 9 од.); їм поступається українська мова (7 од.).

Розглянемо англійську назву квітки *camomile* ‘ромашка’. Цей флоронім тлумачиться так: < from Old French *camomille*, from Medieval Latin *chatomilla*, from Greek *khamaimēlon*, literally, earth-apple (referring to the apple-like scent of the flowers)> (букв.) < від давньофранцузької *camomille*, від середньолатинської *chatomilla*, від грецької *khamaimēlon* (букв.) земляне яблуко (посилання на яблучний запах квітки) >. Отже, в основу англійського флороніма *camomile* покладено перцептивну ознаку – яблучний запах квітки. Аналогічно німецький флоронім *Fenchel* (m) походить від лат *feniculum*, *fenum* (букв.) ‘сіно’, що за етимологічними даними мотиваційно пов’язується з сінним запахом квітки (Duden, 2006). Французька назва квітки *citronnelle* (f) також асоціативно пов’язана з ароматом іншої рослини (від лат. *citrus* ‘лимон’ – вмотивованість схожістю аромату рослини з цитрусовим запахом (DENF, 2007), тобто в основу найменування покладено перцептивну ознаку – аромат лимона.

Іноді у номінацію ПцФ закладено *нюхові* ознаки, які вказують на неприємний, їдкий запах рослини. Так українська назва *шандра* мотивується дієсловом *шáнтить* ‘вонять’ (Фасмер 1987: 404), тобто номінативно-мотиваційною ознакою у цьому випадку є неприємний запах цієї рослини. У російській назві *душица* < травянистое растение семейства губоцветных с мелкими, обычно фиолетово-розовыми цветками и приятным запахом, используемое в фармакологии и парфюмерии > (Ефремова 2001: 435), навпаки, в основу покладено перцептивну ознаку – приємний запах квітки.

У слов’янських мовах переважають нюхові ПцФ із приємним запахом (рос. – 7 із 13), в українській спостерігається схожа картина (5 од. на позначення приємного запаху і 2 – неприємного).

4.2.4.2 Смакові ПцФ. Підгрупа *смакові* ПцФ охоплює квіти, що семантично пов’язані зі смаковими якостями рослини. Смакові ПцФ

виявилися найчисельнішими у найменуваннях квітів української мови, де вони посідають за продуктивністю перше місце (11 од.) (див. табл. 4.6). Для решти досліджуваних мов ця група ознак виявилася менш значущою порівняно з *нюховими* (друге місце). Так, в іспанській мові *смакові* ПцФ нараховують 10 од., у французькій – 7 од. Слід зазначити, що в англійській і російській мовах кількість цих флоронімів збігається (по 6 од. у кожній мові). У німецькій *смакові* ПцФ нараховують лише 4 од. Проілюструємо *смакові* ПцФ прикладами.

Англійський флоронім *sorrel* етимологічно пов'язаний з двн. *sūr* ‘кислий’ (MWCD, 2003), тобто мотиваційною є перцептивна ознака – кислий смак листя рослини. Аналогічна мотивація спостерігається у найменуванні російського флороніма *кислица*, що тлумачиться так: < Травянистое растение, содержащее в листьях щавелевую кислоту > (Ефремова 2001: 668), отже в основі даної квітки – ознака смакових якостей рослини.

У досліджуваному матеріалі важливими для номінації квітів у зіставлюваних мовах є такі смаки: *кислий, гіркий, солодкий, гострий*. Проте спільними у літературних найменуваннях квітів у всіх досліджуваних мовах виявилися лише ознаки *кислого* та *гіркого* смаків, які можуть виражатися як експліцитно, так й імпліцитно, пор.: англ. *sour grass* (букв.) ‘кисла трава’; фр. *absinthe* (f) (← лат. *absintium*, гр. *apsinthion*; значення ‘amertume’ ‘гіркота’) (DENF 2007: 4), пор. аналогічні назви: ісп. *amaro* (m) (PLI 2008: 73). Український флоронім *кермек* є спорідненим з каз. *кермек*, що позначає “гірка трава; гіркий” (ЕСУМ 1985: 424-425), а російська назва *горечавка* є похідним утворенням від *горечь, горький* >.

Ознаки *солодкого* та *гострого* смаків зафіксовано лише у ПцФ української мови: *солодка* < похідне утворення від *солодкий*, псл. *solodъ(къ)*; назви зумовлені солодким смаком цих рослин > (ЕСУМ 1983: 348); *бедринець* < з огляду на гострий смак *бедринцю* пов'язується з основою *bed-/bod-* ‘колоти’ > (ЕСУМ 1982: 160).

4.2.4.3 Тактильні ПцФ. Серед ПцФ у германських, романських і слов'янських мовах виявлені квіти, номінація яких пов'язана з *тактильним* відчуттям, що виникає під час безпосереднього контакту шкіри людини з рослиною. *Тактильні* ПцФ виявилися малочисельними у всіх порівнюваних мовах. З незначною перевагою більш чисельними виявилися лише флороніми у близькоспоріднених іспанській (6 од.) і французькій (5 од.) мовах. Однакову кількість мають ці флороніми, з одного боку, в англійській і російській мовах (по 4 од. у кожній мові), а з іншого, у німецькій та українській мовах (по 3 од. у кожній мові).

Так, у німецькій мові *тактильні* ознаки рослини відображено у назві *Seidenpflanze* (f) (букв.) 'шовкова рослина'. Аналогічно в українській мові *тактильні* ознаки рослини, листя якої легко чіпляється до одягу, експліцитно виражені у назві флороніма *липучка*: < Трав'яниста рослина – бур'ян, насіння якої має колючки і легко чіпляється до чого-небудь > (ВТССУМ 2004: 486). Пор.: фр. *molène* (f) (← *mol* 'м'який') > (DENF 2007: 519); англ. *thorn apple* < a poisonous solanaceous plant, *Datura stramonium*, ... having white funnel-shaped flowers and spiny capsule fruits ... > (CED) (букв.) < отруйна рослина родини пасльонових ... має білі воронкоподібні квіти і колючі плоди ... >.

4.2.4.4 Візуальні ПцФ. Зорове прийняття світу пов'язане з просторовим уявленням речей і предметів, воно дає можливість встановити такі ознаки зовнішнього вигляду квітки, як форма, колір, розмір час і тривалість цвітіння, а також місце росту рослини.

Серед ПцФ виявлено найменування квітів, які об'єднані у групу *візуальних* флоронімів.

До *візуальних* ПцФ зараховуємо назви квітів, які містять у своїй номінативно-мотиваційній структурі ономасіологічні риси, що метафорично вказують на зорове сприйняття людиною навколишнього світу, на наявність у квітки органів зору. *Візуальні* ознаки ПцФ виявилися спільними для всіх порівнюваних мов. Проте такі утворення є малочисельними у досліджуваних

мовах. Так, кількість таких ПцФ збігається у романських мовах (по 5 од. у кожній мові), а також в німецькій та українській мовах (по 3 од. у кожній мові). В англійській мові зафіксовано 2 візуальних ПцФ, у російській – один приклад.

Розглянемо найменування українського флороніма *мак-видюк*, яке визначається в етимологічному словнику так: < утворення від *видіти*; назва мотивується тим, що під час досягання у верхній частині коробочки маку-самосію відкриваються отвори (ніби вічка), через які при розхитуванні вітром зернятка маку розсіваються > (ЕСУМ 1982: 371-372). Отже, номінативно-мотиваційною є візуальна ознака.

4.2.5 Локативні флороніми (ЛФ). Флороніми із локативними ознаками містять у своїй номінативно-мотиваційній структурі ономасіологічні риси, які називають певне місце або місцевість, де росте або вирощується квітка.

Досліджений матеріал показав, що локативна ознака у найменуваннях квітів виявляє у зіставлюваних мовах різну продуктивність. Так, найбільш значущою локативна ознака виявилася у німецькій мові, де за продуктивністю вона посіла друге місце (34 од. або 8,1%) (див. табл. 4.1). Спостерігається схожа активність цієї ознаки, з одного боку, в англійській і французькій мовах (четверте місце), з іншого боку, в іспанській, українській і російській мові – п'яте місце (англ. – 8,7% або 33 од.; ісп. – 4% або 15 од.; фр. – 4,2% або 13 од.; рос. – 3,9% або 15 од.; укр. – 3,3% або 16 од.). Слід зазначити, що, не зважаючи на різну питому вагу в кожній мові ЛФ, абсолютна кількість цих флоронімів приблизно збігається, з одного боку, у германських мовах (англ. – 33 од., нім. – 34 од.), а також у слов'янських та іспанській мовах (укр. – 16 од.; ісп., рос. – по 15 од. у кожній мові) (див. табл. 4.1).

Зіставна характеристика ЛФ у порівнюваних мовах засвідчила, що номінація цієї групи квітів здійснюється передусім за такими конкретними локативними ознаками:

- 1) *місцевість, де ростуть дикорослі квіти* (ліси, луки, поля, гори, болота та заводнені місцевості);
- 2) *географічний простір* (частина світу, континент, острів, штат, країна, регіон, місто), де вирощують або вперше винайшли квітку(див. табл. 4.7).

Таблиця 4.7

Семантичні підгрупи ЛФ у германських, романських і слов'янських мовах

Семантичні підгрупи ЛФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
1. ЛФ за місцевістю, де ростуть дикорослі квіти	20 (60,6%)	30 (88,2%)	6 (40%)	5 (38,5%)	10 (66,7%)	11 (68,8)
2. ЛФ за географічним простором	13 (39,4%)	4 (11,8%)	9 (60%)	8 (61,5%)	5 (33,3%)	5 (31,3)
Усього	33 (100%)	34 (100%)	15 (100%)	13 (100%)	15 (100%)	16 (100%)

4.2.5.1 ЛФ за місцевістю, де ростуть дикорослі квіти. Номінація ЛФ у досліджуваних германських і слов'янських мовах здійснюється переважно за ознаками, що вказують на *місцевість, де ростуть дикорослі квіти* (англ. – 20 од. або 60,6%; нім. – 30 од. або 88,2%; рос. – 10 од. або 66,7%; укр. – 11 од. або 68,8%). У романських мовах виявлено значно меншу кількість таких номенів (ісп. – 6 од. або 40%; фр. – 5 од. або 38,5%).

Спільними у досліджуваних мовах виявилися більш чисельні для п'яти порівнюваних мов (окрім німецької) ЛФ за ознакою *узагальненої інформації про дикорослість* квітки. Кількість даних ЛФ майже збігається в англійській і українській мовах (відповідно 5 і 4 од.), та повністю збігається у романських і російській мовах (по 2 од. у кожній мові).

Так, англійська назва *fireweed* (букв) ‘вогонь трава’, ‘іван-чай’ у тлумачному словнику пояснюється так: < any of several plants that grow especially in clearings or burned districts > (MWCD 2003: 471) (букв.) < будь-яка з декількох трав, що росте переважно на очищених або випалених територіях >. Отже, у назві не простежується конкретного визначення локації росту квітки, тому зараховуємо цей флоронім до пігрупи узагальненої інформації про місце росту.

Розглянемо українську назву *солонець* < Рослина родини лободових із соковитим стеблом і колосоподібним суцвіттям; відзначається солевитривалістю > (ВТССУМ 2004: 1160). Номінативно-мотиваційною у даному флоронімі є локативна ознака – солевитривалість, тобто здатність рослини рости на засолених ґрунтах (ВТССУМ 2004: 1160).

Пор.: нім. *Wegwarte* (f) < an Wegrändern und Feldrainen wachsender Korbblütler mit hellblauen Blüten und einer fleischigen Pfahlwurzel, der auch als Kulturpflanze angebaut wird, aus deren Wurzeln Kaffee {=}Ersatz und Kaffeezusatz gewonnen werden > (DWDS, 2006) (букв.) < складноцвіті, які ростуть на узбіччях доріг і краях полів, мають світло-блакитні квітки та м’ясисте кореневище, вирощуються у якості культурних рослин, із коріння яких отримують сурогат кави і домішку до кави >; ісп. *ruibarbo* (m) < probablemente del latín medieval *reubarbum*, de *reubarbarum* ‘ruibarbo’, probablemente de *rha barbarum*, literalmente = ‘ruibarbo bárbaro’, del latín tardío *rha* (también *rha ponticum*) ‘ruibarbo’ (del griego *rha* ‘ruibarbo’, posiblemente de *Rha*, nombre antiguo del río *Volga*) > (Gómez de Silva 1998 : 615) (букв.) < ймовірно від с.-лат. *reubarbum*, від *reubarbarum* ‘ревінь’, можливо від *rha barbarum* буквально = ‘ревінь варварський / дикий’ (від гр. *rha* ‘ревінь’, ймовірно від *Rha*, давньої назви річки *Волга*) >; рос. *камнеломка* < Растение с прикорневыми листьями, собранными розеткой, растущее обычно в трещинах скал > (Ефремова 2001: 639).

За даними семантичного аналізу другою спільною локативною ознакою виявилася мотиваційна ознака, що вказує на зростання квітки у *болотяній / заводненій місцевості*. Найбільша кількість даних ЛФ зафіксована у німецькій мові (10 од.), а найменша – у романських мовах (ісп. – 2 од, фр. – один флоронім). Слов'янські та англійська мови нараховують майже однакову кількість цих ЛФ (англ. – 5 од., укр., рос. – по 4 од. у кожній мові).

Номінація ЛФ цієї семантичної підгрупи здійснюється переважно шляхом зазначення об'єктів природного походження та природного ландшафту (болот, річок, водоймищ тощо). Пор.: англ. *pondweed* < any of various water plants of the genus *Potamogeton*, which grow in ponds and slow stream > (CED 2007: 1261) (букв.) < будь-яка з водних рослин роду *Potamogeton*, яка росте в швидкій і повільній течії води >; нім. *Wasserlinse* (f) < auf ruhigen Gewässern schwimmende kleine Wasserpflanze mit blattartigem Spross > (Duden, 2006) (букв.) < маленька водяна рослина, що плаває у спокійних водах, з лускатим паростком >; ісп. *flor de agua* (парафр.) < *planta de flores, que crece en zonas de agua* > (букв.) < квіткова рослина, яка росте в заводненій місцевості >; укр. *калюжниця* < трав'яниста рослина родини жовтцевих, що росте на болотах і берегах водоймищ > (ВТССУМ 2004: 411); рос. *окопник* < травянистое растение с крупными листьями и трубчатыми цветками, растущее по сырым лугам, канавам, берегам рек > (Ефремова 2001: 1122).

З дещо меншою активністю у назвах квітів германських, романських і слов'янських мов реалізується локативна ознака, що вказує на зростання квітки у *горах і на скелях*. У германських мовах кількість цих ЛФ не перевищує 5 лексем (англ. – 5 од.; нім. – 3 од.), у романських мовах їх кількість збігається (по 2 од.). У слов'янських мовах ЛФ цієї семантики не виявлено. Пор.: англ. *rockweed* < any of various coarse brown algae growing in marine environments free-floating or attached to rocks > (MWCD 2003: 1078) < одна з грубих бурих водоростей, яка росте в морському середовищі, вільно плаває або прикріплюється до скель >; нім. *Steinklee* (m) < (nach dem

Standort): *Klee mit lang gestielten Blättern und gelben oder weißen, in Trauben wachsenden Blüten* > (Duden, 2006) ‘кам’яний клевер’ < (за місцем розташування) Конюшина з довгим стебловим листям і жовтими або білими квітами, що ростуть зібраними в китиці >; ісп. *saxifraga* (f) < del latín *saxifraga*, femenino de *saxifragus* ‘que rompe las piedras’ (porque esta planta crece en las grietas de las rocas) ... > (Gómez de Silva 1998: 628) (букв.) < від лат. *saxifraga*, жіночий рід від *saxifragus* ‘що порушує каміння’ (оскільки росте у тріщинах скель) >.

ЛФ з ознакою росту квітки у *лісовій* місцевості виявлено у назвах квітів лише германських і слов’янських мов. У слов’янських мовах зафіксовано незначні розбіжності у кількості (рос. – 4 од., укр. – 2 од.), порівняно з германськими мовами (нім. – 5 од., англ. – один флоронім). Пор.: англ. *woodruff* ‘маренка’ < Old English *wudurofe*, from *wood* + *rōfe*, related to Old High German *ruoba*, Middle Low German *rōve* ‘(beet)root’, Latin *rēpere* ‘to creep’ > (CED 2007: 1846) (букв.) < д.-англ. *wudurofe*, від *wood* ‘ліс’ та *rōfe*, яке відноситься до двн. *ruoba*, снн. *rōve* ‘(буряк) корінь’, лат. *rēpere* ‘повзти’ >; нім. *Waldwurz* (f) (букв.) ‘лісовий корінь’, *Waldstroh* (n) (букв.) ‘лісова солома’; рос. *дубровник* < многолетняя трава, относящаяся к семейству зонтичных (Umbelliferae); она растет в тенистых лесах >; укр. *пролісок* < давніші префіксальні форми **rġilěsьka*, **rodьlěsьka* букв. ‘рослина, що росте під ліщиною’ > (ЕСУМ 2003: 596).

Для квіткової номінації германських мов характерними виявилися ознаки ЛФ, які вказують на зростання квітки на *луках* і *полях* (англ., нім. – по 3 од.). В інших досліджуваних мовах (окрім української – один приклад) ЛФ з такою локативною ознакою не виявлено. Пор.: англ. *cornflower* ‘волошка’ < a Eurasian herbaceous plant, *Centaurea cyanus*, with blue, purple, pink, or white flowers, formerly a common weed in cornfields > (CED 2007: 376) (букв.) < трав’яниста євразійської рослина, *Centaurea Cyanus*, з синіми, фіолетовими, рожевими або білими квітами, в минулому звичайний бур’ян в кукурудзяних

полях >; нім. *Kornblume* (f) ‘волошка’ < die zu den Korbblütlern gehörende Pflanze mit leuchtend blauen Blüten, die vor allem auf Getreidefeldern wächst > (букв.) < рослина, яка належить до складноцвітих з яскравими синіми квітами, росте в основному в кукурудзяних полях > (DWDS, 2006); укр. *злінка* < пов’язане із зло, злий, оскільки ця плодюча рослина дуже засмічує поля > (ЕСУМ 1985: 266).

Локативна ознака *близкість моря* або *річки* реалізується у ЛФ германських мов: англ. *sea holly* ‘миколайчики’ (букв.) ‘морський падуб’, нім. *Seetang* (m) ‘фукус’ (букв.) ‘морська водорість’.

4.2.5.2 ЛФ за географічним простором. Номінація ЛФ у досліджуваних мовах здійснюється також за ознаками, що вказують на певний *географічний простір, де росте квітка* (країну, континент, частину світу, місто, регіон, острів, штат). Кількість ЛФ за цією ознакою приблизно збігається у романських (ісп. – 9 од. або 60%; фр. – 8 од. або 61,5%) і слов’янських (рос., укр. – по 5 од. у кожній мові) мовах. У германських мовах кількісна розбіжність цих ЛФ значно більша (англ. – 13 од. або 39,4%; нім. – 4 од. або 11,8%) (див. табл. 4.7).

Спільною, проте малочисельною, для порівнюваних мов (окрім німецької) є локативна ознака, яка вказує на зростання або походження рослини з певного *міста* (Джеймстаун, Флоренція, Рим, Париж, Аконі, Сан-Дієго, Сантьяго).

Найбільш чисельними виявилися ці флороніми в англійській мові (7 од.). У слов’янських та іспанській мовах аналізовані назви не перевищують 4 одиниць (ісп. – 4 од, укр. – 2 од., рос. – 3 од.). У решті зіставлюваних мов зафіксовано лише поодинокі флороніми з цією ознакою. Пор.: англ. *jimsonweed* ‘дурман’ < from earlier *Jamestown weed*, from *Jamestown, Virginia* > (CED 2007: 871) (букв.) < від попередньої (назви) *Jamestown weed*, від (міста) *Jamestown*, штат *Вірджинія* >; ісп. *jalapa* (f) < *De*

Xalapa, ciudad de México, de donde procede esta planta > (DLE) (букв.) < від Xalapa, міста Мексики, звідки походить ця рослина >; укр. *аконіт* < назва походить, ймовірно від давньогрецького міста Аконі, в околицях якого ці квіти росли в достатку >; рос. *ромашка* < Восточно-славянские слова заимствованы явно через польское посредство, вряд ли через французское *camomille romaine*, свн. *Romer, Romey* > (Фасмер 1987: 499-500).

У семантиці ЛФ досліджуваних мов прихована також інформація про зростання квітки на певному *континенті*, у певному *регіоні* або *області*. Проте кількість флоронімів цієї підгрупи не перевищує у всіх мовах 5 номенів (фр. – 5 од., англ. – 4 од., ісп. – 3 од., нім. – 3 од., укр. – 3 од., рос. – 1 од.). Пор.: англ. *lovage* < Etymology: loveache, from Old French luvesche, from Late Latin levisticum, from Latin ligusticum, literally: Ligurian (plant), Ligurian – a native or inhabitant of Liguria > (CED 2007: 921); нім. *Liebstockel* (m) < lateinisch ligusticum, eigentlich = aus Ligurien (Norditalien) stammende Pflanze > (Duden, 2006); фр. *valérianelle* (f) < latin médiéval *valeriana*, du nom de *Valeria*, partie de l'ancienne Pannonie, d'où venait la plante > (DENF 2007: 866); укр. *валеріана* < Запозичено з французької або латинської мови; фр. *valériane* походить від с.-лат. *valeriana*, яке виводять від назви місцевості Valeria в Паннонії > (ЕСУМ 1982: 324).

ЛФ із номінативно-мотиваційною ознакою, що вказує на зростання або походження рослини з певної *країни*, зафіксовано у п'яти мовах (окрім російської). Кількість лексем з цією ознакою не перевищує 3 одиниць в іспанській і 2 одиниць в англійській мові, та представлена поодинокими прикладами у німецькій, французькій та українській мовах. Розглянемо англійську назву *colchicum* 'пізньоцвіт', яка за етимологічною довідкою визначається так: < Greek kolchikon, literally, product of Colchis > (MWCD 2003: 242) (букв.) < гр. *kolchikon*, букв. продукт Колхіди (давньогрецька назва західної Грузії)>. В основу цього флороніма покладено локативну ознаку

місце зростання квітки – країна Грузія (пор.: фр. *colchique* (m)). Аналогічно українська назва *гречка* < пов'язане з грек, як назва рослини, що потрапила до східних слов'ян через греків>, тобто етимологічно цей флоронім пов'язаний з країною Греція.

Найрідше в номінації ЛФ у досліджуваних мовах беруть участь локативні ознаки, що позначають *штат* та *острів*. Ці ознаки ЛФ представлені у порівнюваних мовах лише поодинокими лексемами.

Мотиваційна ознака зростання квітки на *острові* відзначається лише в англійській, французькій, українській і російській мовах: англ. *taro* (походить від *Tahitian* і *Maori*.), аналогічно: фр. *taro* (m); укр. *таро*; рос. *таро*.

Локативні номени, що позначають походження квітки з штату, зустрічається в англійській, французькій та іспанській мовах. Так, англійський флоронім *sisal* походить від назви *Sisal* (порт Юкатан у Мексиці), який покладено в основу аналогічних назв у романських мовах: фр. *sisal* (m), ісп. *sisal* (m).

Отже, номінація ЛФ відбувається у порівнюваних мовах за трьома з дванадцяти спільними сублокативними ознаками: а) *узагальнена інформація* про дикорослість; б) *болотяна / заводнена місцевість*; в) *місто*. Найбільша кількість локативних субознак зафіксована у ЛФ англійської мови (12), найменша – у російській (6). За кількістю виявлених локативних ознак німецька і французька (9 із 12), а також іспанська та українська (укр. – 8; ісп. – 7) мови наближаються один до одного.

Як видно з таблиці 4.7, ЛФ за *місцевістю, де ростуть дикорослі квіти* та ЛФ за *географічним простором* є спільними для всіх порівнюваних мов. Однак у германських і слов'янських мовах значно переважають ЛФ за *місцевістю, де ростуть дикорослі квіти* (пор.: англ. – 20 : 13; нім. – 30 : 4; рос. – 10 : 5; укр. – 11 : 5), тоді як у романських мовах дещо більш чисельними виявилися ЛФ за *географічним простором* (ісп. – 9 : 6; фр. – 8 : 5).

4.2.6 Темпоральні флороніми (ТФ).

Флороніми з темпоральними ознаками містять у своїй номінативно-мотиваційній структурі ономасіологічні риси, які вказують на час росту або вирощування квітки. Більшою, порівняно з іншими досліджуваними мовами, продуктивність ТФ виявилася у російській і французькій мові (п'яте місце). Слід зазначити, що кількість цих лексем у зазначених мовах суттєво відрізняється. Так, у російській мові ТФ нараховують 15 од., а у французькій мовах – лише 5 од. У решті зіставлюваних мов продуктивність аналізованих ТФ також збігається та посідає останнє шосте місце. Додамо, що в іспанській та українській мовах зафіксовано незначні розбіжності у кількості лексем (ісп. – 11 од., укр. – 10 од.) порівняно з германськими мовами (англ. – 20 од., нім. – 12 од.) (див. табл. 4.1, п. 6). Номінація ТФ здійснюється у порівнюваних мовах за такими конкретними темпоральними ознаками:

- 1) тривалість цвітіння;
- 2) узагальнена інформація про час росту;
- 3) пора року;
- 4) календарний місяць;
- 5) день / час доби (див. табл. 4.8).

Таблиця 4.8

Семантичні підгрупи ТФ

у германських, романських і слов'янських мовах

Семантичні підгрупи ТФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Тривалість цвітіння	6 (30%)	3 (25%)	4 (36,4%)	2 (40%)	5 (33,3%)	2 (20%)
Узагальнена інформація про час зростання	4 (20%)	2 (16,7%)	3 (27,3%)	2 (40%)	4 (26,7%)	4 (40%)
Пора року	6 (30%)	4 (33,3%)	2 (18,2%)	1 (20%)	3 (20%)	3 (30%)
Місяць	1 (5%)	3 (25%)	1 (9,1%)	–	1 (6,7%)	1 (10%)
День / період доби	3 (15%)	–	1 (9,1%)	–	2 (13,3%)	–
Усього	20 (100%)	12 (100%)	11 (100%)	5 (100%)	15 (100%)	10 (100%)

4.2.6.1 ТФ за тривалістю цвітіння. З незначною перевагою в ТФ у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах реалізується темпоральна ознака, яка вказує на *тривалість цвітіння* рослини. Аналізована НМО частіше зустрічається в найменуваннях квітів англійської (6 од.) та російської (5 од.) мов. У німецькій та іспанській мовах виявлено відповідно 3 та 4 флороніми з цією субознакою. ТФ з ознакою *тривалості цвітіння* у французькій та українській мовах не перевищують 2 од. у кожній з порівнюваних мов. Пор.: англ. *everlasting* < any of various plants, mostly of the composite family, whose blossoms keep their color and shape when dried > (MWCD 2003: 433) (букв.) < одно из нескольких растений, главным образом семейства композитных, чьи цветки сохраняют цвет и форму после высушивания > 'безсмертник'; нім. *Immergrün* (n) < eine im Frühjahr blühende Pflanze mit blauen Blüten, deren Blätter auch im Winter grün bleiben > (Pons 2004: 656-657) (букв.) < рослина з блакитними квітами, що квітне на початку року, і листя якої і взимку залишаються зеленим >; фр. *agérate* (m) < latin ageraton, du grec agêraton, impérissable > (DF) (букв.) < лат. *ageraton*, від гр. *agêraton* 'той, що не в'яне' >; ісп. *inmortal* (f) 'безсмертник' < ... plantas cuyas flores persisten mucho tiempo > (DAF 1935: 563) (букв.) < ... рослини, квіти яких довго зберігаються >; рос. *бессмертник* < Растение семейства сложноцветных, сохраняющее при высыхании форму и окраску > (Ефремова 2001: 94); укр. *безсмертки* < похідне утворення від *безсмертний*; назва зумовлена тим, що ця рослина, засихаючи, надовго зберігає вигляд свіжих квітів > (ЕСУМ 1982: 163).

4.2.6.2 ТФ за узагальненою інформацією про час зростання. Наступна спільна підгрупа охоплює ТФ, які *узагальнено* номінують час росту / цвітіння квітки, певні природні явища і пов'язані з ними атмосферні процеси або певний період року. Кількість таких ТФ коливається від 2 до 5 од. (англ., рос., укр. – по 4 од.; ісп. – 3 од., нім., фр. – по 2 од.).

Так, назва англійського ТФ *anemone* ‘анемона’ походить від грецького слова *anemos* ‘вітер’, тобто назва квітки пов’язана з темпоральною ознакою цвітіння квітки – періодом вітрів, аналогічно: нім. *Anemone* (f), ісп. *anemona* (f), фр. *anémone* (f), рос. *анемон*, укр. *анемона*. Назва німецької квітки *Schneerose* (f) ‘снігова роза’ визначається в тлумачному словнику так: < die: (im Dezember blühende) Pflanze mit gefiederten ledrigen Blättern und großen grünlich weißen, auf der Unterseite leicht rosa gefärbten Blüten > (Duden, 2006). В основу даної назви покладено ознаку ‘період цвітіння квітки’ (холодна пора року), що асоціюється зі снігом.

4.2.6.3 ТФ за порою року. Останньою спільною для германських, романських і слов’янських мов є темпоральна ознака, яка вказує на цвітіння квітки у певну *пору року*. Найбільшу кількість ТФ з такою ознакою зафіксовано в англійській мові (6 од.), решта порівнюваних мов нараховує до 4 лексем (нім. – 4 од., рос., укр. – по 3 од.; ісп. – 2 од., фр. – 1 од.).

Порівняємо словникові тлумачення таких темпоральних флоронімів: англ. *Christmas rose* < a European evergreen herb (*Helleborus niger*) of the buttercup family that has usually white flowers produced in winter > (MWCD 2003: 220) (букв.) < європейська вічнозелена рослина (*Helleborus niger*) родини жовтневих, яка зазвичай має білі квіти, що розквітають взимку >; нім. *Christrose* (f) < (im Dezember blühende) Pflanze mit gefiederten ledrigen Blättern und großen grünlich weißen, auf der Unterseite leicht rosa gefärbten Blüten > (Duden, 2006) (букв.) < (що квітне у грудні) рослина з перистими шкірястими листками та великими зеленувато-білими квітками, що знизу мають світло-рожевий колір >; ісп. *primavera* (f) < forma femenina del latín *primo vere* ‘al principio de la primavera’ > (букв.) < форма жіночого роду лат. *primo vere* ‘на початку весни’ >; фр. *primevère* (f) ‘першоцвіт’ < latin populaire *prīma vēra*, f. de *prītum vēr*, de l’ablatif latin classique *prīmo vēre*, «au début du printemps» > (DENF 2007: 665) (букв.) < латинська народна *prīma vēra* ж. від *prītum vēr*, від аблативу класичної латинської *prīmo vēre*, «ранньою весною» >; рос.

морозник < род многолетних трав сем. лютиковых ... Цветут зимой и ранней весной >; укр. *веснівка* < Багаторічна трав'яниста рослина з повзучим кореневищем, прямим стеблом і дрібними білими, зібраними в китицю квітами > (ВТССУМ 2004: 84). Аналогічно український флоронім *примула* етимологічно пов'язаний з лат. *primula* (← лат. *primus* 'перший') та визначається в словнику так: < назва зумовлена тим, що навесні примула розквітає однією з перших > (ЕСУМ 2003: 573).

4.2.6.4 ТФ за місяцем. У ряді випадків в основу ТФ покладено ознаку, яка називає *місяць*, впродовж якого відбувається цвітіння квітки. Такі ТФ зафіксовані у п'яти досліджуваних мовах (окрім французької) та представлені поодинокими прикладами у кожній з них (виняток становить німецька мова – 3 од.). Пор.: англ. *mayweed* (букв.) 'травнева трава'; нім. *Maiblume* (f) (букв.) 'травнева квітка'; ісп. *flor de mayo* (букв.) 'квітка травнева'; укр. *мартенка*; рос. *майник*.

4.2.6.5 ТФ за днем / періодом доби. Номени із темпоральною ознакою певний "день / час доби", впродовж якого квітне чи розпускається рослина, зафіксовані лише в англійській (3 од.), російській (2 од.) та іспанській (1 ТФ) мовах. Пор.: англ. *day lily* < any widely cultivated Eurasian liliaceous plant of the genus *hemerocallis*, having large yellow, orange, or red lily-like flowers, which typically last for only one day and are immediately succeeded by others > (CED 2007: 426) (букв.) <будь-яка євразійська лілійна рослина родини *Hemerocallis*, що широко культивується та має великі жовті, жовтогарячі або червоні подібні до лілій квітки, які зазвичай тривають лише одинь день і відразу ж змінюються іншими >; ісп. *gloria de la mañana* (букв. 'велич утра') (= planta, que crece en la mañana «рослина, що росте вранці»), рос. *вечерница* < Растение семейства крестоцветных, цветки которого вечером приятно пахнут > (Ефремова 2001: 166).

Отже, в англійській, іспанській та російській мовах номінація ТФ відбувається за всіма п'ятьма темпоральними ознаками (*тривалість*

цвітіння; час цвітіння загалом; пора року; місяць; день / період доби). У ТФ німецької й української мов реалізуються чотири з п'яти темпоральних ознак (виключно дня / доби цвітіння). У французькій мові зазначені темпоральні ознаки актуалізуються менш активно (три ознаки – *тривалість цвітіння, час цвітіння загалом, пора року*). У загальному корпусі ТФ ознаки *тривалості цвітіння* та *узагальнена інформація про час зростання* квітки виявляють порівняно високу активність у кожній із зіставлених мов.

4.2.7 Комбіновані флороніми (КФ).

Серед досліджуваного матеріалу окрему групу становлять одно- та дволексемні флороніми, які містять у своїй семантичній структурі комбінацію НМО.

Як зазначалося вище, номінація квітів відбувається у порівнюваних мовах за шістьма спільними НМО: 1) атрибутивними, 2) локативними, 3) посесивними, 4) темпоральними, 5) функційно-цільовими та 6) перцептивними. Проте, часто в назвах квітів зустрічається різна комбінація цих ознак.

Ономасіологічний аналіз свідчить, що НМО у семантичній структурі КФ можуть передаватися як експліцитно, так і імпліцитно. Так, у німецькому флоронімі *Maiglöckchen* (n) експліцитно виражено дві ознаки: темпоральна ознака “цвітіння / росту квітки” (*Mai* (m) – місяць травень) та атрибутивна ознака “форма квітки” (*Glöckchen* (n) ‘дзвоник’). Номінація цієї квітки відбувається шляхом одночасного поєднання двох семантичних ознак: темпоральної й атрибутивної; тобто цей флоронім є темпорально-атрибутивним (ТАФ). У двослівного українського номена *бегонія всецвітна* номінативна ознака означуваного компонента етимологічно пов’язана з власним ім’ям (*бегонія* походить від власного імені *Bégon*), а означуючого – з атрибутивною (*всецвітна* – та, що має квіти різного забарвлення). НМО

цього флороніма складається із комбінації посесивної й атрибутивної ознак, внаслідок чого виникає посесивно-атрибутивний флоронім (ПАФ).

Іноді в найменуванні квітки зустрічаємо комбінацію двох однакових субознак. Так, у назві англійського флороніма *bluebell* 'дзвоники' поєднуються дві атрибутивні ознаки кольору квітки (*blue* – 'синій') та форми квітки (*bell* – 'дзвоник'). Флоронім *bluebell* є біатрибутивним (Attr + Attr). Розглянемо українську назву *первоцвіт весняний*. Іменниковий компонент двослівного флороніма *первоцвіт* позначає рослину, яка квітне першою (навесні), тобто в основу покладено темпоральну ознаку, яка узагальнено позначає час росту рослини. Прикметниковий компонент номена *весняний* вказує на те, що рослина квітне у певну пору року – навесні. Отже, аналізований флоронім *первоцвіт весняний* є бітемпоральним.

На долю КФ у кожній мові припадає значна частка (англ. – 130 од. або 34,3%; нім. – 192 од. або 45,9%; ісп. – 156 од. або 41,7%; фр. – 73 од. або 23,5%; рос. – 157 од. або 41%; укр. – 211 од. або 43,6%). Слід додати, що у всіх порівнюваних мовах (окрім французької) КФ виявилися найчисельнішими. Іншими словами, найбільша кількість найменувань квітів утворюється через поєднання описаних вище НМО (див табл. 4.1).

Комбінація шести НМО дозволяє виділити у сфері квіткової номінації германських, романських і слов'янських мов такі теоретично можливі типи комбінованих флоронімів:

- 1) білокативні флороніми (БЛФ) (Loc + Loc);
- 2) локативно-атрибутивні флороніми (ЛАФ) (Loc + Attr);
- 3) локативно-посесивні флороніми (ЛПФ) (Loc + Pos);
- 4) локативно-темпоральні флороніми (ЛТФ) (Loc + Temp);
- 5) локативно-функційні флороніми (ЛФЦФ) (Loc + Func);
- 6) локативно-перцептивні флороніми (ЛПцФ) (Loc + Percept);
- 7) біатрибутивні флороніми (БАФ) (Attr + Attr);
- 8) атрибутивно-локативні флороніми (АЛФ) (Attr + Loc);

- 9) атрибутивно-посесивні флороніми (АПФ) (Attr + Pos);
- 10) атрибутивно-темпоральні флороніми (АТФ) (Attr + Temp);
- 11) атрибутивно-функційні флороніми (АФЦФ) (Attr + Func);
- 12) атрибутивно-перцептивні флороніми (АПцФ) (Attr + Percept);
- 13) бітемпоральні флороніми (БАФ) (Temp + Temp);
- 14) темпорально-атрибутивні флороніми (ТАФ) (Temp + Attr);
- 15) темпорально-локативні флороніми (ТЛФ) (Temp + Loc);
- 16) темпорально-посесивні флороніми (ТПФ) (Temp + Pos);
- 17) темпорально-функційні флороніми (ТФЦФ) (Temp + Func);
- 18) темпорально-перцептивні флороніми (ТПцФ) (Temp + Percept);
- 19) біпосесивні флороніми (БПФ) (Pos + Pos);
- 20) посесивно-атрибутивні флороніми (ПАФ) (Pos + Attr);
- 21) посесивно-локативні флороніми (ПЛФ) (Pos + Loc);
- 22) посесивно-темпоральні флороніми (ПТФ) (Pos + Temp);
- 23) посесивно-функційні флороніми (ПФЦФ) (Pos + Func);
- 24) посесивно-перцептивні флороніми (ППцФ) (Pos + Percept);
- 25) біфункційні (БФЦФ) (Func + Func);
- 26) функційно-атрибутивні (ФЦАФ) (Func + Attr);
- 27) функційно-локативні (ФЦЛФ) (Func + Loc);
- 28) функційно-темпоральні (ФЦТФ) (Func + Temp);
- 29) функційно-посесивні (ФЦПФ) (Func + Pos);
- 30) функційно-перцептивні (ФЦПцФ) (Func + Percept);
- 31) біперцептивні флороніми (БПцФ) (Percept + Percept);
- 32) перцептивно-атрибутивні флороніми (ПцАФ) (Percept + Attr);
- 33) перцептивно-локативні флороніми (ПцЛФ) (Percept + Loc);
- 34) перцептивно-темпоральні флороніми (ПцТФ) (Percept + Temp);
- 35) перцептивно-посесивні флороніми (ПцПФ) (Percept + Pos);
- 36) перцептивно-функційні флороніми (ПцФЦФ) (Percept + Func).

Закцентуємо, що обчислення семантичних типів флоронімів є універсальним еталоном, щодо якого системи флоронімів у конкретних мовах можуть виступати як редуковані варіанти, оскільки певні із зазначених вище теоретично можливих типів (36) можуть і не реалізовуватися (див. табл. далі 4.9).

4.2.7.1 Означуваний і означуючий компоненти у структурі КФ.

Номінативно-мотиваційні ознаки закріплюються за означуваним компонентом двослівних КФ із різним ступенем продуктивності.

Дослідження семантики флоронімів дозволяє зробити висновок про те, що для двослівних номенів послідовність одних і тих НМО (не беручи до уваги їх субознаки) у структурі КФ є несуттєвою. Пор.: нім. *wilde Tulpe* – Loc + Attr і *bunte Seerose* – Attr + Loc; укр. *кремена лікарська* – Loc + Func і *лікарська ромашка* – Func + Loc. Однак така послідовність НМО є релевантною для КФ-комполітів у німецькій мові. Пор.: *bunte Seerose* – Attr + Loc; *Zwerg-Seerose* – Attr + Loc, однак неможна: ²*Seerose bunte* – Loc + Attr; ^{*}*Seerose-Zwerg* – Loc + Attr). У двослівних КФ у порівнюваних мовах домінують НМО для означуваного компонента виступає *атрибутивна ознака*. В кожній із зіставляваних мов на її долю припадає від 46% (в іспанській мові) до 55% (в англійській мові) двослівних КФ від загального обсягу аналізованих флоронімів.

Типологічну значущість атрибутивної ознаки у сфері номінації флоронімів можна пояснити універсальністю сприйняття людиною рослинного світу та номінації квітки переважно за її фізичними властивостями (формою та розмірами кореня, стебла, листків, насіння, подібністю їх до інших рослин і предметів, геометричних фігур, до різних тварин, кольору, забарвлення тощо). Пор.:

² Зірочкою позначається відсутність флороніма з даною комбінацією ознак.

Таблиця 4.9

**Комбінації ознак в однослівних (композити) та двослівних КФ
у різноструктурних мовах³**

Типи КФ	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
Loc + Loc	+	+	+	-	+	+
Loc + Attr	+	+	+	-	+	+
Loc + Temp	+	-	-	+/-	-	+/-
Loc + Pos	+	+	-	-	-	-
Loc + Percept	+	+	-	-	+/-	+
Loc + Func	+	+	+	+/-	+	+/-
Percept + Percept	-	+/-	+/-	+/-	-	+
Percept + Attr	+	+	+	+	+	+
Percept + Loc	+/-	-	+	+	+	+
Percept + Temp	-	-	+	-	+/-	+/-
Percept + Pos	+	-	-	-	-	-
Percept + Func	+/-	-	+	-	+/-	-
Pos + Pos	-	-	-	-	-	-
Pos + Attr	+	+/-	+	+	+	+
Pos + Loc	-	-	+	+/-	+	+
Pos + Percept	-	-	+/-	+/-	+/-	+/-
Pos + Temp	+/-	-	-	-	-	-
Pos + Func	-	-	+/-	-	-	+
Func + Func	+/-	+/-	-	+	+	+
Func + Attr	+	+/-	+	+	+	+
Func + Loc	+/-	-	+	+	+	+
Func + Percept	-	-	-	+/-	+	+
Func + Temp	-	-	-	-	-	-
Func + Pos	-	-	-	-	-	-
Attr + Attr	+	+	+	+	+	+
Attr + Loc	+/-	+	+	+	+	+
Attr + Temp	+	+	+	+/-	+	+
Attr + Pos	+/-	+	-	-	-	-
Attr + Percept	-	+	+	+	+/-	+
Attr + Func	+/-	+	+/-	+	+	+
Temp + Temp	+/-	+	-	-	+	+
Temp + Attr	+	+	+	+	+	+
Temp + Loc	+/-	-	+	-	+	+/-
Temp + Pos	-	+/-	-	-	-	-
Temp + Percept	+	-	-	-	+/-	-
Temp + Func	-	+	+/-	-	+/-	+/-

³ Позначка (+) вказує на наявність КФ із цією комбінацією ознак, позначка (-) – відсутність, а (+/-) – наявність одиноких прикладів. Поодинокі випадки з позначкою (+/-) у подальшому не враховуються.

англ. *Indian lotus* (← гр. *λωτός*, гебр. *lot* ‘вид червоної запашної живиці’) (букв.) ‘індійський лотос’; нім. *bunte Schwertlilie* (букв.) ‘кольорова мечоподібна лілія’; ісп. *aster blanca* ‘айстра біла’ (← гр. *ἀστήρ* ‘зірка’), *geranio silvestre* (букв.) ‘герань дика’, *clavel de Indias* (букв.) ‘гвоздика індійська’; фр. *lobélie enflée* < *capucine, les fleurs de qui ont une forme grande* > (букв.) ‘настурція, квіти якої мають велику форму’, *aster des Alpes* (букв.) ‘айстра альпійська’; рос. *белокрыльник болотный*, *гвоздика садовая*, *ноготки лекарственные*; укр. *зірочки маленькі*, *гвоздика турецька*, *калачики лісові*.

Решта НМО в позиції означуваного компонента білексемних номенів у кожній із порівнюваних мов відіграє значно меншу і підпорядковану роль. Серед них більш вагомими є ознаки, розглянуті далі (див. табл. 4.10).

Таблиця 4.10

Ступінь продуктивності НМО означуючого / означуваного компонентів у структурі КФ різноструктурних мов

Мови		Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.
НМО означуючого компонента	Attr	10	90	52	32	45	89
	Pos	4	1	-	-	-	-
	Loc	100	74	87	26	79	78
	Temp	6	19	4	2	7	10
	Percept	6	5	4	5	5	13
	Func	1	2	9	8	21	21
	Разом	127	191	156	73	157	211
НМО означуваного компонента	Attr	70	93	72	35	76	109
	Pos	12	21	14	5	8	13
	Loc	14	15	9	2	13	24
	Temp	8	11	11	4	8	9
	Percept	14	18	30	15	25	10
	Func	9	33	20	12	27	46
	Разом	127	191	156	73	157	211

Функційно-цільова ознака (Func) в позиції означуваного виявляє високу продуктивність у найменуваннях квітів німецької, української і російської мов та посідає друге місце. У романських мовах значущість цієї НМО виявилася дещо нижчою (третє місце). Для англійської мови функційно-цільова

ознака в позиції означуваного компонента виявилася найменш активною (четверте місце). Пор.: нім. *dunkles Lungenkraut* (букв.) ‘темна трава від захворювання легень’; ісп. *celidonia mayor* ‘чистотіл великий’, *salvia tropical* ‘шавлія тропічна’; фр. *sauge officinale* ‘шавлія лікарська’, *réséda odorant* ‘резеда запашна’, рос. *чистець клубненоносый*, *дурман вонючий*; укр. *сон-трава лучна*, *шавлія мускатна*.

Перцептивна ознака (Percept) означуваного компонента має високу питому вагу у романських і англійській мовах (друге місце у кожній мові), хоча абсолютна кількість таких номенів у французькій та англійській мовах вдвічі менша, ніж в іспанській (англ. – 14 од.; фр. – 15 од.; ісп. – 30 од.). Меншу активність ця НМО виявляє у російській (третє місце), німецькій (четверте місце) й українській (шосте місце) мовах. Пор.: англ. *english sorrel* ‘англійський щавель’; ісп. *tomillo de invierno* ‘тим’ян зими’, *acedera común* ‘щавель звичайний’; фр. *balsamine des bois* ‘бальзамін лісовий’, *oseille sauvage* ‘щавель дикий’; рос. *щавель курчавый*, *душица сирийская*; укр. *солодець голий*, *кербель кореневий*.

Локативна ознака (Loc) найчастіше реалізується в найменуваннях квітів української мови (24 од.). Проте порівняно з іншими мовами ця ознака в позиції означуваного компонента є більш помітною у КФ англійської мови, де вона посідає друге місце (пор.: укр. – третє місце, рос. – четверте місце, нім. – п’яте місце, фр. та ісп. – шосте місце). Пор.: англ. *Mexican waterlily* (букв.) ‘мексиканська водна лілія’; нім. *blaue Seerose* (букв.) ‘голуба морська роза’; ісп. *acónito salútfero* (букв.) ‘аконіт цілющий’, *saxifraga blanca* (букв.) ‘ломикамінь білий’; фр. *colchique d'automne* (букв.) ‘пізньоцвіт осінній’; рос. *римская ромашка*, *оконник лекарственный*; укр. *калюжниця болотна*, *подорожник великий*.

Питома вага *посесивної* ознаки (Pos) в позиції означуваного компонента КФ збігається у германських мовах (третє місце), а також у французькій, іспанській та українській мовах (четверте місце). Проте, як у

германських, так і в романських та українській мовах зафіксовано значні розбіжності у кількості даних лексем (англ. – 12 од.; нім. – 21 од.; ісп. – 14 од.; фр. – 5 од.; укр. – 13 од.). Пор.: англ. *water crowfoots* букв. ‘водняні воронячі лапи’, укр. *змієголовник австрійський*, рос. *василек шероховатий*.

Кількісне коливання двослівних КФ, утворених за участі *темпоральної ознаки* (Temp) в позиції означуваного компонента, у всіх досліджуваних мовах коливається відповідно в межах від 4 до 11 лексем (фр. – 4 од.; англ., рос. – по 8 од.; укр. – 9 од.; нім., ісп. – по 11 од.). Пор.: англ. *alpine everlasting* ‘альпійський безсмертник’, нім. *kleines Immergrün* (букв.) ‘маленька завжди зелена’, ісп. *anémona azul* (букв.) ‘анемона синя’, *primavera de jardín* (букв.) ‘первоцвіт садовий’; фр. *primevère naine* (букв.) ‘первоцвіт карликовий’ (← лат. *prīmo vēre* ‘на поча тку весни’), рос. *майник канадський*; укр. *анемона дібровна*, *первоцвіт високий*.

У композитних і білексемних КФ німецької мови *означуваний* компонент у 48,7% (93 од.) виступає носієм атрибутивної ознаки (пор.: *Winteraster* (f) (букв.) ‘зимова айстра’, *Herbst-Blaustern* (m) (букв.) ‘осіння блакитна зірка’, *Osterglocke* (f) (букв.) ‘пасхальний дзвін’, *gelbe Schwertlilie* (букв.) ‘жовта мечоподібна лілія’, *wilde Tulpe* (букв.) ‘дикий тюльпан’, *kanadische Goldrute* (букв.) ‘канадський золотарник’) і лише 5,8% (11 од.) виражають темпоральну ознаку (*gelbrote Taglilie* (букв.) ‘жовто-червона денна лілія’; *krautiges Immergrün* (букв.) ‘трав’яний завжди зелений’; *Zwerg-Primel* (f) (букв.) ‘карликовий первоцвіт’). Цікаво, що більше ніж, два рази *атрибутивній* НМО поступаються *функційна* (17,3% або 33 од.) (*rotes Lungenkraut* (букв.) ‘червона легенева трава’), *blauer Gauchheil* ‘синя куряча сліпота’ (*Gauchheil* (m) пов’язане з *Gauch* (m), оскільки рослину раніше використовували для лікування психічних розладів [495]), *Garten-Salbei* (m) ‘садова шавлія’ (*Salbei* (m) ← лат. *salvia* ← *salvus* ‘здоровий’), *Sumpf-Ziest* (m) ‘болотяний чистець’, *Feldsalat* (m) (букв.) ‘польовий салат’), *посесивна* ознаки (11% або 21 од.) (*Gartenbegonie* (f) ‘садова бегонія’; *gewöhnlicher*

Löwenzahn (букв.) ‘звичайний зуб лева’; *Zwergbegonie* (f) ‘карликова бегонія’), а також *локативна* ознака (7,9% або 15 од.) (*japanische Teichrose* (букв.) ‘японська ставкова роза’, *bunte Seerose* (букв.) ‘строката озерна роза’).

Означуючий компонент у німецьких КФ виступає частіше (47,1% 90 од.) в атрибутивній функції (*Stern-Anemone* (f), *Zwerg-Seerose* (f), *Blaustern* (m)), дещо рідше – у локативній (38,7% або 74 од.) (*Wasserhyazinthe* (m), *Bergaster* (f), *Feldkamille* (f)) та значно рідше – у темпоральній функції (9,9% 19 од.) (*Maiglöckchen* (n), *Winteraster* (f)).

Навпаки, помітно поступаються вищезазначеним НМО у КФ німецької мови *перцептивна* (2,6% або 5 од.) (*rauhe Nelke* (букв.) ‘шершава гвоздика’; *Duftveilchen* (n) (букв.) ‘запашна фіалка’) й *функційна* (2 од.) (*Heilsalbei* (m) (букв.) ‘цілюща шавлія’) ознаки у функції компонента-означення.

Номінативно-мотиваційні ознаки втілюються у структурі *означуючого компонента* КФ порівнюваних мов також із різним ступенем продуктивності (див. табл. 4.10). Найбільшу продуктивність у німецькій, українській і французькій мовах виявляють *атрибутивні* ознаки (перше місце). В англійській, російській та іспанській мовах вони посідають за продуктивністю друге місце. Пор.: англ. *spotted hemlock* (букв.) ‘плямистий болиголов’; нім. *kleine Seerose* (букв.) ‘маленька озерна роза’; *kleiner Ampfer* (букв.) ‘маленький щавель’; ісп. *ruibarbo blanco* (букв.) ‘ревінь білий’; фр. *grande chélidoine* (букв.) ‘великий чистотіл’; рос. *первоцвет высокий*, *василёк синий*; укр. *первоцвіт дрібний*, *шавлія поникла*.

Локативні ознаки *означуючого компонента* виявилися найбільш значущими для КФ російської, іспанської й англійської мов (перше місце). При номінації КФ у німецькій, українській і французькій мовах вони посідають за продуктивністю друге місце. Пор.: англ. *marsh marigold* (букв.) ‘болотяний чорнобривець’, *English primrose* (букв.) ‘англійський первоцвіт’; нім. *Garten-Salbei* (m) (букв.) ‘садова шавлія’, *Bergaster* (f) (букв.) ‘гірська айстра’; ісп. *salvia tropical* (букв.) ‘шавлія тропічна’, *rubia silvestre* (букв.)

‘марена дика’; фр. *scabieuse des champs* (букв.) ‘скабіоза польова’, *lobelia europa* (букв.) ‘лобелія європейська’; рос. *турецкая гвоздика, чистец болотный*; укр. *самосил гайовий, анемона дібровна*.

Функційно-цільові ознаки мають вагоме значення для номінації КФ у слов’янських мовах і романських мовах (третє місце). Проте кількість таких номенів у слов’янських мовах більше, ніж вдвічі перевищує аналогічні утворення у романських мовах (укр., рос. – по 21 од.; фр. – 8 од.; ісп. – 9 од.). В англійській мові їх кількість не перевищує 2 одиниць, у німецькій мові зафіксовано один приклад. Пор.: англ. *poison parsley* (букв.) ‘отруйна петрушка’, *opium poppy* ‘опійний мак’; нім. *Schlafmohn* (m) (букв.) ‘снодійний мак’; ісп. *valeriana medicinal* ‘валеріана лікарська’; фр. *valériane officinale* ‘валеріана лікарська’; рос. *окопник лекарственный, одуванчик аптечный*; укр. *кульбаба лікарська, белладонна лікарська*.

Темпоральні ознаки у структурі КФ виявилися більш активними у назвах КФ німецької мови (19 од.). У решті досліджуваних мов спостерігаємо коливання КФ, утворених за участі темпоральної ознаки в позиції означуючого компонента, в межах від 2 до 10 одиниць. Пор.: англ. *autumn crocus* (букв.) ‘осінній крокус’, *winter aconite* (букв.) ‘зимовий аконіт’; нім. *Frühlings-Ehrenpreis* (m) (букв.) ‘весняна вероніка’; ісп. *lirio de mayo* (букв.) ‘лілія травнева’; фр. *colchique d'automne* (букв.) ‘пізньоцвіт осінній’; рос. *одуванчик осенний, польнь однолетняя*; укр. *білоцвіт літній, горицвіт весняний*.

Перцептивні ознаки виявляють відносно незначну активність при творенні назв квітів у порівнюваних мовах. Так, в українській мові їх кількість становить 13 лексем, тоді, як у решті досліджуваних мов цей показник не перевищує 6 одиниць (англ. – 6 од.; нім., рос., фр. – 5 од.; ісп. – 4 од.). Пор.: англ. *sweet marjoram* ‘запашний майоран’, *sweet woodruff* ‘запашна маренка’; нім. *Duftveilchen* (n) ‘запашна фіалка’, *wohlriechende Weißwurz* ‘духмяна купина’; ісп. *trébol de olor* ‘клевер запашний’; фр. *gaillet odorant* ‘буркун-зілля рос. *алтей шершавый, дурман вонючий*; укр. *медунка м’якенька, астрагал солодколистий*.

Найменш активно у функції *означуючого компонента* КФ виступають *посесивні ознаки*: лише у германських мовах виявлено такі КФ (англ. – 4 од., нім. – один приклад): англ. *Northern wolfsbane* (букв.) ‘північна вовча отрута’, нім. *blaue Gamswurz* (букв.) ‘блакитний корінь серни’.

4.2.7.2 Встановлення значущості номінативно-мотиваційної ознаки.

Для встановлення значущості певної НМО у структурі двохкомпонентних КФ пропонується впровадження *індекса номінативно-мотиваційної ознаки* (ІНМО). Цей показник розраховуємо як співвідношення загального обсягу КФ у певній мові до кількості КФ, утворених за допомогою цієї ознаки. Так, у німецькій мові загальний обсяг КФ складає 191 номен, а кількість КФ із *атрибутивною* ознакою в позиції *означуваного* компонента – 93 одиниці. Отже, ІНМО для КФ із атрибутивним означуваним компонентом дорівнює $93 : 191 = 0,49$; аналогічно можемо розрахувати ІНМО для КФ німецької мови із *атрибутивним означуючим* компонентом: $90 : 191 = 0,47$.

Зведені дані ІНМО для двослівних КФ у германських, романських і слов'янських мовах представлено у таблиці 4.11:

Таблиця 4.11

ІНМО однослівних (композиції) і двослівних КФ у різноструктурних мовах

Мови НМО		Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.	Середній показник ІНМО
		ІНМО означуючого компонента КФ	Attr	0,08	0,47	0,33	0,44	0,29
Pos	0,03		0,01	-	-	-	-	0,02
Loc	0,79		0,39	0,56	0,36	0,5	0,37	0,5
Temp	0,05		0,1	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05
Percept	0,05		0,03	0,03	0,07	0,03	0,06	0,05
Func	0,01		0,01	0,11	0,11	0,13	0,1	0,08
Разом	127		191	156	73	157	211	
ІНМО означуваного компонента КФ	Attr	0,55	0,49	0,46	0,48	0,48	0,52	0,5
	Pos	0,09	0,11	0,09	0,07	0,05	0,06	0,08
	Loc	0,11	0,08	0,06	0,03	0,08	0,11	0,07
	Temp	0,06	0,08	0,07	0,05	0,05	0,04	0,06
	Percept	0,11	0,09	0,19	0,21	0,16	0,05	0,14
	Func	0,07	0,17	0,13	0,16	0,17	0,22	0,15
	Разом	127	191	156	73	157	211	

Зіставлення отриманих ІНМО дозволяє стверджувати, що спорідненість мов автоматично не зумовлює їхньої близькості щодо продуктивності самих НМО. Порівняймо, з одного боку, ІНМО *перцептивних* ознак у означуючого компонента КФ у неблизькоспоріднених мовах, наприклад, у німецькій, російській та іспанській мовах, де вони збігаються (0,03), а з іншого боку, аналогічні показники у близькоспоріднених германських мовах, в англійській (0,03) та німецькій (0,05). Дані таблиці 4.11 дозволяють простежити динаміку продуктивності кожної НМО усередині окремої мови, ступінь її активності в позиції означуваного / означуючого компонента у структурі КФ.

Очевидним є той факт, що кожна НМО виявляє різну продуктивність у процесі породження двослівних комбінованих номенів в кожній мові. З урахуванням середнього індекса для кожної НМО в позиції означуваного та означуючого компонентів двослівні КФ у порівнюваних мовах можна умовно поділити на три групи:

- 1) КФ із високопродуктивною НМО;
- 2) КФ із середньопродуктивною НМО;
- 3) КФ із низькопродуктивною НМО.

Незважаючи на те, що виділення цих груп КФ має умовний і суб'єктивний характер, вважаємо, що такий розподіл може допомогти виявити типологічну значущість кожної НМО у реалізації КФ як в окремій мові, так і в групі мов. З огляду на середній показник ІНМО в означуваного / означуючого компонента двослівних КФ можна, визначити, що до:

1) КФ із високопродуктивною *атрибутивною* ознакою означуваного компонента ($> 0,5$) належать англійська (0,55) й українська (0,52) мови, а до КФ із низькопродуктивною *атрибутивною* ознакою ($< 0,5$) – німецька (0,49), російська, французька (по 0,48 кожна мова) й іспанська (0,46) мови.

2) КФ із високопродуктивною *атрибутивною* ознакою означуючого компонента ($> 0,34$) належать німецька (0,47), французька (0,44) й українська

(0,42) мови; а до КФ із низькопродуктивною *атрибутивною* ознакою (< 0,34) – англійська (0,08), іспанська (0,33) та російська (0,29) мови.

Отже, спираючись на встановлений середній показник індекса певної номінативно-мотиваційної ознаки для означуваного / означуючого компонента у структурі двослівних КФ всіх порівнюваних мов і на ІНМО для КФ кожної мови усі досліджувані мови можна згрупувати за ступенем вияву НМО у структурі КФ так:

а) мови з високим / середнім / низьким ступенем вияву *атрибутивної* НМО у структурі КФ;

б) мови з високим / середнім / низьким ступенем вияву *локативної* НМО у структурі КФ;

в) мови з високим / середнім / низьким ступенем вияву *перцептивної* НМО у структурі КФ тощо (див. табл. 4.12).

Таблиця 4.12

Ступінь продуктивності ІНМО однослівних (композиції) і двослівних КФ у різноструктурних мовах

НМО	Означуючий компонент КФ						Означуваний компонент КФ					
	англ.	нім.	ісп.	фр.	рос.	укр.	англ.	нім.	ісп.	фр.	рос.	укр.
атрибутивна	-	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+
посесивна	+	+	0	0	0	0	+	+	+	-	-	-
локативна	+	-	+	-	+/-	-	+	-	-	-	-	+
темпоральна	+/-	+	-	-	-	+/-	+/-	+	+	-	-	-
перцептивна	+	-	-	+	-	+	-	-	+	+	+	-
функційно-цільова	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+

(+) – КФ із високопродуктивним індексом даної НМО; (-) – КФ із низькопродуктивним індексом даної НМО; (+/-) – КФ із середньопродуктивним індексом даної НМО; (0) – КФ із даною НМО не виявлено

Так, високий ступінь продуктивності *локативної* ознаки в позиції *означуючого* компонента КФ мають англійська та іспанська мови, а в позиції *означуваного* – англійська й українська (англ. *winter aconite* ‘зимовий аконіт’; укр. *валеріана блискуча*). У флоронімів російської мови індекс *вокативної*

НМО в позиції *означуючого* компонента є середньопродуктивним (рос. *акант горный, польнь полевая*). І навпаки, низький ступінь продуктивності *локативної ознаки* в позиції *означуючого* компонента демонструють німецька, французька й українська мови (нім. *südliches Lungenkraut* (букв.) ‘південна легенева трава’; фр. *aster de Chine* (букв.) ‘айстра китайська’; укр. *самосил гайовий*), а в позиції *означуваного* – німецька, іспанська, французька і російська (нім. *gewöhnliche Wegwarte* ‘звичайний цикорій’; ісп. *valeriana común* ‘валеріана звичайна’; фр. *valériane officinale* (букв.) ‘валеріана лікарська’; рос. *аконит бородатий*).

Темпоральна ознака в позиції *означуваного* компонента однослівних (компози) і двослівних КФ має високопродуктивний ІНМО у німецькій (*großes Immergrün* (букв.) ‘великий завжди зелений’) й іспанській (*anémone japonesa* (букв.) ‘анемона японська’) мовах, середньопродуктивний – в англійській (*pearly everlasting* (букв.) ‘перлистий завжди триваючий’) та низькопродуктивний – у французькій (*primevère commune* (букв.) ‘первоцвіт звичайний’), російській (*майник канадський, первоцвет высокий*) й українській (*анемона жовтецева; первоцвіт дрібний*) мовах. У позиції *означуючого* компонента ця ознака має високий ІНМО лише у німецькій мові (*einjähriger Phlox* (букв.) ‘однолітній флокс’). Для англійської (*winter aconite* (букв.) ‘зимовий аконіт’) та української (*білоцвіт весняний; конвалія травнева*) мов ІНМО темпоральної ознаки виявився середньопродуктивним, а для іспанської (*lirio de mayo* (букв.) ‘лілія травнева’), французької (*bleuet vivace* (букв.) ‘волошка багаторічна’) і російської (*одуванчик осенний; маргаритка многолетняя*) – низькопродуктивним.

Перцептивні ознаки виявляють високий ступінь продуктивності ІНМО в позиції *означуваного* компонента КФ в іспанській (*manzanilla común* ‘ромашка звичайна’ (← *manzana* ‘яблуко’)), французькій (*oseille commune* (букв.) ‘щавель звичайний’)) і російській (*щавель курчавий; недотрога обыкновенная*) мовах, а в позиції *означуючого* – в англійській (*sweet marjoram*

‘запашний майоран’), французькій (*réséda odorant* ‘резеда запашна’) та українській (*ромашка запашна, фіалка запашна*) мовах. Низький ступінь продуктивності ІНМО в позиції *означуваного* компонента ця ознака виявляє в англійській (*field sorrel* (букв.) ‘польовий щавель’), німецькій (*echte Kamille* (букв.) ‘справжня ромашка’) й українській (*солодець голій*) мовах, а в позиції *означуючого* компонента – у німецькій (*rauhe Nelke* (букв.) ‘шершава гвоздика’), іспанській (*menta bergamota* (букв.) ‘м’ята бергамотова’) і російській (*подмаренник душистый, василёк шероховатый*) мовах.

Ознаки *функційно-цільового* призначення квітки мають високопродуктивний ІНМО в позиції *означуваного* компонента в німецькій (*echter Salbei* (букв.) ‘справжня шавлія’), французькій (*hellébore noir* ‘чемерник чорний’), російській (*борщевик шерстистый, дурман обыкновенный*) й українській (*болиголов плямистий, чистотіл звичайний*) мовах, в позиції *означуючого* компонента – у французькій (*pavot ornamental* (букв.) ‘мак декоративний’), російській (*окопник лекарственный; ромашка аптечная*) й українській (*валеріана лікарська; мак опійний*) мовах. Низькопродуктивний ІНМО ця ознака має в англійській (*sweet alyssum* (букв.) ‘запашний чистотіл’) та іспанській (*salvia blanca* (букв.) ‘шавлія біла’) мовах (у позиції *означуваного* компонента), а також в англійській (*opium poppy* ‘опійний мак’), німецькій (*Schlafmohn* (m) ‘снодійний мак’) та іспанській (*acónito salutífero* (букв.) ‘аконіт цілющий’) мовах (у позиції *означуючого* компонента).

Посесивна ознака в позиції *означуваного* компонента має у германських (англ. *sea dahlia* (букв.) ‘морська / озерна жоржина’; нім. *blauer Reiherschnabel* (букв.) ‘синій дзьоб / ніс чаплі’) та в іспанській (*lobelia azul* (букв.) ‘лобелія синя’) мовах високий ІНМО, а низький ІНМО – у французькій (*chéporode ruant* (букв.) ‘гусяча лапка смердюча’ (← лат. *chenopodium* ‘гусяча лапка’ ← гр. *khên, -nos*, ‘гуска’, et *pous, podos* ‘лапка’), російській (*василёк шероховатый*) й українській (*змієголовник молдавський, миколайчики польові*) мовах. У позиції *означуючого* високий ступінь вияву *посесивної* НМО мають

англійська (*dogtooth violet* (букв.) ‘фіалка собаче ікло’) та німецька (*Madonnen-Lilie* (f) (букв.) ‘лілія-Мадонна’) мови. У решті досліджуваних мов КФ із посесивною НМО в позиції *означуючого* компонента не виявлено.

Розглянувши семантику флористичних назв, доходимо висновку, що серед досліджуваного прошарку лексики наявні КФ із потрійною комбінацією НМО. Проте потрійна комбінація НМО зафіксована у структурі флоронімів лише германських мов. Пор.: англ. *Virginia* (Loc) *blue/bells* (Attr/Attr); нім. *mexikanischer* (Loc) *Tulpen/mohn* (Attr/Attr); *sibirische* (Loc) *Nacht/viole* (Temp/Attr); *asiatische* (Loc) *Sumpf* (Loc)-*Schwertlilie* (Attr).

Виявлення ІНМО вважаємо доцільним, як у комбінованих, так і у некомбінованих флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах. ІНМО некомбінованих флоронімів та ступінь їх продуктивності наведено у таблицях 4.13 – 4.14.

Таблиця 4.13

**Індекси НМО некомбінованих флоронімів
у германських, романських і слов'янських мовах***

НМО		Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.	Середній ІНМО
Attr	кількість	88	89	71	120	84	119	571
	ІНМО	0,36	0,41	0,35	0,51	0,4	0,45	(0,41)
Func	кількість	38	33	37	37	44	58	247
	ІНМО	0,16	0,15	0,18	0,16	0,21	0,22	(0,18)
Pos	кількість	41	32	34	34	29	35	205
	ІНМО	0,17	0,15	0,17	0,14	0,14	0,13	(0,15)
Percept	кількість	22	19	33	27	24	24	149
	ІНМО	0,09	0,09	0,16	0,11	0,11	0,09	(0,11)
Loc	кількість	33	34	15	13	15	16	126
	ІНМО	0,14	0,16	0,07	0,06	0,07	0,06	(0,09)
Temp	кількість	20	12	11	5	15	10	73
	ІНМО	0,08	0,05	0,05	0,02	0,07	0,04	(0,05)
Усього	кількість	242	219	201	236	211	262	1371
	ІНМО	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	(0,17)

* До кількісних підрахунків не включалися дані з КФ та ЗФ

**Ступінь продуктивності НМО некомбінованих флоронімів
за її індексом у германських, романських і слов'янських мовах**

НМО	Англ.	Нім.	Ісп.	Фр.	Рос.	Укр.	Середній показник ІНМО
Attr	-	+/-	-	+	-	+	0,41
Func	-	-	+/-	-	+	+	0,18
Pos	+	+/-	+	-	-	-	0,15
Percept	-	-	+	+/-	+/-	-	0,11
Loc	+	+	-	-	-	-	0,09
Temp	+	+/-	+/-	-	+	-	0,05

(+) – флороніми із високопродуктивним ІНМО; (-) – флороніми із низькопродуктивним ІНМО; (+/-) – флороніми із середньопродуктивним ІНМО

Аналіз продуктивності НМО у комбінованих і некомбінованих флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах дозволяє зробити деякі висновки про певну кореляцію (взаємозв'язок) НМО у структурі комбінованих і некомбінованих флоронімів окремих мов.

В англійській мові високопродуктивною НМО як у некомбінованих, так і у комбінованих флоронімів є *посесивна* і *локативна* ознаки, у російській – *функційна*, а в українській – *атрибутивна* і *функційна*.

Низькопродуктивною НМО як у некомбінованих, так і комбінованих флоронімів в англійській мові виявилася *функційна* ознака, у німецькій – *перцептивна*, в іспанській – *атрибутивна*, у французькій – *локативна* і *темпоральна*, а в російській – *атрибутивна* ознака.

4.2.8 Залишкові флороніми (ЗФ). У підрозділі розглядаються залишкові флороніми (ЗФ). До ЗФ віднесено найменування, які, зважаючи на унікальність (специфічність) і неоднозначність їх НМО, не увійшли до складу жодного з попередньо встановлених типів флоронімів.

Як свідчать отримані під час дослідження кількісні дані, ЗФ у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах нараховують

від 7 (німецька мова) до 17 (іспанська мова) одиниць, що у процентному відношенні не перевищують 5% (англ. – 10 од. (2,6%), нім. – 7 од. (1,7%), ісп. – 17 од. (4,6%), фр. – 12 од. (3,9%), рос. – 15 од. (3,9%), укр. – 11 од. (2,3%) (див табл. 4.1).

За даними етимологічного словника [482, с. 213] номінація російського флороніма *пастернак* (*Pastinaca sativa* L.) та його аналогів в інших слов'янських мовах (пор.: укр. *пастернак*; чes. *pastinák*, *pastrnák*; пол. *pasternak*) відбувалася під впливом слова “пустой”. З одного боку, таке пояснення флороніма уможливорює його зарахування до ЛФ, оскільки для цієї рослини характерним є зростання на рівнинній місцевості, на горних луках. Тобто можна припустити мотиваційний зв'язок даного флороніма з місцем його зростання (*пустир* – незабудоване, поросле, запущене місце). З іншого боку, номінація російського флороніма *пастернак* виявляє мотиваційні зв'язки також із особливостями фізичної будови округлого, плоскуватого плоду цієї рослини, що являє собою порожнину з насінням (АФ). Отже, неоднозначні НМО цього флороніма дозволяють віднести рос. *пастернак* до групи ЗФ.

Іноді у словникових тлумаченнях флороніма знаходимо дані, що свідчать про унікальність (специфічність) НМО того чи іншого флороніма. Так, іспанська назва *eneldo* (m) (*Anethum graveolens* L.) ‘кріп’ тлумачиться в етимологічному словнику так: ‘hierba aromática, *Anethum graveolens*’: *aneldo* ‘eneldo’, del latín vulgar *anethulu*, diminutivo del latín *anethum* ‘eneldo’, del griego *ánēthon* ‘eneldo’, posiblemente de la misma familia que *ánison* ‘anís’ (Gómez de Silva 1998: 253) букв. ‘ароматична рослина *Anethum graveolens*’: *aneldo* ‘кріп’, від розм. лат. *anethulu*, зменшуване від лат. *anethum* ‘кріп’, від гр. *ánēthon* ‘кріп’, можливо тієї ж родини, що і *ánison* ‘аніс’. Тобто, іспанська назва *eneldo* ‘кріп’, що пов'язується з *ánison* ‘аніс’, може бути вмотивована як зовнішньою схожістю / фізичною будовою даних рослин, так і стійкою

ароматичною речовиною, що виділяє кожна з цих видів рослин. Отже, іспанський флоронім *eneldo* також відносимо до ЗФ.

Аналогічний випадок спостерігаємо і у наведених далі флоронімів *arum* (англ.), *carvi* (м) (фр.), *Klee* (м) (нім.), *pyta* (укр.), пор. їхні тлумачення: англ. *arum* (*Arum* L.) ‘арум’ <from Latin, a variant of *aros* wake-robin, from Greek *aron* > (CED 2007: 91) букв. <від. лат., варіант *aros* ‘арум’, від гр. *aron* >; фр. *carvi* (м) (*Carum carvi* L.) ‘тмин’ <mot du latin médiéval, de l’ar. *karawiyā*. Désigne en bot. une plante aromatique> (DEHF 2007: 138) букв. <слово середньовічної латини, від гр. *karawiyā*. Позначає в ботаніці ароматичну рослину >; нім. *Klee*: (м) (*Trifolium* L.) <Mhd. *klē*, ahd. *klē(o)*, as. *klē* aus vor-d. **klaiwa*... Herkunft unklar, zumal die Lautverhältnisse nicht ausreichend aufgehellert sind > (Kluge, 1989) (букв.) <свн. *klē*, двн. *klē(o)*, *klē* з **klaiwa*... Походження неясне, співвідношення звуків висвітлено недостатньо >; укр. *pyta* (*Ruta hortensis* L.) <запозичення з латинської мови; лат. *rūta* ‘тс.’ походить від гр. *ρῦτή* ‘тс.’, етимологічно неясного > (Левицкий 2000: 148).

4.3. Універсалії у сфері флоронімів різноструктурних мов

При зіставно-типологічному дослідженні мов велику пізнавальну цінність має виявлення тих універсальних рис, які у різних мовах знаходять своє специфічне відображення (Гринберг 1970: 42, 43; Greenberg 1974: 13; Kaliuščenko 2000: 165-167). Це забезпечує більш глибоку інтерпретацію подібностей і розбіжностей, що спостерігаються в цих мовах і узагальнюються у поняття *універсалія*. До поняття *універсалія* включаються спільні закони або тенденції, які виявляються з високим ступенем імовірності для різних мов або для однієї мови у процесі її існування в часі. Про подібні закономірності писав і Л.В. Щерба, підкреслюючи можливість виявлення окремих взаємозумовлених елементів мовних структур при порівняльно-типологічному вивченні мов (Щерба 1999: 73).

Як відомо, в типології розрізняють кілька типів універсалій:

1) універсальні висловлення про мову (або абсолютні універсалії), які стосуються всіх мов взагалі і мають вигляд: “для всіх X , де X є мова, має місце...”. До таких універсальних висловлень належать необмежені універсалії на зразок “у всіх мовах є голосні”. Більш істотне значення мають емпірично встановлювані універсалії, які охоплюють велику кількість мов на зразок “у будь-якій мові кількість фонем є в інтервалі між 10 і 70” (Гринберг 1970: 35, 36);

2) імплікаційні універсалії, які встановлюються щодо обмеженої кількості мов. Цей тип універсалій допускає наявність зв'язку між двома мовними явищами і має звичайно таке типове формулювання: “якщо в мові має місце деяке явище X , то в ній є і явище Y , хоча зворотне не обов'язково правильно, тобто наявність Y не імплікує X ” (Гринберг 1970: 36);

3) статистичні універсалії, що будуються за принципом: “для будь-якої мови властивість X більш ймовірна, ніж деяка інша (часто властивість не – X)” (Гринберг 1970: 37).

Крім перерахованих вище основних типів універсалій, розрізняють також універсалії, які належать до певних рівнів мови: фонологічні, морфологічні та синтаксичні, лексичні (лексико-семантичні) універсалії (Мечковская 2000: 303-310; Ульманн 1970: 254-290). Загалом можна відзначити, що виявлення універсалій дозволяє глибше проникнути в закономірності, що визначають будову мови, розпізнати глибинні закономірності змістів і первинних функцій, що утворюють універсальний компонент мови, а також поверхневі закономірності форм і вторинних функцій, які складають її ідіоетнічний компонент. Актуальними на сьогодні залишаються слова, висловлені В.Скалічкою про те, що “типологія потребує насамперед копіткої теоретичної та описової роботи. Треба позитивно оцінювати турботливе і точне дослідження окремих явищ, особливо з кількісного боку. Збагачені подібними емпіричними спостереженнями, ми можемо вивчати зв'язки явищ і з більшою упевненістю встановлювати

тенденції розвитку. На базі встановлених зв'язків розів'ється вивчення конкретних особливостей окремих мов, а також, можливо, вдасться встановити зв'язок явищ мовного ізоморфізму або аломорфізму з позамовними явищами (Скаличка 1963: 35)".

Вивчення флоронімів у слов'янських (українській, російській), романських (іспанській, французькій) та германських (німецькій, англійській) мовах переконливо свідчить про те, що у сфері квіткової номінації різноструктурних мов спостерігаються певні універсальні риси та простежуються деякі загальні тенденції, які стосуються, з одного боку, формальної структури цих мовних одиниць, а з іншого боку, їхньої семантики.

Як було зазначено вище, номінація квітів відбувається у досліджуваних германських, романських і слов'янських мовах за шістьма наборами номінативно-мотиваційних ознак (атрибутивні, локативні, темпоральні, функційно-цільові, перцептивні, посесивні), які втілюються у структурі флороніма як самостійно (так звані *некомбіновані флороніми*), так і комбіновано (*комбіновані флороніми*). На підставі цих ознак флороніми досліджуваних мов згруповані у відповідні семантичні групи (див. табл. 4.1.)

4.3.1 У кожній досліджуваній мові *некомбіновані флороніми* (див. у табл. 4.1 групи 1-6) кількісно переважають порівняно з *комбінованими флоронімами* (гр. 7), що дозволяє сформулювати таку ймовірнісну імплікацію:

– *Якщо в мові існують комбіновані та некомбіновані флороніми, то можна припустити, що кількісно в цій мові домінуватимуть некомбіновані флороніми;*

– *Якщо в мові існують комбіновані та різні типи некомбінованих флороніів (атрибутивні, посесивні, локативні та ін.), то можна припустити, що комбіновані флороніми даної мови кількісно*

домінуватимуть над кожним типом некомбінованих флоронімів (за винятком французької).

4.3.2 У всіх проаналізованих мовах найбільшу продуктивність серед некомбінованих флоронімів (див. у табл. 4.1 групи 1-6) виявляють атрибутивні флороніми (група 1), що дає підстави стверджувати наступне:

– Якщо у мові існують назви квітів, утворені за атрибутивними, перцептивними, посесивними, функційно-цільовими, локативними і темпоральними ознаками, то існує висока ймовірність найбільшої продуктивності в цій мові атрибутивних флоронімів, які мотивуються формою, кольором, фізичними властивостями, розміром квітки або її частини, кількістю листків, пелюсток і т. ін.

4.3.3 У посесивних флоронімах більшості порівнюваних мов (окрім іспанської) невідчужувані ознаки приналежності (нім. *Elefantenohr* (n) (букв.) ‘слонове вухо’; укр. *свинячі вушка* ‘болиголов плямистий’, *заячі вуха* ‘анемона дібровна’ та ін.) переважають над відчужуваними ознаками (англ. *kingcup* (букв.) ‘королівська чаша’, ‘калюжниця’; нім. *Dotterblume* (f) (букв.) ‘квітка дочки’, ‘калюжниця’; фр. *sceau-de-Salomon* (m) (букв.) ‘печатка Соломона’, ‘купина’ та ін.) та посідають за продуктивністю перше місце (див. табл. 4.5).

Цей факт дозволяє сформулювати таку ймовірнісну закономірність:

– Якщо у мові існують посесивні флороніми (ПФ), то серед них ПФ із невідчужуваними ознаками є, як правило, більш чисельними порівняно з ПФ із відчужуваними ознаками (за винятком іспанської мови).

4.3.4 Номінативно-мотиваційні ознаки (атрибутивні, перцептивні, функційно-цільові, посесивні, локативні, темпоральні) беруть участь в утворенні флоронімів не тільки самостійно (автономно), але й у різних комбінаціях, внаслідок чого утворюються комбіновані флороніми (КФ) із різною формальною структурою. Взаємозалежний ймовірнісний зв'язок між

формальною структурою КФ та його номінативно-мотиваційною структурою можна сформулювати таким чином:

– Якщо в утворенні назви квітки беруть участь декілька номінативно-мотиваційних ознак, то внаслідок цього в мові виникають комбіновані флороніми;

– Якщо у мові існують комбіновані флороніми, то за своєю структурою вони можуть бути або однослівними КФ (композиції), або двослівними КФ, пор.:

ісп. *lobelia de China* (посесивна + локативна); рос. *турецкая гвоздика* (локативна + атрибутивна); англ. *bluebell* (атрибутивна + атрибутивна), *pearly everlasting* (атрибутивна + темпоральна); нім. *Blaustern* (m) (атрибутивна + атрибутивна), *italienischer Aronstab* (m) (локативна + посесивна); фр. *Valériane officinale* (локативна + функційно-цільова), *étoile-d'argent* (f) (атрибутивна + атрибутивна); укр. *ламантя голубе* (атрибутивна + атрибутивна), *іван-чай* (посесивна + функційно-цільова).

4.3.5 У номінації однослівних (композиції) і двослівних КФ у досліджуваних мовах беруть участь тридцять три з можливих тридцяти шести комбінацій НМО (див. табл. 4.9).

Досліджувані мови відрізняються / зближуються одна до одної за відсутністю / наявністю у КФ різного набору комбінованих ознак, що дає можливість сформулювати таке узагальнення:

– Якщо у мовах списку виявлено КФ, то з великою ймовірністю можна прогнозувати наявність у цих мовах найменувань квітів із такою комбінацією ознак:

а) *перцептивна + атрибутивна*, пор.: англ. *sweet marjoram* ‘садовий майоран’ букв. ‘запашний майоран (← лат. *māior* ‘більший’); ісп. *manzanilla dulce* ‘лікарська ромашка’ букв. ‘яблуко солодке’ (← *manzana* ‘яблуко’); рос. *душица мелкоцветковая*;

б) *атрибутивна + атрибутивна*, пор.: нім. *gelbe Schwertlilie* ‘жовті півники’ букв. ‘жовта мечоподібна лілія’; фр. *grand muflier* ‘великі ротики’ (← фр. *mufler* ‘рило’); укр. *грушанка круголиста*;

в) *атрибутивна + темпоральна*, пор.: англ. *autumn crocus*, нім. *Herbst-Blaustern* (m), іспан. *primavera enana*; фр. *primevère naine*; рос. *ночная фиалка*; укр. *нічна фіалка*.

4.3.6 Номінативно-мотиваційною ознакою для означуючого та означуваного компонентів у структурі КФ виступають у мовах списку в цілому однакові ознаки (атрибутивні, перцептивні, функційно-цільові, посесивні, локативні, темпоральні). Продуктивність кожної з цих ознак для означуючого та означуваного компонентів у порівнюваних мовах не збігається (див. табл. 4.11).

Різний ступінь продуктивності кожної з цих ознак для означуючого та означуваного компонентів КФ у порівнюваних мовах дозволяє спрогнозувати такі імплікації:

– *Якщо у досліджуваних мовах зареєстровано КФ, то існує висока ймовірність того, що номінативно-мотиваційною ознакою для означуваного компонента цих КФ виступає атрибутивна ознака*, пор.:

англ. *wild marjoram* ‘материнка’ букв. ‘дикий майоран’; нім. *Gartenaster* (f) ‘айстра однорічна’ букв. ‘садова зірка (← гр. *ἀστήρ* ‘зірка’)’; фр. *agave américain* ‘агава американська’; ісп. *aster blanca* ‘біла айстра’ букв. ‘зірка (← гр. *ἀστήρ* ‘зірка’) біла’; укр. *зірочки маленькі*; рос. *белокрыльник болотный*.

– *Якщо у досліджуваних мовах зареєстровано КФ, то існує висока ймовірність того, що номінативно-мотиваційною ознакою для означуючого компонента цих КФ виступають або атрибутивна ознака* (нім. *blauer Gauchheil*; фр. *ravot à orium*; укр. *мак опійний*), *або локативна* (англ. *african violet*; іспан. *valeriana común*; рос. *африканская фиалка*).

4.3.7 Певні імплікації носять обмежений характер, тобто вони властиві лише окремій мові, наприклад німецькій, в якій, як відомо, досить

розвиненим у сфері іменникового словотвору є спосіб словоскладання (Deutsche Wortbildung, 1991). На долю композитних КФ у німецькій мові припадає 42,2% (81 од.) від загального обсягу КФ (192 од.). Наприклад:

Winteraster (f) (букв.) ‘зимова айстра’, *Herbst-Blaustern* (m) (букв.) ‘осіння блакитна зірка’, *Osterglocke* (f) (букв.) ‘пасхальний дзвін’.

4.3.7.1 Номінативно-мотиваційні ознаки між складовими компонентами (означуваним та означуючим) композитних КФ розподіляються по-різному (див. табл. 4.15), що дозволяє з певним ступенем упевненості сформулювати такі імплікації:

Таблиця 4.15

**Кількісний розподіл НМО між структурними компонентами
композитних КФ німецької мови**

ознака кіль- сть	Означуючий компонент							Означуваний компонент						
	атр	пос	лок	тем п	перц	фун к.-ц	усьо го	ат р	по с	ло к	темп	перц	фу нк ц	усьо го
німець- ка	46	1	25	5	2	2	81	42	10	1	4	9	15	81

– Якщо у німецькій мові КФ за структурою є композитом, то існує висока ймовірність того, що його означуваний компонент виступає носієм атрибутивної (*Zwerg-Primel* (f), *Herbst-Blaustern* (m)), функційно-цільової (*Garten-Salbei* (m)) або посесивної ознак (*Gartenbegonie* (f)), а його означуючий компонент виступає в атрибутивній (*Stern-Anemone* (f), *Zwerg-Seerose* (f), *Blaustern* (m)) або локативній функціях (*Wasserhyazinthe* (m), *Bergaster* (f), *Feldkamille* (f));

– Якщо у німецькій мові КФ за структурою є композитом, то існує висока ймовірність того, що його означуваний компонент виступає носієм локативної (*Zwerg-Seerose* (f)) або темпоральної ознак (*Herbstzeitlose* (f)), а його означуючий компонент виступає в перцептивній (*Duftveilchen* (n)),

функційно-цільовій (*Schlafmohn* (m)) або посесивній функціях (*Madonnen-Lilie* (f)).

4.3.7.2 Означуваний та означуючий компоненти композитних КФ німецької мови виступають у певних семантичних функціях та по-різному комбінуються один із одним (див. табл. 4.16).

Таблиця 4.16

Розподіл семантичних ознак між означуваним та означуючим компонентами композитних КФ німецької мови

Функція означуваного компонента	Функція означуючого компонента						Усього
	атриб.	посес.	локат.	темп.	перцеп	функ.-цільові	
атрибутивна	4	1	29	3	-	1	38
посесивна	3	-	5	1	-	-	9
локативна	1	-	-	-	-	-	1
темпоральна	4	-	-	2	-	3	9
перцептивна	1	-	7	-	1	-	9
функційно-цільова	-	-	11	3	-	1	15
Разом	13	1	52	9	1	5	81

У цьому зв'язку можна сформулювати такі ймовірнісні взаємозалежні зв'язки між компонентами німецьких композитних КФ:

– Якщо означуваний компонент композитного КФ має атрибутивну ознаку, то його означуючий компонент виступає у локативній функції, пор.:

нім. *Ackermohn* (m); *Ackertäschel* (n); *Acker-Täschelkraut* (n); *Ackerwinde* (f); *Alpen-Aster* (f); *Alpen-Edelweiß* (n); *Alpen-Sternblume* (f); *Alpenveilchen* (n); *Bergaster* (f); *Berg-Flockenblume* (f); *Bergveilchen* (n); *Gartenaster* (f); *Gartennelke* (f); *Garten-Ringelblume* (f); *Kornblumenaster* (f); *Sumpf-Gladiole* (f); *Sumpfveilchen* (n); *Wald-Schaumkraut* (n); *Wasserhyazinthe* (f); *Wasserschwertlilie* (f); *Wiesen-Glockenblume* (f) та ін.

– Якщо означуваний компонент композитного КФ має перцептивну ознаку, то його означуючий компонент виступає у локативній функції, пор.:

нім. *Ackerminze* (f); *Feldkamille* (f); *Gartenkerbel* (m); *Kornminze* (f); *Waldsauerklee* (m) (*Oxalis acetosella*); *Wiesenampfer* (m); *Wiesen-Sauerampfer* (m) та ін.

– Якщо означуваний компонент композитного КФ має функційно-цільову ознаку, то його означуючий компонент виступає у локативній функції, пор.:

нім. *Acker-Günsel* (m); *Alpenziest* (m); *Berg-Bohnenkraut* (n); *Feldsalat* (m) (*Valerianella*); *Gartenbohnenkraut* (n); *Garten-Salbei* (m); *Himalaya-Alraune* (f); *Sumpf-Ziest* (m); *Waldmeister* (f); *Wiesenskabiose* (f) та ін.

Висновки до розділу 4

Семантичний аналіз флоронімів в англійській, німецькій, іспанській, французькій, російській і українській мовах дозволяє зробити такі висновки.

1. Номінація флоронімів у різноструктурних мовах охоплює різні фізичні та функційні особливості рослини, її просторові та посесивні відношення.

2. Формування квіткової номенклатури відбувається у германських, романських і слов'янських мовах за семи наборами номінативно-мотиваційних ознак, які уможливають групування флороніми порівнюваних мов у такі семантичні групи: 1) локативні; 2) темпоральні; 3) функційно-цільові; 4) посесивні; 5) атрибутивні; 6) перцептивні; 7) комбіновані флороніми (див. табл. 4.1).

3. Продуктивність семантичних груп флоронімів у порівнюваних мовах неоднакова (див. табл. 4.1).

4. Номінація квітів у германських, романських і слов'янських мовах здійснюється передусім шляхом комбінації виявлених номінативно-мотиваційних ознак (див. табл. 4.1). Утворені у такий спосіб однослівні

(композиції) і багатослівні КФ посідають за продуктивністю у всіх мовах перше місце (окрім французької – друге місце).

4.1. У номінації однослівних (композиції) і двослівних КФ у досліджуваних мовах беруть участь тридцять три з можливих тридцяти шести комбінацій номінативно-мотиваційних ознак (див. табл. 4.9).

4.2. Спільними для всіх порівнюваних мов виявилися такі комбінації номінативно-мотиваційних ознак (без урахування поодиноких прикладів): а) *перцептивні + атрибутивні*; б) *атрибутивні + атрибутивні*.

4.3. Найбільший набір комбінацій ознак виявлено у структурі однослівних (композиції) і двослівних КФ слов'янських мов (рос. – 18, укр. – 20 комбінацій), а найменший – у французькій (11 комбінацій) (див. табл. 4.9).

4.4. За кількістю комбінацій НМО у семантичній структурі однослівних (композиції) та двослівних КФ (без урахування поодиноких прикладів з певною комбінацією ознак) і за кількістю збігів цих комбінацій (див. табл. 4.9) у германських, романських і слов'янських мовах можна стверджувати, що найбільший ступінь спорідненості між собою виявляють слов'янські мови (по 16 збігів НМО у кожній слов'янській мові відповідно із 20 комбінацій в українській мові і 18 – у російській), що у середньому дорівнює близько 84,4%. У романських і германських мовах цей показник значно менший і складає відповідно 67,4% (по 9 збігів НМО у кожній романській мові відповідно із 17 комбінацій в іспанській мові та 11 – у французькій) і 62,2% (по 9 збігів НМО у кожній германській мові відповідно із 14 комбінацій в англійській мові та 15 – у німецькій).

4.5. Українська мова виявляє більшу близькість до німецької мови (11 збігів номінативно-мотиваційних комбінацій), аніж до англійської (9 збігів), що пояснюється дією ареальних чинників. Аналогічна тенденція характерна і для російської мови щодо германських (пор.: рос. / нім. – 10; рос. / англ. – 9).

5. Досить активно найменування квітів у порівнюваних германських, романських і слов'янських мовах здійснюється за атрибутивними ознаками, які у більшості досліджуваних мов посідають друге місце, а у французькій – перше місце (див. табл. 4.1).

5.1. Атрибутивні ознаки у назвах квітів вказують на: а) форму (див. 4.2.1.1); б) колір (див. 4.2.1.2); в) фізичні особливості будови квітки (див. 4.2.1.3); г) її розмір (див. 4.2.1.4); д) кількість листків, пелюсток, стебел та ін. (див. 4.2.1.5). Висока продуктивність цих атрибутивних ознак в номінації флоронімів пояснюється визначальною роллю чуттєвого пізнання людиною навколишнього світу.

5.2. Серед АФ кількісно переважають у кожній із зіставляваних мов флороніми із НМО 'форма' (фр. – 69 од., укр. – 59 од., рос. – 48 од., нім. – 44 од., англ. – 43 од., ісп. – 38 од.) (див. табл. 4.2).

5.3. Атрибутивні ознаки кольору та фізичних особливостей будови квітки виявляють однакову активність в утворенні АФ у всіх порівнюваних мовах. У назвах квітів використовуються усі хроматичні й ахроматичні кольори, хоча активність кожного із них у зіставляваних мовах може бути неоднаковою. Найпродуктивнішими хроматичними кольорами у зіставляваних мовах виявилися такі кольоропозначення: *жовтий*, *синій*, *червоний*. Ахроматичні відтінки основних кольорів представлені такими назвами: *золотий* (відтінок жовтого), *вогняний* (відтінок червоного).

6. Функційно-цільові флороніми узагальнюють інформацію про користь чи небезпеку квітки, а також про її використання. Цей тип некомбінованих флоронімів посідає за продуктивністю у романських і слов'янських мовах друге місце, у германських – третє.

6.1. Серед ФЦФ у досліджуваних мовах переважають номени з МО, що вказують на використання людиною квітки у побутових, промислових та інших цілях.

6.2. Мовне втілення НМО 'корисні (лікувальні) властивості квітки' у структурі ФЦФ часто відбувається метонімічно за різними типовими семантичними моделями (хвороба → квітка, що лікує цю хворобу; хворий орган → квітка, що лікує хворий орган та ін.).

6.3. ФЦФ з ознакою отруйних властивостей рослини (спричинені хворобою, недомаганням та ін.) кількісно поступаються корисним ФЦФ у всіх досліджуваних мовах (див. табл. 4.4).

7. Значущість в житті людини різних типів посесивних (відчужуваної / невідчужуваної приналежності) і партитивних відношень (частина – ціле) знаходить також своє відбиття в номінації квітів. На долю посесивних флоронімів у зіставлюваних мовах припадає 7-11% від загального обсягу флоронімів у кожній мові (див. табл. 4.1). Продуктивність посесивних флоронімів є досить високою в англійській мові (друге місце) та відносно низькою у близькоспорідненій німецькій мові (четверте місце). У зіставлюваних романських і слов'янських мовах їхня продуктивність посідає третє місце.

7.1. У посесивних флоронімів відношення невідчужуваної власності реалізується через дві типові метонімічні моделі: а) людина → ім'я людини → назва рослини (квітки); б) тварина (домашня, дика, реальна, міфічна) → частина тіла цієї тварини → назва квітки. ПФ з невідчужуваними ознаками виявилися у зіставлюваних мовах більш чисельними, ніж ПФ з відчужуваними ознаками (окрім іспанської) (див. табл. 4.5).

7.2. У ПФ відношення відчужуваної власності реалізуються через низку метонімічних моделей: особа, яка відкрила певний ботанічний вид → назва квітки; тварина → рослина, якою харчується тварина → назва квітки та інші.

8. Квіткові назви у досліджуваних мовах мотивуються також локативними ознаками, які позначають: а) місцевість, де ростуть дикорослі квіти (ліси, луки, поля, гори, болота та заводнені місцевості); б) місце

штучного виведення (культивування) квітки (сади, городи); в) географічний простір (країну, континент, частину світу, місто, регіон), де вирощують або вперше винайшли квітку (див. табл. 4.7).

8.1. Найбільший набір локативних ознак актуалізується у флоронімів англійської мови, до якої наближаються романські та слов'янські мови.

9. Назви квітів за темпоральними ознаками пов'язується у зіставлюваних мовах з позначенням: 1) певної пори року, 2) місяця, 3) певного часу доби, 4) певної тривалості цвітіння квітки, 5) узагальненої інформації про час росту квітки (див. табл. 4.8). У всіх порівнюваних мовах виявлено ТФ з ознаками, що вказують на тривалість цвітіння та узагальнено інформують про пору року та час зростання квітки.

10. Зіставний аналіз флоронімів засвідчує, що у квітковій номінації слов'янських і германських мов виявлено більше схожості, ніж у номінації квітів романських мов (див. табл. 4.1). Це простежується в тому, що у слов'янських мовах питома вага кожної з шести семантичних груп флоронімів (атрибутивних, перцептивних, локативних, посесивних, функційно-цільових і комбінованих) у загальному обсязі кожної слов'янської мови за своїм рангом (місцем) збігається. У германських і романських мовах такий збіг спостерігається у п'яти семантичних групах (атрибутивні, перцептивні, темпоральні, функційно-цільові та комбіновані), а у романських – лише у двох (посесивні та функційно-цільові).

11. У сфері квіткової номінації різноструктурних мов спостерігаються певні універсальні риси та простежуються деякі загальні тенденції, які стосуються формальної структури цих мовних одиниць та їхньої семантики (див. 4.3).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Номінація флоронімів являє собою складний та багатогранний процес, що тісно пов'язаний з різними аспектами мови: з морфологією, семантикою, етимологією, лінгвокультурологією, етнопсихологією тощо. Значна кількість видів квітів і неоднаковий інтерес, який вони становлять для різних груп носіїв мови, є причиною того, що одні й ті самі види флоронімів у різних мовах отримали назви з різними мотиваційними ознаками. З огляду на це назви квітів становлять одну з найцікавіших лексичних груп у кожній мові, найбільш придатних для вивчення номінативних процесів.

2. В ономасіологічній структурі флоронімів германських, романських і слов'янських мов виділено шість наборів ознак, які беруть участь у процесі найменування квітів (атрибутивні, функційно-цільові, посесивні, перцептивні, локативні, темпоральні). Ці ознаки у номінації флоронімів виступають як самостійно, так і комбіновано, утворюючи однослівні та багатослівні (частіше двослівні) назви квітів.

2.1 Найчастіше однослівні флороніми з однією ознакою мотивуються формою кореня, стебла, листків, насіння, подібністю їх до різних предметів, геометричних фігур, інших рослин, до різних тварин (атрибутивні ознаки). Номінативно-мотиваційною ознакою часто виступають різні фізичні властивості рослини (колір, витікання соку, запах, смак, твердість, м'якість).

2.2 Однослівні квіткові номени можуть мотивуватися місцем поширення флоронімів, часом проростання, цвітіння рослини чи дозрівання плодів, способом її розмноження. У назвах квітів відбивається також їх походження з певних країн, місцевостей.

2.3 Елементи людської та тваринної анатомії часто слугують мотиваційною ознакою для номінації квітів. Найактивніше для цього використовуються соматизми "голова", "око", що зумовлено їх важливістю в

житті істоти. Типовою моделлю мотивації є зовнішня подібність рослини чи тварини, рідше – її лікувальні або отруйні властивості.

3. Комбінований тип номінації є характерним для двослівних флоронімів і флоронімів-комполітів. Комбіновані флороніми (КФ) мають подвійну мотивацію, тобто виявляють одночасний, паралельний зв'язок з різними мотиваційними ознаками. Найбільш продуктивно КФ утворюються у слов'янських, германських і в іспанській мовах. Чисельними є комбіновані флороніми також у французькій мові (друге місце), поступаючись атрибутивному типу.

3.1 Номінативно-мотиваційні ознаки (НМО) закріплюються за означуванним і означуючим компонентами двослівних КФ у зіставлюваних мовах із різним ступенем продуктивності (індекс НМО). Спорідненість мов автоматично не зумовлює збіг у них індексів НМО, і навпаки. Пор., наприклад, ці показники для означуючого компонента із *перцептивними* ознаками (англ. – 0,05; нім. – 0,03; ісп. – 0,03; фр. – 0,07; рос. – 0,03; укр. – 0,06) і для означуваного компонента з аналогічними НМО (англ. – 0,11; нім. – 0,09; ісп. – 0,19; фр. – 0,21; рос. – 0,16; укр. – 0,05).

3.2 Спираючись на середній показник індекса певної НМО для означуваного й означуючого компонентів у структурі КФ і на індекси НМО для КФ у кожній мові, досліджувані мови можна згрупувати так: а) мови з високим/середнім/низьким ступенем вияву *атрибутивної* НМО у структурі КФ; б) мови з високим/середнім/низьким ступенем вияву *локативної* НМО у структурі КФ; в) мови з високим / середнім / низьким ступенем вияву *перцептивної* НМО у структурі КФ і т.ін.

Так, *англійська* й *українська* мови належать до мов із високим ступенем вияву *локативної* НМО в позиції *означуваного* компонента КФ, а *німецька*, *іспанська*, *французька* й *російська* – до мов із низьким ступенем вияву цієї ознаки. З іншого боку, високий ступінь вияву *локативної* ознаки в позиції *означуючого* компонента КФ демонструють *англійська* й *іспанська* мови,

середній – *російська*, а низький ступінь цієї ознаки спостерігається у *німецькій, французькій і українській* мовах.

4. Значну частину флоронімів становлять семантично непрозорі назви, внутрішня форма яких може бути з'ясована лише внаслідок етимологічного аналізу. Причиною втрати такими флоронімами відчутних етимологічних зв'язків з іншими словами мови на синхронному рівні є давність їх походження, довгий історичний шлях розвитку. Під час аналізу етимологічно непрозорих флоронімів також потрібне знання реалій – зовнішніх і внутрішніх властивостей рослини, особливостей її застосування в побуті, а також зіставлення цих номенів з їх відповідниками в інших мовах. За результатами етимологічного аналізу флоронімів виявлено шість типів походження та розповсюдження назв квітів у германських, романських і слов'янських мовах: 1) спільноіндоєвропейський; 2) спільногерманський; 3) спільнороманський; 4) спільнослов'янський; 5) запозичення; 6) флороніми окремої мовної групи.

5. У процесах номінації квітів відображено різні ступені пізнання людиною навколишнього світу, які носять універсальний характер: 1) від більш помітного та відомого до менш помітного, відомого або пізнаного; 2) від зовнішніх властивостей квітки до її внутрішніх і функційних властивостей. Ці принципи номінації відбивають вихідні знання людини про світ і закладені у чуттєвому пізнанні (зорових, дотикових, смакових, слухових, нюхових відчуттях). Різні види відчуттів (зорові – кольору, забарвлення, форми, будови; смакові – смаку; нюхові – запаху) слугують базою для номінації флоронімів.

6. У структурному плані флороніми зіставлюваних мов утворюються одним із трьох шляхів: 1) словотворення; 2) перенесення значення (переосмислення) і 3) запозичення готових назв з інших мов.

6.1 За структурою всі назви квітів поділяються на дві підгрупи: однослівні та багатослівні. Багатослівні флороніми поступаються

однослівним в усіх германських, романських і слов'янських мовах, хоча кількісна перевага однолексемних утворень над двослівними особливо помітна лише у німецькій мові (307 : 111) й у французькій (230 : 80). Двослівні номени побудовані в германських мовах переважно за моделлю “прикметник + іменник”, у романських і слов'янських – за моделлю “іменник + прикметник”. Означуваними виступають слова, що називають звичайно роди рослин або частини рослин, а означуючими – прикметники, часто на позначення кольору, смаку, запаху, місця цвітіння тощо.

6.2 Найбільша кількість однолексемних флоронімів в англійській, іспанській і російській мовах є кореневими номенами, а в німецькій мові – композитами. У слов'янських мовах і французькій мовах розвиненим типом утворення флоронімів є афіксальний, переважно суфіксальний.

7. Іншомовний вплив на номінацію квіткових рослин спричинив появу у рослинній номенклатурі великої кількості запозичень. Серед назв флоронімів зафіксовано запозичення з романських, германських, тюркських мов, арабської мови та інших. Процес засвоєння германським / романським / слов'янським мовними середовищами флоронімів з інших мовних об'єднань супроводжувався певними модифікаціями структури, семантики вихідного слова.

8. Флоронім як об'єкт реальної дійсності в єдності з комплексом уявлень, що склалися навколо нього, виступає водночас як знак мови культури. В основу назви одного й того самого флороніма можуть бути покладені різні мотиваційні ознаки, зумовлені культурними, ареальними, прагматичними та іншими чинниками.

За конкретними флоронімами в певній лінгвокультурі можуть закріплюватися уявлення, що викликають стійкі конотації, пов'язані з образами кохання, щастя, еталонної жіночної краси, горя, смерті тощо.

9. Квітковий світ активно включається в процеси вторинної номінації слів, залучаючи, з одного боку, істоти (людина, тварина), а з іншого, – неістоти (предмети навколишнього світу).

10. У номінаційному ланцюжку “Людина / Тварина ↔ Флоронім ↔ Предмет / Речовина / Артефакт” зв’язок його елементів носить взаємообернений характер, тобто метафоричні та метонімічні переноси можуть бути спрямовані як на рослинні номени, так і детерміновані ними.

10.1 Досить інтенсивно у сфері флоронімів відбуваються процеси метафоричного переосмислення слів. Виявлено низку типових моделей метафоричного переосмислення флоронімів. Серед цих моделей найбільш активно метафоризація реалізується за атрибутивними (зовнішність, форма, колір, властивості) та перцептивними (смак, запах) ознаками.

11. Метонімізація у сфері флоронімів здійснюється за типовими моделями, серед яких найбільш розповсюдженими є такі: а) *речовина* → *квітка, яка містить / виділяє цю речовину*; б) *місцевість* → *квітка, яка вирощується в цій місцевості*; в) *хвороба / стан* → *рослина, яка лікує / викликає цю хворобу / стан*; г) *час* → *квітка, яка квітне протягом цього часу*.

12. Вивчення флоронімів у слов’янських, романських та германських мовах переконливо свідчить про існування у сфері квіткової номінації різноструктурних мов певних універсальних рис та загальних тенденцій, які стосуються, з одного боку, формальної структури цих мовних одиниць, а з іншого боку, їхньої семантики. Це дозволило встановити та сформулювати низку ймовірних універсалій імплікативного характеру:

– *Якщо в мові існують комбіновані та некомбіновані флороніми, то можна припустити, що кількісно в цій мові домінуватимуть некомбіновані флороніми;*

– *Якщо в мові існують комбіновані та різні типи некомбінованих флороніів (атрибутивні, посесивні, локативні та ін.), то можна*

припустити, що комбіновані флороніми даної мови кількісно домінуватимуть над кожним типом некомбінованих флоронімів;

– Якщо у мові існують комбіновані флороніми (КФ), то за своєю структурою вони можуть бути або однослівними КФ (композирами), або двослівними КФ;

– Якщо у досліджуваних мовах зареєстровано КФ, то існує висока ймовірність того, що номінативно-мотиваційною ознакою для означуваного компонента цих КФ виступає атрибутивна ознака та інші.

13. Подальшу перспективу дослідження становить типологічне вивчення флоронімів із залученням інших мов, встановлення семантико-словотвірних універсалій у сфері номінації квітів у різноструктурних мовах, а також поглиблення етимологічного аналізу флоронімів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко С. Л. Серболужицька ботанічна номенклатура: її формування та специфіка: на матеріалі назв лікарських рослин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.03 „Слов’янські мови” / С. Л. Адаменко. – К., 1999. – 20 с.
2. Азарова Л. Є. Складання як один із способів словотвору : [монографія] / Л. Є. Азарова, Н. Й. П’яст. – Вінниця : Універсум, 2005. – 123 с.
3. Акуленко В. В. Интернациональные элементы в лексике языков / В. В. Акуленко // Национальное и интернациональное в литературе, фольклоре и языке. – Кишинев : Штиинца, 1971. – С. 251–264.
4. Амосова Н. Н. Этимологические основы словарного состава современного английского языка / Н. Н. Амосова. – М. : Либроком, 2010. – 219 с.
5. Аносова К. М. Когнитивное моделирование актов номинативной деривации: (на материале фитонимов русского языка) : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.03 „Русский язык” / К. М. Аносова. – Кемерово, 2009. – 24 с.
6. Антропова Н. А. Словообразование в сфере немецкой разговорной лексики (на материале имени существительного) : [монография] / Н. А. Антропова. – М. : Прометей, 2005. – 352 с.
7. Антропонимика : [сборник / ред. В. А. Никонов, А. В. Суперанская]. – М. : Наука, 1970. – 360 с.
8. Апресян Ю. Д. Исследования по семантике и лексикографии / Ю. Д. Апресян. – М. : Языки славянских культур, 2009. – Т. 1 : Парадигматика. – 567 с.
9. Аракин В. Д. Типология языков и проблема методического прогнозирования / В. Д. Аракин. – М. : Высшая школа, 1989. – 158 с.
10. Арзикулов Х. А. Лексико-семантические средства наименования

научно-технических понятий в современном французском языке / Х. А. Арзикулов, Н. П. Рахубо // Лингвистические исследования. Вопросы межуровневого анализа языков различных типов. – М., 1979. – С. 10–15.

11. Аристотель. Поэтика. Риторика / Аристотель; [пер. с греч. В. Аппельрота, Н. Платоновой; вступ. ст. и коммент. С. Ю. Трохачева]. – СПб.: Азбука, 2000. – 327 с.

12. Арнольд И. В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика ее исследования: на материале имени существительного: [монография] / И. В. Арнольд. – Л.: Просвещение, 1966. – 192 с.

13. Арутюнова Н. Д. Очерки по словообразованию в современном испанском языке / Н. Д. Арутюнова. – М.: АН СССР, 1961. – 151 с.

14. Арутюнова Н. Д. Языковая метафора (Синтаксис и лексика) / Н. Д. Арутюнова // Лингвистика и поэтика. – М., 1979. – С. 147–173.

15. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.

16. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. — М.: Языки русской культуры, 1990. – I-XV. – С. 348–353.

17. Арутюнова Н. Д. Проблемы морфологии и словообразования: на материале испанского языка / Н. Д. Арутюнова. — М.: Языки славянских культур, 2007. — 288 с.

18. Архангельська А. М. До питання про засади побудови загальної ономаціологічної моделі номінації / А. М. Архангельська // Мовознавство. — 2007. — № 4-5. — С. 20–35.

19. Архангельська А. М. Методи компонентного аналізу і компонентного синтезу в сучасних ономаціологічних дослідженнях / А. М. Архангельська // Мовознавство. — 2010. — №1. — С. 45–53.

20. Арьянова В. Г. Родо-видовые отношения в фитонимике среднеобских говоров / В. Г. Арьянова // Вопросы языкознания и сибирской

диалектологии. – Томск, 1977. – Вып. 7. – С. 76–80.

21. Арьянова В. Г. Фитонимика говоров Среднего Приобья: (структурно-семантическая характеристика) : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / В. Г. Арьянова. – Томск, 1989. – 24 с.

22. Ашиток Н. И. Псковско-прикарпатские фитонимические параллели : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык”, 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации” / Н. И. Ашиток. – К., 1988. – 22 с.

23. Байрамова Л. К. Введение в контрастивную лингвистику / Л. К. Байрамова. – Казань : Издательство Казанского университета, 2004. – 116 с.

24. Балабан О. О. Метафора як семантична універсалія : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 „Загальне мовознавство” / О. О. Балабан. – Донецьк, 2006. – 20 с.

25. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Ш. Балли ; [пер. с фр. Е. В. Вентцель, Т. В. Вентцель ; ред. Р. А. Будагов]. — [3-е изд., стер.]. – М. : Едиториал УРСС, 2001. – 416 с.

26. Барышникова Т. Д. Структурно-семантические и мотивационные свойства флоронимов в английском и французском языках : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Т. Д. Барышникова. – Волгоград, 1999. – 20 с.

27. Барышникова Т. Д. Структурно-семантические и мотивационные свойства флоронимов в английском и французском языках : дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.20 / Т. Д. Барышникова. – Пятигорск, 1999. – 216 с.

28. Басиров Ш. Р. Словотвор дієслів із рефлексивним комплексом в індоєвропейських мовах : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.17 /

Ш. Р. Басиров. – Донецьк, 2006. – 433 с.

29. Басиров Ш.Р. Словотвір дієслів із рефлексивним комплексом в типологічному висвітленні : монографія / Ш.Р. Басиров. – Донецьк : Вд-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2014. – 544 с.

30. Баскаков А. Я. Методология научного исследования / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.

31. Бах А. История немецкого языка / А. Бах ; [пер. с нем. Н. Н. Семенюк ; ред. М. М. Гухман]. — М. : Иностранная литература, 1956. — 343 с.

32. Бахилина Н. Б. История цветообозначений в русском языке / Н. Б. Бахилина ; [отв. ред. Ф. П. Филин]. — М. : Наука, 1975. — 288 с.

33. Бацевич Ф. С. Очерки по функциональной лексикологии / Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда. — Львов : Свит, 1997. — 308 с.

34. Бачинська Г. В. Антропонімікон переселенців з Польщі на Тернопільщину : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Г. В. Бачинська. — Івано-Франківськ, 2001. — 19 с.

35. Бенвенист Э. Индоевропейское именное словообразование / Э. Бенвенист ; [пер. с фр. яз. Н. Д. Андреева, под ред. Б. В. Горнунга]. — М. : Издательство Иностранной литературы, 1955. — 260 с.

36. Берестнева А. В. Названия экзотических растений в английском и русском языках (структурно-словообразовательный и номинативно-мотивационный аспекты) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык”, 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / А. В. Берестнева. — Майкоп, 2008. — 25 с.

37. Бессонова О. Л. Оценка как семантический компонент лексического значения слова (на материале существительных — наименований лица в английском, французском и украинском языках) : дисс. ... кандидата филол.

наук : 10.02.19 / О. Л. Бессонова. – Донецк, 1995. – 184 с.

38. Бессонова О. Л. Структурные особенности оценочных наименований лица в английском, французском и украинском языках / О. Л. Бессонова // Записки з романо-германської філології : зб. наук. праць. — 2010. – Вип. 25. – С. 7–14.

39. Бойко Л. М. Номінація локативних артефактів у російській та українській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 „Російська мова”, 10.02.01 „Українська мова” / Л. М. Бойко. — К., 1996. — 23 с.

40. Бондаренко М. В. Типы метонимического переноса и проблемы их системного описания (на материале английского языка) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / М. В. Бондаренко. — Л., 1980. — 17 с.

41. Бондаренко О. С. Концепти “чоловік” і “жінка” в українській та англійській мовних картинах світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 „Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / О. С. Бондаренко. — Донецьк, 2005. — 19 с.

42. Бондаренко О. С. Етнокультурні антропоніми в українській та англійській мовах / О. С. Бондаренко // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). — Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. — Вип. 89 (3). — С. 28–31.

43. Бородина А. В. Структура современной английской ботанической терминологии : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / А. В. Бородина. — К., 1981. — 14 с.

44. Брагина А. А. Лексика языка и культура страны: изучение лексики в лингвострановедческом аспекте / А. А. Брагина. — Москва : Русский язык, 1981. — 176 с.

45. Браницька Я. В. Гастроніми в сучасній французькій мові: когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 „Романські мови” / Я. В. Браницька. — К., 2009. — 20 с.

46. Бродский И. В. Названия растений в финно-угорских языках: на материале прибалтийско-финских и коми языков : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации (фино-угорские языки)”, 10.02.20 „Сравнительно-историческое, сопоставительное и типологическое языкознание” / И. В. Бродский. — Санкт-Петербург, 2006. — 16 с.

47. Будагов Р. А. История слов в истории общества / Р. А. Будагов. — М. : Просвещение, 1971. — 270 с.

48. Будагов Р. А. Толковые словари в национальной культуре народов / Р. А. Будагов. — М. : Изд-во МГУ, 1989. — 151 с.

49. Булах Е. А. Обыденные названия растений и их синонимы в английском, немецком и французском языках / Е. А. Булах. — Ставрополь : Изд-во СГУ, 2006. — 136 с.

50. Булахов М. Г. Восточнославянские языки / М. Г. Булахов, М. А. Жовтобрюх, В. И. Кодухов. — М. : Просвещение, 1987. — 303 с.

51. Булыгина Т. В. Механизмы квантификации в русском языке и семантика количественной оценки / Т. В. Булыгина, А. Д. Шмелев // Референция и проблемы текстообразования. — М., 1988. — С. 5–18.

52. Вардзелашвили Ж. А. К вопросу о толковании термина «номинация» в лингвистических исследованиях [Электронный ресурс] / Ж. А. Вардзелашвили // Славистика в Грузии : сб. науч. ст. — Тбилиси : ТГУ, 2000. — № 1. — С. 62–68. — Режим доступа : <http://vjanetta.narod.ru/slav1.html>.

53. Вардзелашвили Ж. А. Компонентный анализ слова в теории вторичной номинации [Электронный ресурс] / Ж. А. Вардзелашвили // Русский язык и литература в Азербайджане. — Баку, 2000. — № 4. — С. 8–13. — Режим доступа : <http://vjanetta.narod.ru/baku.html>.

54. Василевич А. П. Исследование лексики в психолингвистическом

эксперименте: на материале цветообозначения в языках разных систем / А. П. Василевич. — М. : Наука, 1987 — 138 с.

55. Василевская Е. А. Словосложение в русском языке: (Очерки и наблюдения) / Е. А. Василевская. — М. : Учпедгиз, 1962. — 132 с.

56. Васильев Л. М. Современная лингвистическая семантика : [учеб. пособ. для вузов по спец. "Рус. яз. и лит.", "Приклад. математика"] / Л. М. Васильев. — М. : Высшая школа, 1990. — 175 с.

57. Васильева-Шведе О. К. Теоретическая грамматика испанского языка: Морфология и синтаксис частей речи : [учеб. для ин-тов и факульт. иностр. яз.] / О. К. Васильева-Шведе, Г. В. Степанов. — М. : Высшая школа, 1972. — 342 с.

58. Ващенко В. С. Морфологія української мови : [уч. посіб. по спецпрактикуму] / В. С. Ващенко. — Дніпропетровськ : ДДУ, 1980. — 51 с.

59. Ващенко М. А. Цветочная символика в сравнительно-культурологическом контексте : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. культуролог. наук. : спец. 24.00.04 „Прикладная культурология“ / М. А. Ващенко. — М. : МГУ, 2000. — 21 с.

60. Введенская Л. А. Этимология и ее виды / Л. А. Введенская, Н. П. Колесников ; отв. ред. Ю. А. Гвоздарев. — Ростов н/Д : Изд-во Ростовского университета, 1986. — 95 с.

61. Виноградов В. В. Проблемы литературных языков и закономерностей их образования и развития / В. В. Виноградов. — М. : Наука, 1967. — 134 с.

62. Виноградов В. В. Исследования по русской грамматике. Избранные труды / В. В. Виноградов ; [предисл. Н. Шведовой]. — М. : Наука, 1975. — 559 с.

63. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография. Избранные труды / В. В. Виноградов ; [отв. ред. В. Г. Костомаров]. — М. : Наука, 1977. — 244 с.

64. Виноградов В. В. История слов: Около 1500 слов и выражений и более 5000 слов, с ними связанных / В. В. Виноградов ; [отв. ред. Н. Ю. Шведова]. — М., 1999. — 1138 с.

65. Виноградов В. С. Лексикология испанского языка : [монография] / В. С. Виноградов. — М. : Высшая школа, 1994. — 192 с.

66. Виноградов В. С. Грамматика испанского языка. Практический курс : [учебник] / В. С. Виноградов ; рец. М. М. Воронина. — [8-е изд.]. — М. : КДУ, 2008. — 432 с.

67. Винокур Г. О. Заметки по русскому словообразованию / Г. О. Винокур // Избранные работы по русскому языку. — М. : Учпедгиз, 1959. — С. 419–442.

68. Вовк В. Н. Языковая метафора в художественной речи. Природа вторичной номинации / В. Н. Вовк. — К. : Наукова думка, 1986. — 140 с.

69. Возний Т. М. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською / Т. М. Возний. — Львів : Вища школа, 1981. — 185 с.

70. Володина М. Н. Национальное интернациональное в процессе терминологической номинации / М. Н. Володина. — М., 1993. — 112 с.

71. Волоцкая З. М. К сопоставительному описанию славянских языков / З. М. Волоцкая // Вопросы языкознания. — 1975. — № 5. — С. 38–53.

72. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф ; [отв. ред. Г. В. Степанов]. — М. : Наука, 1985. — 228 с.

73. Воронцова И. Б. О трактовке безаффиксального словообразования во французском языке / И. Б. Воронцова // Филологические науки. — 1990. — № 5. — С. 90–99.

74. Воропай С. В. Система конфіксального творення іменників в українській мові ХІХ–ХХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / С. В. Воропай. — Запоріжжя, 2001. — 24 с.

75. Гаврилюк Е. Є. Рослинна символіка в контексті української календарної обрядовості: проблема семантико-функціонального аспекту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.07 „Фольклористика” / Е. Є. Гаврилюк. — К., 1999. — 18 с.

76. Гаджиева З. М. Когнитивные основы именованія фитонимов в аварском и английском языках : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации (аварский язык)”, 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / З.М. Гаджиева. — Махачкала, 2006. — 18 с.

77. Гак В. Г. К диалектике семантических отношений в языке / В. Г. Гак // Принципы и методы семантических исследований. — М. : Наука, 1976. — С. 73–91.

78. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология (на материале французского и русского языков) / В. Г. Гак. — М. : Международные отношения, 1977. — 264 с.

79. Галаева Л. Х. Фитонимическая лексика в ингушском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации (кавказские языки)” / Л. Х. Галаева. — Нальчик, 2006. — 21 с.

80. Галайчук В. В. Лексичні одиниці мікросистеми „рослини” в українських фольклорних текстах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / В. В. Галайчук. — Львів, 2004. — 19 с.

81. Генюшене Э. Ш. Рефлексивные глаголы в балтийских языках и типологии рефлексивов : [учеб. пособ.] / Э. Ш. Генюшене. — Вильнюс, 1983. — 172 с.

82. Герасименко И. А. Семантика русских цветообозначений : [монография] / И. А. Герасименко. — Горловка : ГДППМ, 2010. — 439 с.

83. Гинзбург Е. Л. Словообразование и синтаксис / Е. Л. Гинзбург. — М.

: Наука, 1979. — 264 с.

84. Гнатишена І. М. Сучасна німецька медична термінологія: аспекти етимології, структури та інтернаціоналізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / І. М. Гнатишена. — Чернівці, 1996. — 24 с.

85. Голик С. В. Особливості функціонування префіксальної номінації у сучасній англійській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / С. В. Голик. — Львів, 2001. — 20 с.

86. Головин Б. Н. Язык и статистика / Б. Н. Головин. — М. : Просвещение, 1971. — 190 с.

87. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і художній текст : [монографія] / М. І. Голянич. — Коломия : ВіК, 1997. — 178 с.

88. Голянич М. І. Внутрішня форма в художньому тексті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / М. І. Голянич. — К., 1998. — 32 с.

89. Горпинич В. О. Будова слова і словотвір / В. О. Горпинич. — К. : Радянська школа, 1977. — 118 с.

90. Горпинич В. А. Антропонимия древнегреческого языка : монография / В. А. Горпинич. — Днепропетровск : ДНУ, 2006. — 334 с.

91. Грамматика и семиотика романских языков (к проблеме универсалий) / [отв. ред. Г. В. Степанова]. — М. : Наука, 1978. — 227 с.

92. Гребнев А. М. Семантические типы мордовских фитонимов, образованных в результате метафоризации / А. М. Гребнев // Лексика и грамматика агглютинативных языков. — Барнаул, 1990. — С. 16–21.

93. Гринберг Дж. Квантитативный подход к морфологической типологии языков [Электронный ресурс] / Дж. Гринберг // Новое в лингвистике. — М., 1963. — Вып. 3. — С. 60—94. — Режим доступа : <http://www.philology.ru/linguistics1/greenberg-63.htm>.

94. Гринберг Дж. Меморандум о языковых универсалиях / Дж. Гринберг, Ч. Осгуд, Дж. Дженкинс // Новое в лингвистике. — М. : Прогресс, 1970. — Вып. V (Языковые универсалии). — С. 31–44.

95. Гукова Л. Н. Топонимическая перифраза: введение в проблему [Электронный ресурс] / Л. Н. Гукова, Л. Ф. Фомина. — Режим доступа : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/onomn/2006_1/L1_PDF/GukFomina.pdf.

96. Гумбольдт В. фон. О сравнительном изучении языков применительно к различным эпохам их развития / В. фон Гумбольдт ; [пер. с нем. яз., под ред. и с предисл. Г. В. Рамишвили] // Избранные труды по языкознанию. — М. : Прогресс, 1984. — С. 307–323.

97. Грещук В. В. Український відприкметниковий словотвір / В. В. Грещук. — Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського університету ім. В. Стефаника, 1995. — 206 с.

98. Деменчук О. В. Колоративна композита в англійській мові: когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / О. В. Деменчук. — К., 2003. — 20 с.

99. Десницкая А. В. Реконструкция элементов древнеалбанского языка и общевалканские лингвистические проблемы / А. В. Десницкая // Первый конгресс балканских исследований (София, 6 августа – 1 сентября 1966 г.) : сообщения советской делегации. — М., 1966. — 27 с.

100. Десницкая А. В. Сравнительное языкознание и история языков / А. В. Десницкая. — Л. : Наука. Ленинградское отделение, 1984. — 352 с.

101. Дзивак О. Н. Лексика на обозначение цвета в современном украинском литературном языке : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 „Українська мова” / О. Н. Дзивак. — К., 1974. — 34 с.

102. Дідківська Л. П. Словотвір, синонімія, стилістика / Л. П. Дідківська, Л. О. Родніна. — К. : Наукова думка, 1982. — 166 с.

103. Дмитрасевич Н. І. Етнолінгвістичні традиції давньогрецької антропонімічної системи на основі творів Горація / Н. І. Дмитрасевич // Іноземна філологія : укр. наук. зб. — Львів : Львів. націон. ун-т ім. І. Франка, 2010. — Вип. 122. — С. 78–85.

104. Дэвидсон Д. Что означают метафоры [Электронный ресурс] / Д. Дэвидсон. — Режим доступа : <http://www.metaphor.narod.ru/davidson.htm>.

105. Євсєєва М. Г. Специфіка конотативних значень образних номінацій в художньому тексті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.15 „Загальне мовознавство” / М. Г. Євсєєва. — Донецьк, 2004. — 15 с.

106. Жирмунский В. М. Общее и германское языкознание. Избранные труды / В. М. Жирмунский ; [редкол.: А. В. Десницкая (пред.) и др. ; АН СССР ; Отделение литературы и языка]. — Л. : Наука, 1976. — 695 с.

107. Жлуктенко Ю. О. Контрастивна лінгвістика: проблеми і перспективи / Ю. О. Жлуктенко, В. Н. Бублик // Мовознавство. — 1976. — № 4. — С. 3–15.

108. Жлуктенко Ю. О. Контрастивний аналіз як прийом мовного дослідження / Ю. О. Жлуктенко // Нариси з контрастивної лінгвістики : збірник наукових праць — К. : Наукова думка, 1979. — С. 5–11.

109. Журавлев А. Ф. Технические возможности русского языка в области предметной номинации / [Д. Н. Шмелев, А. Ф. Журавлев, О. П. Ермакова и др.]; отв. ред. Д. Н. Шмелев // Способы номинации в современном русском языке. — М. : Наука, 1982. — С. 45–109.

110. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії : [монографія] / А. П. Загнітко. — [2-ге вид. випр. і доп.]. — Донецьк : ДонНУ, 2007. — 219 с.

111. Зайцева В. В. Метонімія як спосіб вторинної номінації у мові друкованих засобів інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / В. В. Зайцева. — Дніпропетровськ, 2009. — 20 с.

112. Закревська Я. В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті / Я. В. Закревська. — К. : Наукова думка, 1976. — 161 с.

113. Замощина Н. О. Похідні іменники з локативним значенням (на матеріалі німецької, російської, французької і турецької мов) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / Н. О. Замощина. — Донецьк, 2010. — 20 с.

114. Звегинцев В. А. Семасиология / В. А. Звегинцев. — М. : Изд-во Московск. ун-та, 1957. — 322 с.

115. Зеленецкий А. Л. Сравнительная типология основных европейских языков / А. Л. Зеленецкий. — М. : Академия, 2004. — 252 с.

116. Землякова К. В. Метод компонентного анализа при изучении валентностных возможностей качественных фразеологических единиц в русском и английском языках / К. В. Землякова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — Тамбов : Грамота, 2009. — № 1 (3). — С. 86–88.

117. Земская Е. А. Современный русский язык. Словообразование / Е. А. Земская. — М. : Просвещение, 1973. — 304 с.

118. Илиади А. И. Основы славянской этимологии / А. И. Илиади. — К. : Довіра, 2005. — 272 с.

119. Іваницька Н. Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика : [монографія] / Н. Б. Іваницька. — Вінниця : СПД Главацька, 2011. — 636 с.

120. Іващенко В. Л. Конотативно-оцінний аспект семантики назв осіб за родом діяльності, місцем проживання та національною належністю: (на матеріалі укр. мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / В. Л. Іващенко. — К., 1997. — 16 с.

121. Калиущенко В. Д. Типология отыменных глаголов : [монографія] / В. Д. Калиущенко. — Донецьк : Донеччина, 1994. — 420 с.

122. Калько В. В. Когнітивний аспект дослідження метафоричної мотивації назв лікарських рослин української мови / В. В. Калько // Південний архів. Філологічні науки : зб. наук. пр. — Херсон, 2002. — Вип. XIV. — С. 131–136.

123. Калько В. В. Когнітивно-ономасіологічний аналіз назв лікарських рослин в українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / В. В. Калько. — Одеса, 2003. — 20 с.

124. Каминская Ю. А. Лексический класс, его семантический и фразеологический потенциал: (названия растений и растительных организмов в современном русском литературном языке) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / Ю. А. Каминская. — М., 2002. — 21 с.

125. Капская А. И. Семантико-словообразовательная структура названий цветов в украинском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов СССР (украинский язык)” / А. И. Капская. — К., 1970. — 22 с.

126. Карабута О. П. Лексико-семантична і словотвірна структура зоологічних назв сучасної української мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / О. П. Карабута. — Дніпропетровськ, 1997. — 24 с.

127. Каращук П. М. Аффиксальное словообразование в английском языке / П. М. Каращук. — М. : Высшая школа, 1965. — 173 с.

128. Каращук П. М. Словообразование английского языка / П. М. Каращук. — М. : Высшая школа, 1977. — 303 с.

129. Карпіловська Є. А. Конструювання складних словотворчих одиниць (на матеріалі української мови) / Є. А. Карпіловська. — К. : Наукова думка, 1990. — 156 с.

130. Карпіловська Є. А. Зміни в структурі сучасної української мови та

можливості їх моделювання / Є. А. Карпіловська // Українська мова. — 2011. — № 2. — С. 3–18.

131. Категория бытия и обладания в языке / [отв. ред. В. Н. Ярцева ; АН СССР, Институт языкознания]. — М. : Наука, 1977. — 259 с.

132. Категория посессивности в славянских и балканских языках / [А. В. Головачева, В. В. Иванов, Т. Н. Молошная и др.] ; отв. ред. В. В. Иванов ; АН СССР ; Институт славяноведения и балканистики. — М. : Наука, 1989. — 261 с.

133. Кибрик А. Е. Константы и переменные языка / А. Е. Кибрик. — СПб. : Алетейя, 2003. — 719 с.

134. Киселевский А. И. Образование ботанической терминологии в белорусском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.03 „Славянские языки” / А. И. Киселевский. — Минск, 1962. — С. 7–15.

135. Кияк Т. Р. Мотивированность лексических единиц / Т. Р. Кияк. — Львов : Вища школа, 1988. — 106 с.

136. Кияк Т. Р. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах / Т. Р. Кияк // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. — 2006. — № 27. — С. 32–34.

137. Кірюшкіна Л. В. Особливості термінологічної номінації лікарських рослин (на матеріалі іспанської мови) / Л. В. Кірюшкіна // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія : всеукр. зб. наук. пр. — Черкаси : ЧПІ, 2002. — Число 6. — С. 127–129.

138. Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові / Н. Ф. Клименко. — К. : Наукова думка, 1984. — 252 с.

139. Клименко Н. Ф. Слововірна морфеміка сучасної української літературної мови / Н. Ф. Клименко (ред.), Є. А. Карпіловська. — К., 1998. — 161 с.

140. Ковалик І. І. Питання іменникового словотвору в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами : до IV Міжнародного з'їзду славистів / І. І. Ковалик. — Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1958. — Ч. 1. — 151 с.

141. Ковалик І. І. Словотвір сучасної української літературної мови / І. І. Ковалик. — К. : Наукова думка, 1979. — 406 с.

142. Коваль-Костинская О. В. Лексико-семантическая группа названий цветов болгарского языка: сопоставительная характеристика цветовых наименований в болгарском, украинском и русском языках : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.03 „Славянские языки” / О. В. Коваль-Костинская. — К., 1975. — 26 с.

143. Ковальчевич Е. П. Метонимическая модель концепта «цветок» в современном английском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Е. П. Ковальчевич — Белгород, 2004 — 22 с.

144. Колосова В. Б. Лексика и символика восточных славян (на общеславянском фоне): Этнолингвистический аспект : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.03 „Славянские языки” / В. Б. Колосова. — М, 1999. — 23 с.

145. Колосова В. Б. Этноботанические заметки. 1 Василек / В. Б. Колосова // Славяноведение. — 2007. — № 6. — С. 71–79.

146. Колшанский Г. В. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке / Г. В. Колшанский. — М. : Наука, 1975. — 231 с.

147. Коновалова О. В. Мотивація англійських ентонімів у когнітивно-ономасіологічному висвітленні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / О. В. Коновалова. — Одеса, 2009. — 20 с.

148. Константінова О. О. Статичні посесивні дієслова зі значенням заперечення в німецькій та українській мовах : автореф. дис. на здобуття

наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 „Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / О. О. Константінова. — Донецьк, 2006. — 20 с.

149. Копчева В. В. Соотношение искусственной и естественной номинации (на материале названий растений) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / В. В. Копчева. — Томск, 1985. — 20 с.

150. Корбозерова Н. М., Серебрянська А. О. Порівняльна типологія іспанської і української мов / Н. М. Корбозерова, А. О. Серебрянська. — К., 1993. — 176 с.

151. Косериу Э. Контрастивная лингвистика и перевод: их соотношение / Э. Косериу // Новое в зарубежной лингвистике. — М., 1989. — Вып. 25 : Контрастивная лингвистика. — С. 63–81.

152. Космеда Т. А. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: засоби вираження категорії оцінки в українській та російській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова”, 10.02.02 „Російська мова” / Т. А. Космеда. — Х., 2001. — 36 с.

153. Костенко Л. М. Лексико-семантична та словотвірна структура української термінології садівництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Л. М. Костенко. — Запоріжжя, 2005. — 22 с.

154. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручник] / М. П. Кочерган. — К. : Академія, 2006. — 424 с.

155. Кравченко В. М. З легенд про назви рослин / В. М. Кравченко // Дослідження з лексикології і граматики української мови. — 2011. — Вип. 10. — С. 131–138.

156. Кравченко В. О. Антропонімія надазовських греків у її відношеннях з українською та російською антропоніміями : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.15 / В. О. Кравченко. — Донецьк, 2002. — 207 с.

157. Кримець О. М. Метафора і метонімія як чинники творення та розвитку української технічної термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / О. М. Кримець. — Харків, 2010. — 19 с.

158. Кубрякова Е. С. Основы морфологического анализа (на материале германских языков) / Е. С. Кубрякова. — М. : Наука, 1974. — 319 с.

159. Кубрякова Е. С. Теория номинации и словообразование / Е. С. Кубрякова // Языковая номинация : (Виды наименований) / [А. А. Уфимцева, Э. С. Азнаурова, В. Н. Телия и др. ; АН СССР. Институт языкознания]. — М. : Наука, 1977. — С. 222–303.

160. Кубрякова Е. С. Части речи в ономаσιологическом освещении / Е. С. Кубрякова ; [редкол. : В. Н. Ярцева (отв. ред.) и др. ; Академия наук СССР ; Институт языкознания]. — М. : Наука, 1978. — 115 с.

161. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений: Семантика производного слова / Е. С. Кубрякова. — М. : Наука, 1981. — 200 с.

162. Кубрякова Е. С. Словосложение как процесс номинации и его отличительные формальные и содержательные характеристики / Е. С. Кубрякова // Теоретические вопросы словосложения и вопросы создания лексических единиц. — Пятигорск, 1988 — С. 3–23.

163. Кудрявцева Н. Б. Гетерономинативность в семантическом поле номинаций-фитонимов (на материале современного немецкого языка) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / Н. Б. Кудрявцева. — Белгород, 2004. — 21 с.

164. Кузнецов А. М. Проблемы компонентного анализа лексики / А. М. Кузнецов. — М. : ИНИОН, 1980. — 58 с.

165. Кузнецов А. М. Структурно-семантические параметры в лексике : на материале английского языка / А. М. Кузнецов. — М. : Наука, 1980. — 160 с.

166. Кузнецов А. М. От компонентного анализа к компонентному

синтезу / А. М. Кузнецов. — М. : Наука, 1986. — 125 с.

167. Кузнецова Е. В. Международные наименования цветковых растений в аспекте номенклатурной номинации : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Е. В. Кузнецова. — Саратов, 2004. — 22 с.

168. Лазарева М. Н. Семантические отношения терминосистем: народные, ботанические и фармацевтические названия растений во французском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.05 „Романские языки” / М. Н. Лазарева. — М., 1982. — 23 с.

169. Лазуренко А. Я. Влияние метафоризации на словообразовательную модель и ее форманты при создании слов французского языка / А. Я. Лазуренко // Романские языки в социальном и географическом пространстве. — 1980. — С. 89–96.

170. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон ; [пер. Н. В. Перцова] // Теория метафоры. — М., 1990. — С. 387–415.

171. Левицкий В. В. Экспериментальные методы в семасиологии / В. В. Левицкий, И. А. Стернин. — Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1989. — 191 с.

172. Левицкий В. В. Квантитативные методы в лингвистике / В. В. Левицкий. — Черновцы : Рута, 2004. — 190 с.

173. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. — Винница, 2006. — 508 с.

174. Лопатин В. В. Русская словообразовательная морфемика: Проблемы и принципы описания / В. В. Лопатин. — М. : Наука, 1977. — 315 с.

175. Лопатникова Н. Н. Лексикология современного французского языка / Н. Н. Лопатникова, Н. А. Мовшович. — М. : Высшая школа, 1971. —

230 с.

176. Лопатникова Н. Н. Некоторые особенности и тенденции развития словообразования в современном французском языке / Н. Н. Лопатникова // Вопросы лексикологии немецкого и французского языков. — М., 1980. — С. 30–40.

177. Лухт Л. И. Сравнительно-сопоставительная грамматика романских языков. Румынский язык / Л. И. Лухт. — М. : Наука, 1990. — С. 3–105.

178. Мінчак Г. Б. Конотативна семантика сучасних ідеологічно забарвлених номінативних одиниць : (на матеріалі укр. преси 90-х років ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Г. Б. Мінчак. — К., 2003. — 20 с.

179. Малюга А. Ф. Найменування явищ природи у зіставному аспекті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / А. Ф. Малюга. — Донецьк, 2010. — 21 с.

180. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология : [монография] / В. Н. Манакин. — К. : Знання, 2004. — 326 с.

181. Манакин В. М. Зміст та принципи контрастивної лексикології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.01 „Російська мова”, 10.02.02 „Українська мова” / В. М. Манакин. — К. : НАН України, 1994. — 48 с.

182. Манакин В. М. Стереотип «свого» і «чужого» в українській та інших європейських мовах / В. М. Манакин // Наукові записки. — Вип. 104 (2). — Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 2-х ч. — Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. С. 90–93.

183. Мартинова Л. Б. Словотворчий потенціал однинних іменників у сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Л. Б. Мартинова. — Одеса, 2004. — 21 с.

184. Марченко Т. Я. Походження назв рослин у сербській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.03 „Слов’янські мови” / Т. Я. Марченко. — К., 1995. — 22 с.

185. Матезиус В. О лингвистической характерологии (на материале современного английского языка) / В. Матезиус // Новое в зарубежной лингвистике / [сост. В. П. Нерознака; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. — М. : Прогресс, 1989. — Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы — С. 18–26.

186. Материнська О. В. Семантика найменувань частин тіла в англійській, німецькій, українській та російських мовах : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.17 / О. В. Материнська. — Донецьк, 2005. — 202 с.

187. Материнська О. В. Типологія найменувань частин тіла : [монографія] / О. В. Материнська. — Донецьк : ДонНУ, 2009. — Т. 5: Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження. — 295 с.

188. Мед Н. Г. Мир человека в оценочных номинациях испанской разговорной речи (семантическая сфера «Предмет») / Н. Г. Мед // Петербургская иберо-германистика: Памяти профессора О. К. Васильевой-Шведе и академика Г. В. Степанова : [сб. ст. / под ред. проф. М. А. Марусенко]. — СПб. : Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2008. — С. 114–123.

189. Мейе А. Основные особенности германской группы языков / А. Мейе ; [пер. с франц.]. — М : Эдиториал УРРС, 2003. — 164 с.

190. Мейе А. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков / А. Мейе. — М., 2007. — 512 с.

191. Мельчук И. А. Курс общей морфологии : [в 4-х т.] / И. А. Мельчук ; [пер. с фр. В. А. Плунгяна ; общ. ред. Н. В. Перцова и Е. Н. Саввиной]. — М. : Языки русской культуры; Вена : Wiener Slawistscher Almanach. — 1998. — Т. 2. — Ч. 2 : Морфологическое значение. — 543 с.

192. Меркулова В. А. Очерки по русской народной номенклатуре

растений / В. А. Меркулова. — М. : Наука, 1967. — 258 с.

193. Метафора в языке и тексте / [В. Г. Гак, В. Н. Телия, Е. М. Вольф и др.] ; отв. ред. В. Н. Телия ; АН СССР ; Институт языкознания. — М. : Наука, 1988. — 174 с.

194. Мечковская Н.Б. Общее языкознание: Структурная и социальная типология языков: Учебное пособие. — Минск: Амалфея, 2000. — 368 с.

195. Мешков О. Д. Словообразование современного английского языка / О. Д. Мешков. — М. : Наука, 1976. — 245 с.

196. Мешков О. Д. Словосложение в современном английском языке / О. Д. Мешков. — М. : Высшая школа, 1985. — 187 с.

197. Мешков О. Д. Семантические аспекты словосложения английского языка / О. Д. Мешков. — М. : Наука, 1986. — 208 с.

198. Мещерякова Ю. В. Концепт «красота» в английской и русской лингвокультурах : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Ю. В. Мещерякова. — Волгоград, 2006. — 24 с.

199. Миголинець О. Ф. Ботанічна лексика українських говорів закарпатської області : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / О. Ф. Миголинець. — Ужгород, 1996. — 24 с.

200. Миголинець О. Ф. Запозичення в галузі ботанічної лексики українських карпатських говірок / О. Ф. Миголинець // Проблеми романо-германської філології : міжнар. наук. конф., 25-26 вер. 2000 р. : матеріали. — Ужгород : Вид-во «Закарпаття», 2000. — С. 119–122.

201. Миголинець О. Ф. Соматичні елементи в ботанічних назвах українських закарпатських говірок / О. Ф. Миголинець // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. пр. — Ужгород : Говерла, 2010. — Вип. 14. — С. 68–73.

202. Миловидова Л. И. О переводе английских ботанических терминов и названий на русский язык : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки”/ Л. И. Миловидова. — Черновцы, 1964. — 23 с.

203. Михайлова В. И. Метонимические преобразования в многокомпонентных терминах / В. И. Михайлова // Актуальные проблемы семасиологии. — СПб, 1991. — С. 165–171.

204. Моисеев А. И. Основные вопросы словообразования в современном русском литературном языке / А. И. Моисеев. — Л., 1987. — С. 117–118.

205. Моргун А. В. Зооніми в системі російського словотвору: словотвірна активність і типова словотвірна парадигма : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 „Російська мова” / А. В. Моргун. — К., 1998. — 16 с.

206. Морфемна структура слова / [Т. О. Грязнухіна, Н. Ф. Клименко, Л. І. Комарова та ін.]. — К. : Наукова думка, 1979. — 334 с.

207. Морфологічна будова сучасної української мови / М. А. Жовтобрюх. — К. : Наукова думка, 1975. — 208 с.

208. Москаленко Л. А. Похідні від назв кольорів у ботанічній лексиці українських степових говірок Миколаївщини / Л. А. Москаленко // Дослідження з української діалектології : зб. наук. пр. — К. : Наукова думка, 1991. — С. 93–116.

209. Мусаева О. И. Лексика, объединенная семантикой «растение», в художественном мировосприятии М. Ю. Лермонтова / О. И. Мусаева // Русская филология 15 : сб. тр. молодых филол. — Тарту, 2004. — С. 263–269.

210. Найденова Н. С. Способы терминообразования в современном французском языке (на примере финансово-кредитной терминосистемы) / Н. С. Найденова // Функциональная семантика : К 80-летию акадмика МАН ВШ профессора Льва Алексеевича Новикова : [коллективная монография /

сост. Н. В. Новоспасская, Н. В. Перфильева]. — М. : РУДН, 2011. — С. 359–365.

211. Налетова Н. И. Названия растений в псковских говорах : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / Н. И. Налетова. — Тверь, 2002. — 18 с.

212. Нафиков Ш. В. К определению семантической структуры названий рыб в башкирском языке / Ш. В. Нафиков // Вопросы лексикологии и лексикографии башкирского языка. — Уфа, 1983. — С. 55–59.

213. Неद्याлков В. П. Каузативные конструкции в немецком языке : аналитический каузатив / В. П. Неद्याлков. — Ленинград : Наука, 1971. — 178 с.

214. Нечитайло І. М. Історія і типологія праслов'янських девербативів : [монографія] / І. М. Нечитайло. — К. : Вид-чий центр КНЛУ, 2011. — 365 с.

215. Николаева Л. Б. Типологія термінів спорідненості : [монографія] / Л. Б. Николаева. — Донецьк : ДонНУ, 2006. — Т. 3: Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження. — 255 с.

216. Николаев Г. А. Теоретические проблемы русского образования. Казанская научная школа / Г. А. Николаев // Диалектное словообразование, морфемика и морфонология : [монография / под. ред. Е. Н. Шабровой]. — СПб. : Наука; Вологда : ВГПУ, 2007. — С. 7–29.

217. Нифанова Т. С. Сопоставительное исследование английской и французской национальной языковой картины мира (на материале денотативных классов из сферы «природа») : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Т. С. Нифанова. — Екатеринбург, 2005. — 46 с.

218. Огольцев В. М. Устойчивые сравнения в системе русской фразеологии / В. М. Огольцев. — Л., 1978. — 159 с.

219. Огуй О. Д. Лексикологія німецької мови / О. Д. Огуй. — Вінниця :

Нова книга, 2003. — 416 с.

220. Озерова Н. Г. Лексическая и грамматическая семантика существительного / Н. Г. Озерова. — К. : Наукова думка, 1990. — 188 с.

221. Омельковець Р. С. Номінація лікарських рослин в українському західнополіському говорі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Р. С. Омельковець. — К., 2004. — 23 с.

222. Омельковець Р. С. Номінація лікарських рослин в українському західнополіському говорі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Р. С. Омельковець. — Луцьк., 2004. — 480 с.

223. Омельченко Л. Ф. Продуктивные типы сложных слов в современном английском языке (на материале прилагательных и глаголов) / Л. Ф. Омельченко. — К. : Вища школа, 1981. — 143 с.

224. Омельченко Л. Ф. Семантико-стилістичний аспект англійських субстантивних «бахувріхі» антропосемічного поля / Л. Ф. Омельченко, Н. М. Максимчук, О. В. Кривошеев, І. А. Онищенко // Проблеми зіставної семантики. — К., 1999. — С. 38–44.

225. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / [А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько]. — К. : КМ Академія, 2000. — 218 с.

226. Очерки по сравнительной семасиологии германских, балтийских и славянских языков / [А. П. Непокупный, Н. Н. Быховец, В. А. Пономаренко]. — К. : Довіра, 2005. — 367 с.

227. Панасенко Н. И. Когнитивно-ономасиологическое исследование лексики : (Опыт сопоставительного анализа названий лекарственных растений) : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Н. И. Панасенко. — М., 2000. — 49 с.

228. Панасенко Н. И. Способы номинации лекарственных растений в романских, германских и славянских языках / Н. И. Панасенко // Діахронічне,

типологічне і контрастивне дослідження германських, романських і слов'янських мов : міжнар. наук. конф.: матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2001. — С. 174–179.

229. Панасенко Н. И. Особенности ономаσιологической структуры названий лекарственных растений-кустарников / Н. И. Панасенко // *Studia Germanica et Romanica: Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання: науковий журнал.* — Донецьк, 2004. — Т. I. — № 1. — С. 68–83.

230. Панасенко Н. И. Народная медицина и удивительный мир растений глазами филолога, или Диссертация на тему... / Н. И. Панасенко. — К. : Генеза, 2005. — 232 с.

231. Панасенко Н. И. Фитонимическая лексика в системе романских, германских и славянских языков (опыт ономаσιологического и когнитивного анализа) / Н. И. Панасенко. — Черкассы : Брама-Украина, 2010. — 452 с.

232. Панасенко Н. И. Структурно-семантический анализ славянских фитонимов / Н. И. Панасенко // *Studia Germanica et Romanica: Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання : [науковий журнал].* — Донецьк : ДонНУ, 2011. — Т. 8. — № 1 (22). — С. 85–92.

233. Пастушенко Т. В. Колірна номінація як елемент вторинної мовної картини світу: (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / Т. В. Пастушенко. — К., 1998. — 16 с.

234. Пащенко О. М. Семантична стратифікація фітонімічної номенклатури східнослов'янських мов: порівняльно-історичний аспект : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.17 / О. М. Пащенко. — К. : 2006. — 205 с.

235. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів : [посібник] / В. І. Перебийніс. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 171 с.

236. Поденежна Т. О. Номінація людини за фізичною ознакою в англійській, німецькій, українській і російській мовах : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.17 / Т. О. Поденежна. — Донецьк : ДонНУ, 2011. — 221 с.

237. Подолян І. Е. Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах: Контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 „Порівняльно-історичне та типологічне мовознавство” / І. Е. Подолян. — К., 2002. — 20 с.

238. Покровский М. М. Избранные работы по языкознанию / М. М. Покровский. — М. : Изд-во АН СССР, 1959. — 382 с.

239. Полюжин М. М. Функциональное словосложение и префиксальные ономаσιологические категории в английском языке / М. М. Полюжин, Л. Ф. Омельченко. — Ужгород, 1997. — 100 с.

240. Поснік І. В. Структурно-семантична характеристика назв квітів у різноструктурних мовах / І. В. Поснік // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : VI міжвуз. конф. молодих учених, 28-29 січ. 2008 р. : матеріали. — Донецьк, ДонНУ, 2008. — Т. 2. — С. 32–36.

241. Поснік І. В. Структурна характеристика назв квітів у різноструктурних мовах / І. В. Поснік // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах : зб. наук. пр. — Донецьк : ДонНУ, 2008. — Вип. 17. — С. 41–52.

242. Поснік І. В. Семантична характеристика назв квітів у різноструктурних мовах / І. В. Поснік // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : VII міжвуз. конф. молодих учених, 27-28 січ. 2009 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2009. — С. 74–76.

243. Поснік І. В. Структурна характеристика назв квітів у різноструктурних мовах / І. В. Поснік // Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових співробітників і аспірантів Донецького національного університету за підсумками науково-дослідної роботи за період 2007–2008 рр. — Донецьк : Цифрова типографія, 2009. —

Т. 2 Суспільно-гуманітарні науки. — С. 76.

244. Поснік І. В. Структурна характеристика назв квітів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Поснік // Проблеми зіставної семантики : зб. наук. ст. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. — Вип. 9. — С. 373 – 377.

245. Потебня А. А. Мысль и язык : [сб. тр.] / А. А. Потебня. — М. : Лабиринт Пресс, 2010. — 406 с.

246. Проблемы словообразования в английском и немецком языках : [межвуз. сб. науч. тр. / отв. ред. Г. Г. Сильницкий]. — Смоленск, 1982. — 136 с.

247. Пузік А. А. Відприкметникові дієслова у німецькій, англійській та українській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 „Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / А. А. Пузік. — Донецьк, 2000. — 19 с.

248. Раевская О. В. Словообразовательная системность лексики французского языка / О. В. Раевская // Филологические науки. — 1990. — № 3. — С. 87–95.

249. Рафаелова К. С. Лінгвокультурологічні особливості стійких компаративних одиниць в російській та вірменській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. : 10.02.17 „Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / К. С. Рафаелова. — Донецьк, 2010. — 20 с.

250. Реформаторский А. А. О сопоставительном методе [Электронный ресурс] / А. А. Реформаторский // Лингвистика и поэтика. — М., 1987. — С. 40–52. — Режим доступа : <http://www.philology.ru/linguistics1/reformatskiy-87d.htm>.

251. Реформаторский А. А. Введение в языковедение / А. А. Реформаторский. — М. : Аспект Пресс, 1996. — 536 с.

252. Рогальська І. І. Флористичні концепти української мовно-

художньої картини світу (на матеріалі поетичного мовлення ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / І. І. Рогальська. — Одеса, 2008. — 18 с.

253. Рудяков А. Н. Компонентный анализ и семантика лексических групп / А. Н. Рудяков // Исследования по семантике : сб. науч. тр. — Симферополь, 1987. — С. 10–17.

254. Русанівський В. М. Методологія, теорія і часткові методи лінгвістичних досліджень / В. М. Русанівський // Мовознавство. — 1975. — № 2. — С. 3–12.

255. Русанівський В. М. Семантична глибина слова / В. М. Русанівський // Мовознавство. — 1991. — № 2. — С. 3–7.

256. Русская грамматика : [в 2-х т.] / редкол.: Н. Ю. Шведова (гл. ред.) и др. ; АН СССР, Институт русского языка. — М. : Наука, 1980. — Т. 1 : Фонетика. Фонология. Ударение. Интонация. Словообразование. Морфология. — 783 с.

257. Рыжкова Е. В. Метафора флористического круга в английском языке : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / Е. В. Рыжкова. — СПб, 2001. — 22 с.

258. Рябко О. П. Номинативные и структурно-семантические свойства сложных субстантивных образований: (на материале наименований растений) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / О. П. Рябко. — Пятигорск, 1988. — 16 с.

259. Рябко О. П. Сложноструктурные флоронимы в английском языке когнитивно-фреймовая и мотивационно-нормативная интерпретация : автореф. дис. ... доктора филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / О. П. Рябко. — Ростов на Дону, 2003. — 43 с.

260. Сабадош І. В. Типологія назв *Rosa canina* L. в говорах української та інших слов'янських мов / І. В. Сабадош // Дослідження з української діалектології. — К. : Наукова думка, 1991. — С. 93–117.

261.Сабадош І. В. Формування української ботанічної номенклатури : [монографія] / І. В. Сабадош ; [відпов. ред. В. В. Німчук]. — Ужгород, 1996. — 192 с.

262.Сабадош І. В. Інновації в назвах культурних трав'янистих рослин української мови 19 – початку 20 ст. / І. В. Сабадош // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологія 20. — 2009. — С. 17–26.

263.Саввина Ю. Ю. Фитонимическая лексика елецких говоров : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.01 / Ю. Ю. Саввина. — Брянск, 2009. — 355 с.

264.Савченко А. Н. Сравнительная грамматика индоевропейских языков : [учеб. пособие] / А. Н. Савченко. — [2-е изд., стереотипное]. — М. : Едиториал УРСС, 2003. — 416 с.

265.Сафарова Р. З. Источники, пути и принципы формирования ботанической терминологии башкирского языка (на материале названий растений) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации (башкирский язык)” / Р. З. Сафарова. — Уфа, 1984. — 28 с.

266.Сахарчук Л. И. Методологические проблемы словообразовательного анализа : (семантика производного глагола в немецком языке) / Л. И. Сахарчук. — К. : Вища школа, 1987. — 130 с.

267.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : [термінологічна енциклопедія] / О. О. Селіванова. — Полтава : Довкілля. — К., 2006. — 716 с.

268.Сердюк А. М. Мотиваційна основа назв рослин у первинному і вторинному семіозисі: на матеріалі української, російської, німецької та французької мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 „Загальне мовознавство” / А. М. Сердюк. — К., 2002. — 20 с.

269.Серебренников Б. А. Роль человеческого фактора в языке. Язык и мышление / Б. А. Серебренников ; [отв. ред. В. М. Солнцев ; АН СССР, Институт языкознания]. — М. : Наука, 1988. — 244 с.

270.Сетаров Р. Т. Национальная специфика образной номинации (на

материале названий растений в славянских, германских и тюркских языках) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Р. Т. Сетаров. — Воронеж, 2000. — 19 с.

271. Симоненко Л. О. Формування української біологічної термінології : [монографія] / Л. О. Симоненко. — К. : Наукова думка, 1991. — 150 с.

272. Скаличка В. О современном состоянии типологии / В. Скаличка // Новое в зарубежной лингвистике. — М., 1963. — Вып. 3. — С. 19–35.

273. Скаличка В. Типология и сопоставительная лингвистика / В. Скаличка // Новое в зарубежной лингвистике. — М., 1989. — Вып. 25. — С. 27–31.

274. Складарская Г. Н. Метафора в системе языка / Г. Н. Складарская ; [отв. ред. Д. Н. Шмелев]. — СПб. : Наука : Санкт-Петербургская издательская фирма, 1993. — 150 с.

275. Скорофатова А. О. Ономазіологія та лінгвогеографія фітономів в українських східнослов'янських говірках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / А. О. Скорофатова. — Луганськ, 2008. — 24 с.

276. Скорофатова А. О. Ономазіологія та лінгвогеографія фітономів в українських східнослов'янських говірках : [монографія] / А. О. Скорофатова. — Луганськ : Еталон-2, 2009. — 369 с.

277. Смирницкий А. И. Морфология английского языка / А. И. Смирницкий ; [под ред. В. В. Пассек]. — М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1959. — 443 с.

278. Смирницкий А. И. Очерки по сопоставительной грамматике русского и английского языков / А. И. Смирницкий ; [под общ. ред. О. С. Ахматовой]. — [2-е изд. испр.]. — М. : Высшая школа, 1975. — 380 с.

279. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. — М., 1998. — 262 с.

280. Современный русский язык : Теория : Анализ языковых единиц :

[в 2 ч. ; учеб. для студ. вузов / под ред. Е. И. Дибровой]. — М. : АCADEMIA, 2001. — Ч. 1 : Фонетика и орфоэпия. Графика и орфография. Лексикология. Фразеология. Лексикография. Морфемика. Словообразование. — 540 с.

281. Солнцев А. В. Виды номинативных единиц / А. В. Солнцев // Вопросы языкознания. — 1987. — № 2. — С. 133–137.

282. Способы номинации в современном русском языке / [Д. Н. Шмелев, А. Ф. Журавлев, О. П. Ермакова и др.] ; отв. ред. Д. Н. Шмелев. — М. : Наука, 1982. — 296 с.

283. Сравнительно-историческое изучение языков разных семей. Современное состояние и проблемы / [ред. Н. Гаджиев]. — М. : Наука, 1981. — 357 с.

284. Стадній А. С. Нові оцінно-конотативні значення дієслів у сучасній українській літературній мові : (на матеріалі ЗМІ) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / А. С. Стадній. — К., 2011. — 19 с.

285. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской литературы. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. — [2-е изд., перераб. и допол.]. — М., 1997. — 312 с.

286. Степанова И. С. Английские фразеологические единицы с флористическим компонентом (в сопоставлении с русским) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / И. С. Степанова. — К., 1987. — 24 с.

287. Степанова М. Д. Лексикология современного немецкого языка / М. Д. Степанова, И. И. Чернышева. — М. : Высшая школа, 1975. — 272 с.

288. Степанова М. Д. Теоретические основы словообразования в немецком языке / М. Д. Степанова, В. Фляйшер. — М. : Высшая школа, 1984. — 264 с.

289. Степанова М. Д. Методы синхронного анализа лексики: на

материале современного немецкого языка / М. Д. Степанова. — [2-е изд., стер.]. — М. : УРСС, 2004. — 208 с.

290. Степанова Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики / Ю. С. Степанова // Вопросы языкознания. — М. : Наука, 1975. — С. 140–144.

291. Стернин И. А. Проблемы анализа структуры значения слова / И. А. Стернин. — Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1979. — 154 с.

292. Структура английского имени существительного / И. П. Иванова, С. П. Балашова, Д. Н. Борисова ; [под ред. И. П. Ивановой]. — М. : Высшая школа, 1975. — 168 с.

293. Сычугова Л. А. Наименования животных в семиосфере английской этнокультуры : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / Л. А. Сычугова. — СПб, 1996. — 18 с.

294. Тараненко О. О. Номінація / О. О. Тараненко // Українська мова: Енциклопедія. — К. : Вид-во «Українська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. — С. 417–419.

295. Таранець В. Г. Діахронія мови : зб. ст. / В. Г. Таранець ; [за ред. Л. М. Голубенко]. — Одеса : Друкарський дім, 2008. — 236 с.

296. Тахтаджян А. Л. Система магнолиофитов / А. Л. Тахтаджян. — Л. : Наука, 1987. — 440 с.

297. Телия В. Н. Вторичная номинация и ее виды / В. Н. Телия // Языковая номинация. Виды наименований. — М. : Наука, 1977. — 360 с.

298. Телия В. Н. Семантика связанных значений слов и их сочетаемости / В. Н. Телия // Аспекты семантических исследований. — М. : Наука, 1980. — С. 250–319.

299. Телия В. Н. Типы языковых значений : Связанное значение слова в языке / В. Н. Телия ; [отв. ред. А. А. Уфимцева ; Академия наук СССР ; Институт языкознания]. — М. : Наука, 1981. — 269 с.

300. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. — М. : Наука, 1986. — 143 с.

301.Телия В. Н. Метафора в языке и тексте / В. Н. Телия. — М. : Наука, 1988. — 174 с.

302.Тихонов А. Н. Внутренняя форма и лексическое значение слова / А. Н. Тихонов // Семантика и структура деривационных моделей. — Владивосток : ДВО АН СССР, 1988. — С. 55–71.

303. Тихонов А. Н. Современный русский язык: Морфемика. Словообразование. Морфология / А. Н. Тихонов. — М. : Цитадель-трейд, 2002. — 464 с.

304. Тишковец С. В. Довідник з української мови [Електронний ресурс] / С. В. Тишковець. — Режим доступу : <http://mot.narod.ru/mova/movva.html>.

305.Топоров В. Н. Пространство и текст / В. Н. Топоров // Текст : семантика и структура. — М., 1983. — С. 227–284.

306.Торопцев И. С. Предмет, задачи, материал и методы ономазиологии / И. С. Торопцев // Проблемы ономазиологии. — Орел : Изд-во Курского педагогического института, 1974. — Т. 21 / 114. — С. 3–75.

307.Торопцев И. С. Язык и речь / И. С. Торопцев. — Воронеж : Изд-во Воронежского университета, 1985. — 199 с.

308.Трубачев О. Н. Этимологические исследования и лексическая семантика / О. Н. Трубачев // Принципы и методы семантических исследований. — М. : Наука, 1976. — С. 147–179.

309.Турченко Л. В. Новозеландские флористические названия в ономазиологическом аспекте : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук. : спец. 10.02.19 „Общее языковедение” / Л. В. Турченко. — К, 1987. — 23 с.

310.Удинська А. Г. Метонімічні переноси на позначення людини в англійській і українській мовах : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.17 / А. Г. Удинська. — Донецьк : ДонНУ, 2007. — 224 с.

311.Улуханов И. С. Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания / И. С. Улуханов. — М. : Наука, 1977. — 256 с.

312. Улуханов И. С. О языке Древней Руси / И. С. Улуханов. — [3-е изд., испр. и доп.]. — М. : Наука, 2009. — 192 с.

312. Ульманн С. Семантические универсалии // Новое в лингвистике. — Вып. 5 (Языковые универсалии). — М.: Прогресс, 1970. — С. 250-298.

313. Ус Ю. М. Розвиток системи кольоро- і світлопозначень у німецькій мові XVI-XIX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. „Германські мови” / Ю. М. Ус. — Донецьк : ДНУ, 2009. — 21 с.

314. Успенский Б. А. Принципы структурной типологии / Б. А. Успенский. — М., 1962. — 64 с.

315. Уфимцева А. А. Лексическая номинация: (первичная нейтральная) / А. А. Уфимцева. — [2-е изд.]. — М., 2010. — 84 с.

316. Фаріон І. Д. Когнітивний аспект антропонімійної лексики / І. Д. Фаріон // Українська історична та діалектна лексика. — К., 2003. — С. 335–341.

317. Фещенко М. М. Назви лікарських рослин в українській мові : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 / М. М. Фещенко. — К., 1974. — 235 с.

318. Хазбулатов Б. А. Фитонимы в чеченском языке: синхронно-диахронный анализ : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра фил. наук : спец. 10.02.02 „Языки народов Российской Федерации (чеченский язык)” / Б. А. Хазбулатов. — М., 2004. — 34 с.

319. Халифман Э. А. Словообразование в современном французском языке / Э. А. Халифман, Т. С. Макеева, О. В. Раевская. — М. : Высшая школа, 1983. — 128 с.

320. Цветков Н. В. К методологии компонентного анализа / Н. В. Цветков // Вопросы языкознания. — 1984. — №3. — С. 60–63.

321. Цехмістренко О. В. Семантичний аналіз власних жіночих імен, похідних від назв квітів / О. В. Цехмістренко // Гуманітарний вісник. Серія : Іноземна філологія. — Черкаси, 2001. — С. 219–221.

322. Цой Т. В. Лексико-семантическая и словообразовательная структура фитонимов в современном русском языке : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / Т. В. Цой — Ташкент, 1995. — 19 с.

323. Цыбова И. А. Словообразование в современном французском языке : [учеб. Пособие] / И. А. Цыбова. — М. : Высшая школа, 2008. — 128 с.

324. Чекалина Е. М. Лексикология французского языка / Е. М. Чекалина, Т. М. Ушакова. — СПб : Изд-во Санкт-Петербургского университета, 1998. — 235 с.

325. Черникова Н. В. Метафора и метонимия в аспекте современной неологии / Н. В. Черникова // Филологические науки. — М., 2001. — № 1. — С. 82–90.

326. Чинчлей Г. С. Очерки по деривации в современном французском языке / Г. С. Чинчлей ; [отв. ред. В. И. Банару]. — Кишинев, 1991. — 119 с.

327. Шанский Н. М. Основы словообразовательного анализа / Н. М. Шанский. — М., 1953. — 56 с.

328. Шанский Н. М. Очерки по русскому словообразованию и лексикологии / Н. М. Шанский. — М., 1959. — 246 с.

329. Шанский Н. М. Русский язык. Лексика. Словообразование / Н. М. Шанский. — М., 1975. — 239 с.

330. Шанский Н. М. В мире слов : Книга для учителя / Н. М. Шанский. — [3-е изд., испр. и доп.]. — М. : Просвещение, 1985. — 255 с.

331. Шведова Н. Ю. Активные процессы в современном русском синтаксисе: (Словосочетание) / Н. Ю. Шведова. — М. : Просвещение, 1966. — 156 с.

332. Шепель Ю. А. Моделирование словообразовательных рядов слов : [монография] / Ю. А. Шепель. — Днепропетровск : Наука и образование, 2000. — 319 с.

333. Шеховцова О. А. Формування символічної семантики

кольоропозначень: культурологічний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 „Загальне мовознавство” / О. А. Шеховцова. — Донецьк, 2003. — 18 с.

334. Шмелев Д. Н. Очерки по семасиологии русского языка / Д. Н. Шмелев. — М. : Просвещение, 1964. — 244 с.

335. Штейнберг Н. М. Аффиксальное словообразование во французском языке. Суффиксация и префиксация / Н. М. Штейнберг. — Л., 1976. — 204 с.

336. Щерба Л. В. Избранные работы по русскому языку / Л. В. Щерба. — М. : Учпедгиз, 1957. — 187 с.

337. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба. — Л. : Наука, Ленинградское отделение, 1974. — 428 с.

338. Щур Г. С. Теория поля в лингвистике / Г. С. Щур. — М. : Наука, 1974. — 255 с.

339. Эдельмане И. Ю. Отражение языковых контактов в латышских (терминологических) названиях растений / И. Ю. Эдельмане // Контакты русского языка с языками народов Прибалтики. — Рига : Зинатне, 1984. — С. 56–62.

340. Этимология русских названий растений : [учеб. пособ. по ботанике и дендрологии для студ. спец. 31.12 / Ф. А. Чепик, А. Ю. Попов]. — СПб. : ЛТА, 1994. — 48 с.

341. Юнгер Ф. Г. Язык и мышление / Ф. Г. Юнгер ; [пер. с нем. К. В. Лощевского]. — СПб. : Наука, 2005. — 301 с.

342. Ягумова Н. Ш. Фитонимическое пространство в языковой картине мира: словообразовательный и мотивационный аспекты: (на материале английского и адыгейского языков) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. філол. наук : спец. 10.02.02. „Языки народов Российской Федерации”, 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Н. Ш. Ягумова — Майкоп, 2008. — 25 с.

343. Языковая номинация : (Виды наименований) / [А. А. Уфимцева, Э. С. Азнаурова, В. Н. Телия и др.]. — М. : Наука, 1977. — 360 с.

344. Якобсон Р. О. Типологические исследования и их вклад в сравнительно- историческое языкознание / Р. О. Якобсон // Новое в лингвистике. — М., 1963. — Вып. 3. — С. 95–105.

345. Яненко И. В. Сопоставительно-типологическая характеристика функциональных флоронимов в германских, романских и славянских языках / И. В. Яненко // Филологические чтения : всероссийская науч.-практ. конф., 29-30 окт. 2010 г. : материалы. — Оренбург : ОГУ, 2010. — С. 363–366.

346. Яненко І. В. Зіставний аналіз флоронімів із локативними ознаками в германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. — 2010. — № 7. — С. 295–300.

347. Яненко І. В. Зіставний аналіз флоронімів із темпоральними ознаками в германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // *Studia Germanica et Romanica: Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання* : [наук. журнал]. — Донецьк : ДонНУ, 2010. — Т. 7. — № 1 (19). — С. 103–110.

348. Яненко І. В. Локативні ознаки в найменуваннях квітів німецької та російської мов / І. В. Яненко // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : VIII міжвуз. конф. молодих учених, 27-28 січ. 2010 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2010. — С. 256–258.

349. Яненко І. В. Флороніми з ознаками зовнішнього вигляду в германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Компаративістика і типологія у сучасній лінгвістичній науці: здобутки і проблеми : IX міжнар. лінгвістичного семінару, 11–14 чер. 2010 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2010. — С. 113–114.

350. Яненко І. В. Зіставний аналіз флоронімів із функціонально-

цільовими ознаками в германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Вісник Дніпровського університету. — 2011. — № 11. — Т. 19. — Мовознавство. — Вип. 17. — Т. 2. — С. 184–189.

351. Яненко І. В. Посесивні флороніми у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : IX міжвуз. конф. молодих учених, 26-27 січ. 2011 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2011. — С. 237–239.

352. Яненко І. В. Семантика флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Компаративістика і типологія у сучасній лінгвістичній науці: здобутки і проблеми: X міжнар. лінгвістичного семінару, 12–14 чер. 2011 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2011. — С. 133–135.

353. Яненко І. В. Семантика флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах : зб. наук. пр. — Донецьк : ДонНУ, 2011. — Вип. 23. — С. 56–63.

354. Яненко І. В. Семантичні типи посесивних флоронімів (на матеріалі германських, романських і слов'янських мов) / І. В. Яненко // Проблеми зіставної семантики : зб. наук. ст. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. — Вип. 10. — Ч. I. — С. 387–391.

355. Яненко І. В. Семантичні типи флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових співробітників і аспірантів Донецького національного університету за підсумками науково-дослідної роботи за період 2009-2010 рр. — Донецьк : Цифрова типографія, 2011. — Т.2. — С. 113–114.

356. Яненко І. В. Флороніми з функціонально-цільовими ознаками у різноструктурних мовах / І. В. Яненко // Лексико-грамматические инновации

в современных славянских языках: V междунар. науч. конф., 7–8 апр. 2011 г. : материалы. — Дніпропетрівськ : Нова ідеологія, 2011. — С. 446–448.

357. Яненко І. В. Метафоричні переноси в найменуваннях квітів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : X міжвуз. конф. молодих учених, 24-25 січ. 2012 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2012. — С. 201–203.

358. Яненко І. В. Комбіновані флороніми в германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Філологічні трактати. — Суми, 2012. — Т. 4. — № 3. — С. 95–101.

359. Яненко І. В. Комбінації номінативно-мотивуючих ознак флоронімів у германських, романських і слов'янських мовах / І. В. Яненко // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : XI міжвуз. конф. молодих учених, 29-30 січ. 2013 р. : матеріали. — Донецьк : ДонНУ, 2013. — С. 204–208.

360. Янценецкая М. Н. Семантические вопросы теории словообразования : [монография] / М. Н. Янценецкая. — Томск, 1979. — 242 с.

361. Янценецкая М. Н. Словообразовательное значение и его виды / М. Н. Янценецкая. — Томск, 1987. — Вып. 1. Основные понятия. — 46 с.

362. Янценецкая М. Н. Словообразовательное значение и его виды / М. Н. Янценецкая. — Томск, 1987. — Вып. 2. Семантика производных существительных. — 49 с.

363. Admoni W. Der deutsche Sprachbau / W. Admoni. — М.–Л. : Просвещение, 1966. — 283 с.

364. Bartsch R. Generating polysemy : Metaphor and metonymy / R. Bartsch // Metaphor and metonymy in comparison and contrast / [ed. By R. Dirven, R. Pörings]. — Berlin ; New York : Mouton de Gruyter, 2003. — 2003. — P. 49–74.

365. Bartschat B. Methoden der Sprachwissenschaft / B. Bartschat. — Berlin : E. Schmidt Verlag, 1996. — 188 S.

366. Baugh A. C. A history of English language / A. C. Baugh, Thomas Cable. — [4th ed.]. — Delhi : Routledge, 1993. — 444 p.

367. Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung auf dem Gebiete der arischen, celtischen und slawischen Sprachen / [Hrsg. von A. Kuhn, A. Schleicher]. — Berlin : Ferd. Dummler's Verlagsbuchhandlung, 1861. — Bd. 2. — 1861. — 522 S.

368. Bendix E. Componential analysis of general vocabulary / E. Bendix // International journal of American linguistics. — 1966. — V. 32 — № 2 — P. 202–225.

369. Birnbaum H. Genetische, typologische und universale Linguistik: Einige Überlegungen über ihr hierarchisches Verhältnis / H. Birnbaum // Folia linguistica. — 1975. — Vol. 7. — № 3. — S. 221–244.

370. Bloomfield L. Language / L. Bloomfield. — New York : Henry Holt and Company, 1993. — 564 p.

371. Bopp F. Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Send, Armenischen, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslavischen, Gothischen und Deutschen / F. Bopp. — [2. Aufl.]. — Berlin : Ferd. Dummler's Verlagsbuchhandlung, 1861. — Bd. 3. — 1861. — 534 S.

372. Brinkmann H. Die deutsche Sprache. Gestalt und Leistung / H. Brinkmann. — Düsseldorf : Schwann, 1962. — 654 S.

373. Busse D. Semantik / Dietrich Busse. — Wilhelm Fink GmbH u. Co Verlags-KG, Paderborn, 2009. — 144 S.

374. Christofidou A. Produktivität und produktive Wortbildungsregeln / A. Christofidou // Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft. Vorträge der 16. Österreichischen Linguistentagung, 8.-11.12, 1988. — Salzburg, 1988. — S. 66–81.

375. Comrie B. Language universals and linguistic typology: Syntax and

morphology / B. Comrie. — [2 ed.]. — Chicago : University of Chicago Press, 1981. — 252 p.

376. Comrie B. S. Linguistic typology / B. S. Comrie // F. J. Newmeyer. Linguistic theory : Foundations. — Cambridge : Cambr. UP, 1988. — P. 447–461.

377. Coseriu E. Das romanische Verbalsystem / E. Coseriu. — Tübingen : Narr, 1976. — 197 S.

378. Der große Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / P. Grebe. — Mannheim, 1968. — Bd 4. — 774 S.

379. Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache ; eine Bestandsaufnahme des Instituts für deutsche Sprache, Forschungsstelle Innsbruck. — Berlin ; New York : Walter de Gruyter. — Hauptteil 4. Substantivkomposita I : (Komposita und kompositinsähnliche Strukturen) / L. Ortner, E. Müller-Bollhagen, H. Ortner, H. Wellman, M. Pümpel-Mader, H. Gärtner. — 1991. — Bd. LXXIX. — 863 S.

380. Dokulil M. Tvoření slov v češtině. I Teorie odvozování slov / M. Dokulil. — Praha: Československé Akademie Ved., 1962. — 263 S.

381. Eichinger L. M. Deutsche Wortbildung : Eine Einführung / L. M. Eichinger. — Tübingen, 2000 . — 269 S.

382. Empson W. The structure of complex words / W. Empson. — Cambridge (Mass.) : Harvard univ. press, 1989. — XV, 450 p.

383. Erben J. Abriss der deutschen Grammatik / J. Erben. — Berlin, 1963. — 226 S.

384. Erben J. Einführung in die deutsche Wortbildungslehre / J. Erben. — Berlin : Schmidt-Verlag, 1975. — 160 S.

385. Erben J. Einführung in die deutsche Wortbildungslehre / J. Erben. — [3, neubearb. Aufl.]. — Berlin : Erich Schmidt, 1993. — 182 S.

386. Fleischer W. Wortbildungsbedeutung / W. Fleischer // Studia Neerlandica et Germanica. — Wrodaw, 1992. — S. 99–105.

387. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache /

W. Fleischer, I. Barz. — Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1995. — 381 S.

388. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache / W. Fleischer. — Tübingen : Niemeyer, 1995. — 382 S.

389. Fox A. Linguistic Reconstruction : An introduction to theory and method / A. Fox. — Oxford : University Press, 1995. — 372 p.

390. Ginzburg R. S. A course in Modern English lexicology / R. S. Ginzburg, S. S. Khidekel, G. Y. Knyazeva. — [2nd ed. rev. and enl.]. — M. : Vyshaja Shkola, 1979. — 269 p.

391. Greenberg J.H. Language Typology: A Historical and Analitic Overview. — The Hague, Paris: Mouton, 1974. — 82 p.

392. Harder P. Functional semantics: A theory of meaning, structure a. tense in English / P. Harder. — Berlin ; New York : Mouton de Gruyter, 1996. — XV, 586 p.

393. Helbig G. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / G. Helbig, I. Buscha. — Leipzig, 1974. — 629 S.

394. Hielscher A. Sommerblumer in Wort und Bild / A. Hielscher. — [3. Aufl.]. — Leipzig ; Radebeul : Neumann Verlag, 1986. — 240 S.

395. Ianenko I. Semantic features of floronyms in Germanic, Romance and Slavonic languages / I. Ianenko // Semantik una Pragmaik in Spannungsfeld der germanistischen und kontrastiven Linguistik. — Donezk : Nationale Universität Donezk, 2012. — S. 222–224.

396. Jackson H. Words, meaning and vocabulary : An introduction to modern English lexicology / H. Jackson, E. Z. Amvela. — London, New York : Cassel, 2000. — 216 p.

397. Johnson K. Quantitative Methods in Linguistics / K. Johnson. — Oxford : Blackwell Publishing, 2008. — 277 p.

398. Kaliuščenko V. D. Deutsche denominalen Verben / V. D. Kaliuščenko // Studien zur deutschen Grammatik. — Tübingen : Narr, 1988. — Bd. 30. — 180 S.

399. Kaliuščenko V. D. Typologie denominaler Verben / V. D. Kaliuščenko

// Linguistische Arbeiten 419. — Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2000. — 253 S.

400. Kastovsky D. Wortbildung und Semantik / D. Kastovsky. — Herausgegeben von K. H. Göller 14. — Düsseldorf-Bern-München. — 331 S.

401. Kluge F. Einführung in die Terminologie / F. Kluge // Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / F. Kluge. — [23, erweiterte Aufl.]. — Berlin; New-York : Walter de Gruyter, 1999. — S. 12–31.

402. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets. — Вінниця : Нова Книга, 2003. — 464 p.

403. Kühnhold I. Deutsche Wortbildung : Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache. 1. Das Verb / I. Kühnhold, H. Wellmann. — Düsseldorf : Pädagogischer Verlag Schwann, 1973. — 375 S.

404. Lehmann C. Towards lexical typology / C. Lehmann // Studies in typology and diachrony : Papers presented to Joseph H. Greenberg on his 75th birthday / [W. Croft (eds.)]. — Amsterdam : Benjamins, 1990. — P. 161–185.

405. Löbner S. Semantik: Eine Einführung / S. Löbner. — Berlin, New York : Walter De Gruyter. — 387 p.

406. Lyons J. Linguistics semantics / J. Lyons. — Cambridge : Cambridge University Press, 1995. — 376 p.

407. Matzke B. Wohin mit “Gesinge”, “besänftigen”, “verarzten”? Einige grundsätzliche Bemerkungen zu Status und Abgrenzung der kombinatorischen Derivation / B. Matzke // Deutsch als Fremdsprache. — 1998. — Heft 1, 35. Jahrgang. — S. 24–27.

408. Metaphor : implications and applications / [ed. By Jeffery Scott Mio, Albert N. Katz]. — Mahwah (N. J.) : Lawrence Erlbaum associates, 1996. — XV, 269 p.

409. Müller K. Slawisches im deutschen Wortschatz: (bei Rücksicht auf Wörter aus den finno-ugorischen wie baltischen Sprachen); Lehn- und Fremdwörter aus einem Jahrtausend / K. Müller. — Berlin, 1995. — 70 S.

410. Nedjalkov V. P. Reciprocal Constructions [Typological Studies in Language] / V. P. Nedjalkov (ed.). — Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2007. — Vols. 1–5. — 2219 p.

411. Olsen S. Wortbildung im Deutschen : Einführung in die Theorie der Wortstruktur / S. Olsen. — Stuttgart : Kröner, 1986. — 143 S.

412. Olsen S. Konversien als ein kombinatorischer Wortbildungsprozess / S. Olsen // Linguistische Berichte 127. — 1990. — S. 185–216.

413. Ortner L. Deutsche Wortbildung. Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache / [L. Ortner, E. Müller-Bollhagen und andere] // Vierter Hauptteil : Substantivkomposita. (Komposita und kompositinsähnliche Strukturen 1). — Berlin ; New York : de Gruyter, 1991. — 863 S.

414. Panasenko N. Interrelations between literary time and space in prosaic texts / N. Panasenko // Language, literature and culture in a changing Translantic world / Milan Ferenčík, Juraj Horváth (eds.). — Prešov : Institute of British and American Studies, Faculty of Arts, University of Prešov ; 2009. — P. 91–108.

415. Paul H. Deutsche Grammatik. Band V. Wortbildungslehre / H. Paul. — [3. Auflage]. — VEB Max Niemeyer Verlag. — Halle (Saale), 1957. — 142 S.

416. Paul H. Prinzipien der Sprachgeschichte / H. Paul, W. M. Wundt. — Tübingen : Niemeyer. — [10 Auflage]. — 1995. — 507 s.

417. Schleicher A. Die Darwinsche Theorie und die Sprachwissenschaft / A. Schleicher. — Weimar : Hermann Böhlau, 1873. — 33 S.

418. Schmidt W. Grundfragen der deutschen Grammatik / W. Schmidt. — Berlin : Volk und Wissen, 1977. — 332 S.

419. Schmidt W. Gibt es ein reflexives Genus? / W. Schmidt // Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt. — Universität zu Berlin. — 1980. — № 3–4. — S. 371–374.

420. Schulz E. Beziehungen zwischen syntaktischen Konstruktionen und Wortbildungsmodellen im Bereich reflexiver Formen / E. Schulz // Grammatik im Unterricht. — ABO. — Akademi, 1985. — S. 143–155.

421. Selkirk E. O. The syntax of word formation / E. O. Selkirk. — Cambridge, Mass., 1982. — 136 p.

422. Stepanova M. D. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / M. D. Stepanova, I. I. Černzseva. — [3, verbesserte Aufl.]. — Moskau : Academia, 2003. — 256 s.

423. Stern J. Metaphor in context / J. Stern. — The MIT press, 2000. — 405 p.

424. Takhtajan A. Diversity and classification of flowering plants / A. Takhtajan — New York : Columbia University Press. 1997. — 663 p.

425. Ullman S. Semantics: an introduction to the science of meaning. — New York : Barnes & Noble, 1962. — 278 p.

426. Wellmann H. Deutsche Wortbildung. Typen und Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache / H. Wellmann. — [2. Hauptteil]. — Düsseldorf : Verlag Schwann, 1975. — 500 S.

427. Wierzbicka A. Lingua Mentalis / A. Wierzbicka. — Sydney : Acad. Press, 1980. — 326 p.

428. Wierzbicka A. Semantics, Culture and Cognition: Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations / A. Wierzbicka. — Oxford : Univercity Press, 1992. — 487 p.

429. Wolf D. Zur Vagheit in der Entwicklung der Sprachzeichenbedeutung / D. Wolf // Diachrone Semantik und Pragmatik : Untersuchungen zur Erklärung und Beschreibung des Sprachwandels / D. Busse (Hg.). — Tübingen : Niemeyer, 1991. — 277 S.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

430. Арутюнова Н. Д. Метафора / Н. Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. — М. : Советская энциклопедия, 1990. — С. 296–297.
431. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. — 2-е изд. — М., 1969. — 608 с.
432. Биологический энциклопедический словарь / [гл. ред. М. С. Гиляров]. — М. : Советская энциклопедия, 1986. — 831 с.
433. Болотина А. Ю. Словарь лекарственных растений (латинский, английский, немецкий, русский). Около 12 000 терминов / А. Ю. Болотина. — М. : РУССО, 2004. — 384 с.
434. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов: 35 тысяч слов / А. Н. Булыко. — 3-е изд. — М. : Мартин, 2010. — 703 с.
435. Вашкевич Н. Н. Словарь этимологических и сокрытых значений / Н. Н. Вашкевич. — М. : Издатель С. Ландышев, 2008. — Вып. 2.— 544 с.
436. ВТССУМ : Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. — К. ; Ірпінь : Перун, 2004. — 1426 с.
437. Головкин Б. Н. О чем говорят названия растений / Б. Н. Головкин. — М. : Агропромиздат, 1986. — 160 с.
438. Горяев Н. В. Сравнительный этимологический словарь русского языка / Н. В. Горяев. — Тифлис, 1896. — 451с.
439. Грачев М. А. Русский жаргон. Историко-этимологический словарь / М. А. Грачев, В. М. Мосленко. — М. : Аст-пресс книга, 2009. — 336 с.
440. Енциклопедія лікарських трав і рослин [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://setrum.net>
441. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1982. — Т. 1: А–Г / [укл. Р. В. Болдирев та ін.]. — 1982. — 632 с.

442. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1985. — Т. 2: Д–Копці / [укл. Н. С. Родзевич та ін.]. — 572 с.

443. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1983. — Т. 3: Кора–М / [укл. Р. В. Болдирєв та ін.]. — 1989. — 552 с.

444. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1983. — Т. 4: Н–П / [укл. Р. В. Болдирєв та ін.]. — 2003. — 65 с.

445. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1983. — Т. 5: Р–Т / [укл. Р. В. Болдирєв та ін.]. — 2006. — 704 с.

446. ЕСУМ : [у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. ; АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. — К. : Наукова думка, 1983. — Т. 6: У–Я / [укл. Г. П. Півторак та ін.]. — 2012. — 568 с.

447. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный / Т. Ф. Ефремова. — 2-е изд., стереотип. — М. : Русский язык, 2001. — Т. 1 : А–О. — 1232 с.

448. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный / Т. Ф. Ефремова. — 2-е изд., стереотип. — М. : Русский язык, 2001. — Т. 2 : П–Я. — 1088 с.

449. Животные и растения. Иллюстрированный энциклопедический словарь / [ред. Т. М. Чухно]. — М. : Эксмо, 2007. — 1248 с.

450. Иллюстрированный словарь английского языка Oxford / [ред. Л. П. Попова, Л. С. Робатень]. — М. : Астрель, 2002. — 1008 с.

451. Крысин Л. П. Толковый словарь иноязычных слов : Ок. 25000 сл. и словосочетаний / Л. П. Крысин. — М. : Русский язык, 1998. — 847 с.

452. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 2 т.] / В. В. Левицкий. — Винница : Нова Книга, 2010. — Т. 1. — 616 с.

453. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 2 т.] / В. В. Левицкий. — Винница : Нова Книга, 2010. — Т. 2. — 368 с.
454. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 3 т.] / В. В. Левицкий. — Черновцы : Рута, 2000. — Т. 1. — 2000. — 262 с.
455. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 3 т.] / В. В. Левицкий. — Черновцы : Рута, 2000. — Т. 2. — 2000. — 259 с.
456. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 3 т.] / В. В. Левицкий. — Черновцы : Рута, 2000. — Т. 3. — 2000. — 236 с.
457. Левицкий В. В. Этимологический словарь германских языков : [в 3 т.] / В. В. Левицкий. — Черновцы : Рута, 2001. — Т. 4 (доп.). — 2001. — 237 с.
458. ЛЭС: Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. — М. : Советская энциклопедия, 1990. — 685 с.
459. Маковский М. М. Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках : Образ мира и миры образов / М. М. Маковский. — М. : ВЛАДОС, 1996. — 416 с.
460. Мамрак А. В. Гнездовой словообразовательный словарь русского языка. Графы порождения / А. В. Мамрак. — Днепропетровск, 2005. — 724 с.
461. Мешков О. Д. Словарь-справочник сложных слов типа «существительное + причастие II» (Английский язык) / О. Д. Мешков. — М. : Наука, 1970. — 67 с.
462. НФС : Новейший философский словарь / [сост. и гл. науч. ред. А. А. Грицанов]. — Минск : Книжный Дом, 2003. — 1280 с.
463. Огольцев В. М. Словарь устойчивых сравнений русского языка (синонимно-антонимический) / В. М. Огольцев. — М., 2001. — 800 с.
464. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов ; [под. ред. проф. Л. И. Скворцова]. — 26-е изд., перераб. и доп.. — М., 2008. — 736 с.
465. Петров О. В. Гніздовий тлумачно-словотворчий словник

комполітив / О. В. Петров. — Симферополь, 2003. — 286 с.

466. Полюга Л. М. Словник українських морфем : понад 45000 слів / Л. М. Полюга. — 3-є вид. — К. : Довіра, 2009. — 553 с.

467. Полюга Л. М. Морфемний словник / Л. М. Полюга. — К. : Радянська школа, 1983. — 464 с.

468. Полюга Л. М. Словник українських морфем / Л. М. Полюга. — Львів : Світ, 2001. — 448 с.

469. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник / З. С. Сікорська. — К. : Освіта, 1995. — 255 с.

470. Словарь морфем русского языка / А. И. Кузнецова, Т. Ф. Ефремова. — М. : Русский язык, 1986. — 1132 с.

471. Словарь полезных растений на двадцати европейских языках / [ред. Л. Л. Балашов ; Всесоюзный институт научной и технической информации]. — М. : Наука, 1970. — 368 с.

472. ССЭНЯ: Словарь словообразовательных элементов немецкого языка / [А. Н. Зуев, И. Д. Молчанова, Р. З. Мурясов ; под рук. М. Д. Степановой]. — М. : Русский язык, 1979. — 536 с.

473. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. — К. : Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1974. — 776 с.

474. Словник афіксальних морфем української мови / [Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський, Т. І. Недозим]. — К. 1998. — 435 с.

475. Словообразовательный словарь русского языка / [авт-сост. А. В. Семенов]. — М. : ЮНВЕС, 2003. — 703 с.

476. Смик Г. К. Корисні та рідкісні рослини України : словник-довідник народних назв / Г. К. Смик. — К. : Українська Радянська Енциклопедія, 1991. — 416 с.

477. Тихонов А. Н. Словообразовательный словарь русского языка : [в 2 т.] / А. Н. Тихонов. — М. : Русский язык, 1990. — Т. 1. — 854 с.

478. Тихонов А. Н. Словообразовательный словарь русского языка : [в 2 т.] / А. Н. Тихонов. — М. : Русский язык, 1990. — Т. 2. — 885 с.

479. Тихонов А. Н. Школьный словообразовательный словарь русского языка / А. Н. Тихонов. — М. : Культура и традиции, 1996. — 576 с.

480. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : [в 4 т.] / М. Фасмер. — М. : Прогресс, 1986. — Т. 1: А-Д / [под ред. и с предисл. Б. А. Ларина ; пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. — 2-е изд., стер. — М. : Прогресс, 1986. — 576 с.

481. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : [в 4 т.] / М. Фасмер. — М. : Прогресс, 1986. — Т. 2: Е-Муж / [под ред. и с предисл. Б. А. Ларина ; пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. — 2-е изд., стер. — М. : Прогресс, 1986. — 672 с.

482. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : [в 4 т.] / М. Фасмер. — М. : Прогресс, 1986. — Т. 3: Муза-Сят / [под ред. и с предисл. Б. А. Ларина ; пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. — 2-е изд., стер. — М. : Прогресс, 1987. — 832 с.

483. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : [в 4 т.] / М. Фасмер. — М. : Прогресс, 1986. — Т. 4: Т-Ящур / [под ред. и с предисл. Б. А. Ларина ; пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. — 2-е изд., стер. — М. : Прогресс, 1987. — 864 с.

484. Фундаментальная электронная библиотека «Русская литература и фольклор» [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://feb-web.ru/>

485. Черных П. Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка : [в 2 т.] / П. Я. Черных. — 3-е изд., стереотип. — М. : Русский язык, 1999. — Т. 1: А-Пантомима. — 624 с.

486. Черных П. Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка : [в 2 т.] / П. Я. Черных. — 3-е изд., стереотип. — М. : Русский язык, 1999. — Т. 2: Панцирь-Ящур. — 560 с.

487. Этимологический словарь славянских языков : праславный

лексический фонд / [под ред. О. Н. Трубачева ; АН СССР, Институт русского языка]. — М. : Наука, 1974-. — Вып. 8. — 1981. — 252 с.

488. CED : 175 years of dictionary publishing / [ed. S. Anderson, D. Black, J. Butterfield [a.o.]. — 9th ed. — Glasgow : HarperCollins Publishers, 2007. — 1872 p.

489. CED [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.thefreedictionary.com/>

490. CT — Birmingham : Harper Collins publishers, 1984. — 432 p.

491. Das Deutsche Wörterbuch von Jacob und Wilhelm Grimm [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://woerterbuchnetz.de/DWB/>

492. DAF : Dictionnaire de l'Academie Francaise. — 6-ième edition. — Paris, 1935.— 5887 p.

493. DEHF : Dictionnaire étymologique et historique du français / J. Dubois, H. Mitterand, A. Dauzat, [éd. Yves Garnier]. — Paris : Larousse, 2007. — 893 p.

494. DF: Dictionnaires Français [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.larousse.fr/>

495. DLE : Diccionario de la lengua española [Электронный ресурс]. — 20 edición. — Режим доступа : <http://lema.rae.es/drae/>

496. Duden – Deutsches Universalwörterbuch [Электронный ресурс]. — 6. Aufl. — Mannheim, 2006. — [CD-ROM].

497. DWDS : Das digitale Wörterbuch der deutschen Sprache des 20. Jahrhunderts [Электронный ресурс]: Projekt der BBA der Wissenschaften. — Berlin: A. Geyken Redaktion, 2006. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.dwds.de>.

498. EDUL: [2 Vols. / By J. B. Rudnyc'kyj]. — Winnipeg–Ottawa, 1962–82. — Vol. I: A–I. — Winnipeg : Ukrainian free Academy of Sciences, 1972. — 968 с.

499. EDUL: [2 Vols. / By J. B. Rudnyc'kyj]. — Winnipeg–Ottawa, 1962–

82. — Vol. II: Д–Б. — Ottawa : Ukrainain Mohylo-Mazepian Academy of Sciences, 1982. — 1128 с.

500. Etymologisches Wörterbuch des Deutschen / Erarbeitet unter der Leitung von W. Pfeifer. — 1997. — München : Deutscher Taschenbuch Verlag. — 1665 S.

501. Gómez de Silva G. Breve diccionario etimológico de la lengua española : 10 000 artículos, 1 300 familias de palabras / G. Gómez de Silva. — 2 ed. — México : FCE, COLMEX, 1998. — 736 p.

502. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / F. Kluge. — 22. Aufl. — Berlin ; New York : de Gruyter, 1989. — 824 S.

503. Küpper H. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache / H. Küpper. — Bd. 6. — Hamburg, 1970. — 438 S.

504. Küpper H. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache / H. Küpper. — Stuttgart, 1990. — 959 S.

505. MWCD : Merriam-Webster's Collegiate Dictionary. — 11th ed. — Springfield ; Massachusetts, 2003. — 1624 p.

506. OED : Online Etymology Dictionary [Электронный ресурс] / [Ed. D. Harper]. — Режим доступа : www.etymonline.com

507. OALD : Oxford advanced learner's dictionary. — 5th ed. — Oxford University press, 1998. — 1429 p.

508. ODEE : The Oxford Dictionary of English Etymology / [Ed. by C. T. Onions with the assistance of G. W. S. Friedrichsen, R. W. Burchfield]. — New York : Oxford University Press, 1966. — 1024 S.

509. Partridge E. Origins. A short etymological dictionary of modern English. — London ; New York, 1997, 2000. — 973 p.

510. PLI : El pequeño lousse ilustrado / [D. Aguilar, F. Bajo]. — Barcelona : Larousse Editorial ; México : Ediciones Larousse, 2008. — 1824 p .

511. Pons Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache / [Hgg. S. Balhar, F. Mönkemöller u.a.]. — Stuttgart : Ernst Klett Sprachen GmbH, 2004. — 1700 p.

512. Robert P. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française / P. Robert. — P., 2008. — 2837 p.

513. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch / G. Wahrig. — München : Bertelsmann Lexikon Verlag, 1986. — 1493 S.

514. WDG : Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache / R. Klappenbach, W. Steinitz. — Berlin, 1972. — Bd. I. — 1675 S.

ДОДАТКИ

Додаток А

СТРУКТУРНІ ТИПИ ФЛОРОНІМІВ

А.1 Кореневі флоронімі

Англійська мова

Absinthe, acanthus, aconite, agave, ageratum, alyssum, amaryllis, anemone, angelica, artemisia, artichoke, arum, asphodel, aspidistra, aster, auricular, avens, balm, balsam, basil, begonia, borage, bugle, calendula, calla, camomile, campanula, cane, canna, cardamom, celandine, centaury, chamomile, chervil, chrysanthemum, cineraria, clematis, clover, cockle, colchicum, convolvulus, coreopsis, cress, crocus, cumin, cyclamen, dahlia, datura, digitalis, dill, dock, eryngo, fennel, finocchio, freesia, fritillaria (= fritillary), funkia, gardenia, gentian, geranium, gerbera, gladiolus, henbit, hosta, hyacinth, hyssop, impatiens, iris, jalap, jonquil, kochia, lettuce, lobelia, lotus, lovage, mandragora, marguerite, marjoram, melissa, mint, mullein, narcissus, nard, nasturtium, oca, orchid, orchis, oregano, origanum, pelargonium, pimpernel, pink, primula, psyllium, puccoon, quitch, rhubarb, rocket, rudbeckia, saffron, sage, salvia, sanicle, scabious, senecio, sisal, sorrel, taro, teasel, thistle, thyme, twitch, valerian.

Німецька мова

Akonit (m), Alant (m), Amaryllis (f), Ampfer (m), Angelika (f), Aspidistra (f), Aster (f), Baldrian (m), Basilikum (n), Digitalis (f), Dill (m), Distel (f), Dost (m), Enzian (m), Fenchel (m), Günsel (m), Heliotrop (n), Ingwer (m), Iris (f), Kalla (f), Kardamom (m, n), Karde (f), Kerbel (m), Klee (m), Krapp (m), Krokus (m), Kümmel (m), Lavendel (m), Lotos (m), Majoran (m), Mandragora (f), Mohn (m), Oreganum (= Origanum) (n), Phlox (f), Primel (f), Ranunkel (f), Rhabarber (m), Rohr (n), Safran (m), Schilf (n), Wau (m), Wermut (m), Ysop (m), Ziest (m).

Іспанська мова

Absintio (m) (= ajenjo (m)), acanto (m), acedera (f), aciano (m), acónito (m), adormidera (f), agave (f), ajedrea (f), ajenjo (m), alazor (m), albahaca (f),

alcachofa (f), *aldiza* (f), *alforfón* (m), *alhelí* (m), *alhucema* (f), *almoradux* (m), *altamisa* (f), *altea* (f), *amapola* (f), *amaranto* (m), *amarilis* (m), *amaro* (m), *anemona* (f), *angélica* (f), *armuelle* (m), *artemisa* (f), *asfódelo* (m), *aster* (m), *begonia* (f), *berro* (m), *betónica* (f), *borraja* (f), *cadillo* (m), *cala* (f), *caléndula* (f), *camomila* (f), *campanula* (f), *capuchina* (f), *cardamomo* (m), *cardo* (m), *celidonia* (f), *centaura* (f), *ciclamen* (m), *cimbalaria* (f), *cineraria* (f), *clavel* (m), *clemátide* (f), *coclearia* (f), *cólquico* (m), *comino* (m), *coniza* (f), *consuelda* (f), *convalaria* (f), *convólvulo* (m), *croco* (m), *dalia* (f), *datura* (f), *díctamo* (m), *digital* (f) (= *dedalera* (f)), *dragontea* (f), *eléboro* (m), *eringe* (m), *escrofularia* (f), *espiga* (f), *estoque* (m), *fuco* (m), *galio* (m), *gardenia* (f), *geranio* (m), *gladíolo* (m), *graciola* (f), *hinojo* (m), *hirundinaria* (f), *hisopo* (m), *iris* (m), *jacinto* (m), *jalapa* (f), *junco* (m), *junquillo* (m), *lavanda* (m), *lirio* (m), *lobelia* (f), *loto* (m), *llantén* (m), *malva* (f), *mandrágora* (f), *margarita* (f), *matricaria* (f), *mejorana* (f), *melisa* (f), *menta* (f), *muguete* (m), *narciso* (m), *nardo* (m), *nenúfar* (m), *ñame* (m), *orégano* (m), *orquídea* (f), *ortiga* (f), *pasto* (m), *petunia* (f), *pita* (f), *pulmonaria* (f), *rábano* (m), *ranúnculo* (m), *rapónchigo* (m), *reseda* (f), *rinanto* (m), *rubia* (f), *salicaria* (f), *salvia* (f), *sanícula* (f), *saponaria* (f), *satirión* (m), *senecio* (m), *sisal* (m), *tagetes* (m), *tanaceto* (m), *toronjil* (m), *trigo* (m), *trinitaria* (f), *tuberosa* (f), *tulipán* (m), *valeriana* (f), *vellorita* (f), *verbasco* (m), *verónica* (f), *victoria* (f).

Французька мова

Absinthe (f), *acanthé* (f), *aconit* (m), *agave* (m), *agérate* (m), *alysse* (f), *amaryllis* (f), *ambroisie* (f), *anémone* (f), *ansérine* (f), *anthémis* (f), *argémone* (f), *armoise* (f), *asphodèle* (m), *aster* (m), *basilic* (m), *begonia* (m), *bétoine* (f), *blé* (m), *bourrache* (f), *bugle* (f), *calla* (f), *canna* (m), *capucine* (f), *cardamome* (m), *carde* (f), *cardère* (f), *carex* (m), *carvi* (m), *casse* (f), *chélidoine* (f), *consoude* (f), *coréopsis* (m), *coriandre* (f), *crocus* (m), *cyclamen* (m), *dahlia* (m), *datura* (m), *érigéron* (m) (= *érigeron* (m)), *euphorbe* (f), *fenouil* (m), *férule* (f), *freesia* (m), *fucus* (m), *gaillet* (m), *garance* (f), *gardénia* (m), *géranium* (m), *gerbera* (m), *gingembre* (m), *glaïeul* (m), *gouet* (m), *gratiolle* (f), *grémil* (m), *iris* (m), *jacinthe*

(f), *jalap* (m), *jonc* (m), *julienne* (f), *laîche* (f), *lamier* (m), *lavande* (f), *lemna* (f), *lis* (m), *lotus* (m), *lys* (m), *mâche* (f), *mandragore* (f), *mélisse* (f), *menthe* (f), *molène* (f), *muguet* (m), *muscari* (m), *narcisse* (m), *œillet* (m), *œnothère* (m), *onagre*(f), *orchis* (m), *origan* (m), *pavot* (m), *pétunia* (m), *phlox* (m), *physalis* (m), *pirole* (f), *plantain* (m), *prèle* (f), *pyrole* (f), *rampon* (m), *réséda* (m), *rhubarbe* (f), *rudbeckia* (m), *safran* (m), *salsifis* (m), *sanicle* (f), *sarrasin* (m), *sauge* (f), *scille* (f), *scirpe* (m), *sénéçon* (m), *sensitive* (f), *sisal* (m), *solidago* (m), *souci* (m), *spic* (m), *taro* (m), *thym* (m), *tulipe* (f), *valériane* (f).

Російська мова

Авран, аврикула, агава, агератум, адонис, аир, акант, аконит, алтей, амариллис, анемон, арника, артемизия, артишок, арум, аспидистра, астра, асфодель, бальзамин, бегония, валериана, вероника, гардения, гелиотроп, георгин, герань, гербера, гиацинт, гладиолус, гравилат, далия, дельфиниум, дигиталис, жонкилия, имбирь, иммортель, ирис, иссоп, календула, камыш, кандык, канна, кардамон, кервель, кипрей, кольхикум, кореопсис, кориандр, кохия, крокус, куколь, купена, ландыш, левкой, лилия, лобелия, лопух, лотос, майоран, мальва, мандрагора, марена, марь, Melissa, мята, нарד, нарцисс, настурция, оксалис, орхидея, осока, очиток, паслен, пастернак, петунья, пижма, полынь, примула, пролеска, рдест, ревень, ромашка, рудбекия, ряска, скабиоза, сцилла, таро, тимьян (= темьян), тмин, триллиум, тубероза, тюльпан, укроп, фенхель, фиалка, физалис, флокс(ы), фрезия, функия, хвоц, хоустония, хризантема, цикламен, цикорий, цинерария, чабер, череда, шалфей, шандра, шафран, щавель.

Українська мова

Авран, агератум, адоніс, айстра, акант, аконіт, алтея, амариліс, анемона, арніка, артишок, арум, астрагал, асфоділ, бальзамін, барвінок, бегонія, бекманія, блават, блекота, буркун, валеріана, вербена, вероніка, віха, волошка, гарденія, герань, гербера, гіацинт, гладіолус, глоксинія, горгонія, гортензія, гравілат, гречка, далия, дигіталіс, дягель, естрагон, жоржина,

імбир, іпомея, ірис, кала, календула, канна, кардамон, кербель (= кервель), кермек, кмин, комиш, конвалія, копрій, кореопсис, коріандр, кремена, крокіс, крокус, кукіль, кутина, лакриця, левкой, левконія, лілія, лобелія, лобода, локриця, лопух, лотос, люпин, майоран, мак, мальва, мандрагора, марена, маруна, матіола, меліса, монстера, м'ята, нард, нарцис, оман, оргинія, орхідея, осока, очерет, паслін, петунія, пижмо, полин, примула, ранник, рдест, ревінь, резеда, рожса, ромашка, рута, ряска, ряст, сафлор, сенполія, скабіоза, тагетес, талабан (= балабан), таро, тубероза, тюльпан, фенхель, фіалка, фізаліс, фуксія, хвоц, хоста, хризантема, цикламен, цинерарія, чабер, шавлія, шандра, шафран, щавель, ярутка.

A.2 Афіксальні флороніми

A.2.1 Суфіксальні флороніми

Англійська мова

Betony, bluet, burnet, chicory, cleavers, dittany, fraxinella, ginger, immortelle, lavender, lily, madder, pansy, plantain, poppy, salsify, savory, tansy.

Німецька мова

Agave (f), Alraune (f), Althee (f), Anemone (f), Artischocke (f), Begonie (f), Dahlie (f), Forsythie (f), Freesie (f), Funkie (f), Gardenie (f), Geranie (f), Gladiole (f), Hirse (f), Hyazinthe (f), Immortelle (f), Kamille (f), Klette (f), Kresse (f), Levkoje (f), Lilie (f), Margerite (f), Melde (f), Melisse (f), Minze (f), Narzisse (f), Nelke (f), Orchidee (f), Pelargonie (f), Petunie (f), Röte (f), Salbei (m), Skabiose (f), Täschel (n), Tulpe (f), Veilchen (n), Viole (f), Winde (f), Zichorie (f).

Іспанська мова

Acederilla (f), amargón (m), balsamina (f), campanilla (f), cardamina (f), ciclamino (m), cidronela (f), clavelito (m), correhuela (f), dedalera (f), eneldo (m), enredadera (f), escobilla (f), euforbio (m), flamenquilla (f), francesilla (f), genciana (f), juncia (f), liebrecilla (f), manzanilla (f), maravilla (f), tomillo (m), tormentila (f), vellosilla (f), violeta (f).

Французька мова

Acanthine (f), achillée (f), angélique (f), artichaut (m), balsamine (f), barbarée (f), bénoîte (f), bleuet (m), bonnette (f), bourse (f), calendulée (f), caméline (f), campanule (f), capselle (f), carline (f), centaurée (f), chardon (m), chicorée (f), cinéraire (f), citronnelle (f), clématite (f), clochette (f), cochléaria (m), colchique (m), corbeille (f), cresson (m), dentaire (f), digitale (f), doigtier (m), doucette (f), épiaire (m), flûteau (m), fraxinelle (f), fritillaire (f), gaulthérie (f), gentiane (f), giroflée (f), grateron (m), ivette (f), jacée (f), jonquille (f), lentille (f), linnaire (f), liseron (m), lobélie (f), maniguette (f), marguerite (f), marjolaine (f), merveille (f), muflier (m), navette (f), nivéole (f), nummulaire (f), œillette (f), orchidée (f), oseille (f), pâquerette (f), pensée (f), pimprenelle (f), populage (m), pulmonaire (f), pulsatile (f), raiponce (f), renoncule (f), sagittaire (f), sarrète (f), scabieuse (f), scutellaire (f), tubéreuse (f), ulmaire (f), valérianelle (f), vinette (f), violette (f), vrillée (f).

Російська мова

Аистник, аронник, бархатцы, белена, борец, борщевик, буквица, василек, ваточник, ветреница, вечерница, ворсянка, вьюнок, гвоздика, горечавка, гречиха, грушанка, дербенник, донник, дубровник, дудник, дягель, журавельник, золотарник, зубянка, калужница, касатик, колокольчик, коровяк, красавка, крестовник, кувшинка, лилейник, льнянка, любисток, любка, лютик, майник, маргаритка, медовка, медуница, молодило, молочай, морозник, мыльнянка, наперстянка, ноготки, норичник, окопник, повилка, просвирник, пушица, репейник, рябчик, сушеница, тростник, чистец, шлемник, шпажник, шпорник, щавелёк, ясенец, ясенник, ятрышник.

Українська мова

Будяк, вовчуг, баранки, бедринець, березка, білотка, бобівник, борець, борщівник, буквиця, васильки, ваточник, веснівка, в'язіль, гвоздика, грицики, грушанка, гулявник, дзвоники, дивина, жабник, живучка, жовтець, журавельник, зірочник, злинка, зозулинець, золотушник, калюжниця, конюшина, копитень, копитник (= копитняк), королиця, косарик (=

косарики), красавка, красоля, кропива, купальниця, купетень, ласкавець, латаття, липучка, лілійник, любисток, любка, маргаритка, маренка, мартенка, материнка, медунка, миколайчики (= миколайки), мильнянка, молодень, молочай (= молокан), нагідки, півники, плакун, пролісок (= проліска), пухівка, рдесник, ротики, рум'янок, рябчик, сердечник, сокирки, солодець, солодка, солонець, соняшник, хвилівник, хрінниця, чебрець, чемериця, чистець (= чистотіл), шолудивник, щербрушка, ясенець.

А.2.2 Префіксальні флороніми

Іспанська мова

Achicoria (f), *ambrosía* (f), *azafrán* (m), *azucena* (f), *escabiosa* (f), *escila* (f), *estramonio* (m).

Французька мова

Impatiente (f).

Російська мова

Недотрога.

Українська мова

Перестріч, перстач, підбіл, повій (= березка), *повійка*.

А.2.3 Префіксально-суфіксальні флороніми

Французька мова

Immortelle (f).

Російська мова

Безвременник, бессмертник, незабудка, нивяник, одуванчик, подлесник, подмаренник, подорожник.

Українська мова

Безсмертки, наперсник, наперстянка, очиток, переліска, повитиця, подорожник.

А.3 Композити

Англійська мова

Antirrhinum, bedstraw, belladonna, bellflower, birthwort, bittersweet, bitterweed, bluebell, buckwheat, buttercup, colicroot, comfrey, cornbind, cornflower, cowslip, cranesbill, crowfoot, crowfoots, cudweed, daisy, dandelion, dasheen, daylily, dragonhead, duckweed, edelweiss, elecampane, equisetum, erigeron, everlasting, feverwort, figwort, fireweed, fleabane, fleawort, glasswort, golden-daisy, goldenrod, goosefoot, harebell, heartsease, heliotrope, hellebore, hemerocallis, hemlock, henbane, horsetail, houseleek, jimsonweed, kingcup, lungwort, madwort, mandrake, marigold, mayapple, mayweed, melilot, milfoil, milkweed, moneywort, mugwort, nightshade, oxalis, parsley, pasqueflower, pennycress, pieplant, pilewort, pondweed, primrose, rockweed, saltwort, samphire, saxifrage, sempervivum, snakeroot, snapdragon, sneezewort, spikenard, strawflower, toothwort, watercress, windflower, wintergreen, woodruff, wormwood.

Німецька мова

Acker-Günsel (m), Ackerminze (f), Ackermohn (m), Ackertäschel (n), Acker-Täschelkraut (n), Ackerwinde (f), Adonisröschen (f), Alpen-Aster (f), Alpen-Edelweiß (n), Alpenehrenpreis (m), Alpen-Helmkraut (n), Alpen-Lichtnelke (f), Alpenmohn (m), Alpen-Nelke (f), Alpenrebe (f), Alpen-Sternblume (f), Alpenveilchen (n), Alpenziest (m), Alpkrout (n), Aronstab (m), Arzneilungenkraut (n), Aschenkraut (n), Beifuß (m), Belladonna (f), Bergaster (f), Berg-Bohnenkraut (n), Berg-Flockenblume (f), Bergveilchen (n), Berufkraut (n), Bienenkraut (n), Blattbegonie (f), Blaustern (m), Bohnenkraut (n), Buchweizen (m), Christrose (f), Chrysantheme (f), Dotterblume (f), Drachenkopf (m), Dreifaltigkeitsblume (f), Duftveilchen (n), Edelweiß (n), Ehrenpreis (n, m), Eisbegonie (f), Eisenhut (m), Eisenkraut (n), Elefantenoehr (n), Elefantentrüssel (m), Engelwurz (f), Entengrütze (f), Färberdistel (f), Färberkamille (f), Färberkrapp (m), Färbersaflor (f), Februar-Mädchen (n), Feldkamille (f), Feldsalat (m), Fieberkraut (n), Fingerhut (m), Flammenblume (f), Flockenblume (f), Flohkrout (n), Frühlings-Adonisröschen (n), Frühlings-Ehrenpreis (m), Frühlingssschlüsselblume (f),

Gamswurz (f), *Gänseblümchen* (n), *Gartenaster* (f), *Gartenbegonie* (f), *Gartenbohnenkraut* (n), *Gartenkerbel* (m), *Gartennelke* (f), *Garten-Ringelblume* (f), *Garten-Salbei* (m), *Gartenstiefmütterchen* (f), *Gauchheil* (m, n), *Glockenblume* (f), *Goldblume* (f), *Goldnessel* (f), *Goldrose* (f), *Goldrute* (f), *Gurkenkraut* (n), *Hahnenfuß* (m), *Haselhuhn* (n), *Haselwurz* (f), *Heidekraut* (n), *Heilsalbei* (m), *Herbstanemone* (f), *Herbstaster* (f), *Herbst-Blaustern* (m), *Herbstzeitlose* (f), *Himalaya-Alraune* (f), *Himmelschlüssel* (m), *Huflattich* (m), *Hundskamille* (f), *Hundspetersilie* (f), *Immergrün* (n), *Kapuzinerkresse* (f), *Klatschmohn* (m), *Knabenkraut* (n), *Knollenbegonie* (f), *Königskerze* (f), *Korbblütler* (f), *Kornblume* (f), *Kornblumenaster* (f), *Kornminze* (f), *Kornrade* (f), *Kuckucksblume* (f), *Kuhblume* (f), *Labkraut* (n), *Laichkraut* (n), *Leberblümchen* (n), *Liebstöckel* (n, m), *Lotosblume* (f), *Löwenmaul* (n), *Löwenzahn* (m), *Mädchenaugen* (n), *Madonnen-Lilie* (f), *Maiblume* (f), *Maiglöckchen* (n), *Maikraut* (n), *Märzenbecher* (m), *Maßliebchen* (n), *Mohnblume* (f), *Nachtkerze* (f), *Nachtviole* (f), *Nelkenwurz* (f), *Nieswurz* (f), *Osterglocke* (f), *Palmlilie* (f), *Ragwurz* (f), *Rainfarn* (m), *Reiherschnabel* (m), *Riedgras* (n), *Ringelblume* (f), *Rosen-Pelargonie* (f), *Salomonssiegel* (n), *Sauerampfer* (m), *Sauerklee* (m), *Schachtelhalm* (m), *Schafgarbe* (f), *Schaumkraut* (n), *Schellkraut* (n), *Schierling* (m), *Schildblume* (f), *Schlafmohn* (m), *Schlüsselblume* (f), *Schneeglöckchen* (n), *Schneerose* (f), *Schöllkraut* (n), *Schwertblume* (f), *Schwertlilie* (f), *Seerose* (f), *Seetang* (m), *Seidenpflanze* (f), *Sommeraster* (f), *Sommer-Bohnenkraut* (n), *Sommerlevkoje* (f), *Sommer-Phlox* (f), *Sonnenhut* (m), *Sonnenwende* (f), *Springkraut* (n), *Stechapfel* (m), *Steinbrech* (m), *Steinklee* (m), *Stern-Anemone* (f), *Stiefmütterchen* (n), *Storchschnabel* (m), *Strohblumen*, *Studentenblume* (f), *Sumpfdotterblume* (f), *Sumpf-Gladiole* (f), *Sumpf-Helmkraut* (n), *Sumpfkalla* (f), *Sumpfpflanze* (f), *Sumpf-Schafgarbe* (f), *Sumpfveilchen* (n), *Sumpf-Ziest* (m), *Talblume* (f), *Täschelkraut* (n), *Taubnessel* (f), *Tausendblatt* (n), *Tausendschön* (n), *Teichrose* (f), *Tollkirsche* (f), *Traubenhyazinthe* (m), *Tuberose* (f), *Türkenbund* (m), *Usambaraveilchen* (n), *Vanilleblume* (f), *Vergissmeinnicht* (n), *Waldmeister* (f), *Waldrebe* (f),

Waldröschen (n), *Wald-Sanikel* (f), *Waldsauerklee* (m), *Wald-Schaumkraut* (n), *Waldstroh* (n), *Waldwurz* (f), *Wallwurz* (f), *Wasserdost* (m), *Wasserhyazinthe* (f), *Wasserlilie* (f), *Wasserlinse* (f), *Wassernabel* (m), *Wasserschwertlilie* (f), *Wegerich* (m), *Wegwarte* (f), *Weidenröschen* (n), *Wiesenampfer* (m), *Wiesen-Glockenblume* (f), *Wiesen-Sauerampfer* (m), *Wiesenskabiose* (f), *Wiesen-Storchschnabel* (m), *Windröschen* (n), *Winteraster* (f), *Winter-Bohnenkraut* (n), *Wolfskirsche* (f), *Wolfsmilch* (f), *Wollgras* (n), *Wupperorchidee* (f), *Zeitlose* (f), *Zitronenmelisse* (f), *Zwergbegonie* (f), *Zwerg-Primel* (f), *Zwerg-Sauerampfer* (m), *Zwerg-Schwertlilie* (f), *Zwerg-Seerose* (f).

Іспанська мова

Agripalma (f), *aspidistra* (f), *belladonna* (f), *cañacoro* (m), *coreopsis* (f), *crisantemo* (m), *dulcamara* (f), *epazote* (m), *equiseto* (m), *erigeron* (m), *espicanardo* (m), *gallocresta* (f), *gordolobo* (m), *heliotropo* (m), *jengibre* (m), *mastuerzo* (m), *meliloto* (m), *milenrama* (f), *milhojas* (f), *nomeolvides* (f), *pamporcino* (m), *pensamiento* (m), *primavera* (f), *ruibarbo* (m), *sandiego* (m), *saxífraga* (f), *siempreviva* (f), *trébol* (m).

Французька мова

Aristoloché (f), *aspidistra* (m), *belladone* (f), *caille-lait* (m), *camomille* (f), *cerfeuil* (m), *chénopode* (m), *chiendent* (m), *chrysanthème* (m), *coquelicot* (m), *coqueret* (m), *cynoglosse* (f), *dent-de-lion* (f), *douce-amère* (f), *edelweiss* (m), *épilobe* (m), *filipendule* (f), *gaillet* (m), *germandrée* (f), *héliotrope* (m), *hellébore* (m), *hémérocalle* (f), *leucanthème* (m), *linaigrette* (f), *mélampyre* (m), *mélilot* (m), *millefeuille* (f), *myriophylle* (f), *oxalide* (f), *oxalide* (f), *panicaut* (m), *passe-pierre* (f) (= *perce-pierre* (f)), *pissenlit* (m), *potamot* (m), *primevère* (f), *saintpaulia* (m), *salicorne* (f), *sceau-de-Salomon* (m), *verge-d'or* (f), *volubilis* (f).

Російська мова

Белладонна, *белокрыльник*, *болиголов*, *гемерокаллис*, *гравилат*, *девясил* (= *девесил*), *дурман*, *живокость*, *зверобой*, *иван-чай*, *камнеломка*, *козлобородник*, *красноднев*, *красоднев*, *кровохлёбка*, *курослеп*, *ломононос*, *мак-*

самосейка (= самосейка), мелколепестник, первоцвет, птицемлечник, синеголовник, солерос, стрелоліст, тисячелистник, філодендрон, чертополох, чистотел, едельвейс.

Українська мова

Антиринум, беладонна, білозір, білокопитник, білокрильник, болиголов, буркун-зілля, геоліотроп, горицвіт, деревій, дивосил, дурман, едельвейс, живокіст, жовтець-пиінка, жовтозілля, жовтоцвіт, звіробій, змієголовник, золототисячник, іван-чай, кульбаба, ломикамінь, ломиніс, мак-видюк, мак-самосій, незабудка, нечуйвітер, первоцвіт, пізньоцвіт, розрив-трава, самосил, скорозріст, стокротка, сухоцвіт, тирлич (= терлич), чорнобривці.

А.4 Словосполучення

Англійська мова

African marigold, african violet, alpine aster, alpine everlasting, alpine poppy, alpine violet, American lotus, arctic poppy, atlas poppy, Australian water-lily, autumn crocus, belladonna lily, bird's-foot violet, bitter cress, bog asphodel, bog pimpernel, bull thistle, button snakeroot, California poppy, Canadian snakeroot, century plant, China aster, Chinese artichoke, Chinese primrose, Christmas rose, corn cockle, corn lily, corn mint, corn poppy, corn salad, cotton grass, cultivated angelica, curled dock, Damask violet, dame's rocket, dame's violet, deadly nightshade, dog fennel, dogtooth violet, Dutch pink, English daisy, English primrose, English sorrel, European birthwort, European cyclamen, European hazelwort, European madder, evening primrose, field pansy, field pennycress, field poppy, field scabious, field sorrel, Flanders poppy, Florence fennel, French lavender, French psyllium, garden angelica, garden balm, garden balsam, garden chervil, garden daisy, garden heliotrope, garden nasturtium, garden rhubarb, garden sage, garden sorrel, garden violet, gas plant, grape hyacinth, ground pine, hedge parsley, horse gentian, horse nettle, Iceland poppy, Indian aconite, Indian balsam, Indian cress, Indian lotus, Indian rhubarb, Iranian poppy, Irish daisy, Italian rocket, Jamestown lily, Jamestown weed, Japanese

poppy, jerusalem artichoke, jerusalem cherry, Kamchatka aconite, lamb's lettuce, Lapland poppy, lemon balm, lily of the valley, Madonna lily, marsh betony, marsh marigold, marsh samphire, meadow crane's-bill, meadow geranium, meadow saffron, Meridian fennel, Mexican waterlily, mountain bluets, mountain saxifrage, Northern wolfsbane, opium poppy, Oriental poppy, oxeye daisy, Paris herb, pearly everlasting, Persian cyclamen, poison hemlock, poison parsley, poppy of Troy, rayless goldenrod, rock poppy, Roman chamomile, Roman plant, rose geranium, sacred Lotus, sea dahlia, sea holly, sea lavender, sensitive plant, Shirley poppy, Solomon's seal spike lavender, spotted hemlock, star grass, Stokes' aster, summer cypress, summer savory, sweet alyssum, sweet basil, sweet clover, sweet marjoram, sweet William, sweet woodruff, sword lily, horn apple, Virginia bluebells, water crowfoots, water fennel, water hemlock, water hyacinth, water lily, water milfoil, water pimpernel, western poppy, wild calla, wild ginger, wild hyacinth, wild lily, wild marjoram, wild pansy, willow herb, winter aconite, winter rose, winter savory, wood betony, wood sorrel, woody nightshade.

Німецька мова

Asiatische Sumpf-Schwertlilie, aufrechte Studentenblume, aufrechter Sauerklee, behaarter Mohn, behaartes Schaumkraut, behaartes Schaumkraut, blattloser Ehrenpreis, blaue Gamswurz, blaue Schwertlilie, blauer Eisenhut, blauer Gauchheil, blauer Reiherschnabel, blutrote Gladiole, bunte Schwertlilie, bunte Seerose, bunter Eisenhut, chinesische Nelke, chinesischer Rhabarber, dänischer Reiherschnabel, dorniger Stechapfel, drüsiges Springkraut, dunkles Lungenkraut, echtes Eisenkraut, echte Goldrute, echte Kamille, echter Baldrian, echte Salbei, echtes Labkraut, einjährige Phlox, einjähriges Bingelkraut, eintönige Gladiole, europäische Sonnenwende, geflecktes Lungenkraut, gegenblättriger Steinbrech, gelbe Günsel, gelbe Narzisse, gelbe Schwertlilie, gelbe Teichrose, gelber Eisenhut, gelber Fingerhut, gelber Wau, gelbes Veilchen, gelbes Windröschen, gelbliche Schwertlilie, gelbrote Taglilie, gemeine Alraune, gemeine Nachtkerze, gemeiner Stechapfel, gestrecktes Laichkraut, gewöhnliche Goldnessel,

gewöhnliche Wegwarte, gewöhnlicher Löwenzahn, gewöhnlicher Reiherschnabel, großblütiger Stechapfel, große Kapuzinerkresse, großer Ehrenpreis, großer Sauerampfer, großes Immergrün, großes Löwenmaul, großes Windröschen, grüne Minze, grünliche Levkoje, hohe Schlüsselblume, italienische Strohblume, italienischer Aronstab, japanische Teichrose, kanadische Goldrute, kanarische Fingerhüte, kleine Klette, kleine Seerose, kleine Teichrose, kleiner Ampfer, kleiner Sauerampfer, kleines Helmkraut, kleines Immergrün, knollige Kapuzinerkresse, knolliges Lungenkraut, krause Ampfer, krauses Laichkraut, krautiges Immergrün, mexikanische Seerose, mexikanischer Tulpenmohn, mittleres Immergrün, orientalische Schwertlilie, rauhe Nelke, rote Lichtnelke, roter Fingerhut, roter Gauchheil, rotes Lungenkraut, schamhafte Sinnpflanze, schmalblättrige Studentenblume, schöner Blaustern, schwarze Königskerze, schwimmende Dotterblume, schwimmendes Laichkraut, sibirische Nachtviole, sibirische Rhabarber, südlicher Rhabarber, südliches Lungenkraut, südöstlicher Aronstab, türkische Nelke, turkmenische Alraune, weiße Lichtnelke, weiße Narzisse, weißes Lungenkraut, westamerikanische Dotterblume, wilde Tulpe, wildes Stiefmütterchen, wohlriechende Weißwurz, wolliger Fingerhut, zweiblättriger Blaustern.

Испанська мова

Acedera común, aciano de montaña, aciano mayor, aciano menor, aciano negro, acónito común, acónito de los Alpes, acónito indio, acónito salutaris, adonis de primavera, alhelí amarillo, alhelí del campo, amapola de Islandia, amapola de Svalbard, amapola oblonga, amapola peluda, amapola silvestre, ambrosia silvestre, anémona amapola, anémona azul, anémona china, anémona de bosque, anémona japonesa, anémona narciso, angelica china, angélica palustre, angélica silvestre, armuelle borde, artemisa pegajosa, aster azul, aster blanca, aster italiana, azafrán bastardo, balsamina india, boca de dragón, botón de oro, branca medicinal, caléndula acuática, caléndula officinal, calendula silvestre, camamila de monte, camomila amarilla, camomila borde, camomila común,

campanilla blanca, campanilla morada, cardo de mar, cardo marino, cardo negro, celidonia mayor, celidonia menor, centaurea menor, centáurea menor, clavel de Indias, clemátide de las rocas, cola de caballo, diente de león, escudete de Europa, escutelaria común, espiga de agua, espina de calvero, flor de agua, flor de mayo, geranio de los caminos, geranio de prado, geranio silvestre, gloria de la mañana, hierba cana, hierba cañamera, hierba carnicera, hierba centella, hierba de cuajo, hierba de la celada, hierba de las calenturas, hierba de Santiago, hierba llavera, hierba pegajosa, hierba piojera, hierba pulguera, hierba rasposa, hierba velluda, hinojo marino, jengibre de Canadá, jengibre salvaje, lavanda fina, lengua de vaca, lirio compuesto, lirio de día, lirio de los valles, lirio de mayo, lirio salvaje, lobelia azul, lobelia de China, lobelia europea, loto americano, loto de Egipto, loto indio, loto sagrado, llantén acuático, llantén mayor, manzanilla alemana, manzanilla bastarda, manzanilla borde, manzanilla borriquera, manzanilla brava, manzanilla cimarrona, manzanilla común, manzanilla de Castilla, manzanilla de la muerte, manzanilla de tintes, manzanilla de umbría, manzanilla de Valencia, manzanilla del campo, manzanilla dulce, manzanilla fina, manzanilla gorda, manzanilla romana, manzanilla salvaje, manzanilla silvestre, margarita común, margarita de los prados, margarita intermedia, margarita media, margarita menor, margarita silvestre, margaritas de monte, mastuerzo de agua, mastuerzo de Indias, mastuerzo de los prados, maya anual, maya borracha, mejorana silvestre, menta acuática, menta australiana, menta bergamota, menta de lobo, menta de río, menta japonesa, menta verde, narciso de otoño, orégano turco, pensamiento salvaje, pensamiento silvestre, primavera de jardín, primavera enana, rábano rusticano, ranúnculo acuático, ranúnculo selvático, rubia brava, rubia roja, rubia silvestre, ruibarbo blanco, salvia blanca, salvia de los prados, salvia escarlata, salvia etíope, salvia granadina, salvia pratense, salvia roja, salvia romana, salvia silvestre, salvia tropical, saxifraga blanca, sello de Salomón, tomillo alicantino, tomillo andaluz, tomillo de invierno, tomillo rastero, tomillo salsero, trébol de olor, trébol rojo, uva lupina, valeriana común, valeriana de las boticas, valeriana

medicinal, victoria regia, viola tricolor, violeta africana, violeta común, violeta chica, violeta de jardín, violeta de los Alpes, violeta de monte, violeta de Parma, violeta persa.

Французька мова

Achillée des marais, achillée millefeuille, achillée ptarmique, achillée sternutatoire, agave américain, aster de Chine, aster des Alpes, balsamine de l'Himalaya, balsamine des bois, balsamine glanduleuse, bleuet des montagnes, bleuet vivace, bouton d'argent, caille-lait grateron, capucine tubéreuse, centaurée des montagnes, chénopode fétide, chénopode puant, colchique d'automne, corbeille d'argent, corbeille d'or, digitale pourprée, double feuille, étoile d'argent, gaillet odorant, géranium des prés, géranium rosat, giroflée jaune, grand muflier, grande capucine, grande chélidoine, hellébore noir, herbe à éternuer, herbe de feu, herbe jaune, herbe sacrée, impatiente de l'Himalaya, impatiente glanduleuse, jacinthe d'eau, lavande de mer, liseron des champs, lobélie enflée, lys blanc, mélisse officinale, menthe des champs, merveille jaune, millefeuille aquatique, muflier à grandes fleurs, œillet d'Inde, oseille commune, oseille des bois, oseille des prés, oseille grande (= grande oseille), oseille sauvage, panicaut maritime, pavot à opium, pavot ornemental, pavot somnifère, pensée cornue, pensée sauvage, petit muguet, petite marguerite, petite oseille, populage des marais, primevère acaule, primevère commune, primevère naine, primevère vraie, raisin de loup, renoncule aquatique, réséda odorant, saintpaulia commun, salicorne d'Europe, sarriette des jardins, sarriette des montagnes, sarriette vivace, sauge officinale, scabieuse des champs, valériane officinale, violette admirable.

Російська мова

Азиатский ландыш, акант балканский, акант венгерский, акант горный, аконит камчатский, аконит аптечный, аконит бородатый, аконит волчий, аконит высокий, алтей армянский, алтей лекарственный, алтей Людвига, алтей шершавый, альпийская фиалка, английская ромашка, астра альпийская, астра голая, астра итальянская, астра разноцветная, астра

садовая, астра шероховатостебельная, африканская фиалка, бархатцы африканские, бархатцы мелкоцветные, бархатцы прямостоячие, бархатцы тонколистные, безвременник осенний, белена черная, белокрыльник болотный, борец аптечный, борец восточный, борец двуцветковый, борец лесной, борец мохнатый, борец противоядный, борец синий, борщевик рассеченный, борщевик сибирский, борщевик шерстистый, буквица лекарственная, валериана лекарственная, василёк американский, василёк горный, василёк колючеголовый, василёк луговой, василёк полевой, василёк синий, василёк шероховатый, вероника береговая, вероника высокогорная, вероника ключевая, вероника лекарственная, вероника тенистая, водяной гиацинт, ворсянка лесная, вьюнок полевой, вьюнок скрипковидный, гвоздика голландская, гвоздика китайская, гвоздика садовая, гвоздика турецкая, гелиотроп европейский, герань болотная, герань гималайская, герань комнатная, герань луговая, герань Роберта, герань садовая, гравилат городской, грушанка альпийская, грушанка крупноцветковая, грушанка малая, дикий майоран, дудник лекарственный, дурман вонючий, дурман обыкновенный, душица мелкоцветковая, душица обыкновенная, душица сирийская, дягель лекарственный, змеиный корень, календула лекарственная, калужница болотная, канадская водяная чума, капский ландыш, касатик бледный, касатик разноцветный, китайская астра, колокольчик Вирджиния, копытень европейский, копытень канадский, кошачья лапка альпийская, кувшинка белая, кувшинка гигантская, кувшинка голубая, кувшинка красная, кувшинка мексиканская, кувшинка мелколистная, куколь посевной, левкой седой, лёгочная трава, липучка виргинская, лопух большой, лотос жёлтый, луговая ромашка, львиный зев, любисток лекарственный, лютик водяной, майник канадский, мак опийный, мак снотворный, маргаритка многолетняя, марена красильная, мелисса лекарственная, морозник зимний, мыльнянка лекарственная, нарцисс константинопольский, нарцисс садовый, недотрога бальзаминовая, недотрога обыкновенная, ноготки лекарственные, ночная

фиалка, одуванчик аптечный, одуванчик лекарственный, одуванчик осенний, окопник лекарственный, очиток едкий, очный цвет, паслён каролинский, первоцвет высокий, первоцвет китайский, первоцвет малый, первоцвет обыкновенный, подмаренник душистый, подмаренник цепкий, полынь африканская, полынь лесная, полынь однолетняя, полынь полевая, пупавка собачья, римская ромашка, ромашка аптечная, садовый майоран, синеголовник водный, синеголовник приморский, собачья петрушка, солерос европейский, турецкая гвоздика, тысячелистник водный, тысячелистник обыкновенный, тюльпан двуцветковый, тюльпан лесной, узамбарская фиалка, фиалка лабрадорская, фиалка полевая, фиалка трехцветная, хвощ лесной, хризантема китайская, чесоточная трава, чистец болотный, чистец клубненосный, шалфей лекарственный, щавель курчавый, щавель малый, щавель обыкновенный, щавель шпинатный, эдельвейс альпийский, эдельвейс японский.

Українська мова

Авран лікарський, азіатська конвалія, айстра альпійська, айстра китайська, айстра однорічна, аконіт Бессера, аконіт джунгарський, аконіт дібровний, аконіт молдавський, алтея лікарська, альпійська фіалка, амариліс прекрасний, американський лотос, анемона дібровна, анемона жовтецева, арніка гірська, арум Бессера, астрагал данський, астрагал солодколистий, африканська фіалка, африканське латаття, африканський білокрильник, барвінок балканський, барвінок великий, барвінок малий, барвінок прямий, барвінок трав'янистий, бегонія всецвітна, бедринець ломикаменевий, безсмертки закриті, безсмертки однорічні, бекманія східна, белладонна лікарська, біла лілія, білий ромен, білий ряст, білозір болотяний, білокрильник болотяний, білотка альпійська, білоцвіт весняний, білоцвіт літній, блекота чорна, бобівник трилистий, болиголов плямистий, буквиця лікарська, буркун

білий, буркун жовтий, буркун лікарський, валеріана блискуча, валеріана болотна, валеріана лікарська, вероніка лікарська, вовчуг колючий, вовчуг польовий, водяна лілія, волоська ріпа, волошка гірська, волошка лучна, волошка польова, волошка розлога, волошка сонячна, в'язіль барвистий, гарденія жасминовидна, гвоздика турецька, герань криваво-червона, герань лісова, герань лучна, герань маленька, глечики жовті, глуха кропива, горицвіт весняний, гортензія крупнолиста, гравілат міський, гравілат річковий, грицики звичайні, грудна трава, грушанка круголиста, деревій звичайний, деревій тисячолістий, деревій цілолістий, дзвоники персиколісті, дивина густоквіткова, дивина скіпетровидна, дика роза, дикий шафран, дурман звичайний, дурман індійський, дягель лікарський, живокіст лікарський, жовтець повзучий, жовтозілля лучне, жовтушник сіруватий, звіробій звичайний, зірочки маленькі, зірочник лісовий, злінка канадська, змієголовник австрійський, зозулинець плямистий, зозулинець шоломоносний, золототисячник малий, золотушник звичайний, іван-чай вузьколістий, калачики дрібненькі, калачики лісові, калачики непомітні, калюжниця болотна, кербель кореневий, кінський щавель, конвалія звичайна, конвалія травнева, конюшина альпійська, конюшина лучна, конюшина повзуча, конюшина рівнинна, копитняк європейський, коріандр посівний, королиця звичайна, косаріки черепитчасті, кремена лікарська, крокус Гейфеля, кручені паничі, кукіль звичайний, кульбаба лікарська, купальниця європейська, купина лікарська, латаття біле, латаття голубе, латаття жовте, лимонна трава, лікарська ромашка, лілійник жовтий, лілійник рудуватий, лілія біла, лілія гігантська, лілія лісова, лілія піренейська, лілія східна, лілія тигрова, ллія золотава, лобода біла, лобода червона, лотос індійський, любка дволиста, мак дикий, мак лапландський, мак опійний, мак східний, мальва звичайна, маренка запашна, медунка лікарська, медунка м'якенька, медунка темна, мексиканський фізаліс, меліса лікарська, миколайчики польові, мильнянка лікарська, могилівська мальва, мускусна мальва, м'ята кучерява, м'ята перцева, м'ята холодна, нагідки лікарські,

наперстянка великоквіткова, наперстянка великоцвіта, наперстянка пурпурова, нарцис жовтий, нечуйвітер волохатенький, нічна фіалка, оман високий, очерет звичайний, паслін солодко-гіркий, паслін чорний, первоцвіт весняний, первоцвіт високий, первоцвіт дрібний, первоцвіт лікарський, перестріч гайовий, перестріч дібровний, перстач прямостоячий, Петрові батоги, півники болотні, пізньоцвіт осінній, плакун верболистий, подорожник великий, полин гіркий, полин однорічний, польова рожка, проліска дволиста, ромашка запашна, садові ротики, самосил гайовий, сафлор красильний, сенполія фіалкоцвітна, синій ряс, синюха блакитна, собача кропива, собача петрушка, сокирки польові, солодець голий, сон-трава лучна, соняшник бульбастий, суховерики великоквіткові, сухоцвіт болотяний, тирлич жовтий, тирлич хрещатий, узамбарська фіалка, фіалка запашна, фіалка польова, фіалка собача, фізаліс садовий, фуксія болівійська, фуксія болівійська, хвоц польовий, цикламен альпійський, цикламен європейський, цикламен персидський, цикламен пурпуровий, цинготна трава, чебрець боровий, чистотіл звичайний, шавлія віщунів, шавлія лікарська, шавлія мускатна, шавлія поникла, шафран банатський, шафран Гейфеля, шафран посівний, шолудивник болотний, щавель кислий.

Додаток Б

СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ФЛОРОНІМІВ

Б.1 Атрибутивні флороніми (АФ)

Б.1.1 АФ за формою

Англійська мова

Antirrhinum (Antirrhinum); *artichoke* (Cynara scolymus); *asphodel* (Asphodelus); *aspidistra* (Aspidistra); *aster* (Aster); *auricula* (Primula auricula); *bellflower* (Campanula); *bugle* (Ajuga); *calla* (Calla palustris); *campanula* (Campanula); *cane* (Scirpus); *canna* (Canna); *cockle* (Cardiidae); *coreopsis* (Coreopsis); *cotton grass* (Eriophorum); *cyclamen* (Cyclamen); *digitalis* (Digitalis); *dill* (Anethum graveolens); *dock* (Rumex); *fleawort* (Galium aparine geranium); *ginger* (Zingiber gladiolus); *grape hyacinth* (Muscari); *harebell* (Campanula); *jonquil* (Narcissus jonquilla); *lily* (Lilium); *lotus* (Nelumbo nucifera, Nymphaea lotus); *moneywort* (Lysimachia); *orchid* (Orchidaceae orchis); *oregano* (Origanum, Marjorana); *origanum* (Origanum, Marjorana); *oxalis* (Oxalis); *pelargonium* (Geranium, Pelargonium); *pennycress* (Thlaspi); *pimpernel* (Anagallis); *psyllium* (Plantago psafra); *spikenard* (Nardostachys jatamans); *star grass* (Aletris); *sword lily* (Gladiolus); *toothwort* (Dentaria); *willow herb* (Epilobium angustifolium).

Німецька мова

Artischocke (f) (Cynara scolymus); *Aspidistra* (f) (Aspidistra); *Aster* (f) (Aster); *Buchweizen* (m) (Fagopyrum); *Digitalis* (f) (Digitalis); *Dill* (m) (Anethum graveolens); *Dost* (m) (Origanum, Marjorana); *Eisenhut* (m) (Aconitum); *Fingerhut* (m) (Digitalis); *Geranie* (f) (Geranium, Pelargonium); *Gladiole* (f) (Gladiolus); *Glockenblume* (f) (Campanula); *Huflattich* (m) (Huflattich); *Ingwer* (m) (Zingiber); *Knabenkraut* (n) (Orchis); *Korbblütler* (f) (Asterales); *Krapp* (m) (Rubia); *Leberblümchen* (n) (Anemone hepatica); *Lilie* (f) (Lilium); *Lotos* (m) (Nelumbo nucifera, Nymphaea lotus); *Lotosblume* (f) (Nelumbo nucifera, Nymphaea lotus); *Mohn* (m) (Mohn); *Mohnblume* (f) (Klatschmohn); *Nelke* (f)

(Dianthus); *Nelkenwurz* (f) (*Geum urbanum*); *Orchidee* (f) (Orchidaceae); *Oreganum* (n) (= *Oregano* (m)) (*Origanum*); *Palmlilie* (f) (*Yuccas*); *Pelargonie* (f) (*Pelargonium graveolens*); *Ranunkel* (f) (*Ranunculus*); *Rohr* (n) (*Scirpus*); *Schachtelhalm* (m) (*Equisetum*); *Schildblume* (f) (*Aspidistra*); *Schlüsselblume* (f) (*Primula*, *Primula vulgaris*); *Schöllkraut* (n) (*Chelidonium*); *Schwertblume* (f) (*Gladiolus*); *Schwertlilie* (f) (*Iris*); *Stechapfel* (m) (*Datura stramonium*); *Studentenblume* (f) (*Tagetes*); *Täschel* (n) (*Thlaspi arvense* L.); *Täschelkraut* (n) (*Thlaspi*); *Traubenhyazinthe* (m) (*Muscari*); *Tuberose* (f) (*Agave polianthes*); *Tulpe* (f) (*Tulipa*).

Испанська мова

Asfódelo (m) (*Asphodelus*); *alcachofa* (f) (*Cynara scolymus*); *amapola* (f) (*Papaver rhoeas*); *aspidistra* (f) (*Aspidistra*); *aster* (m) (*Aster*); *cala* (f) (*Calla palustris*); *campanilla* (f) (*Campanula*); *campanula* (f) (*Campanula*); *cañacoro* (m) (*Zingiber officinale*); *ciclamen* (m) (*Cyclamen*); *ciclamino* (m) (*Cyclamen*); *clavelito* (m) (*Dianthus*); *coclearia* (f) (*Cochlearia*); *coreopsis* (f) (*Coreopsis*); *dedalera* (f) (*Digitalis*); *digital* (f) (= *dedalera* (f)) (*Digitalis*); *escobilla* (f) (*Mantisalca salmantica*); *espicanardo* (m) (*Nardostachys*); *espiga* (f) (*Plantago*); *estoque* (m) (*Gladiolus*); *geranio* (m) (*Geranium*, *Pelargonium*); *gladiolo* (m) (*Gladiolus*); *hierba de la celada* (*Scutellaria galericulata*); *hierba llavera* (*Helleboraster viridis*); *jengibre* (m) (*Zingiber officinale*); *juncia* (f) (*Eriophorum*); *junco* (m) (*Juncus*); *junquillo* (m) (*Narcissus jonquilla*); *lirio* (m) (*lilium convallium*); *loto* (m) (*Nelumbo nucifera*, *Nymphaea lotus*); *orégano* (m) (*Origanum vulgare*); *orquídea* (f) (Orchidaceae); *rábano* (m) (*Raphanus sativus*); *ranúnculo* (m) (*Ranunculus*); *rapónchigo* (m) (*Ranunculus aquatilis*); *rinanto* (m) (*Salvia*); *salicaria* (f) (*Lythrum*); *tulipán* (m) (*Tulipa*).

Французька мова

Ansérine (f) (*Chenopodium*); *anthémis* (f) (*Anthemis*); *argémone* (f) (*Argemone*); *artichaut* (m) (*Cynara scolymus*); *asphodèle* (m) (*Asphodelus*); *aspidistra* (m) (*Aspidistra*); *aster* (m) (*Aster*); *bonnette* (f) (*Brunella vulgaris*);

boursette (f) (*Valerianella locusta*); *bugle* (f) (*Ajuga chamaepitys*); *calla* (f) (*Calla palustris*); *campanule* (f) (*Campanula*); *canna* (m) (*Canna*); *capselle* (f) (*Capsella bursa pastoris*); *capucine* (f) (*Tropaeolum*); *carde* (f) (*Dipsacus*); *carex* (m) (*Carex*); *clochette* (f) (*Campanula*); *cochléaria* (m) (*Cochlearia*); *corbeille* (f) (*Thlaspi*); *coréopsis* (m) (*Coreopsis*); *cyclamen* (m) (*Cyclamen*); *cynoglosse* (f) (*Cynoglossum*); *dentaire* (f) (*Dentaria*); *digitale* (f) (*Digitalis*); *doigtier* (m) (*Digitalis*); *épiaire* (m) (*Stachys, Betonica*); *épilobe* (m) (*Epilobium angustifolium*); *flûteau* (m) (*Alisma*); *fraxinelle* (f) (*Dictamnus, Dictamnus albus*); *fritillaire* (f) (*Fritillaria*); *géranium* (m) (*Geranium, Pelargonium*); *germandrée* (f) (*Teucrium*); *gingembre* (m) (*Zingiber officinale*); *glaïeul* (m) (*Gladiolus*); *gouet* (m) (*Arum*); *jonc* (m) (*Scirpus*); *jonquille* (f) (*Narcissus*); *laïche* (f) (*Carex*); *lamier* (m) (*Lamium*); *linaigrette* (f) (*Eriophorum*); *linaire* (f) (*Linaria vulgaris*); *lis* (m) (*Lilium*); *liseron* (m) (*Convolvulus arvensis*); *lotus* (m) (*Nelumbo nucifera, Nymphaea lotus*); *lys* (m) (*Lilium candidum*); *maniguette* (f) (*Amomum*); *muflier* (m) (*Antirrhinum*); *nummulaire* (f) (*Lysimachia*); *œillet* (m) (*Dianthus*); *orchidée* (f) (*Orchidaceae*); *orchis* (m) (*orchis*); *pétunia* (m) (*Petunia*); *physalis* (m) (*Physalis*); *pirole* (f) (*Pyrola*); *plantain* (m) (*Plantago*); *populage* (m) (*Caltha palustris*); *pyrole* (f) (*Pyrola*); *rampon* (m) (*Valerianella locusta*); *renoncule* (f) (*Ranunculus aquatilis*); *sagittaire* (f) (*Sagittaria*); *sarrète* (f) (*Serratula*); *scirpe* (m) (*Scirpus*); *scutellaire* (f) (*Scutellaria*); *spic* (m) (*Lavandula*); *tulipe* (f) (*Tulipa*); *ulmaire* (f) (*Spiraea*); *verge-d'or* (f) (*Solidago virga-aurea*).

Російська мова

Аврикула (*Primula auricula*); *аистник* (*Erodium*); *артишок* (*Cynara scolymus*); *аспидистра* (*Aspidistra*); *астра* (*Aster*); *асфodelь* (*Asphodelus*); *борець* (*Aconitum*); *буквица* (*Betonica*); *ваточник* (*Asclepias*); *гвоздика* (*Dianthus*); *герань* (*Geranium Pelargonium*); *гладиолус* (*Gladiolus*); *гравилат* (*Geum*); *гравилат* (*Geum*); *грушанка* (*Pyrola*); *дигиталис* (*Digitalis*) ; *дудник* (*Angelica*); *журавельник* (*Geranium Pelargonium*); *зубянка* (*Dentaria*); *имбирь* (*Zingiber*); *канна* (*Canna*); *касатик* (*Iris*); *колокольчик* (*Campanula*); *кувшинка*

(Nymphaea); *куколь* (Cardiidae); *купена* (Polygonatum); *лилейник* (Nemerocallis); *лилія* (Lilium); *лопух* (Arctium); *льнянка* (Linaria); *молочай* (Asclepias); *наперстянка* (Digitalis); *ноготки* (Calendula); *орхідея* (Orchidaceae); *осока* (Carex); *просвірник* (Malva); *пушиця* (Eriophorum); *стрелоліст* (Sagittaria); *тростник* (Scirpus); *тюльпан* (Tulipa); *фізаліс* (Physalis); *хвоц* (Equisetum); *цикламен* (Cyclamen); *шлемник* (Scutellaria); *шпажник* (Gladiolus); *шпорник* (Delphinium); *ясенець* (Dictamnus); *ятрышник* (Orchis).

Українська мова

Аїстра (Aster); *артишок* (Cynara scolymus); *астрагал* (Astragalus); *асфоділ* (Asphodelus); *баранки* (Taraxacum officinale); *бобівник* (Menyanthes); *борець* (Aconitum); *борщівник* (Heracleum); *буквиця* (Stachys, Betonica); *ваточник* (Asclepias); *вербена* (Verbena); *віха* (Cicuta virosa); *гвоздика* (Dianthus); *герань* (Geranium Pelargonium); *гіацинт* (Hyacinthus); *гладіолус* (estoque); *глоксинія* (Gloxinia); *гравілат* (Geum); *грушанка* (Pyrola); *гулявник* (Sisymbrium); *дзвоники* (Campanula); *дигіталіс* (Digitalis); *журавельник* (Geranium Pelargonium); *зірочник* (Stellaria); *імбир* (Zingiber); *кала* (Alepes kalla); *канна* (Canna); *комиш* (Scirpus); *копитень* (Asarum); *копитник* (= *копитняк*) (Asarum); *королиця* (Leucanthemum); *косарик* (= *косарики*) (Gladiolus); *кукіль* (Cardiidae); *латаття* (Nymphaea); *ротики* (Antirrhinum); *лілійник* (Nemerocallis); *лілія* (Lilium); *лотос* (Nelumbo nucifera, Nymphaea lotus); *мак* (Mohn); *маргаритка* (Leucanthemum); *меліса* (Melissa); *нагідки* (Calendula); *наперсник* (Digitalis); *наперстянка* (Digitalis); *орхідея* (Orchidaceae); *осока* (Carex); *перстач* (Potentilla); *пухівка* (Eriophorum); *рожа* (Althaea); *ряска* (Lemna); *соняшник* (Helianthus); *тубероза* (Polianthes tuberosa); *тюльпан* (Tulipa); *фізаліс* (Physalis); *хвилівник* (Aristolochia); *хвоц* (Equisetum); *хрінниця* (Lepidium, Cardamine, Arabis); *цикламен* (Cyclamen); *ясенець* (Dictamnus, Dictamnus albus).

Б.1.2 АФ за кольором

Англійська мова

Bluet (Houstonia); *burnet* (Sanguisorba, Poterium); *chrysanthemum* (Chrysanthemum); *cineraria* (Cineraria); *crocus* (Crocus); *edelweiss* (Leontopodium alpinum); *erigeron* (Erigeron); *fennel* (Foeniculum); *finocchio* (Foeniculum dulce); *fritillary* (Fritillaria); *goldenrod* (Solidago); *hyacinth* (Hyacinthus); *iris* (Iris); *marguerite* (Leucanthemum); *marigold* (Tagetes); *pink* (Dianthus); *saffron* (Crocus); *senecio* (Senecio).

Німецька мова

Aschenkraut (n) (Cineraria); *Chrysantheme* (f) (Chrysanthemum); *Edelweiß* (n) (Leontopodium alpinum); *Flammenblume* (f) (Phlox); *Gänseblümchen* (n) (Leucanthemum); *Goldblume* (f) (Chrysanthemum); *Goldnessel* (f) (Lamium galeobdolon); *Goldrose* (f) (Rosa xanthina); *Goldrute* (f) (Solidago); *Himmelschlüssel* (m) (Primula, Primula vulgaris); *Hyazinthe* (f) (Hyacinthus); *Iris* (f) (Iris); *Kapuzinerkresse* (f) (Tropaeolum); *Krokus* (m) (Crocus); *Levkoje* (f) (Matthiola); *Margerite* (f) (Leucanthemum vulgare); *Melde* (f) (Atriplex); *Phlox* (f) (Phlox); *Ringelblume* (f) (Calendula officinalis); *Safran* (m) (Crocus); *Schaumkraut* (n) (Cardamine); *Sonnenhut* (m) (Echinacea); *Veilchen* (n) (Cyclamen); *Viole* (f) (Hesperis).

Іспанська мова

Aciano (m) (Centaurea Centaurium); *azafrán* (m) (Crocus); *cineraria* (f) (Cineraria); *crisantemo* (m) (Chrysanthemum); *croco* (m) (Crocus); *erigeron* (m) (Erigeron); *hierba cana* (Senecio); *iris* (m) (Iris); *jacinto* (m) (Hyacinthus); *margarita* (f) (Leucanthemum); *nenúfar* (m) (Nymphaea); *rubia* (f) (Rubia); *senecio* (m) (Senecio); *violeta* (m) (Saintpaulia ionantha).

Французька мова

Bleuet (m) (Centaurea Montana); *bouton d'argent* (Achillea ptarmica); *chrysanthème* (m) (Chrysanthemum); *cinéraire* (f) (Cineraria); *crocus* (m) (Crocus); *edelweiss* (m) (Leontopodium alpinum); *érigéron* (m) (Erigeron); *herbe aux perles* (Lithospermum officinale); *gaillet* (m) (Galium aparine, Galium); *herbe*

de feu (*Artemisia vulgaris*); *herbe jaune* (*Reseda luteola*); *iris* (m) (*Iris*); *jacinthe* (f) (*Hyacinthus*); *leucanthème* (m) (*Leucanthemum graminifolium*); *marguerite* (f) (*Leucanthemum*); *mélampyre* (m) (*Viola tricolor*); *merveille jaune* (*Impatiens noli-tangere*); *nivéole* (f) (*Leucojum vernum*); *phlox* (m) (*Phlox*); *safran* (m) (*Crocus*); *sarrasin* (m) (*Fagopyrum*); *sénéçon* (m) (*Senecio*); *solidago* (m) (*Solidago*); *vinette* (f) (*Berberis vulgaris*); *violette* (f) (*Viola tricolor*).

Російська мова

Белокрыльник (*Calla palustris*); *гиацинт* (*Hyacinthus*); *жонкилия* (*Narcissus jonquilla*); *золотарник* (*Leucanthemum*); *ирис* (*Iris*); *крокус* (*Crocus*); *левкой* (*Matthiola*); *маргаритка* (*Leucanthemum*); *подмаренник* (*Galium*); *рдест* (*Potamogeton*); *рябчик* (*Fritillaria*); *синеголовник* (*Eryngium*); *фиалка* (*Viola palmate*); *флокс(ы)* (*Phlox*); *хризантема* (*Chrysanthemum*); *циннерария* (*Cineraria*); *шафран* (*Crocus*); *эдельвейс* (*Leontopodium alpinum*).

Українська мова

Амариліс (*Amaryllis belladonna*); *білозір* (*Parnassia*); *білокопитник* (*Petasites*); *білокрыльник* (*Calla palustris*); *білотка* (*Leontopodium*); *блават* (*Centaurea*, *Centaureum*); *гиацинт* (*Hyacinthus*); *горицвіт* (*Adonis*); *едельвейс* (*Leontopodium alpinum*); *жовтець* (*garónchigo*); *жовтець-пишінка* (*Ranunculus*); *жовтозілля* (*Senecio*); *жовтоцвіт* (*Adonis vernalis*); *золототисячник* (*Centaureum*); *золотушник* (*Solidago*); *красоля* (*Tropaneolum*); *крокіс* (*Crocus*); *крокус* (*Crocus*); *левкой* (*Matthiola*); *левконія* (*Matthiola*); *лобода* (*Chenopodium*); *молочай* (*Asclepias*); *молокан* (*Euphorbia*); *підбіл* (*Petasites hybridus*); *рдесник* (*Potamogeton*); *рдест* (*Potamogeton*); *рум'янок* (*Matricaria*); *рябчик* (*Fritillaria*); *фіалка* (*Saintpaulia ionantha*); *хризантема* (*Chrysanthemum*); *циннерарія* (*Cineraria*); *чорнобривці* (*Tagetes*); *шафран* (*Crocus*).

Б.1.3 АФ за фізичними властивостями

Англійська мова

Cleavers (Galium aparine, Galium); *clematis* (Clematis); *clover* (Melilotus); *convolvulus* (convolvulus); *cornbind* (Convolvulus arvensis); *cress* (Lepidium, Cardamine, Arabis); *curled dock* (Rumex crispus); *fraxinella* (Dictamnus Dictamnus albus); *gas plant* (Dictamnus); *ground pine* (Diphasiastrum complanatum); *heliotrope* (Heliotropium); *lettuce* (Valerianella); *milkweed* (Asclepias); *plantain* (Plantago); *poppy* (Mohn); *quitch* (Agropyrum repens); *rocket* (Hesperis); *sensitive plant* (Cassia nictitans); *twitch* (Agropyrum repens).

Німецька мова

Behaarter Mohn (Papaver pilosum); *Eisbegonie* (f) (Begonia-Semperflorens-Hybriden); *Eisenkraut* (n) (Verbena officinalis); *Flockenblume* (f) (Centaurea Montana); *Heliotrop* (n) (Heliotropium); *Karde* (f) (Dipsacus); *Klatschmohn* (m) (Papaver rhoea); *Kresse* (f) (Lepidium, Cardamine, Arabis); *Petunie* (f) (Petunia); *Schamhafte Sinnpflanze* (Mimosa pudica); *Schellkraut* (n) (Chelidonium); *Sonnenwende* (f) (Solstitium); *Springkraut* (n) (Impatiens balsamina); *Strohblumen* (Helichrysum); *Taubnessel* (f) (Lamium); *Wau* (m) (Reseda luteola); *Winde* (f) (Convolvulus).

Іспанська мова

Camomila (f) (Anthemis); *cardo* (m) (Cirsium vulgare); *clemátide* (f) (Clematis); *convólculo* (m) (Convolvulus); *correhuela* (f) (Convolvulus arvensis); *enredadera* (f) (Convolvulus); *heliotropo* (m) (Heliotropium); *llantén* (m) (Plantago); *margarita común* (Bellis perennis); *petunia* (f) (Petunia); *tuberosa* (f) (Polianthes tuberosa); *vellosilla* (f) (Hieracium pilosella); *verbasco* (m) (Verbascum).

Французька мова

Caille-lait (m) (Galium aparine Galium); *canna* (m) (Canna); *clématite* (f) (Clematis); *cresson* (m) (Nasturtium officinale); *double feuille* (Platanthera bifolia); *filipendule* (f) (Filipendula ulmaria); *gaillet* (m) (Galium aparine, Galium); *grateron* (m) (Galium aparine); *grémil* (m) (Lithospermum); *héliotrope* (m) (Heliotropium); *impatiente* (f) (Impatiens); *ivette* (f) (Ajuga); *pavot* (m)

(Mohn); *plantain* (m) (*Plantago*); *pulsatille* (f) (*Pulsatilla*); *sensitive* (f) (*Mimosa pudica*); *souci* (m) (*Calendula*); *tubéreuse* (f) (*Polianthes tuberosa*); *volubilis* (m) (*Convolvulus*); *vrillée* (f) (*Convolvulus arvensis*).

Російська мова

Вьюнок (*Convolvulus*); *геліотрон* (*Heliotropium*); *звербой* (*Hypericum*); *кипрей* (*Epilobium angustifolium*); *крестовник* (*Senecio*); *мак-самосейка* (*Papaver rhoeas*); *недотрога* (*Impatiens balsamina*); *одуванчик* (*Taraxacum*); *петунія* (*Petunia*); *повилика* (*Cuscuta*); *ряска* (*Lemna*); *тубероза* (*Polianthes tuberosa*); *череда* (*Bidens*).

Українська мова

Березка (*Convolvulus*); *волошка* (*Centaurea Centaurium*); *в'язіль* (*Hieracium pilosella*); *геліотрон* (*Heliotropium*); *глуха кропива* (*Lamium*); *деревій* (*Achillea*); *іпомея* (*Convolvulus*); *кручені паничі* (*Convolvulus*); *кульбаба* (*Taraxacum*); *мак-самосій* (*Papaver rhoeas*); *незабудка* (*Myosotis*); *петунія* (*Petunia*); *повитиця* (*Cuscuta*); *повій* (= *березка*) (*Lysimachia nummularia*); *повійка* (*Convolvulus*); *розрив-трава* (*Impatiens*); *ряст* (*Corydalis*); *сухоцвіт* (*Gnaphalium*).

Б.1.4 АФ за розміром

Англійська мова

Agave (agave); *marjoram* (*Origanum, Marjorana*); *mugwort* (*Artemisia absinthium*).

Німецька мова

Agave (f) (*Agave*); *Majoran* (m) (*Origanum Marjorana*).

Іспанська мова

Agave (f) (*Agave*); *mejorana* (f) (*Origanum Marjorana*).

Французька мова

Agave (m) (*Agave*); *caméline* (f) (*Camelina*); *marjolaine* (f) (*Origanum Marjorana*).

Російська мова

Агава (Agave); *майоран* (Origanum Marjorana); *мелкопестник* (Erigeron).

Українська мова

Буркун (Melilotus); *буркун-зілля* (Melilotus); *купина* (Polygonatum); *лопух* (Arctium); *майоран* (Origanum Marjorana); *нечуйвітер* (Hieracium); *сокирки* (Consolida); *монстера* (Monstera).

Б.1.5 АФ за кількістю пелюсток, листків, стебел та ін.

Англійська мова

Milfoil (Achillea).

Німецька мова

Dreifaltigkeitsblume (f) (Viola tricolor); *Tausendblatt* (n) (Myriophyllum).

Іспанська мова

Milenrama (f) (Achillea); *milhojas* (f) (Achillea millefolium); *trébol* (m) (Melilotus); *trinitaria* (f) (Bougainvillea).

Французька мова

Mélilot (m) (Melilotus); *millefeuille* (f) (Achillea); *myriophylle* (f) (Myriophyllum).

Російська мова

Тысячелистник (Achillea).

Українська мова

Стокротка (Bellis).

Б.2 Функційно-цільові флороніми (ФЦФ)

Б.2.1 Корисні ФЦФ

Б.2.1.1 За використанням у побуті

Англійська мова

Bedstraw (Galium aparine Galium); *birthwort* (Aristolochia); *borage* (Borago officinalis); *buckwheat* (Fagopyrum); *calendula* (Calendula); *cardamom*

(Cardamom); *colicroot* (Aletris); *cudweed* (Gnaphalium); *fleabane* (Erigeron); *glasswort* (Salsola Salicornia); *lungwort* (Pulmonaria); *madder* (Rubia); *madwort* (Alyssum maritimum); *pieplant* (Rhubarb); *puccoon* (Lithospermum); *saltwort* (Salsola); *tansy* (Tanacetum); *teasel* (Dipsacus); *thyme* (Thymus).

Німецька мова

Alraune (f) (Mandragora); *Belladonna* (f) (Atropa belladonna); *Berufkraut* (n) (Erigeron); *Bohnenkraut* (n) (Satureja); *Färberdistel* (f) (Carduus); *Färberkamille* (f) (Anthemis tinctoria); *Färberkrapp* (m) (Rubia tinctorum); *Färbersaflor* (f) (Carthamus tinctorius); *Flohkraut* (n) (Erigeron); *Gurkenkraut* (n) (Borago officinalis); *Hirse* (f) (Panicum capillare); *Kardamom* (m, n) (Amomum subulatum); *Labkraut* (n) (Galium); *Lavendel* (m) (Lavandula); *Ragwurz* (f) (Orchis); *Röte* (f) (Rubia).

Іспанська мова

Adormidera (f) (Papaver somniferum); *alazor* (m) (Carthamus tinctorius); *alforfón* (m) (Fagopyrum esculentum); *armuelle* (m) (Chenopodium album); *caléndula* (f) (Caltha palustris); *cardamomo* (m) (Amomum cardamomum); *celidonia* (f) (Chelidonium majus); *centaura* (f) (Centaurea); *escrofularia* (f) (Scrophularia nodosa); *estramonio* (m) (Datura stramonium); *hierba cañamera* (Althaea officinalis); *hierba de cuajo* (Cynara cardunculus); *hierba de las calenturas* (Cymbopogon citratus); *hierba piojera* (Delphinium staphisagria); *hierba pulguera* (Mentha pulegium); *lavanda* (m) (Lavandula); *matricaria* (f) (Matricaria); *pasto* (m) (Brachypodium retusum); *pulmonaria* (f) (Pulmonaria); *saponaria* (f) (Saponaria); *trigo* (m) (Triticum).

Французька мова

Aristoloché (f) (Aristolochia); *bourrache* (f) (Borago officinalis). *calendulée* (f) (Calendula); *cardamome* (m) (Amomum cardamomum); *cerfeuil* (m) (Anthriscus); *chélidoine* (f) (Chelidonium); *coriandre* (f) (Coriandrum sativum); *herbe bénite* (Geum urbanum); *herbe sacrée* (Salvia officinalis); *lavande* (f) (Lavandula); *mâche* (f) (Valerianella locusta); *navette* (f) (Brassica); *œillette* (f)

(Papaver); *pissenlit* (m) (Taraxacum); *raiponce* (f) (Phyteuma); *salicorne* (f) (Salicornia); *saponaire* (Saponaria); *thym* (m) (Thymus).

Російська мова

Борщевик (Heracleum); *ворсянка* (Dipsacus); *донник* (Melilotus); *живокость* (Delphinium); *иван-чай* (Epilobium angustifolium); *кардамон* (Amomum cardamomum); *коровяк* (Verbascum); *красавка* (Atropa belladonna); *кровохлёбка* (Sanguisorba, Poterium); *любисток* (Levisticum); *марена* (Rubia); *медовка* (Melissa officinalis); *медуница* (Pulmonaria); *молодило* (Sempervivum); *мыльнянка* (Saponaria); *норичник* (Scrophularia); *очный цвет* (Anagallis); *скабиоза* (Scabiosa); *укроп* (Anethum graveolens); *чертополох* (Carduus); *чистец* (Stachys palustris); *чистотел* (Chelidonium).

Українська мова

Беладонна (Atropa belladonna); *борщівник* (Heracleum); *дивина* (Verbascum); *звіробій* (Hypericum); *зозулинець* (Orchis); *кардамон* (Amomum cardamomum); *конюшина* (Trifolium); *копрій* (Foeniculum); *кропива* (Lamium); *купальниця* (Trollius); *купетень* (Prunella vulgaris); *ласкавець* (Bupleurum); *любисток* (Levisticum); *любка* (Platanthera); *марена* (Rubia); *маренка* (Galium odoratum); *маруна* (Margarita Sukhankina); *материнка* (Origanum vulgare); *медунка* (Pulmonaria); *мильнянка* (Saponaria officinalis); *очиток* (Sedum); *перестріч* (Viola tricolor); *плакун* (Lythrum); *ранник* (Scrophularia); *сердечник* (Cardamine); *турлич* (Gentiana); *терлич* (Adonis vernalis); *чистець* (Stachys or Betonica); *чистотіл* (Chelidonium); *шолудивник* (Pedicularis); *щавель* (Rumex).

Б.2.1.2 За лікувальними властивостями

Англійська мова

Centaury (Centaurea Centaurium); *feverwort* (Triosteum perfoliatum); *heartsease* (Viola tricolor); *hellebore* (Helleborus); *mandragora* (Mandragora); *mandrake* (Mandragora); *melilot* (Melilotus); *melissa* (Melissa); *pilewort* (Lesser celandine); *sage* (Salvia); *salvia* (Salvia); *sanicle* (Sanicula); *scabious* (Scabiosa); *sneezewort* (Achillea ptarmica).

Німецька мова

Alant (m) (*Inula*); *Althee* (f) (*Althaea*); *Arzneilungenkraut* (n) (*Pulmonaria officinalis*); *Beifuß* (m) (*Artemisia absinthium*); *Ehrenpreis* (n, m) (*Veronica*); *Engelwurz* (f) (*Angelica*); *Fieberkraut* (n) (*Chrysanthemum parthenium*); *Gauchheil* (m, n) (*Anagallis*); *Günsel* (m) (*Ajuga*); *Mandragora* (f) (*Mandragora*); *Maßliebchen* (n) (*Bellis*); *Melisse* (f) (*Melissa*); *Salbei* (m) (*Salvia*); *Skabiose* (f) (*Scabiosa*); *Steinbrech* (m) (*Saxifraga*); *Ziest* (m) (*Stachys*).

Іспанська мова

Alhelí (m) (*Cheiranthus cheiri*); *altea* (f) (*Althaea officinalis*); *borraja* (f) (*Borago officinalis*); *branca medicinal* (*Acanthus mollis*); *caléndula oficinal* (*Calendula officinalis*); *eléboro* (m) (*Helleborus*); *mandrágora* (f) (*Mandragora*); *meliloto* (m) (*Melilotus*); *reseda* (f) (*Reseda*); *salvia* (f) (*Salvia officinalis*); *sanícula* (f) (*Sanicula*); *tormentila* (f) (*Potentilla erecta*); *verónica* (f) (*Veronica*); *victoria* (f) (*Victoria*).

Французька мова

Achillée (f) (*Achillea*); *angélique* (f) (*Angelica*); *consoude* (f) (*Symphytum*); *hellébore* (m) (*Helleborus niger*); *herbe au scorbut* (*Cochlearia officinalis*); *mélisse* (f) (*Melissa officinalis*); *pulmonaire* (f) (*Pulmonaria officinalis*); *réséda* (m) (*Reseda*); *sanicle* (f) (*Sanicula*); *sauge* (f) (*Salvia officinalis*); *scabieuse* (f) (*Knautia arvensis*).

Російська мова

Авран (*Gratiola*); *алтей* (*Althaea*); *арника* (*Arnica*); *вероника* (*Veronica*); *девясил* (= *девесил*) (*Inula helenium*); *дягиль* (*Hoffman*); *лёгочная трава* (*Pulmonaria*); *мандрaгора* (*Mandragora*); *мелисса* (*Melissa*); *очиток* (*Sedum*); *сушеница* (*Gnaphalium*); *чесоточная трава* (*Knautia arvensis*); *шалфей* (*Salvia*).

Українська мова

Авран (*Gratiola*); *алтея* (*Althea officinalis*); *вероніка* (*Veronica officinalis*); *грудна трава* (*Veronica officinalis*); *дивосил* (*Inula helenium*);

дягель (*Angelica*); жабник (*Filago*); живокіст (*Symphytum*); живучка (*Ajuga*); ломикамінь (*Saxifraga oppositifolia*); мандрагора (*Mandragora*); молодень (*Sedum acre*); резеда (*Reseda*); самосил (*Teucrium*); скабіоза (*Scabiosa*); цинготна трава (*Cochlearia arctica*); чебрець (*Thymus*); шавлія (*Salvia*).

Б.2.2 Отруйні ФЦФ

Англійська мова

Alyssum (*Alyssum*); *hemlock* (*Conium maculatum*); *henbane* (*Sanicula*); *narcissus* (*Narcissus*); *nightshade* (*Solanum dulcamarum*).

Німецька мова

Tollkirsche (f) (*Atropa belladonna*)

Іспанська мова

Datura (f) (*Datura stramonium*); *hierba carnicera* (*Conyza canadensis*).

Французька мова

Alysse (f) (*Alyssum*); *datura* (m) (*Datura stramonium*); *herbe à éternuer* (*Achillea ptarmica*); *narcisse* (m) (*Narcissus*).

Російська мова

Болиголов (*Conium maculatum*); *дурман* (*Datura stramonium*); *курослен* (*Anagallis*); *ломонос* (*Clematis*); *лютик* (*Ranunculus*); *мак опійний* (*Papaver somniferum*); *мак снотворний* (*Papaver somniferum*); *нарцисс* (*Narcissus*); *паслен* (*Solanum*).

Українська мова

Арніка (*Arnica*); *блекота* (*Hyoscyamus*); *болиголов* (*Conium maculatum*); *вовчуг* (*Ononis*); *дурман* (*Datura stramonium*); *ломиніс* (*Clematis*); *люпин* (*Lupinus*); *нарцис* (*Narcissus*); *оман* (*Inula helenium*); *паслін* (*Solanum*); *чемериця* (*Veratrum*).

Б.3 Посесивні флороніми (ПФ)

Б.3.1 ПФ із невідчужуваними ознаками

Б.3.1.1 ПФ ім'я людини – квітка

Англійська мова

Begonia (Begonia); *dahlia* (Dahlia); *freesia* (Freesia); *funkia* (Funkia); *gardenia* (Gardenia); *gentian* (Gentiana); *gerbera* (Gerbera); *hosta* (Hosta); *kochia* (Kochia); *lobelia* (Lobelia); *Madonna lily* (*Lilium candidum*); *rudbeckia* (Rudbeckia); *samphire* (Crithmum); *Stokes' aster* (*Stokesia laevis*).

Німецька мова

Amaryllis (f) (Amaryllis); *Angelika* (f) (Angelica); *Begonie* (f) (Begonia); *Dahlie* (f) (Dahlia); *Forsythie* (f) (Forsythia); *Freesie* (f) (Freesia); *Funkie* (f) (Funkia); *Gardenie* (f) (Gentian).

Іспанська мова

Amarilis (m) (Amaryllis belladonna); *azucena* (f) (*Lilium*); *begonia* (f) (Begonia); *dalia* (f) (Dahlia); *euforbio* (m) (*Asclepias*); *gardenia* (f) (Gardenia); *genciana* (f) (Gentiana); *lobelia* (f) (Lobelia).

Французька мова

Amaryllis (f) (Amaryllis); *begonia* (m) (Begonia); *carlina* (f) (Carlina); *dahlia* (m) (Dahlia); *freesia* (m) (Freesia); *gardénia* (m) (Gardenia); *gaulthérie* (f) (Gaultheria); *gentiane* (f) (Gentiana); *gerbera* (m) (Gerbera); *jalap* (m) (*Euphorbia lathyris*); *julienne* (f) (*Hesperis*); *lobélie* (f) (Lobelia); *rudbeckia* (m) (Rudbeckia).

Російська мова

Адонис (*Adonis*); *амариллис* (*Amaryllis belladonna*); *бегония* (*Begonia*); *василек* (*Centaurea Centaurium*); *гарденія* (*Gardenia*); *георгин* (*Dahlia*); *гербера* (*Gerbera*); *гречиха* (*Fagopyrum*); *далия* (*Dahlia*); *кореопсис* (*Coreopsis*); *кохия* (*Kochia*); *лобелія* (*Lobelia*); *мята* (*Mentha*); *рудбекия* (*Rudbeckia*); *фрезія* (*Freesia*); *функия* (*Hosta*); *хоустонія* (*Houstonia*).

Українська мова

Адоніс (*Adonis*); *аконіт Бессера* (*Aconitum besserianum*); *арум Бессера* (*Arum besserianum*); *бегонія* (*Begonia*); *беладона* (*Atropa belladonna*); *васильки* (*Ocimum*); *гарденія* (*Gardenia*); *гербера* (*Gerbera*); *горгонія* (*Dahlia*); *гортензія* (*Hydrangea*); *грицики* (*Capsella*); *далия* (*Dahlia*); *жоржина* (*Dahlia*); *кореопсис* (*Coreopsis*); *крокус Гейфеля* (*Crocus heuffelianus*); *лобелія* (*Lobelia*); *матиола*

(*Mattiola*); *миколайчики* (= *миколайки*) (*Eryngium*); *орґинія* (*Dahlia*); *сенполія* (*Saintpaulia ionantha*); *фуксія* (*Fuchsia*); *хоста* (*Hosta*); *шафран Гейфеля* (*Crocus heuffelianus*).

Б.3.1.2 ПФ тварина / частина тіла тварини – назва рослини

Анґлійська мова

Cranesbill (*Geranium Pelargonium*); *crowfoot* (*rapónchigo*); *crowfoots* (*Ranunculus*); *dandelion* (*Taraxacum*); *dragonhead* (*Dracosephalum parviflorum*); *equisetum* (*Equisetum*); *goosefoot* (*Chenopodium*); *horsetail* (*Equisetum*); *snapdragon* (*Antirrhinum*).

Німецька мова

Drachenkopf (m) (*Dracosephalum*); *Elefantenoehr* (n) (*Haemanthus albiflos*); *Elefantenrüssel* (m) (*Aristolochia macrophylla*); *Hahnenfuß* (m) (*Ranunculus*); *Löwenmaul* (n) (*Antirrhinum*); *Löwenzahn* (m) (*Taraxacum*); *Reiherschnabel* (m) (*Erodium*); *Storchschnabel* (m) (*Geranium pretense*).

Іспанська мова

Almoradux (m) (*Origanum, Marjorana*); *boca de dragón* (*Antirrhinum*); *cola de caballo* (*Equisetum*); *diente de león* (*Taraxacum officinale*); *equiseto* (m) (*Equisetum*); *gallocresta* (f) (*Salvia pratensis*); *gordolobo* (m) (*Verbascum*); *lengua de vaca* (*Knautia arvensis*).

Французька мова

Chénopode (m) (*Chenopodium*); *chiendent* (m) (*Elytrigia repens*); *coquelicot* (m) (*Papaver rhoeas*); *coqueret* (m) (*Physalis*); *dent-de-lion* (f) (*Taraxacum*).

Російська мова

Кандык (*Erythronium*); *козлобородник* (*Tragopogon*); *львиный зев* (*Antirrhinum*).

Українська мова

Антиринум (*Antirrhinum*); *змієголовник* (*Dracosephalum*); *півники* (*Iris*); *левині ротики* (*Antirrhinum*).

Б.3.1.3 ПФ (людина – частина тіла людини)

Німецька мова

Mädchenaug (n) (Coreopsis)

Б.3.2 ПФ із відчужуваними ознаками

Б.3.2.1 ПФ тварина – рослина

Англійська мова

Bull thistle (Cirsium vulgare); *dog fennel* (Anthemis cotula); *duckweed* (Lemnoideae); *horse gentian* (Triosteum perfoliatum); *horse nettle* (Solanum carolinense); *lamb's lettuce* (Valerianella locusta); *snakeroot* (Ageratina).

Німецька мова

Bienenkraut (n) (Melissa); *Gemswurz* (f) (Doronicum); *Gänseblümchen* (n) (Leucanthemum); *Hundskamille* (f) (Anthemis); *Kuckucksblume* (f) (Orchis); *Kuhblume* (f) (Taraxacum); *Schafgarbe* (f) (Achillea); *Wolfskirsche* (f) (Atropa belladonna); *Wolfsmilch* (f) (Euphorbia).

Іспанська мова

Cadillo (m) (Arctium lappa); *dragontea* (f) (Arisarum vulgare); *hirundinaria* (f) (Chelidonium majus); *melisa* (f) (Melissa); *menta de lobo* (Lycopus aeropaeus); *ramporcino* (m) (Cyclamen balearicum); *tagetes* (m) (Tagetes); *uva lupina* (Aconitum napellus).

Французька мова

Centauree (f) (Centaurea Montana); *raisin de loup* (Solanum nigrum).

Російська мова

Аконит волчий (Aconitum lycostonum); *змеиный корень* (Polygonum bistorta); *пунавка собачья* (Anthemis cotula); *собачья петрушка* (Aethusa cynapium).

Українська мова

Кінський щавель (Rumex confertus); *собача кропива* (Leonurus); *собача петрушка* (Aethusa cynapium); *тагетес* (Tagetes); *фіалка собача* (Viola canina).

Б.3.2.2 ПФ рослина – особа

Англійська мова

Amaryllis (Amaryllis belladonna); *angelica* (Angelica); *artemisia* (Artemisia); *basil* (Ocimum basilicum); *belladonna* (Atropa belladonna); *cowslip* (Primula, Primula vulgaris); *dame's rocket* (Hesperis); *dame's violet* (Hesperis); *mint* (Mentha).

Німецька мова

Stiefmütterchen (n) (Viola tricolor).

Іспанська мова

Altamisa (f) (Artemisia vulgaris); *angelica* (f) (Angelica); *artemisa* (f) (Artemisia); *belladona* (f) (Atropa belladonna); *capuchina* (f) (Tropaeolum); *manzanilla* (f) (Anthemis); *borriquera* (f) (Onopordum acanthium); *menta* (f) (Mentha); *victoria regia* (Victoria amazonica, Victoria regia).

Французька мова

Armoise (f) (Artemisia); *basilic* (m) (Ocimum basilicum); *belladone* (f) (Atropa belladonna); *menthe* (f) (Mentha); *saintpaulia* (m) (Saintpaulia ionantha).

Російська мова

Алтей Людвига (Althaea ludwigii); *артемизия* (Artemisia vulgaris); *белладонна* (Atropa belladonna); *герань Роберта* (Geranium robertianum); *филодендрон* (Philodendron).

Українська мова

Волоська рина (Helianthus tuberosus); *шавлія віщунів* (Salvia divinorum).

Б.3.2.3 ПФ людина – об'єкт

Англійська мова

Kingcup (Caltha palustris); *Solomon's seal* (Polygonatum)

Німецька мова

Adoniseröschen (f) (Adonis); *Aronstab* (m) (Arum); *Dotterblume* (f) (Caltha); *Königskerze* (f) (Verbascum); *Salomonssiegel* (n) (Polygonatum Adans.).

Іспанська мова

Sello de Salomón (Polygonatum multiflorum)

Французька мова

Sceau-de-Salomon (m) (Polygonatum pubescens)

Українська мова

Петрові батози (Cichorium intybus).

Б.4 Перцептивні флороніми (ПцФ)

Б.4.1 Нюхові ПцФ

Англійська мова

Balm (Melissa); *balsam* (Impatiens); *camomile* (Anthemis); *chamomile* (Anthemis); *cumin* (Cuminum); *deadly nightshade* (Atropa belladonna); *lemon balm* (Melissa officinalis); *nard* (Nardostachys jatamans); *nasturtium* (Tropaeolum); *savory* (Satureja).

Німецька мова

Basilikum (n) (Ocimum basilicum); *Fenchel* (m) (Foeniculum); *Kamille* (f) (Anthemis); *Kümmel* (m) (Cuminum); *Minze* (f) (Mentha); *Narzisse* (f) (Narcissus); *Nieswurz* (f) (Helleborus); *Vanilleblume* (f) (Heliotropium arborescens); *Wollgras* (n) (Eriophorum).

Іспанська мова

Albahaca (f) (Ocimum basilicum); *balsamina* (f) (Impatiens); *cidronela* (f) (Melissa officinalis); *clavel* (m) (Dianthus); *comino* (m) (Cuminum); *epazote* (m) (Chenopodium ambrosioides); *hinojo* (m) (Foeniculum); *muscarí* (m); *manzanilla* (f) (Anthemis); *muguete* (m) (Lilium convallium); *narciso* (m) (Narcissus); *tomillo* (m) (Thymus).

Французька мова

Ambroisie (f) (Ambrosia); *balsamine* (f) (Impatiens glandulifera); *camomille* (f) (Anthemis); *fenouil* (m) (Foeniculum); *citronnelle* (f) (Cymbopogon citratus); *giroflée* (f) (Matthiola); *muguet* (m) (Lilium convallium); *muscarí* (m) (Muscarí); *œnothère* (m) (Oenothera); *pimprenelle* (f) (Sanguisorba, Poterium).

Російська мова

Бальзамин (Impatiens); *душица* (Origanum Marjorana); *кєрвель* (Anthriscus); *кєриандр* (Coriandrum); *лєтєс* (Nymphaea lotus); *лєбкє* (Platanthera); *нєстурцїє* (Tropaeolum); *пїжмє* (Tanacetum); *тїмїєн* (= *тємїєн*) (Thymus); *фєнхєль* (Foeniculum dulce); *чєбєр* (Satureja Montana); *шєндрє* (Marrubium); *єсмєннїк* (Galium odoratum).

Українська мова

Бальзамін (Impatiens); *кєрбєль* (= *кєрвєль*) (Anthriscus); *кєріандр* (Coriandrum sativum); *лїмєннє трєвє* (Melissa officinalis); *пїжмє* (Tanacetum); *фєнхєль* (Foeniculum); *шєндрє* (Marrubium).

Б.4.2 Смакові ПцФ

Англійська мова

Absinthe (Artemisia absinthium); *bitter cress* (Cardamine); *bittersweet* (Solanum dulcamarum); *bitterweed* (Ragweeds); *sorrel* (Rumex); *wormwood* (Artemisia absinthium).

Німецька мова

Ampfer (m) (Rumex); *Kerbel* (m) (Anthriscus); *Sauerklee* (m) (Oxalis); *Wermut* (m) (Asteraceae).

Іспанська мова

Absintio (m) (= *ajenjo* (m)) (Artemisia absinthium); *acedera* (f) (Oxalis); *acederilla* (f) (Rumex acetosella); *ajenjo* (m) (Artemisia absinthium); *amargón* (m) (Taraxacum); *amaro* (m) (Salvia sclarea); *dulcamara* (f) (Solanum dulcamarum); *malva* (f) (Malva); *mastuerzo* (m) (Alyssum maritimum); *ñame* (m) (Oxalis).

Французька мова

Absinte (f) (Artemisia absinthium); *absinthe* (f) (Artemisia absinthium); *douce-amère* (f) (Solanum dulcamara); *doucette* (f) (Valerianella); *oseille* (f) (Rumex); *oxalide* (f) (Oxalis acetosella).

Російська мова

Горечавка (Gentiana); *мальва* (Malva); *оксалис* (Oxalis); *полынь* (Artemisia absinthium); *щавелёк* (Rumex acetosella); *щавель* (Rumex crispus).

Українська мова

Бедринець (Pimpinella); *естрагон* (Artemisia dracunculus); *кермек* (Limonium); *лакриця* (Glycyrrhiza glabra); *локриця* (Glycyrrhiza glabra); *мальва* (Malva); *м'ята перцева* (Mentha piperita); *м'ята холодна* (Mentha piperita); *полин* (Artemisia absinthium); *солодець* (Glycyrrhiza); *солодка* (Glycyrrhiza).

Б.4.3 Тактильні ПцФ

Англійська мова

Acanthus (Acanthus); *impatiens* (Impatiens); *mullein* (Verbascum); *thorn apple* (Marrubium).

Німецька мова

Distel (f) (Cirsium vulgare); *Klette* (f) (Galium); *Seidenpflanze* (f) (Heliotropium arborescens).

Іспанська мова

Acanto (m) (Acanthus); *agripalma* (f) (Leonurus cardiaca); *escabiosa* (f) (Scabiosa); *hierba pegajosa* (Galium aparine); *hierba rasposa* (Rubia peregrina); *hierba velluda* (Ranunculus bulbosus).

Французька мова

Acanthe (f) (Acanthus); *acanthine* (f) (Acanthine); *molène* (f) (Verbascum); *panicaut* (m) (Eryngium); *prèle* (f) (Equisetum).

Російська мова

Акант (Acanthus); *бархатцы* (Tagetes erecta); *ландыш* (Lilium convallium); *репейник* (Arctium).

Українська мова

Акант (Acanthus); *будяк* (Cirsium vulgare); *липучка* (Lapulla).

Б.4.4 Візуальні ПцФ

Англійська мова

Chervil (Anthriscus cerefolium); *pansy* (Viola tricolor).

Німецька мова

Kalla (f) (*Calla palustris*); *Tausendschön* (n) (*Bellis perennis*); *Vergissmeinnicht* (n) (*Myosotis*).

Іспанська мова

Graciola (f) (*Gratiola officinalis*); *maravilla* (f) (*Calendula officinalis*); *nomeolvides* (f) (*Myosotis*); *pensamiento* (m) (*Viola tricolor*); *vellorita* (f) (*Bellis perennis*).

Французька мова

Gratiolle (f) (*Gratiola officinalis*); *hémérocalle* (f) (*Heimerocallis*); *mandragore* (f) (*Mandragora*); *merveille* (f) (*Impatiens*); *pensée* (f) (*Viola tricolor*).

Російська мова

Незабудка (*Myosotis*).

Українська мова

Красавка (*Atropa belladonna*); мак-видюк (*Papaver rhoeas*); м'ята кучерява (*Mentha crispa*).

Б.5 Локативні флороніми (ЛФ)

Б.5.1 ЛФ за місцевістю, де ростуть дикорослі квіти

Англійська мова

Betony (*Stachys*, *Betonica*); *bog asphodel* (*Narthecium ossifragum*); *comfrey* (*Symphytum*); *born salad* (*Valerianella*); *cornflower* (*Centaurea cyanus*); *dittany* (*Dictamnus*, *Dictamnus albus*); *elecampane* (*Inula helenium*); *fireweed* (*Epilobium angustifolium*); *houseleek* (*Sempervivum*); *lily of the valley* (*Convallaria majalis*); *parsley* (*Conium maculatum*); *pondweed* (*Potamogeton*); *rhubarb* (*Rheum*); *rockweed* (*Fucus*); *salsify* (*Tragopogon*); *saxifrage* (*Saxifraga oppositifolia*); *sea holly* (*Eryngium maritimum*); *water hyacinth* (*Eichhornia*); *water lily* (*Nymphaea*); *woodruff* (*Galium odoratum*).

Німецька мова

Alpenrebe (f) (*Clematis alpina*); *Alpkraut* (n) (*Eupatorium*); *Heidekraut* (n) (*Erica*); *Kornblume* (f) (*Centaurea*, *Centaureum*); *Kornrade* (f) (*Cardiidae*); *Laichkraut* (n) (*Potamogeton*); *Rainfarn* (m) (*Tanacetum*); *Rhabarber* (m) (*Rheum*); *Riedgras* (n) (*Cyperaceae*); *Schierling* (m) (*Conium*); *Seerose* (f) (*Nymphaea*); *Seetang* (m) (*Fucus*); *Steinklee* (m) (*Melilotus*); *Sumpfkalla* (f) (*Calla palustris*); *Sumpfpflanze* (f) (*Helophyten*); *Talblume* (f) (*Trollius europaeus*); *Teichrose* (f) (*Nuphar*); *Waldrebe* (f) (*Clematis*); *Waldröschen* (n) (*Anemone nemorosa*); *Wald-Sanikel* (f) (*Sanicula europaea*); *Waldstroh* (n) (*Galium*); *Waldwurz* (f) (*Symphytum*); *Wallwurz* (f) (*Symphytum*); *Wasserdost* (m) (*Eupatorium*); *Wassperlilie* (f) (*Nymphaea alba*); *Wasserlinse* (f) (*Lemna*); *Wassernabel* (m) (*Hydrocotyle vulgaris*); *Wegerich* (m) (*Plantago*); *Wegwarte* (f) (*Cichorium*); *Weidenröschen* (n) (*Epilobium angustifolium*).

Іспанська мова

Betónica (f) (*Stachys* or *Betonica*); *convallaria* (f) (*Lilium convallium*); *dictamo* (m) (*Dictamnus*); *flor de agua* (*Ranunculus hederaceus*); *ruibarbo* (m) (*Rheum*); *saxífraga* (f) (*Saxifraga*).

Французька мова

Bétoine (f) (*Stachys* or *Betonica*); *blé* (m) (*Fagopyrum*); *passe-pierre* (f) (= *perce-pierre* (f)) (*Achillea ptarmica*); *potamot* (m) (*Potamogeton*); *salsifis* (m) (*Tragopogon*).

Російська мова

Дербенник (*Lythrum*); *дубровник* (*Teucrium*); *калужниці* (*Caltha palustris*); *камнеломка* (*Saxifraga oppositifolia*); *марь* (*Chenopodium*); *окопник* (*Symphytum*); *подлесник* (*Sanicula*); *подорожник* (*Plantago*); *пролеска* (*Scilla*); *солерос* (*Salsola*, *Salicornia*).

Українська мова

Барвінок (Vinca); *злінка* (Erigeron); *калюжниця* (Caltha palustris); *конвалія* (Lilium convallium); *кремена* (Petasites); *очерет* (Scirpus); *переліска* (Mercurialis); *переліска* (Mercurialis); *подорожник* (Plantago); *пролісок* (= *проліска*) (Scilla); *солонець* (Salsola, Salicornia).

Б.5.2 ЛФ за географічним простором

Англійська мова

Aconite (Aconitum); *colchicum* (Colchicum); *dasheen* (Colocasia esculenta); *Florence fennel* (Foeniculum vulgare); *jalap* (Exogonium); *Jamestown weed* (Datura stramonium); *jimsonweed* (Datura stramonium); *lovage* (Levisticum); *Paris herb* (Paris quadrifolia); *Roman plant* (Chenopodium bonus-henricus); *sisal* (Agave sisalana), *taro* (Colocasia esculenta); *valerian* (Valeriana).

Німецька мова

Akonit (m) (Aconitum); *Baldrian* (m) (Valeriana); *Liebstockel* (n, m) (Levisticum); *Türkenbund* (m) (Lilium martagon).

Іспанська мова

Acónito (m) (Aconitum); *cólquico* (m) (Colchicum); *flamenquilla* (f) (Calendula officinalis); *francesilla* (f) (Ranunculus asiaticus); *hierba de Santiago* (Senecio jacobaea); *jalapa* (f) (Exogonium); *sandiego* (m) (Antigon); *sisal* (m) (Agave sisalana); *valeriana* (f) (Valeriana).

Французька мова

Aconit (m) (Aconitum); *barbarée* (f) (Barbarea); *colchique* (m) (Colchicum); *rhubarbe* (f) (Rheum); *sisal* (m) (Agave sisalana); *taro* (m) (Colocasia esculenta); *valériane* (f) (Valeriana); *valérianelle* (f) (Valerianella locusta).

Російська мова

Аконит (Aconitum); *валериана* (Valeriana); *кольхикум* (Colchicum); *ромашка* (Anthemis); *таро* (Colocasia esculenta).

Українська мова

Аконіт (Aconitum); *валеріана* (Valeriana); *гречка* (Fagopyrum); *ромашка* (Anthemis); *таро* (Colocasia esculenta).

Б.6 ТЕМПОРАЛЬНІ ФЛОРОНІМИ (ТФ)

Б.6.1 ТФ за тривалістю цвітіння

Англійська мова

Ageratum (Ageratum); *century plant* (Agave Americana); *everlasting* (Asteraceae); *immortelle* (Helichrysum); *sempervivum* (Sempervivum); *strawflower* (Helichrysum).

Німецька мова

Immergrün (n) (Vinca); *Immortelle* (f) (Helichrysum); *Zeitlose* (f) (Colchicum).

Іспанська мова

Amaranto (m) (Amarantus); *ambrosía* (f) (Ambrosia); *nardo* (m) (Nardostachys jatamans); *tanaceto* (m) (Tanacetum vulgare).

Французька мова

Agérate (m) (Ageratum); *immortelle* (f) (Helichrysum).

Російська мова

Агератум (Ageratum); *безвременник* (Colchicum autumnale); *бессмертник* (Helichrysum); *иммортель* (Helichrysum); *нивяник* (Leucanthemum).

Українська мова

Агератум (Ageratum); *безсмертки* (Helichrysum).

Б.6.2 ТФ за узагальноною інформацією про час зростання

Англійська мова

Anemone (Anemone); *celandine* (Chelidonium); *pasqueflower* (Pulsatilla); *windflower* (Anemone).

Німецька мова

Anemone (f) (Anemone); *Windröschen* (n) (Anemone).

Іспанська мова

Anemona (f) (Anemone); *maya anual* (Bellis annua); *siempreviva* (f) (Helichrysum).

Французька мова

Anémone (f) (Anemone); *pâquerette* (f) (Bellis perennis).

Російська мова

Анемон (Anemone); *ветреница* (Anemone); *календула* (Calendula); *красноднев* (Hemerocallis).

Українська мова

Анемона (Anemone); *календула* (Calendula); *первоцвіт* (Primula); *пізньоцвіт* (Colchicum).

Б.6.3 ТФ за порою року

Англійська мова

Christmas rose (Helleborus niger); *primrose* (Primula); *primula* (Primula); *summer cypress* (Kochia); *winter rose* (Helleborus niger); *wintergreen* (Gaultheria).

Німецька мова

Christrose (f) (Helleborus niger); *Februar-Mädchen* (n) (Galanthus); *Primel* (f) (Primula); *Schneerose* (f) (Helleborus niger).

Іспанська мова

Adonis de primavera (Adonis vernalis); *primavera* (f) (Primula).

Французька мова

Primevère (f) (Primula).

Російська мова

Морозник (Helleborus); *первоцвет* (Primula sinensis); *примула* (Primula).

Українська мова

Веснівка (Adonis vernalis); *скорозріст* (Galanthus nivalis); *примула* (Primula).

Б.6.4 ТФ за місяцем

Англійська мова

Mayweed (*Anthemis cotula*).

Німецька мова

Maiblume (f) (*Convallaria majalis*); *Maikraut* (n) (*Galium odoratum*);
Märzenbecher (m) (*Leucojum vernum*).

Іспанська мова

Flor de mayo (*Pericallis webbii*).

Російська мова

Майник (*Maianthemum*).

Українська мова

Мартенка (*Galanthus nivalis*).

Б.6.5 ТФ за днем / періодом доби

Англійська мова

Daisy (*Leucanthemum*); *daylily* (*Нemerocallis*).

Іспанська мова

Gloria de la mañana (*Ipomoea purpurea*).

Російська мова

Вечерниця (*Hesperis*); *красоднев* (*Нemerocallis*).

Б.7 Комбіновані флороніми

Б.7.1 Тип КФ “Лос + Лос”

Англійська мова

Alpine everlasting (*Xerochrysum subundulatum*); *australian water-lily* (*Nymphaea*); *garden daisy* (*Bellis perennis*); *garden rhubarb* (*Rhubarb*); *hedge parsley* (*Torilis*); *Indian aconite* (*Aconitum*); *Indian rhubarb* (*Darmera peltata*); *Kamchatka aconite* (*Aconitum maximum*); *marsh betony* (*Stachys*); *Mexican*

waterlily (*Nymphaea mexicana*); *mountain saxifrage* (*Saxifraga oppositifolia*);
wood betony (*Pedicularis canadensis*).

Німецька мова

Chinesischer Rhabarber (*Rheum officinale*); *japanische Teichrose* (*Nuphar japonica*); *mexikanische Seerose* (*Nymphaea mexicana*); *schwimmendes Laichkraut* (*Potamogeton natans*); *sibirische Rhabarber* (*Rheum rhaponticum*); *südlicher Rhabarber* (*Rheum Emodium*).

Іспанська мова

Acónito de los Alpes (*Aconitum anthora*); *acónito indio* (*Aconitum ferox*).

Російська мова

Аконит камчатский (*Aconitum kamtschaticum*); *английская ромашка* (*Chamaemelum nobile*); *калужница болотная* (*Caltha palustris*); *канадская водяная чума* (*Elodea canadensis*); *луговая ромашка* (*Leucanthemum vulgare*); *римская ромашка* (*Chamaemelum nobile*); *солерос европейский* (*Salicornia europaea*).

Українська мова

Азіатська конвалія (*Aspidistra*); *аконіт джунгарський* (*Aconitum karakolicum*); *аконіт дібровний* (*Aconitum nemorosum*); *аконіт молдавський* (*Aconitum moldavicum*); *барвінок балканський* (*Vinca balcanica*); *бедринець ломикаменевиї* (*Pimpinella saxifraga*); *валеріана болотна* (*Valeriana palustris*); *злінка канадська* (*Erigeron canadensis*); *калюжниця болотна* (*Caltha palustris*).

Б.7.2 Тип КФ “Loc + Attr”

Англійська мова

African marigold (*Tagetes erecta*); *african violet* (*Saintpaulia ionantha*); *alpine aster* (*Aster alpinus*); *alpine poppy* (*Papaver alpinum*); *alpine violet* (*Viola labradorica*); *American lotus* (*Nelumbo lutea*); *arctic poppy* (*Nelumbo lutea*); *atlas Poppy* (*Papaver atlanticum*); *bog pimpernel* (*Anagallis tenella*); *California poppy* (*Eschscholzia californica*); *China aster* (*Callistephus*); *Chinese artichoke* (*Stachys affinis*); *corn cockle* (*Cardiidae*); *corn lily* (*Convolvulus arvensis*); *corn poppy*

(*Papaver rhoeas*); *Damask violet* (*Hesperis*); *Dutch pink* (*Reseda luteola*); *European cyclamen* (*Cyclamen purpurascens*); *European hazelwort* (*Asarum europaeum*); *field pennycress* (*Thlaspi arvense*); *field poppy* (*Papaver rhoeas*); *Flanders poppy* (*Papaver rhoeas*); *French lavender* (*Lavandula stoechas*); *French psyllium* (*Psyllium*); *garden heliotrope* (*Heliotropium arborescens*); *garden violet* (*Viola tricolor*); *Iceland poppy* (*Papaver nudicaule*); *Indian cress* (*Nasturtium, Tropaeolum*); *Indian lotus* (*Nelumbo nucifera*); *Iranian poppy* (*Papaver bracteatum*); *Italian rocket* (*Papaver bracteatum*); *Jamestown lily* (*Datura stramonium*); *Japanese poppy* (*Glaucidium palmatum*); *Jerusalem artichoke* (*Helianthus tuberosus*); *jerusalem cherry* (*Solanum pseudocapsicum*); *Lapland poppy* (*Papaver lapponicum*); *marsh marigold* (*Caltha palustris*); *meadow geranium* (*Geranium pretense*); *meadow saffron* (*Colchicum autumnale*); *Meridian fennel* (*Caraway*); *mountain bluets* (*Centaurea Montana*); *Oriental poppy* (*Papaver orientale*); *Persian cyclamen* (*Cyclamen persicum*); *rock poppy* (*Chelidonium majus*); *sea lavender* (*Limonium*); *Shirley poppy* (*Papaver rhoeas*); *water fennel* (*Oenanthe aquatica*); *water milfoil* (*Myriophyllum*); *water pimpernel* (*Samolus*); *watercress* (*Watercresses*); *western poppy* (*Papaver californicum*); *wild calla* (*Calla palustris*); *wild ginger* (*Asarum rotundifolia*); *wild hyacinth* (*Scilla*); *wild lily* (*Maianthemum canadense*); *wild marjoram* (*Oregano*).

Німецька мова

Ackermohn (m) (*Papaver rhoeas*); *Ackertäschel* (n) (*Thlaspi arvense*); *Acker-Täschelkraut* (n) (*Thlaspi arvense*); *Ackerwinde* (f) (*Convolvulus arvensis*); *Alpen-Aster* (f) (*Aster alpinus*); *Alpen-Edelweiß* (n) (*Leontopodium nivale*); *Alpen-Helmkraut* (n) (*Scutellaria alpina*); *Alpen-Lichtnelke* (f) (*Silene suecica*); *Alpenmohn* (m) (*Papaver alpinum*); *Alpen-Nelke* (f) (*Dianthus alpinus*); *Alpen-Sternblume* (f) (*Aster alpinus*); *Alpenveilchen* (n) (*Cyclamen*); *Bergaster* (f) (*Aster amellus*); *Berg-Flockenblume* (f) (*Centaurea Montana*); *Bergveilchen* (n) (*Viola montana*); *chinesische Nelke* (*Dianthus chinensis*); *europäische Sonnenwende* (*Heliotropium europaeum*); *Gartenaster* (f) (*Callistephus sinensis*); *Gartennelke* (f)

(*Dianthus caryophyllus*); *Garten-Ringelblume* (f) (*Calendula officinalis*); *italienische Strohblume* (*Helichrysum italicum*); *kanadische Goldrute* (*Solidago canadensis*); *kanarische Fingerhüte* (*Isoplexis*); *Kornblumenaster* (f) (*Stokesia laevis*); *mexikanischer Tulpenmohn* (*Hunnemannia fumariifolia*); *orientalische Schwertlilie* (*Iris orientalis*); *Sumpf-Gladiole* (f) (*Gladiolus palustris*); *Sumpf-Helmkraut* (n) (*Scutellaria galericulata*); *Sumpfveilchen* (n) (*Viola palustris*); *türkische Nelke* (*Tagetes*); *Usambaraveilchen* (n) (*Saintpaulia ionantha*); *Wald-Schaumkraut* (n) (*Cardamine flexuosa*); *Wasserhyazinthe* (f) (*Eichhornia*); *Wasserschwertlilie* (f) (*Iris pseudacorus*); *Wiesen-Glockenblume* (f) (*Campanula patula*); *wilde Tulpe* (*Tulipa sylvestris*); *Wupperorchidee* (f) (*Impatiens glandulifera*).

Іспанська мова

Acónito común (*Aconitum napellus*); *ruibarbo blanco* (*Rheum rhabarbarum*); *saxifraga blanca* (*Saxifraga granulata*); *valeriana común* (*Valeriana officinalis*).

Російська мова

Аконит бородатый (*Aconitum barbatum*); *аконит высокий* (*Aconitum*); *альпийская фиалка* (*Cyclamen*); *африканская фиалка* (*Saintpaulia ionantha*); *водяной гиацинт* (*Eichhornia crassipes*); *дикий майоран* (*Marjorana*, *Origanum vulgare*); *китайская астра* (*Callistephus chinensis*); *садовый майоран* (*Majorana hortensis*); *турецкая гвоздика* (*Dianthus barbatus*); *узамбарская фиалка* (*Saintpaulia*).

Українська мова

Альпійська фіалка (*Cyclamen*); *американський лотос* (*Nelumbo lutea*); *африканська фіалка* (*Saintpaulia*); *африканське латаття* (*Nymphaea lotus*); *африканський білокрільник* (*Calla*); *барвінок великий* (*Vinca major*); *барвінок малий* (*Vinca minor*); *барвінок прямий* (*Vinca erecta*); *барвінок трав'янистий* (*Vinca herbacea*); *валеріана блискуча* (*Valeriana nitida*); *водяна лілія* (*Nymphaea alba*); *дика рожка* (*Althaea officinalis*); *конвалія звичайна* (*Convallaria majalis*);

подорожник великий (*Plantago major*, *Plantago borysthenica*); мексиканський фізаліс (*Physalis*); очерет звичайний (*Phragmites australis*); подорожник великий (*Plantago major*); польова роза (*Althaea officinalis*); проліска дволіста (*Scilla bifolia*); садові ротуки (*Antirrhinum*); узамбарська фіалка (*Saintpaulia*).

Б.7.3 Тип КФ “Loc+Attr+Attr”

Англійська мова

Virginia bluebells (*Mertensia virginica*)

Б.7.4 Тип КФ “Loc + Temp”

Англійська мова

Chinese primrose (*Primula sinensis*); *English daisy* (*Bellis perennis*); *English primrose* (*Primula vulgaris*); *Irish daisy* (*Taraxacum officinale*).

Французька мова

Colchique d'automne (*Colchicum autumnale*).

Українська мова

Конвалія травнева (*Convallaria majalis*).

Б.7.5 Тип КФ “Loc + Pos”

Англійська мова

Canadian snakeroot (*Asarum canadense*); *corn mint* (*Mentha arvensis*); *cultivated angelica* (*Angelica archangelica*); *garden angelica* (*Angelica archangelica*); *marsh samphire* (*Salicornia europaea*, *Salicornia herbacea*); *meadow crane's-bill* (*Geranium pretense*); *Northern wolfsbane* (*Aconitum lycoctonum*); *sea dahlia* (*Coreopsis*); *water crowfoots* (*Ranunculus*).

Німецька мова

Dänischer Reiherschnabel (*Erodium danicum*); *Gartenbegonie* (f) (*Begonia*); *Gartenstiefmütterchen* (f) (*Viola wittrockiana*); *italienischer Aronstab* (m) (*Arum italicum*); *schwimmende Dotterblume* (*Caltha natans*); *südöstlicher Aronstab* (*Arum cylindraceum*); *Sumpfdotterblume* (f) (*Caltha palustris*); *Sumpf-Schafgarbe* (f) (*Achillea ptarmica*); *westamerikanische Dotterblume* (*Caltha*

leptosepala); *Wiesen-Storchnabel* (m) (*Geranium pratense*); *wildes Stiefmütterchen* (*Viola tricolor*).

Б.7.6 Тип КФ “Лос + Перцепт”

Англійська мова

English sorrel (*Rumex acetosa*); *field pansy* (*Viola arvensis*); *field sorrel* (*Rumex acetosella*); *garden balm* (*Melissa officinalis*); *garden balsam* (*Impatiens balsamina*); *garden chervil* (*Chervil*); *garden nasturtium* (*Tropaeolum majus*); *garden sorrel* (*Rumex acetosa*); *Indian balsam* (*Impatiens glandulifera*); *Roman chamomile* (*Chamaemelum nobile*); *wild pansy* (*Viola tricolor*); *wood sorrel* (*Oxalis*).

Німецька мова

Ackerminze (f) (*Mentha arvensis*); *Feldkamille* (f) (*Matricaria chamomilla*); *Gartenkerbel* (m) (*Anthriscus cerefolium*); *Kornminze* (f) (*Mentha arvensis*); *Waldsauerklee* (m) (*Oxalis acetosella*); *Wiesenampfer* (m) (*Rumex acutus*); *Wiesen-Sauerampfer* (m) (*Rumex acetosa*);

Російська мова

Азиатский ландыш (*Aspidistra*).

Українська мова

Могилівська мальва (*Malva mohileviensis*); *ромашка запашина* (*Matricaria inodora*).

Б.7.7 Тип КФ “Лос + Func”

Англійська мова

European birthwort (*Aristolochia clematitis*); *European madder* (*Rubia tinctorum*); *field scabious* (*Knautia arvensis*); *garden sage* (*Salvia officinalis*); *water hemlock* (*Cicuta*); *woody nightshade* (*Solanum dulcamara*).

Німецька мова

Acker-Günsel (m) (*Ajuga chamaepitys*); *Alpenehrenpreis* (m) (*Veronica alpina*); *Alpenziest* (m) (*Stachys alpina*); *Berg-Bohnenkraut* (n) (*Satureja montana*); *Feldsalat* (m) (*Valerianella*); *Gartenbohnenkraut* (n) (*Satureja hortensis*); *Garten-*

Salbei (m) (*Salvia officinalis*); *Himalaya-Alraune* (f) (*Mandragora caulescens*); *südliches Lungenkraut* (*Pulmonaria australis*); *Sumpf-Ziest* (m) (*Stachys palustris*); *turkmenische Alraune* (*Mandragora turcomanica*); *Waldmeister* (f) (*Asperula*); *Wiesenskabiose* (f) (*Knautia arvensis*).

Іспанська мова

Acónito salutaris (*Aconitum anthora*); *valeriana de las boticas* (*Valeriana officinalis*); *valeriana medicinal* (*Valeriana officinalis*).

Французька мова

Valériane officinale (*Valeriana officinalis*).

Російська мова

Аконит аптечный (*Aconitum napellus*); *валериана лекарственная* (*Valeriana officinalis*); *окопник лекарственный* (*Symphytum officinale*); *ромашка аптечная* (*Matricaria chamomilla*).

Українська мова

Валеріана лікарська (*Valeriana officinalis*).

Б.7.8 Тип КФ “Percept + Func”

Англійська мова

Sweet alyssum (*Lobularia maritima*).

Іспанська мова

Manzanilla de la muerte (*Hippomane mancinella*); *manzanilla de tintes* (*Anthemis tinctoria*); *tomillo salsero* (*Thymus zygis*).

Російська мова

Щавель шпинатный (*Rumex patientia*).

Б.7.9 Тип КФ “Percept + Attr”

Англійська мова

Sweet clover (*Melilotus*); *sweet marjoram* (*Marjoram*).

Німецька мова

Duftveilchen (n) (*Viola odorata*); *rauhe Nelke* (*Dianthus armeria*); *schöner Blaustern* (*Scilla amoena*); *wohlriechende Weißwurz* (*Polygonatum odoratum*).

Іспанська мова

Acedera común (Rumex acetosa); *manzanilla común* (Chamaemelum nobile); *manzanilla dulce* (Matricaria recutita); *manzanilla fina* (Anthemis cotula); *manzanilla gorda* (Anacyclus clavatus); *tomillo rastro* (Thymus adamovicii).

Французька мова

Balsamine glanduleuse (Impatiens glandulifera); *chénopode fétide* (Chenopodium vulvaria); *giroflée jaune* (Erysimum cheiri); *oseille commune* (Rumex acetosa); *oseille grande* (= *grande oseille*) (Rumex acetosa); *pensée cornue* (Viola cornuta).

Російська мова

Бархатцы мелкоцветные (Tagetes patula); *бархатцы прямостоячие* (Tagetes erecta); *бархатцы тонколистные* (Tagetes tenuifolia); *душица мелкоцветковая* (Origanum tyttanthum); *душица обыкновенная* (Marjorana); *лотос жёлтый* (Nelumbo lutea); *недотрога бальзаминовая* (Impatiens balsamina); *недотрога обыкновенная* (Impatiens noli-tangere); *щавель курчавый* (Rumex crispus); *щавель малый* (Rumex acetosella); *щавель обыкновенный* (Rumex acetosa).

Українська мова

Кербель кореневий (Chaerophyllum bulbosum); *мальва звичайна* (Malva sylvestris); *солодець голий* (Glycyrrhiza glabra).

Б.7.10 Тип КФ “Percept + Pos”

Англійська мова

Sweet basil (Ocimum basilicum); *sweet William* (Dianthus barbatus).

Б.7.11 Тип КФ “Percept + Loc”

Англійська мова

Sweet woodruff (Asperula odorata).

Іспанська мова

Balsamina india (Balsam Impatiens); *hinojo marino* (Crithmum maritimum); *manzanilla alemana* (Matricaria recutita); *manzanilla bastarda* (Matricaria recutita); *manzanilla borde* (Anacyclus clavatus); *manzanilla cimarrona* (Matricaria recutita); *manzanilla de Castilla* (Matricaria recutita); *manzanilla de umbría* (Anacyclus radiatus); *manzanilla de Valencia* (Anacyclus radiatus); *manzanilla del campo* (Anacyclus clavatus); *manzanilla romana* (Anthemis nobilis); *manzanilla salvaje* (Chamaemelum nobile); *manzanilla silvestre* (Anacyclus clavatus); *mastuerzo de agua* (Nasturtium officinale); *mastuerzo de Indias* (Tropaeolum majus); *mastuerzo de los prados* (Cardamine pratensis); *pensamiento salvaje* (Viola tricolor); *pensamiento silvestre* (Viola tricolor).

Французька мова

Balsamine de l'Himalaya (Impatiens glandulifera); *oseille des bois* (Oxalis acetosella); *oseille des prés* (Rumex acetosa); *oseille sauvage* (Rumex acetosa); *panicaut maritime* (Eryngium maritimum); *pensée sauvage* (Viola tricolor).

Російська мова

Акант балканский (Acanthus balcanicus); *акант венгерский* (Acanthus hungaricus); *акант горный* (Acanthus montanus); *бархатцы африканские* (Tagetes erecta); *душица сирийская* (Origanum syriacum); *капский ландыш* (Freesia); *липучка виргинская* (Lappula virginiana); *полынь африканская* (Artemisia annua); *полынь лесная* (Artemisia sylvatica); *полынь полевая* (Artemisia campestris).

Українська мова

Волошка гірська (Centaurea montana); *коріандр посівний* (Coriandrum sativum).

Б.7.12 Тип КФ “Pos + Attr”

Англійська мова

Belladonna lily (Amaryllis); *bird's-foot violet* (Viola pedata); *dogtooth violet* (Erythronium).

Німецька мова

Madonnen-Lilie (f) (*Lilium candidum*).

Іспанська мова

Artemisa pegajosa (*Artemisia glutinosa*); *lobelia azul* (*Lobelia siphilitica*); *menta verde* (*Mentha spicata*).

Французька мова

Centauree des montagnes (*Centaurea montana*); *lobélie enflée* (*Lobelia inflata*); *saintpaulia commun* (*Saintpaulia ionantha*).

Російська мова

Василёк колючеголовый (*Centaurea calcitrapa*); *василёк синий* (*Centaurea cyanus*).

Українська мова

Бегонія всецвітна (*Begonia semperflorens*); *гарденія жасминовидна* (*Gardenia jasminoides*); *гортензія крупнолиста* (*Hydrangea macrophulla*); *грицики звичайні* (*Capsella bursa-pastoris*); *сенполія фіалкоцвітна* (*Saintpaulia ionantha*).

Б.7.13 Тип КФ “Pos + Temp”

Англійська мова

Oxeye daisy (*Leucanthemum vulgare*).

Б.7.14 Тип КФ “Func + Func”

Англійська мова

Poison hemlock (*Conium*).

Німецька мова

Heilsalbei (m) (*Salvia officinalis*).

Французька мова

Achillée ptarmique (*Achillea ptarmica*); *achillée sternutatoire* (*Achillea ptarmica*); *mélisse officinale* (*Melissa officinalis*); *sauge officinale* (*Salvia officinalis*).

Російська мова

Алтей лекарственный (*Althaea officinalis*); *вероника лекарственная* (*Veronica officinalis*); *дягиль лекарственный* (*Archangelica officinalis*); *любисток лекарственный* (*Levisticum officinale*); *марена красильная* (*Rubia*); *мелисса лекарственная* (*Melissa officinalis*); *мыльнянка лекарственная* (*Saponaria officinalis*); *шалфей лекарственный* (*Salvia officinalis*).

Українська мова

Авран лікарський (*Gratiola officinalis*); *алтея лікарська* (*Althaea officinalis*); *вероніка лікарська* (*Veronica officinalis*); *дягель лікарський* (*Angelica archangelica*); *живокіст лікарський* (*Symphytum officinale*); *медунка лікарська* (*Pulmonaria officinalis*); *мильнянка лікарська* (*Saponaria officinalis*); *сафлор красильний* (*Carthamus tinctorius*); *шавлія лікарська* (*Salvia officinalis*).

Б.7.15 Тип КФ “Func + Attr”

Англійська мова

Opium poppy (*Papaver somniferum*); *sacred Lotus* (*Nelumbo nucifera*).

Німецька мова

Schlafmohn (m) (*Papaver somniferum*).

Іспанська мова

Alhelí amarillo (*Cheiranthus cheiri*); *celidonia mayor* (*Chelidonium majus*); *celidonia menor* (*Ranunculus ficaria*); *centaura menor* (*Centaurea melitensis*); *centáurea menor* (*Centaureum erythraea*); *lavanda fina* (*Lavandula angustifolia*); *salvia blanca* (*Salvia apiana*); *salvia escarlata* (*Salvia splendens*); *salvia roja* (*Salvia splendens*).

Французька мова

Achillée millefeuille (*Achillea millefolium*); *hellébore noir* (*Helleborus niger*).

Російська мова

Борщевик рассеченный (*Heracleum dissectum*); *борщевик шерстистый* (*Heracleum lanatum*); *дурман обыкновенный* (*Datura stramonium*); *чистец клубненосный* (*Stachys tuberifera*).

Українська мова

Блекота чорна (*Hyoscyamus niger*); *болиголов плямистий* (*Conium maculatum*); *дивина густоквіткова* (*Verbascum thapsiforme*); *дивина скіпетровидна* (*Verbascum thapsiforme*); *дурман звичайний* (*Datura stramonium*); *зозулинець шоломоносний* (*Orchis militaris*); *іван-чай вузьколистий* (*Epilobium angustifolium*); *конюшина повзуча* (*Trifolium repens*); *любка дволиста* (*Platanthera bifolia*); *медунка темна* (*Pulmonaria obscura*); *нарцис жовтий* (*Jonquille*); *оман високий* (*Inula helenium*); *паслін чорний* (*Solanum nigrum*); *плакун верболистий* (*Lythrum salicaria*); *тирлич жовтий* (*Gentiana lutea*); *тирлич хрещатий* (*Gentiana cruciata*); *чистотіл звичайний* (*Chelidonium majus*); *шавлія поникла* (*Salvia nutans*).

Б.7.16 Тип КФ “Func + Loc”

Англійська мова

Poison parsley (*Conium maculatum*).

Іспанська мова

Ahelí del campo (*Matthiola fruticulosa*); *armuelle borde* (*Chenopodium album*); *caléndula aciática* (*Caltha palustris*); *calendula silvestre* (*Calendula arvensis*); *salvia de los prados* (*Salvia pratensis*); *salvia etiope* (*Salvia aethiopsis*); *salvia granadina* (*Salvia microphylla*); *salvia pratense* (*Salvia pratensis*); *salvia romana* (*Mentha spicata*); *salvia silvestre* (*Salvia argentea*); *salvia tropical* (*Salvia splendens*).

Французька мова

Achillée des marais (*Achillea ptarmica*); *lavande de mer* (*Limonium vulgare*); *salicorne d'Europe* (*Salicornia europaea*); *scabieuse des champs* (*Galinsoga parviflora*).

Російська мова

Алтей армянский (*Althaea armeniaca*); *борщевик сибирский* (*Heracleum sibiricum*); *вероника береговая* (*Veronica anagallis-aquatica*); *вероника высокогорная* (*Veronica monticola*); *вероника ключевая* (*Veronica anagallis-aquatica*); *вероника тенистая* (*Veronica umbrosa*); *ворсянка лесная* (*Dipsacus fullonum*); *лютик водяной* (*Ranunculus aquatilis*); *нарцисс константинопольский* (*Narcissus tazetta*); *нарцисс садовый* (*Narcissus x hybridus*); *паслён каролинский* (*Solanum carolinense*); *чистец болотный* (*Stachys palustris*).

Українська мова

Арніка гірська (*Arnica montana*); *вовчуг польовий* (*Ononis arvensis*); *дурман індійський* (*Datura metel*); *конюшина альпійська* (*Trifolium alpestre*); *конюшина лучна* (*Trifolium pratense*); *конюшина рівнинна* (*Trifolium avense*); *купальниця європейська* (*Trollius europaeus*); *лікарська ромашка* (*Matricaria recutita*); *перестріч гайовий* (*Melampyrum nemorosum*); *перестріч дібровний* (*Melampyrum nemorosum*); *самосил гайовий* (*Teucrium chamaedrys*); *сон-трава лучна* (*Anemone pratensis*); *чебрець боровий* (*Thymus serpyllum*); *шолудивник болотний* (*Pedicularis palustris*).

Б.7.17 Тип КФ “Attr + Attr”

Англійська мова

Bluebell (*Campanula*); *buttercup* (*Ranunculus*); *rayless goldenrod* (*Haplopappus heterophyllus*); *rose geranium* (*Pelargonium graveolens*); *spike lavender* (*Lavandula latifolia*).

Німецька мова

Aufrechte Studentenblume (*Tagetes erecta*); *behaartes Schaumkraut* (*Cardamine hirsuta*); *blaue Schwertlilie* (*Iris*); *blauer Eisenhut* (*Aconitum napellus*); *Blaustern (m)* (*Scilla*); *blutrote Gladiole* (*Gladiolus cruentus*); *bunte Schwertlilie* (*Iris variegata*); *bunter Eisenhut* (*Aconitum variegatum*); *dorniger Stechapfel* (*Datura ferox*); *drüsiges Springkraut* (*Impatiens glandulifera*); *echtes*

Eisenkraut (*Verbena officinalis*); *echte Goldrute* (*Solidago virgaurea*); *eintönige Gladiole* (*Gladiolus tristis*); *gelbe Schwertlilie* (*Iris pseudacorus*); *gelber Eisenhut* (*Aconitum lycoctonum*); *gelber Fingerhut* (*Digitalis lutea*); *gelber Wau* (*Reseda lutea*); *gelbes Veilchen* (*Viola biflora*); *gelbliche Schwertlilie* (*Iris lutescens*); *gemeiner Stechapfel* (*Datura stramonium*); *gewöhnliche Goldnessel* (*Lamium galeobdolon*); *großblütiger Stechapfel* (*Datura innoxia*); *große Kapuzinerkresse* (*Tropaeolum majus*); *grünliche Levkoje* (*Matthiola longipetala*); *hohe Schlüsselblume* (*Primula elatior*); *kleines Helmkraut* (*Scutellaria minor*); *knollige Kapuzinerkresse* (*Tropaeolum tuberosum*); *Nachtkerze* (f) (*Oenothera*); *Rosen-Pelargonie* (f) (*Rosen-Pelargonie*); *rote Lichtnelke* (*Silene dioica*); *roter Fingerhut* (*Digitalis purpurea*); *Schmalblättrige Studentenblume* (*Tagetes tenuifolia*); *weiße Lichtnelke* (*Silene latifolia*); *wolliger Fingerhut* (*Digitalis lanata*); *Zwerg-Schwertlilie* (f) (*Iris pumila*).

Испанська мова

Aciano menor (*Satureja*); *aciano negro* (*Centaurea nigra*); *amapola oblonga* (*Papaver dubium*); *amapola peluda* (*Papaver hybridum*); *aster azul* (*Aster cordifolius*); *aster blanca* (*Aster divaricatus*); *botón de oro* (*Calendula officinalis*); *camomila amarilla* (*Anthemis tinctoria*); *camomila común* (*Chamaemelum nobile*); *campanilla blanca* (*Convolvulus sepium*); *campanilla morada* (*Ipomoea purpurea*); *cardo de mar* (*Eryngium maritimum*); *cardo marino* (*Silybum marianum*); *cardo negro* (*Cirsium vulgare*); *escutelaria común* (*Scutellaria galericulata*); *hierba centella* (*Anemone palmata*); *lirio compuesto* (*Conyza canadensis*); *llantén mayor* (*Plantago major*); *margarita media* (*Bellis sylvestris*); *margarita menor* (*Bellis perennis*); *rubia roja* (*Rubia tinctorum*); *trébol rojo* (*Trifolium pratense*); *viola tricolor* (*Viola tricolor*); *violeta común* (*Viola odorata*); *violeta chica* (*Trogon violaceus*).

Французька мова

Aciano mayor (*Centaurea montana*); *caille-lait grateron* (*Galium aparine*); *capucine tubéreuse* (*Tropaeolum tuberosum*); *corbeille d'argent* (*Arabis*); *corbeille*

d'or (*Aurinia saxatilis*); *digitale pourprée* (*Digitalis purpurea*); *étoile-d'argent* (f) (*Leontopodium nivale*); *géranium rosat* (*Pelargonium graveolens*); *grand muflier* (*Antirrhinum majus*); *grande capucine* (*Tropaeolum majus*); *impatiente glanduleuse* (*Impatiens glandulifera*); *lys blanc* (*Lilium candidum*); *muflier à grandes fleurs* (*Antirrhinum majus*); *petite marguerite* (*Bellis perennis*).

Російська мова

Астра голая (*Aster novi-belgii*); *астра разноцветная* (*Aster versicolor*); *астра шероховатостебельная* (*Aster hirsuticaulis*); *белена черная* (*Hyoscyamus niger*); *борец двуцветковый* (*Aconitum biflorum*); *борец мохнатый* (*Aconitum villosum*); *борец синий* (*Aconitum napellus*); *вьюнок скрипковидный* (*Convolvulus panduratus*); *грушанка крупноцветковая* (*Pyrola grandiflora*); *грушанка малая* (*Pyrola minor*); *касатик бледный* (*Iris pallida*); *касатик разноцветный* (*Iris versicolor*); *кувшинка белая* (*Nymphaea alba*); *кувшинка гигантская* (*Nymphaea gigantea*); *кувшинка голубая* (*Nymphaea caerulea*); *кувшинка красная* (*Nymphaea rubra*); *кувшинка мелколистная* (*Nymphaea microphylla*); *левкой седой* (*Matthiola incana*); *лопух большой* (*Arctium lappa*); *подмаренник цепкий* (*Galium aparine*); *тысячелистник обыкновенный* (*Achillea millefolium*); *тюльпан двуцветковый* (*Tulipa biflora*); *фиалка трехцветная* (*Viola tricolor*).

Українська мова

Біла лілія (*Nymphaea alba*); *білий ряст* (*Corydalis*); *бобівник трилистий* (*Menyanthes trifoliata*); *буркун білий* (*Melilotus albus*); *буркун жовтий* (*Melilotus officinalis*); *волошка розлога* (*Centaurea diffusa*); *волошка сонячна* (*Centaurea solstitialis*); *в'язіль барвистий* (*Securigera varia*); *герань криваво-червона* (*Geranium sanguineum*); *герань маленька* (*Geranium pusillum*); *гличики жовті* (*Nuphar lutea*); *грушанка круголиста* (*Pyrola rotundifolia*); *деревій звичайний* (*Achillea millefolium*); *деревій тисячолістий* (*Achillea millefolium*); *деревій цілолістий* (*Achillea ptarmica*); *дзвоники персиколисті* (*Campanula persicifolia*); *жовтець повзучий* (*Ranunculus repens*); *жовтушиник сіруватий*

(*Erysimum diffusum*); *зірочки маленькі* (*Gagea lutea*); *зозулинець плямистий* (*Dactylorhiza maculata*); *золототисячник малий* (*Centaureum erythraea*, *Centaureum umbellatum*); *золотушник звичайний* (*Solidago virgaurea*); *калачики дрібненькі* (*Malva pumilla*, *Malva rotundifolia*); *калачики непомітні* (*Malva neglecta*); *королиця звичайна* (*Leucanthemum vulgare*); *косарики черепитчасті* (*Gladiolus imbricatus*); *кукіль звичайний* (*Agrostemma githago*); *латаття біле* (*Nymphaea alba*); *латаття голубе* (*Nymphaea caerulea*); *латаття жовте* (*Nuphar lutea*); *лілійник жовтий* (*Heimerocallis lilio-asphodelus*); *лілійник рудуватий* (*Heimerocallis fulva*); *лілія біла* (*Lilium candidum*); *лілія гігантська* (*Lilium giganteum*); *лілія тигрова* (*Lilium tigrinum*); *лілія золотава* (*Lilium auratum*); *лобода біла* (*Chenopodium album*); *лобода червона* (*Chenopodium rubrum*); *наперстянка великоквіткова* (*Digitalis grandiflora*); *наперстянка великоцвіта* (*Digitalis grandiflora*); *наперстянка пурпурова* (*Digitalis purpurea*); *нечуйвітер волохатенький* (*Hieracium pilosella*, *Pilosella officinarium*); *перстач прямостоячий* (*Potentilla erecta*); *синій ряс* (*Corydalis*); *синюха блакитна* (*Polemonium caeruleum*); *соняшник бульбастий* (*Helianthus tuberosus*); *суховершки великоквіткові* (*Prunella grandiflora*); *цикламен пурпуровий* (*Cyclamen purpurascens*).

Б.7.18 Тип КФ “Attr + Func”

Англійська мова

Spotted hemlock (*Cicuta maculata*).

Німецька мова

Blattloser Ehrenpreis (*Veronica aphylla*); *blauer Gauchheil* (*Anagallis foemina*); *dunkles Lungenkraut* (*Pulmonaria obscura*); *echter Salbei* (*Salvia officinalis*); *echtes Labkraut* (*Galium verum*); *geflecktes Lungenkraut* (*Pulmonaria officinalis*); *gegenblättrige Steinbrech* (*Saxifraga oppositifolia*); *gelber Günsel* (*Ajuga chamaepitys*); *gelbe Narzisse* (*Narcissus pseudonarcissus*); *gemeine Alraune* (*Mandragora officinarum*); *großer Ehrenpreis* (*Veronica teucrium*); *knolliges Lungenkraut* (*Pulmonaria montana*); *roter Gauchheil* (*Anagallis*

arvensis); *rotes Lungenkraut* (*Pulmonaria rubra*); *weiße Narzisse* (*Narcissus poeticus*); *weißes Lungenkraut* (*Pulmonaria officinalis*).

Іспанська мова

Loto sagrado (*Nelumbo nucifera*).

Французька мова

Grande chélidoine (*Chelidonium majus*); *pavot à opium* (*Papaver somniferum*); *pavot ornemental* (*Papaver*); *pavot somnifère* (*Saintpaulia ionantha*).

Російська мова

Борец аптечный (*Aconitum napellus*); *борец противоядный* (*Aconitum anthora*); *буквица лекарственная* (*Betonica officinalis*); *дудник лекарственный* (*Archangélica officinalis*); *ноготки лекарственные* (*Calendula officinalis*); *одуванчик аптечный* (*Taraxacum officinale*); *одуванчик лекарственный* (*Taraxacum officinale*).

Українська мова

Буквиця лікарська (*Betonica officinalis*); *буркун лікарський* (*Melilotus officinalis*); *кульбаба лікарська* (*Taraxacum officinale*); *купина лікарська* (*Polygonatum odoratum*); *мак опійний* (*Papaver somniferum*); *меліса лікарська* (*Melissa officinalis*); *нагідки лікарські* (*Calendula officinalis*).

Б.7.19 Тип КФ “Attr + Loc”

Англійська мова

Poppy of Troy (*Papaver setigerum*).

Німецька мова

Bunte Seerose (*Nymphaea colorata*); *echter Baldrian* (*Valeriana officinalis*); *gelbe Teichrose* (*Nuphar lutea*); *gestrecktes Laichkraut* (*Potamogeton praelongus*); *gewöhnliche Wegwarte* (*Cichorium intybus*); *kleine Seerose* (*Nymphaea candida*); *kleine Teichrose* (*Nuphar pumila*); *krauses Laichkraut* (*Potamogeton crispus*); *Zwerg-Seerose (f)* (*Nymphaea tetragona*).

Іспанська мова

Aciano de montaña (Centaurea montana); *amapola de Islandia* (Papaver nudicaule); *amapola de Svalbard* (Papaver dahlianum); *amapola silvestre* (Papaver rhoeas); *aster italiana* (Aster amellus); *azafrán bastardo* (Colchicum autumnale); *camamila de monte* (Achillea millefolium); *camomila borde* (Manzanilla silvestre); *clavel de Indias* (Tagetes patula); *clemátide de las rocas* (Clematis columbiana); *escudete de Europa* (Nymphaea alba); *espiga de agua* (Potamogeton lucens); *espinas de calvero* (Centaurea ornata); *geranio de los caminos* (Geranium molle); *geranio de prado* (Geranium pratense); *geranio silvestre* (Geranium robertianum); *jengibre de Canadá* (Asarum canadense); *jengibre salvaje* (Asarum); *lirio de los valles* (Convallaria majalis); *lirio salvaje* (Convallaria majalis); *llantén acuático* (Alisma plantago-aquatica); *loto americano* (Nelumbo lutea); *loto de Egipto* (Nymphaea caerulea); *loto indio* (Nelumbo nucifera); *margarita de los prados* (Bellis perennis); *margarita intermedia* (Bellis sylvestris); *margarita silvestre* (Bellis perennis); *margaritas de monte* (Bellis sylvestris); *mejorana silvestre* (Origanum vulgare); *orégano turco* (Origanum vulgare); *rábano rusticano* (Cochlearia armoracia); *ranúnculo acuático* (Ranunculus aquatilis); *ranúnculo selvático* (Denumiri populare); *rubia silvestre* (Rubia peregrina); *tomillo alicantino* (Thymus moroderi); *tomillo andaluz* (Thymus capitatus); *violeta africana* (Saintpaulia ionantha); *violeta de jardín* (Viola odorata); *violeta de los Alpes* (Cyclamen); *violeta de monte* (Viola riviniana); *violeta de Parma* (Viola alba); *violeta persa* (Cyclamen).

Французька мова

Agave américain (Agave Americana); *aster de Chine* (Callistephus chinensis); *aster des Alpes* (Aster alpinus); *bleuet des montagnes* (Centaurea montana); *géranium des prés* (Geranium pratense); *Impatiens de l'Himalaya* (Impatiens glandulifera); *jacinthe d'eau* (Eichhornia crassipes); *liseron des champs* (Convolvulus arvensis); *millefeuille aquatique* (Myriophyllum aquaticum); *œillet d'Inde* (Tagetes patula); *populage des marais* (Caltha palustris); *renoncule*

aquatique (Ranunculus aquatilis); *sarriette des jardins* (Satureja hortensis); *sarriette des montagnes* (Satureja montana); *sarriette vivace* (Satureja montana).

Російська мова

Астра альпийская (Aster alpinus); *астра италийская* (Aster amellus); *астра садовая* (Callistephus); *белокрыльник болотный* (Calla palustris); *борец восточный* (Aconitum orientale); *борец лесной* (Aconitum nemorum); *вьюнок полевой* (Convolvulus arvensis); *гвоздика голландская* (Dianthus caryophyllus); *гвоздика китайская* (Dianthus chinensis); *гвоздика садовая* (Dianthus caryophyllus); *гвоздика турецкая* (Dianthus barbatus); *гелиотроп европейский* (Heliotropium lasiocarpum); *герань болотная* (Geranium peruvianum); *герань гималайская* (Geranium himalayense); *герань комнатная* (Pelargonium); *герань луговая* (Geranium pratense); *герань садовая* (Pelargonium graveolens); *гравилат городской* (Geum urbanum); *грушанка альпийская* (Pyrola alpina); *колокольчик Вирджиния* (Mertensia virginica); *копытень европейский* (Asarum europaeum); *копытень канадский* (Asarum canadense); *кувшинка мексиканская* (Nymphaea mexicana); *куколь посевной* (Cardiidae); *синеголовник водный* (Eryngium aquaticum); *синеголовник приморский* (Eryngium maritimum); *тысячелистник водный* (Myriophyllum); *тюльпан лесной* (Tulipa sylvestris); *фиалка лабрадорская* (Viola conspersa); *фиалка полевая* (Viola arvensis); *хвощ лесной* (Equisetum sylvaticum); *хризантема китайская* (Chrysanthemum morifolium); *эдельвейс альпийский* (Leontopodium alpinum); *эдельвейс японский* (Leontopodium japonicum).

Українська мова

Айстра альпійська (Aster alpinus); *айстра китайська* (Callistephus chinensis); *астрагал данський* (Astragalus danicus); *білий ромен* (Anthemis); *білозір болотяний* (Parnassia palustris); *білокрьльник болотяний* (Calla palustris); *білотка альпійська* (Leontopodium alpinum); *волошка лучна* (Centaurea jacea); *волошка польова* (Centaurea jacea); *гвоздика турецька* (Dianthus barbatus); *герань лісова* (Geranium sylvaticum); *герань лучна*

(*Geranium pratense*); *гравілат міський* (*Geum urbanum*); *гравілат річковий* (*Geum rivale*); *дикий шафран* (*Colchicum autumnale*); *жовтозілля лучне* (*Senecio jacobaea*); *зірочник лісовий* (*Stellaria holostea*); *калачики лісові* (*Malva sylvestris*); *копитняк європейський* (*Asarum europaeum*); *лілія лісова* (*Lilium martagon*); *лілія піренейська* (*Lilium pyrenaicum*); *лілія східна* (*Lilium orientae*); *лотос індійський* (*Nelumbo nucifera*); *мак дикий* (*Papaver rhoeas*); *мак лапландський* (*Papaver lapponicum*); *мак східний* (*Papaver orientale*); *півники болотні* (*Iris pseudacorus*); *сокирки польові* (*Consolida arvensis*); *сухоцвіт болотяний* (*Gnaphalium uliginosum*); *фіалка польова* (*Viola arvensis*); *фізаліс садовий* (*Physalis*); *хвоц польовий* (*Equisetum arvense*); *цикламен альпійський* (*Cyclamen alpinum*); *цикламен європейський* (*Cyclamen vernum*); *цикламен персидський* (*Cyclamen persicum*); *шафран банатський* (*Crocus banaticus*); *шафран посівний* (*Crocus sativus*).

Б.7.20 Тип КФ “Attr + Temp”

Англійська мова

Golden-daisy (*Cota tinctoria*); *pearly everlasting* (*Anaphalis*).

Німецька мова

Gelbes Windröschen (*Anemone ranunculoides*); *gelbrote Taglilie* (*Нemerocallis fulva*); *großes Immergrün* (*Vinca major*); *großes Windröschen* (*Anemone sylvestris*); *kleines Immergrün* (*Vinca minor*); *krautiges Immergrün* (*Vinca herbacea*); *mittleres Immergrün* (*Vinca difformis*); *Stern-Anemone* (f) (*Anemone hortensis*); *Zwerg-Primel* (f) (*Primula minima*).

Іспанська мова

Lirio de día (*Нemerocallis*); *lirio de mayo* (*Iris xiphium*).

Французька мова

Bleuet vivace (*Centaurea montana*).

Російська мова

Маргаритка многолетня (*Bellis perennis*); *одуванчик* осенній (*Taraxacum hybernum*).

Українська мова

Айстра однорічна (*Callistephus chinensis*); *білоцвіт* весняний (*Leucosium vernum*); *білоцвіт* літній (*Leucosium aestivum*); *горицвіт* весняний (*Adonis vernalis*).

Б.7.21 Тип КФ “Attr + Pos”

Англійська мова

Button snakeroot (*Eryngium yuccifolium*).

Німецька мова

Blattbegonie (f) (*Begonia epipsila*); *blaue Gamswurz* (*Aster alpinus*); *blauer Reiherschnabel* (*Erodium gruinum*); *gewöhnlicher Löwenzahn* (*Taraxacum*); *gewöhnlicher Reiherschnabel* (*Erodium cicutarium*); *großes Löwenmaul* (*Antirrhinum majus*); *Knollenbegonie* (f) (*Begonia × tuberhybrida*); *schwarze Königskerze* (*Verbascum nigrum*); *Zwergbegonie* (f) (*Begonia grandiflora*).

Б.7.22 Тип КФ “Temp + Temp”

Англійська мова

Evening primrose (*Oenothera*)

Німецька мова

Herbstanemone (f) (*Anemone*); *Herbstzeitlose* (f) (*Colchicum autumnale*).

Російська мова

Безвременник осенній (*Colchicum autumnale*); *морозник* зимній (*Helleborus hyemalis*).

Українська мова

Безсмертки однорічні (*Xeranthemum annuum*); *первоцвіт* весняний (*Primula veris*); *пізньоцвіт* осінній (*Colchicum autumnale*);

Б.7.23 Тип КФ “Temp + Attr”

Англійська мова

Autumn crocus (*Colchicum autumnale*); *mayapple* (*Podophyllum*).

Німецька мова

Einjähriger Phlox (*Phlox drummondii*); *Frühlingsschlüsselblume* (f) (*Primula veris*); *Herbstaster* (f) (*Aster*); *Herbst-Blaustern* (m) (*Scilla autumnalis*); *Maiglöckchen* (n) (*Convallaria*); *Nachtviole* (f) (*Hesperis*); *Osterglocke* (f) (*Narcissus pseudonarcissus*); *Schneeglöckchen* (n) (*Galanthus*); *Sommeraster* (f) (*Callistephus chinensis*); *Sommerlevkoje* (f) (*Matthiola incana*); *Sommer-Phlox* (f) (*Phlox drummondii*); *Winteraster* (f) (*Chrysanthemum indicum*).

Іспанська мова

Anémona amarola (*Anemone coronaria*); *anémona azul* (*Anemone biflora*); *Einjähriges Bingelkraut* (*Mercurialis annua*); *maya borracha* (*Bellis perennis*); *primavera enana* (*Primula*).

Французька мова

Primevère acaule (*Primula vulgaris*); *primevère commune* (*Primula vulgaris*); *primevère naine* (*Primula minima*); *primevère vraie* (*Primevère officinale*).

Російська мова

Ночная фиалка (*Platanthera bifolia*); *первоцвет высокий* (*Primula elatior*); *первоцвет малый* (*Primula minima*); *первоцвет обыкновенный* (*Primula vulgaris*).

Українська мова

Анемона жовтецева (*Anemone ranunculoides*); *безсмертки закриті* (*Xeranthemum inapertum*); *нічна фіалка* (*Rumex acetosa*); *первоцвіт високий* (*Primula elatior*); *первоцвіт дрібний* (*Primula minima*).

Б.7.24 Тип КФ “Temp + Loc”

Англійська мова

Winter aconite (*Helleborus hyemalis*).

Іспанська мова

Ambrosia silvestre (Ambrosia peruviana); *anémona china* (Anemone hupehensis); *anémona de bosque* (Anemone nemorosa); *anémona japonesa* (Anemone hupehensis); *primavera de jardín* (Primula).

Російська мова

Майник канадський (Majanthemum canadense); *первоцвіт китайський* (Primula sinensis).

Українська мова

Анемона дібровна (Anemone nemorosa).

Б.7.25 Тип КФ “Temp + Percpt”

Англійська мова

Summer savory (Satureja hortensis); *winter savory* (Satureja Montana).

Російська мова

Гемерокаллис (Hemerocallis).

Б.7.26 Тип КФ “Temp + Func”

Німецька мова

Frühlings-Ehrenpreis (m) (Veronica verna); *Sommer-Bohnenkraut* (n) (Satureja hortensis); *Winter-Bohnenkraut* (n) (Satureja montana).

Іспанська мова

Anémona narciso (Anemone narcissiflora).

Російська мова

Календула лікарська (Calendula officinalis).

Українська мова

Первоцвіт лікарський (Primula officinalis).

Б.7.27 Тип КФ “Temp + Pos”

Німецька мова

Frühlings-Adonisröschen (n) (Adonis vernalis).

Б.7.28 Тип КФ “Attr + Percpt”

Німецька мова

Aufrechter Sauerklee (*Oxalis stricta*); *behaartes Schaumkraut* (*Cardamine hirsuta*); *echte Kamille* (*Matricaria chamomilla*); *großer Sauerampfer* (*Rumex acetosa*); *grüne Minze* (*Mentha spicata*); *kleine Klette* (*Arctium minus*); *kleiner Ampfer* (*Rumex acetosella*); *kleiner Sauerampfer* (*Rumex acetosella*); *krauser Ampfer* (*Rumex crispus*); *Zwerg-Sauerampfer (m)* (*Rumex acetosella*).

Іспанська мова

Rubia brava (*Rubia peregrina*); *trébol de olor* (*Melilotus*).

Французька мова

Gaillet odorant (*Galium odoratum*); *petit muguet* (*Maianthemum bifolium*); *petite oseille* (*Rumex acetosella*); *violette admirable* (*Viola mirabilis*).

Російська мова

Подмаренник душистый (*Galium odoratum*).

Українська мова

Астрагал солодколистий (*Astragalus glycyphyllos*); *фіалка запашна* (*Viola odorata*).

Б.7.29 Тип КФ “Percept + Percept”

Німецька мова

Sauerampfer (m) (*Rumex acetosa*).

Іспанська мова

Manzanilla brava (*Anthemis arvensis*).

Французька мова

Balsamine des bois (*Impatiens noli-tangere*).

Українська мова

Мускусна мальва (*Malva moschata*); *полин гіркий* (*Artemisia absinthium*); *щавель кислий* (*Rumex acetosa*).

Б.7.30 Тип КФ “Attr+ Attr+ Attr”

Німецька мова

Gemeine Nachtkerze (*Oenothera biennis*); *zweiblättriger Blaustern* (*Scilla bifolia*).

Б.7.31 Тип КФ “Loc + Temp + Attr”

Німецька мова

Sibirische Nachtviole (*Hesperis sibirica*).

Б.7.32 Тип КФ “Loc + Loc + Attr”

Німецька мова

Asiatische Sumpf-Schwertlilie (*Iris laevigata*).

Б.7.33 Тип КФ “Pos + Loc”

Іспанська мова

Angelica china (*Angelica sinensis*); *angélica palustre* (*Angelica sylvestris*); *angélica silvestre* (*Angelica sylvestris*); *lobelia de China* (*Lobelia chinensis*); *lobelia europea* (*Lobelia dortmanna*); *menta acuática* (*Mentha aquatica*); *menta australiana* (*Prostanthera incisa*); *menta de río* (*Mentha aquatica*); *menta japonesa* (*Mentha arvensis*).

Французька мова

Menthe des champs (*Mentha arvensis*).

Російська мова

Василёк американский (*Centaurea americana*); *василёк горный* (*Centaurea Montana*); *василёк луговой* (*Centaurea jacea*); *василёк полевой* (*Centaurea jacea*); *кошачья лапка альпийская* (*Antennaria alpine*, *Antennaria*).

Українська мова

Бекманія східна (*Beckmannia syzigachne*); *змієголовник австрійський* (*Dracoscephalum austriacum*); *змієголовник молдавський* (*Dracoscephalum moldavica*); *миколайчики польові* (*Eryngium campestre*); *фуксія болівійська* (*Fuchsia boliviana*).

Б.7.34 Тип КФ “Func + Percept”

Французька мова

Réséda odorant (*Reseda odorata*).

Російська мова

Алтей шершавий (*Althaea hirsuta*); *дурман вонючий* (*Datura stramonium*); *очиток едкий* (*Sedum acre*).

Українська мова

Вовчуг колючий (*Ononis spinosa*); *звіробій звичайний* (*Hypericum perforatum*); *маренка запашна* (*Galium odoratum*); *медунка м'якенька* (*Pulmonaria mollissima*); *паслін солодко-гіркий* (*Solanum dulcamara*); *шавлія мускатна* (*Salvia sclarea*).

Б.7.35 Тип КФ “Percept + Temp”

Іспанська мова

Narciso de otoño (*Colchicum autumnale*); *tomillo de invierno* (*Thymus hyemalis*).

Російська мова

Полынь однолетняя (*Artemisia annua*).

Українська мова

Полин однорічний (*Artemisia annua*).

Б.7.36 Тип КФ “Pos + Percept”

Іспанська мова

Menta bergamota (*Mentha citrata*).

Французька мова

Chénopode puant (*Chenopodium vulvaria*).

Російська мова

Василёк шероховатый (*Centaurea scabiosa*).

Українська мова

Амариліс прекрасний (*Amaryllis belladonna*).

Б.7.37 Тип КФ “Pos + Func”

Іспанська мова

Belladonna venenosa (*Atropa belladonna*).

Українська мова

Белладонна лікарська (*Atropa belladonna*); *іван-чай* (*Epilobium angustifolium*).

Б.8 Залишкові флороніми

Англійська мова

Arum (*Arum*); *avens* (*Geum*); *chicory* (*Cichorium*); *datura* (*Datura stramonium*); *eryngo* (*Eryngium*); *figwort* (*Scrophularia*); *henbit* (*Lamium*); *hyssop* (*Hyssopus*); *oca* (*Oxalis tuberosa*); *thistle* (*Cirsium vulgare*).

Німецька мова

Enzian (m) (*Gentiana*); *Haselwurz* (f) (*Asarum*); *Hundspetersilie* (f) (*Aethusa*); *Klee* (m) (*Trifolium*); *Schilf* (n) (*Scirpus*); *Ysop* (m) (*Hyssopus*); *Zichorie* (f) (*Cichorium inthybus*).

Іспанська мова

Achicoria (f) (*Cichorium*); *ajedrea* (f) (*Satureja*); *aldiza* (f) (*Centaurea cyanus*); *alhucema* (f) (*Lavandula*); *berro* (m) (*Lepidium*, *Cardamine*, *Arabis*); *cardamina* (f) (*Dentaria*); *cimbalaria* (f) (*Antirrhinum*); *coniza* (f) (*Inula helenium*); *consuelda* (f) (*Symphytum*); *eneldo* (m) (*Anethum graveolens*); *eringe* (m) (*Eryngium campestre*); *escila* (f) (*Scilla*); *galio* (m) (*Galium aparine*); *hisopo* (m) (*Hyssopus*); *ortiga* (f) (*Urtica*); *pita* (f) (*Agave*); *toronjil* (m) (*Melissa*).

Французька мова

Bénoïte (f) (*Geum*); *cardère* (f) (*Dipsacus*); *carvi* (m) (*Carum carvi*); *chardon* (m) (*Eryngium*); *chicorée* (f) (*Cichorium*); *euphorbe* (f) (*Euphorbia*); *férule* (f) (*Ferula*); *garance* (f) (*Rubia tinctorum*); *jacée* (f) (*Centaurea jacea*); *lemna* (f) (*Lemna*); *lentille* (f) (*Lens*); *scille* (f) (*Scilla*).

Російська мова

Аир (*Acorus*); *аронник* (*Arum*); *арум* (*Arum*); *белена* (*Hyoscyamus*); *дельфинуум* (*Delphinium*); *иссоп* (*Hyssopus*); *камыш* (*Scirpus*); *нард* (*Nardostachys jatamans*); *пастернак* (*Pastinaca sativa*); *птицемлечник* (*Ornithogalum*); *ревень* (*Rheum*); *сцилла* (*Scilla*); *тмин* (*Cuminum*); *триллиум* (*Trillium*); *цикорий* (*Cichorium*).

Українська мова

Аір (Acorus calamus); *арум* (Arum); *бекманія* (Beckmannia); *кмин* (Cuminum); *м'ята* (Mentha); *нард* (Nardostachys jatamans); *ревінь* (Rheum); *рута* (Ruta hortensis); *сафлор* (Carthamus); *талабан* (= *балабан*) (Thlaspi); *чабер* (Satureja); *цебрушка* (Satureja); *ярутка* (Thlaspi).

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Адаменко С. Л. 13, 25
Азарова Л. Є. 70, 95
Акуленко В. В. 34, 74
Амосова Н. Н. 34, 37
Аносова К. М. 13
Аракин В. Д. 71, 74, 97
Аристотель 33
Арутюнова Н. Д. 18, 42, 57, 58, 65, 69, 71, 74, 75, 82, 86, 88, 89
Архангельська А. М. 50, 51, 53
Арьянова В. Г. 13
Ашиток Н. И. 13
Байрамова Л. К. 66
Балли Ш. 65
Басиров Ш. Р. 69, 71
Баскаков А. Я. 47-50
Бахилина Н. Б. 109
Берестнева А. В. 13, 14, 21, 33, 96-98, 113
Бессонова О. Л. 42
Брагина А. А. 109
Браницька Я. В. 20
Бродский И. В. 13
Будагов Р. А. 34, 74
Булах Е. А. 13
Булахов М. Г. 27
Василевич А. П. 109
Василевская Е. А. 94
Введенская Л. А. 27
Виноградов В. В. 77, 78, 95

Винокур Г. О. 65, 69
Вовк В. Н. 57
Возний Т. М. 65
Волоцкая З. М. 54
Вольф Е. М. 42
Гаджиева З. М. 14, 21
Гак В. Г. 18, 40, 55, 57, 81
Галаева Л. Х. 14, 21
Галайчук В. В. 13
Гинзбург Е. Л. 70
Головин Б. Н. 66
Горпинич В. О. 77, 87
Гринберг Дж. 66, 163, 164
Гумбольдт В. фон. 65
Деменчук О. В. 20
Десницкая А. В. 27
Дзивак О. Н. 108
Дідківська Л. П. 71
Жирмунский В. М. 27, 28
Жлуктенко Ю. О. 66
Журавлев А. Ф. 22
Загнітко А. П. 27
Закревська Я. В. 25
Земская Е. А. 65, 70, 72, 85, 87, 89
Илиади А. И. 69
Іваницька Н. Б. 66
Калиущенко В. Д. 70
Калько В. В. 14, 20, 21, 29
Каминская Ю. А. 13

Капская А. И. 108
Каращук П. М. 65, 71, 77, 84, 89, 92
Карпіловська Є. А. 65
Кибрик А. Е. 66
Киселевский А. И. 24
Кияк Т. Р. 34
Кірюшкіна Л. В. 14
Клименко Н. Ф. 88
Ковалик І. І. 65, 70, 77, 88, 89, 94
Колосова В. Б. 53, 113
Колшанский Г. В. 18, 19, 21, 22
Коновалова О. В. 20
Константинова О. О. 123, 124
Копчева В. В. 14, 20
Косериу Э. 66
Костенко Л. М. 41, 71, 74
Кочерган М. П. 66
Кубрякова Е. С. 18, 19, 89, 102
Кудрявцева Н. Б. 13
Кузнецов А. М. 52-54
Кузнецова Е. В. 24
Лазарева М. Н. 13
Лакофф Дж. 57
Левицкий В. В. 51, 66, 163
Лопатин В. В. 65
Малюга А. Ф. 34
Манакин В. Н. 66
Мartiнова Л. Б. 66
Марченко Т. Я. 13

Матезиус В. О. 19, 66
Материнська О. В. 26
Меркулова В. А. 14, 21, 23, 25, 117
Мешков О. Д. 71, 77, 78, 84, 89
Миголинець О. Ф. 13, 25, 126
Миловидова Л. И. 24
Москаленко Л. А.
Налетова Н. И. 13
Омельковець Р. С. 14, 21
Омельченко Л. Ф.
Панасенко Н. И. 14, 20, 21, 24, 42, 43, 96, 103, 109, 122, 124
Пастушенко Т. В. 108
Пащенко О. М. 13, 25, 27, 32, 34, 109, 121
Подолян І. Е. 13
Полюжин М. М. 89
Потебня А. А. 55, 56
Пузік А. А. 57
Рогальська І. І. 13
Рудяков А. Н. 52
Русанівський В. М. 27
Рябко О. П. 13, 14, 21
Сабадош І. В. 21, 25, 27, 33, 34, 55, 102
Сафарова Р. З. 13
Сахарчук Л. И. 62, 65
Селіванова О. О. 34
Сердюк А. М. 13, 41, 56, 58, 73, 96
Серебренников Б. А. 123
Симоненко Л. О. 24
Скаличка В. 66, 164

Скляревская Г. Н. 57, 58
Скорофатова А. О. 13, 20, 62, 115
Степанов Ю. С. 51
Степанова М. Д. 77, 89, 90
Тахтаджян А. Л. 25
Телия В. Н. 18, 40-42, 56, 57
Топоров В. Н. 27
Торопцев И. С. 22, 23, 42
Трубачев О. Н. 27
Турченко Л. В. 27
Удинська А. Г. 62
Улуханов И. С. 27, 66, 70, 72
Уфимцева А. А. 18, 19
Фещенко М. М. 14, 21
Халифман Э. А. 77, 78, 81, 88, 89, 93
Цветков Н. В. 52
Цой Т. В. 13
Цыбова И. А. 69, 71, 73
Чекалина Е. М. 65
Шанский Н. М. 84
Шепель Ю. А. 84
Шеховцова О. А. 108, 109
Щерба Л. В. 163
Щур Г. 22
Ягумова Н. Ш. 13
Янценецкая М. Н. 71
Busse D. 43
Comrie B. 66
Coseriu E. 220

Dokulil M. 65
Eichinger L. M. 89
Fleischer W. 65, 88
Kaliuščenko V. D. 70, 163
Kastovsky D. 43, 52, 54, 66, 70
Kluge F. 38, 40, 162
Lehmann C. 66
Olsen S. 70
Panassenko N. 70
Schleicher A. 28
Selkirk E. O. 70
Stepanova M. D. 38
Takhtajan A. 25
Ullman S. 25
Wellmann H. 25
Wierzbicka A. 66

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

Афікс 46, 70, 71, 79, 82

Запозичення 11, 27, 34-39, 45, 71, 72, 74, 75, 166, 181, 182

Значення

- вузькоспеціальне (термінологічне) 59, 63
- денотативне 43, 50
- дескриптивне 57
- додаткове 59
- лексичне 22, 41, 74, 75, 78
- нейтральне 43
- оцінне 42, 43, 61
- первісне (первинне) 27, 29
- переносне (метафоричне) 56, 58, 59, 61, 64
- семантичне 29, 71
- синонімічне 57
- словотвірне 72

Імплікація 168, 171, 172

Індекс 12, 17, 48, 155-157, 160, 176

Композит 66, 72, 74, 76, 88, 90-96, 100, 124, 148, 149, 155, 166, 167, 170, 171, 176, 178, 179, 238

Компонент

- емоційний 42, 46
- ідіоетнічний 164
- лексичний 93
- означуваний 89, 91, 97, 98, 146, 148, 152, 155-159, 167-170, 176, 180
- означуючий 89, 98, 99, 148, 153-159, 167-170, 176
- оцінний 42, 46
- універсальний 164

Конструкція

- словотвірна 72, 73

Кореляція 161**Метафора** 57, 58, 60

- квіткова 56

- стерта 60

Метонімія 61

Модель 12, 16, 30, 32, 50, 56, 60-63, 69, 73, 91, 93-98, 100, 101, 104, 124, 126, 178

- метонімічна 173

- метафорична 49

- ономасіологічна 20, 50

- семантична 52, 115, 173

- словотвірна 20, 33, 65, 70, 71, 72

- структурна 20

- структурно-семантична 48

- суфіксальна 78

- типова 67, 68, 175, 179

Мотивація 33, 51, 61, 65, 113, 132, 175, 176

Номінація 14, 16, 18-25, 34, 56, 58-61, 70, 72, 76-79, 85, 87, 105, 110-114, 117, 118, 122, 124, 129, 130-138, 140, 141, 145, 148, 153, 154, 161, 162, 164, 167, 170-174, 180

- ботанічна 80, 96, 100, 102

- вторинна 16, 40-44, 46, 61, 64, 178

- квіткова 14, 51, 66, 146, 174-179

- когнітивна 21

- наукова 23

- лексична 40

- літературна 23, 44

- народно-розмовна 23

- первинна 44

Ознака

- асоціативна 40, 43

- атрибутивна 53, 54, 105, 106, 108, 114, 114, 116, 146, 148, 152, 153, 155, 156, 161, 168, 170, 172, 175, 180

- відчужувана 127, 129, 165, 166, 173

- диференційна 52, 96

- експресивна 22

- емоційно-оцінювальна 118

- інваріантна 49

- категорійна 22

- комбінована 145, 167

- локативна 49, 54, 105, 134-141, 151, 153, 174, 176

- мотиваційна 15, 21, 27, 30, 36, 48, 112, 131, 136, 137, 175, 176, 178

- невідчужувана 125, 129, 165, 166, 173

- номінативно-мотиваційна 12, 14, 16, 17, 51, 52, 67, 102, 105, 109, 113, 116, 117, 125, 140, 148, 153, 155, 157, 165-168, 171, 175, 176, 180

- перцептивна 54, 105, 129-134, 151, 154, 156, 158, 161, 170, 176

- посесивна 105, 123-125, 151, 155, 159, 161, 168

- темпоральна 54, 63, 105, 141-146, 152, 154, 158, 161, 165, 169, 174

- універсальна 48

- унікальна 48

- функційно-цільова 105, 118-123, 150, 154, 170

Омонімія 57

Основа

- дієслівна 120

- іменникова 79, 81, 83

- категорійна 84, 89

- морфологічна 75
- мотиваційна 48, 49, 56
- похідна 65, 71
- словотвірна 75
- твірна 75, 76, 79-83, 87

Префікс 35, 77, 86, 87

Продуктивність 12, 16, 20, 34, 45, 66, 67, 69, 73, 76, 77, 80, 81, 86, 89, 96, 100, 101, 109, 118, 120, 122, 123, 128, 129, 130, 131, 141, 150, 153, 156, 157, 158, 160, 165, 166, 171, 172, 173, 176

Словосполучення 72, 90, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 104, 124

Спосіб

- афіксальний 77, 78, 100
- префіксальний 86
- словотвірний 98
- суфіксальний 78, 81, 83, 86
- синтаксичний 42

Суфікс 73, 77-87

Тип

- атрибутивний 176
- комбінований 176
- кореневий 76, 77
- морфологічний 75, 100
- семантичний 48, 65, 67, 148
- словотвірний 65, 72, 74, 78, 87, 89
- спільноіндоевропейський 28, 45
- спільно германський 28, 29, 30, 45
- спільнороманський 28, 30, 45
- спільнослов'янський 28, 31, 45
- структурний 16, 27, 48, 73, 76, 87, 90, 92, 94, 96, 99, 100, 101

- суфіксальний 78, 84, 100

Універсалія 11, 16, 21, 166, 167, 183, 184

Флоронім

- атрибутивний 49, 105, 109, 113, 165, 171, 179

- афіксальний 77, 100

- екзотичний 35

- запозичений 33-36, 38, 45, 74

- комбінований 48, 105, 145, 146, 160, 161, 165, 166, 176, 179

- кореневий 74, 77, 99, 100

- локативний 105, 134, 170, 179

- некомбінований 160, 161, 165, 172, 179

- перцептивний 105, 129, 171

- посесивний 105, 123, 124, 125, 165, 171, 173, 179

- префіксальний 86, 100, 101

- префіксально-суфіксальний 86, 87, 88, 101

- суфіксальний 78, 81, 82, 100

- темпоральний 105, 141, 143, 170

- функційно-цільовий 105, 117, 171, 172

Basyrov Shamil R., Yanenko Inna V.

The Structure and Semantic of Floronyms in Differently Structured Languages – Donetsk : Donetsk National University, 2014. – 323 p.

This book focuses on peculiarities of structural and semantic organization of names of herbaceous plants (floronyms). The empirical material of the research of floronyms were literary names of flowers, chosen as a result of continuous selection from thesaurus, translation, etymology and botanic dictionaries of Germanic languages (English, German), Romance languages (Spanish, French) and Slavic languages (Russian, Ukrainian). The ways of building and semantic of floronyms were studied, the degree of productivity of their semantic and structural types in every compared language has been defined and the general and distinctive features in the structural and semantic arrangement of the flower names were found out.

The nomination of floronyms in differently structured languages is carried out basing on six nominative-motivational features (NMF) (attributive, functional-object, possessive, perceptive, locative, temporal) which are realized in the structure of floronyms both individually and in combination with other features. The activity of every NMF used in nomination of floronyms in compared languages has been defined and the combination types of these features in their semantic structure have been found out.

To identify the productivity of each NMF in the structure of combined floronyms the index of NMFs (INMF) was introduced. Using this index the compared languages have been grouped in the following way languages with a high / average / low *a) attributive* NMFI; *b) locative* NMFI; *c) perceptive* NMFI; etc.

Key words: floronym, nominative-motivational feature, nominative-motivational feature index, metaphoric / metonymic transfer, signified / signifier.

Басыров Шамиль Рафаилович, Яненко Инна Викторовна

**Структура и семантика флоронимов в разноструктурных языках –
Донецк : ДонНУ, 2014. – 323 с.**

В книге исследуются особенности структурной и семантической организации наименований травянистых цветов (флоронимов). Эмпирическим материалом для исследования флоронимов послужили литературные названия цветов, отобранные методом сплошной выборки из толковых, переводных, этимологических и ботанических словарей германских (английского, немецкого), романских (испанского, французского) и славянских (русского, украинского) языков. Исследуются способы образования и семантика флоронимов, определяется степень продуктивности их семантических и структурных типов в каждом сопоставляемом языке, а также выявляются общие и отличительные черты в структурной и семантической организации названий цветов.

Номинация флоронимов в разноструктурных языках осуществляется на базе шести номинативно-мотивирующих признаков (НМП) (атрибутивных, функционально-целевых, посессивных, перцептивных, локативных, темпоральных), которые реализуются в структуре флоронимов как самостоятельно, так и комбинированно. Определяется активность каждого НМП, участвующего в номинации флоронимов в сопоставляемых языках, выявляются типы комбинаций этих признаков в их семантической структуре.

Для определения степени продуктивности НМП в структуре комбинированных флоронимов предлагается использование индекса номинативно-мотивирующего признака (ИНМП), благодаря которому сопоставляемые языки группируются в языки с высоким / средним / низким: а) *атрибутивным* ИНМП; б) *локативным* ИНМП; в) *перцептивным* ИНМП и т.д.

Ключевые слова: флороним, номинативно-мотивирующий признак, индекс номинативно-мотивирующего признака, метафорический / метонимический перенос, означаемый / означающий компонент.

Басиров Шаміль Рафаїлович, Яненко Інна Вікторівна

**Структура та семантика флоронімів у різноструктурних мовах –
Донецьк : ДонНУ, 2014. – 323 с.**

У книзі досліджуються особливості структурної та семантичної організації найменувань трав'янистих квітів (флоронімів). Емпіричному матеріалом для дослідження флоронімів послужили літературні назви квітів, відібрані методом суцільної вибірки з тлумачних, перекладних, етимологічних та ботанічних словників німецьких (англійської, німецької), романських (іспанської, французької) і слов'янських (російської, української) мов. Досліджуються способи освіти і семантика флоронімів, визначається ступінь продуктивності їх семантичних і структурних типів у кожному зіставляються мов, а також виявляються спільні та відмінні риси у структурній і семантичній організації назв квітів.

Номінація флоронімів в різноструктурних мовах здійснюється на базі шести номинативно-мотивуючих ознак (НМП) (атрибутивних, функціонально-цільових, посесивних, перцептивних, локативних, темпоральних), які реалізуються в структурі флоронімів як самостійно, так і комбіновано. Визначається активність кожного НМП, що бере участь у номінації флоронімів в зіставляюваних мовах, виявляються типи комбінацій цих ознак в їх семантичній структурі.

Для визначення ступеня продуктивності НМП в структурі комбінованих флоронімів пропонується використання індексу номинативно-мотивуючої ознаки (ІНМП), завдяки якому зіставляються мови групуються в мови з високим / середнім / низьким: а) атрибутивною ІНМП; б) Локативне ІНМП; в) перцептивним ІНМП і т.д.

Ключові слова: флоронім, номинативно-мотивуючий ознака, індекс номинативно-мотивуючої ознаки, метафоричний / метонімічний перенос, що позначається / означає компонент.